הארץ

2.00 ש"ח יום ו' כ"ב באדר תשמ"ח, 11 במרס 1988 MARCH 11 1988 VOL.69/20934

כן לשולץ

יוזמתו של שולץ – ידיד אמת – נותנת סכוי לשלום ובטחון. בפנינו הזדמנות לפתוח בשיחות ישירות, בלא השתתפות אש"ף, במטרה להוציאנו ממעגל המלחמה ולשחררנו מנטל השליטה על כמיליון וחצי פלשתינאים. אסור להגיד "לא" ליוזמה זו. אסור ליצור עימות בינו לבין גדולי ידידנו. אסור להחמיץ את הסיכוי לשלום.

תנועת המרכז

שינוי • ר"צ • המרכז הליברלי

שיחה מיוחדת של ראש הממשלה ל"הארץ"

שמיר: המלה היחידה שאני מסכים לה בתכנית־ארה"ב היא השם שולץ

"אפשר להשיג שלום גם בלי לתת שטחים כתמורה" • התכנית באה לרצות את הערבים; אדרוש לשנותה מיסודה" • "אינני מאמין שהמימשל יפעיל לחצים ואם יהיו כאלה אינני חושש מהם — לחצים לא עובדים עלי" • "בתוכנית אין זכר לשיחות ישירות או לחוזי שלום; לפי התוכנית תחדל ארה"ב להיות מתווך הוגן" • "אם בחירות — אז בלי תרגילים אלא בהסכמה"

מאת יואל מרקוס

לא אסתפק בשם "מוכרי הבנה" צדדיים אלא איאבק לשינויה היסודי של תכנית שולץ שכל כולה נועדה לרצות הערבים — אומר ראש הממשלה יצחק שמיר בשיחה גלויה ומקפת ל"הארץ". שמיר מוסיף: המלה היחידה שאני מסכים לה בתוכנית היא שמו של שולץ. ואלה עיקרי דברי שמיר:

• ועידה בינלאומית במתכונת המוצעת לא תקרב את השלום בסנטימטר, אלא תהיה אמצעי לחץ על ישראל ובשום אופן אין ביעתו להסכים לה.

• לשיחות מתמנים "הצדדים לסכסוך" ולא מדינות. דבר הפותח פתח להזמנת אש"ף, ואין בתכנית זכר ל"שיחות ישירות" או ל"חוזי שלום".

• רה"מ לא יקבל את הצמרות בין הסדר הביניים להסדר הסופי.

• לפי התבנית האמריקאית, תציע ארצות הברית הצעה משלה בתחילת המשא ומתן ובכך תחדל להיות "מתווך הוגן".

• אין שום סיבה שחוסיין ישיב בסרוב לתבנית — הוא מרוצה כי לא נדרש לויתור של שום דבר.

• שמיר אינו מאמין שהממשל יפעיל עליו לחצים ואם יהיו כאלה אינו חושש מהם: "לחצים לא עובדים עלי". יחסי ארה"ב־ישראל לא צריכים להיפגע — הרי הידידות בין שתי המדינות פרחה למרות שהיה ידוע שיש מחלוקת בנושאים עקרוניים.

• התכנית מבטלת את הסכמי קמפ דיוויד בהשמיטה את כל המרכיבים הנוחים לישראל ובהנציחה את כל המרכיבים הנוחים לצד הערבי.

• אם האמריקאים לא יעמדו בהסכם קמפ דיוויד שהם חתומים עליו, מי יתקע לידינו שהסכם עם שולץ יהיה תקף יותר?

• אפשר להשיג שלום גם בלי לתת שטחים בתמורה.

• איננו בעד הקדמת בחירות, אך אם יהיה צורך ייעשה הדבר בלי תרגילים אלא במועד מוסכם.

(הראיון המלא בעמוד ב' 1)

אין די בנסיגה בסיני; החלטות 242 ו־338 ישימות גם בחלקים אחרים של המו"מ לרבות סוריה

שולץ: הגדה אינה נכס אסטרטגי; מזהיר מ"פצצת זמן דמוגראפית"

אמר בקונגרס: אנו חיים בעולם של טילים מדוייקים הנעים למרחק; תפיסת הבטחון חייבת להיות: שלום עם השכנים • "ישראל היא שתרוויח, כלכלית ובטחונית, מהשלום" • "הוועידה הבינ"ל — ללא סמכות כפיה" • קורא לאשר כל הסיוע

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). שר החוץ ג'ורג' שולץ ערער אתמול בראשונה על התפיסה האסטרטגית הישראלית שעל פיה השטחים הם אזור הגנה חיוני לישראל.

בעדותו בפני ועדת הקצבות של בית הנבחרים, נימק שולץ את הצורך בתהליך שלום מיידי, ובין השאר אמר: "אנו חיים עתה בעולם של טילים, טילים הנעים למרחקים גדולים יותר ויותר מדוייקים. אנשים יודעים כיצד לבנות אותם. אמנם אין שום ערובה... המועצות. אבל הפער הולך ומצטמצם. פירושו של דבר שבטחון, כמובן, יצטרך תמיד לשקף גבולות בני הגנה וסדרים כאלה, אבל כאשר מישהו נמצא הרחק ממך מסוגל לגרום לך נזק רב מאד, תפיסת הבטחון שלך חייבת להשתנות, ולדעתי התפיסה צריכה להיות: חיפוש שלום עם השכנים".

סיבה נוספת לדחיפות התהליך יחס שולץ לכך שישראל חייבת להתמקד בעובדה "שעומד שעון גדול מאד, ומתקתק בבירור בקולה של פצצת זמן דמוגראפית. ויש צורך מיידי לטפל בבעיה, בדרך זו או אחרת. אסור להתעלם ממנה. לכן שלום, צעדים לקראת שלום, אשר יטפלו בנושא זה — חשובים ביותר. חייבים לעשות אותם. ככל שיתעכב הטיפול בנושא, יהפוך ליותר ויותר קשה".

שולץ הדגיש שישראל היא שתרוויח, כלכלית ובטחונית, מן השלום, ובלי דברי ביקורת הביע את מלוא כובד האחריות על ההחלטה הישראלית.

קודם לדבריו של שולץ, דברי פתיחה של יו"ר הוועדה, דייוויד אובי. הוא הביע בשם הוועדה תמיכה מלאה ביוזמת שולץ, תמיכה המקיפה את הנבחרים הדמוקרטים והרפובליקאים כ־ (סוף בעמוד 11)

יצחק שמיר

ג'ורג' שולץ

כרוז 10 בשטחים: "לחזק האגרוף" ולא לשלם מסים

הכרוז חוזר מקריאתו להתפטרות עובדי המינהל האזרחי אך קורא להתפטרות שוטרים וצירי פרלמנט ירדנים • נקבעו תאריכים להפגנות ושביתות • התפרעות במחנה שאטי ברצועת עזה — צעיר נפצע קשה

מאת אורי ניר ואיתן רבין
סופרי "הארץ"

"ההנהגה הלאומית המאוחדת של ההתקוממות בשטחים", המזוהה עם אש"ף, חזרה בה בכרוזה מקריאתה לעובדי המינהל האזרחי בשטחים להתפטר מתפקידיהם, אך היא עדיין קוראת לשוטרים הע־ (סוף בעמוד 11)

גינוי חסר־תקדים בחריפותו לישראל בפרלמנט האירופי

הפרלמנט מגנה את "העינויים, המעצרים, הגירושים, והפעולות האלימות של צה"ל בשטחים" • מביע סולידריות עם משפחות "הקורבנות הפלשתינאים" וכל הפלשתינאים בשטחים ומחוצה להם, "החיים בתנאים בלתי נסבלים"

מאת דניאל דגן
סופר "הארץ" באירופה

שטרסבורג (מיוחד ל"הארץ"). הפרלמנט האירופי בשטרסבורג קיבל אתמול החלטה המגנה את ירושלים בניסוחים חריפים ללא תקדים לגוף זה, שנחשב בעבר לידידותי ביותר כלפי ישראל. ההחלטה האנטי ישראלית החריפה באה יום אחד בלבד לאחר שהפרלמנט סרב ברוב גדול לאשר הסכמים מסחריים בין השוק המשותף לבין ישראל, ובכך הסב נזקים גדולים לייצוא החקלאי למדינות הקהילייה האירופית.

בהחלטה מאתמול גינה הפרלמנט באופן מיוחד עינויים, מעצרים שר־ (סוף בעמוד 11)

אלוף עמרם מצנע מסייר בשוק של חברון, אתמול. (צילום: אורי שטייה, "חדשות")

שעות התפרעו הערבים שלשום בלילה — ונתקלו בצה"ל ובמתנחלים

יהודים בחברון: חשנו סכנה; צה"ל: ערבים לא סיכנו אתכם

מאת אורי ניר
סופר "הארץ"

כמעט ארבע שעות נמשכו שלשום בלילה מהומות המוניות בחברון, והן הסתיימו אתמול לפנות בוקר, לאחר שכוחות צה"ל השתמשו בכמויות גדולות של גז מדמיע וכדורי גומי, וירו יריות רבות באוויר, לפזר מאות תושבים ערבים שהציפו (סוף בעמוד 11)

רבין: חיילים אומרים לי שקשה להם ונמאס לרדוף אחר ילדים מיידי־אבן

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

שר הביטחון יצחק רבין גילה אתמול כי בשיחותיו עם חיילים וקצינים המשרתים בשטחים הם מספרים לו, כי הפעילות קשה עליהם ביותר, ולרבים הדבר נמאס לרדוף אחר הילדים הקטנים וזורקי האבנים. הוא סיפר כי רבים מהחיילים קובלים על הפרוצדורה הבירוקרטית, על המעצר והחקירות של הילדים, דבר שנוטל זמן רב ורבים מהם שאינם רואים את התועלת התכלית שבשיטה זאת מעדיפים לשחרר את הילדים ולעיתים לא (סוף בעמוד 11)

תנובה ורשתות השיווק יחרימו את תפוחי העץ של הדרוזים מהגולן

ח"כ פסח גרופר — יוזם ההחלטה • לא יאופשר שיווק התפוחים בישראל • שלמה רייזמן, מנכ"ל התאחדות האיכרים: "הדרוזים לא מתחשבים בישראל והגיע הזמן להכות אותם בכיס"

מאת אבי בנאור
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בישיבה מיוחדת שהתכנסה אתמול בבית התאחדות האיכרים בתל אביב בהשתתפות עזרא מאיר, מנכ"ל מועצת הפירות, נציגי תנובה, ראשי הסקצייה לירקות ופירות בלשכת המסחר, ושלמה שטיק ושלמה שרון מהסוחרים הגדולים בשוק הסיטונאי בתל אביב, הוחלט להחרים את משלוחי תפוחי העץ של המגדלים הדרוזים ברמת הגולן ולא לאפשר את שיווקם בישראל.

שלמה רייזמן, מנכ"ל התאחדות האיכרים, שנימק אתמול את הצעדים הקשים עליהם הוחלט, אמר שהדרוזים ברמת הגולן "נוטעים מטעים פראים על כל חלקה ריקה. הורסים את הענף. הם משתינים על מדינת ישראל, לא מכירים בקיומה, לא מתחשבים בחוקיה והגיע הזמן להכות אותם בכיסם".

ליוזמת ההחרמה אחראי חבר הכנסת פסח גרופר. בסיכום הישיבה נמסר כי משלוחי תפוחי העץ לא ישווקו בשוק הסיטונאי בתל אביב ולא על ידי תנובה ורשתות השיווק הגדולות. מהתאחדות האיכרים נמסר אתמול כי להערכתם גם רשתות השיווק של הקואופ והשופרסל יצטרפו להחרם.

משטרת דנמרק: אלמוני הזריק חומר לתפוזי יפו

מאת אליהו הבי
סופר "הארץ" בסקנדינאוויה

קופנהאגן (מיוחד ל"הארץ"). משטרת קופנהאגן הזהירה אתמול באמצעות הרדיו לקוחות של אחת מנהרות רשת "אירמה" מפני אכילת תפוזי ישראל שנרכשו בחנות.

האזהרה שודרה לאחר שעובדי החנות חשדו כי אלמוני הזריק חומר כלשהו בתפוזי "יפו" שהיו מוצגים על הדוכן באגף הירקות.

השדור ברדיו עשוי לגרום להרתעות מובנת של לקוחות לרכוש פרי ישראלי מחשש להרעלה, הגם שלא ברור אם נעשה נסיון להזריק לכמה תפוזי יפו בחנות "אירמה" חומר רעיל.

"יצאת מדעתך!" אמר נציג ישראלי במשרדו של סנאטור — וסולק משם

ניל למדן הגיע למשרד הסנטור לוין כדי למסור את מכתב התגובה של שמיר למכתב הסנטורים והשמיע "מחאות בלתי דיפלומטיות" • תשובת שמיר לסנטורים: נדהמנו מהביקורת

מאת צבי בראל

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). האיש הממונה על קשרי השגרירות עם הקונגרס, ניל למדן, התבקש לעזוב את משרדו של הסנטור קרל לוין לאחר שהתבטא בבוטות ובזעם כלפי עוזרי הסנטור על מכתבם של הסנטורים.

למדן הגיע למשרדו של לוין כדי למסור את מכתב תגובתו של שמיר והשמיע מחאות בוטות ו"בלתי דיפלומטיות" כלפי המכתב. ברגע מסויים בשיחה המתוחה הפנה עוזר הסנטור את תשומת לבו של למדן לכך שהמכתב איננו מתיחס כלל לנוסחה של שטחים תמורת שלום.

על כך הגיב למדן במלים: "אתה יצאת מדעתך! אתה יצאת מדעתך" (סוף בעמוד 11)

נפטר ד"ר רוטנשטרייך נשיא מועצת העתונות

(ע). עו"ד ד"ר יהושע רוטנשטרייך, נשיא מועצת העתונות והנשיא העולמי של המשפטנים היהודיים, נפטר אמש בבית החולים "איכילוב" בתל־אביב, לאחר מחלה קצרה. בן 78 היה.

לפני יומיים אושפז לאחר שלקה בדלקת ריאות. הלווייתו תהיה ביום א'.

ד"ר רוטנשטרייך היה מוותיקי עורכי הדין בארץ. בשנים 1963—1974 עמד בראש לשכת עורכי הדין. מ־1975 היה נשיא מועצת העתונות, לאחר ששנים (סוף בעמוד 11)

ד"ר יהושע רוטנשטרייך

מסתנן ממצרים חדר שלשום לנגב — ונלכד

מאת איתן רבין

מסתנן תושב מצרים, אשר חדר שלשום בלילה ממצרים לנגב דרך הר חריף, נלכד לאחר מרדף של כוחות צה"ל וכוחות הבטחון באזור.

המבריח חצה את הגבול לא הרחק ממקום שבו חדרה כנופיית המחבלים, שתקפה את האוטובוס.

שוק ההון

שיפור קל

מאת אריה לביא

שבוע המסחר בבניות הסתיים תוך שיפור קל הן במחזור שגדל במיקצת ל־5.4 מיליון שקל והן בביקושים קלים.

ערך את העמוד: בועז שפירא

סוף שבוע עם הארץ

עמ' ב' 1:
שיחה עם ראש הממשלה — יואל מרקוס
כירסום בקצוות — א. שוייצר

חור ברשת הצבאית — זאב שיף
מיצעד האיוולת — נחמיה שטרסלר
לאן הערב — גדעון סאמט

עמ' ב' 2:
מקורות מדיניים — גדעון אלון

מסדרונות מפלגתיים — אילן שחורי
איזור הבטחון לקראת השנה השלישית — מנחם הורוביץ

עמ' ב' 3:
דע את שכניך — רומן פריסטר
דו־קיום נוסח באר־שבע — מרדכי ארציאלי
החדשות הטובות, החדשות הרעות — יואב קרני
שבילים ריקים — אלי אלעד

עמ' ב' 4:
הדור שלאחר אש"ף — שפיגל
קול הרעם מהימין — ניוזוויק
להפוך אשפה למזומנים — ניוזוויק

עמ' ב' 5:
כתב זר — תום שגב
כספת

עמ' ב' 6־7:
תרבות וספרות

עמ' ב' 8:
הטלוויזיה של השבוע — הדה בושס

מזג האוויר

התחזית להיום: מעונן חלקית בצפון ובמרכז, יתכן גשם מקומי. ...מעונן חלקית.

• ירושלים: 6־13.
• תל־אביב: 12־18.
• חיפה: 11־18.
• באר־שבע: 8־19.

הגולן 6־13, צפת 5־11, טבריה 9־22, שומרון 7־15, נתב"ג 10־18, עזה 12־19, אילת 13־23.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.5713	+0.0012
נוסעים	1.8676	+0.0014
שחור	1.6400	—

שער הסל

יציג	1.7182	+0.0021

חדשות הארץ
מתפרסם היום בעמודים
חלק ג' 1־12

هكذا من الأصل

هكذا في الاصل

שמיר הינחה את ראשי הליכוד לא לעסוק בהקדמת הבחירות עד לשובו

הליכוד: אין סיכוי לבחירות בסוף מאי או יוני, משום שלא ניתן לקיים ההצבעות לקביעת מועד הבחירות בשל יציאת הכנסת לפגרה ב־24 בחודש — כיממה לאחר חזרתו של שמיר

מאת אילן שחורי

בליכוד ובמפלגת העבודה היתה אתמול הערכה כי מיד לאחר חזרתו של ראש הממשלה יצחק שמיר מביקורו בארצות הברית, ניתן יהיה להגיע לתאריך מוסכם על הקדמת הבחירות. הפער בין עמדות שתי המפלגות הולך ומתקצר. לאחר ששלשום בלילה החליטו שרי העבודה להביא לקיומן את הבחירות עד סוף יוני, ובליכוד מבקשים לקיימן בסוף יולי. אולם במפלגת העבודה, עדיין יש כוונה להביא לאישור לקריאה טרומית את ההצעה לפיזור הכנסת, ללא תיאום עם הליכוד ולפני חזרתו של שמיר מארצות הברית.

בצמרת הליכוד המעיד הכחישו אתמול כי מתקיימים מגעים סודיים למציאת תאריך מוסכם. שמיר ככל הידוע הינחה את כל שרי הליכוד וחברי הכנסת הבכירים שבסיעה שלא להתעסק בנושא הקדמת הבחירות עד לאחר חזרתו מארצות הברית. גורם בכיר בליכוד טען אתמול כי בליכוד מסירים כל אפשרות לקיים את הבחירות בסוף מאי או תחילת יוני, מאחר ולא ניתן יהיה לקיימן אם ההצבעות לקביעת מועד הבחירות לא יחולו טרם יציאת הכנסת לפגרה ב־24 בחודש, פחות מ־24 שעות לאחר חזרתו של שמיר.

ברעם: אין עדיין החלטה

בישיבת לשכת מפלגת העבודה הודיע אמש מזכ"ל מפלגת העבודה ח"כ עוזי ברעם, כי מפלגת העבודה לא החליטה עדיין מבחינה רישמית על הקדמת הבחירות והדגיש כי הדיון בפורום "שריגר" היה דיון בלתי פורמלי. הוא ציין כי החלטה פורמלית בעבודה תתקבל רק לקראת סוף השבוע הבא, לאחר שיתברר מה הן תשובותיו של שמיר על יוזמתו של שולץ.

השר יצחק מודעי גילה אתמול כי ראש הממשלה הזהה באוזניו כי בכוונתו ליזום את הבחירות המוקדמות כחלק מהפעילות לבלום את היוזמה האמריקאית של מזכיר המדינה.

מודעי בפגישה עם הכתבים לענייני מפלגות אמר כי הוא מתנגד לעמדתו של ראש הממשלה, ולדעתו יש לקיים את הבחירות במועדן. מודעי הסביר כי התוכנית האמריקאית אינה סיבה להביא להקדמת הבחירות. האין לעלות על הדעת שלקראת כל דיון בהצעה לפתרון באיזור, יביאו לבחירות בישראל. לדעת מודעי הממשלה צריכה להמשיך ולתפקד באופן סדיר עד לנובמבר, האם שמעו פרס ומפלגת העבודה לא אפשרו זאת, יש להוביל אותם אל מחוץ לממשלה.

שלום עכשיו: שמיר מוליך להתאבדות; להפגנה בשבת יש חשיבות היסטורית

מתוכננת הפגנה גם בלוס אנג'לס ● הפגנות ההמונים גורמות לגרעון בקופת התנועה

מאת לילי גלילי
כתבת "הארץ"

שמיר מוליך את ישראל להתאבדות לאומית, והכתבו להיות המוסום שימנע את האסון המתחולל". זה משפט הפתיחה באיגרת פנימית ששיגרו ראשי "שלום עכשיו" אל מאות פעילי התנועה, המוגדרים כ"גרעין הקשה" של "שלום עכשיו".

באיגרת מוגדרת ההפגנה במוצאי שבת הקרובה בכיכר מלכי ישראל כהפגנה בעלת חשיבות הסטורית כגון אלו שהיו ערב השיחות בקמפ דייויד ולאחר הטבח בסברה ושתילה. במקביל, מתוכננת לימי ביקורו של שמיר בארה"ב הפגנה בלוס אנג'לס, בהשתתפות השחקן ריצ'רד דרייפוס וכסי פרידמן, וכנס לימודים גדול בוושינגטון.

באגרת הפנימית של תנועת שלום עכשיו מתבקשים הפעילים לוותר על ימי עבודה בשבועות הקרובים, כאשר בין השאר מתוכנן יום פעילות למען השלום בו יעסקו כל הפעילים בפעילות שלום וייעדרו מעבודתם. שלום עכשיו גם פתחה במגבית חרום כשהמטרה היא לגייס בארץ ובחו"ל חצי מיליון דולר בתוך מספר שבועות.

עקב העובדה שבחודשים האחרונים קיימה התנועה שמונה הפגנות בהשתתפות מאות אלפי אנשים נוצר גרעון בחשבונות התנועה ולכסוי הגרעון וגיוס כספים לפעילות עתידית נעשית מגבית חרום.

מבחן לעמדת הציבור

דובר שלום עכשיו הדגיש כי התנועה מייחסת חשיבות מיוחדת להפגנה במוצאי-שבת הקרובה לא רק בגלל יציאתו של מר. שמיר לארצות הברית, אלא גם עקב קיומה של הפגנת נגד ביום המחרת ע"י גורמי הימין, והו מבחן לעמדתו של הציבור בישראל בעניין עתידה של ישראל וסיכויי השלום ובדעתנו להוכיח, כי הציבור בישראל הינו שוחר שלום, אמר דובר התנועה.

לקראת ההפגנה במוצאי שבת עומדים ראשי שלום עכשיו בקשר הדוק עם משטרת ישראל שהבטיחה כי כוח שוטרים מוגבר יאבטח את העצרת. פניית ראשי התנועה למשטרה נובעת גם מכך שבשבועות האחרונים הגיעה סידרה של איומים כנגד פעילי התנועה ובני משפחותיהם. נודע, כי משטרת ירושלים פתחה בחקירה אינטנסיבית של האיומים וההטרדות נגד אנשי "שלום עכשיו". כיוון החקירה הינו לגורמים קיצוניים כולל אנשי תנועת כך.

30 חיילים ניפצו בשיטתיות תכולה של בית בכפר חוסאן

— טוענים בעלי הבית ● צה"ל: לא ידוע לנו על תלונה בדבר התנהגות בלתי־הולמת של חיילים בכפר; שלשום היו שם מעשי אלימות, נחסם הכביש, וצה"ל נתקל במטר אבנים בתוך הכפר

מאת אורי ניר סופר "הארץ"

תושב הכפר חוסאן, מדרום לבית לחם, שביתו ניזוק קשה בהפגנה שהיתה ביום שלישי, טוען כי כ־30 חיילי צה"ל חיבלו בשיטתיות ברהיטים ובחפצים בבית, וגרמו נזק של אלפי שקלים.

זידאן מחמוד אל־זעול, נהג אוטובוס במקצועו, הציג לעיני סופר "הארץ" שלושה מכשירי טלוויזיה מנותצים, רשמקול שבור, שני ארונות קיר שבורים, מזנון של כלי זכוכית שהושחתו, מיטה שבורה, [illegible] פנים, מכונת תפירה מנותצת, כיור שבור, מראות קיר מנופצות, מקרר גדול שהוטל על צידו, מוצרי מזון שעליהם יצקו נפט, וכלי בית רבים שניזוקו.

"את כל זה עשו כ־30 חיילים שנכנסו ביום שלישי לבית", סיפרה רעייתו, הנגא. "הם צעקו עלי לצאת, ואני ברחתי בבהלה. הם סגרו את עצמם בתוך הבית, ונשארו כשעה. אני עמדתי בחוץ. שמעתי רעש של זכוכיות מתנפצות ושל חפצים נשברים. כנראה הם חיפשו ילדים שהשליכו אבנים, אבל לא מצאו אף אחד".

הנגא אל־זעול מספרת כי כאשר נכנסה בחזרה לביתה, [illegible] ריים בנה פארי, בן 5, שלא הספיק להימלט עימה מהבית. היא סיפרה כי הילד היה נתון בהלם, ולא היה מסוגל לדבר.

תושבים בכפר חוסאן הראו לסופר "הארץ" עשרות שמשות מנופצות, לדבריהם ניפצו אותן חיילים מיידי אבנים.

התושבים סיפרו כי בימים שקדמו התקיימו בכפר הפגנות אלימות, שפוזרו בגז מדמיע ובכדורי גומי, ובכמה מקרים ירו החיילים אש חיה.

מקורות צבאיים רשמיים, מסרו אמש בתגובה כי לא ידוע להם על תלונה שהוגשה לצה"ל או לכל גורם אחר על התנהגות בלתי־הולמת של חיילים בכפר חוסאן. המקורות הצבאיים הרשמיים מסרו כי ביום ב' היו התפרעויות אלימות בכפר, [illegible] של צה"ל התעקש לפנות את המחסומים על הכבישים, רדף אחרי מיידי אבנים, ונתקל במטר אבנים בתוך הכפר. המקורות מסרו כי כל תלונה שתוגש תטופל.

סופית: האופרה "נאבוקו" מחוץ לפסטיוואל ישראל

מאת סופר "הארץ"
לענייני תרבות

היום בשעות הבוקר תמסור הנהלת פסטיוואל ישראל הודעה לחברת אראאס (אופרה און אוריג'ינל סייט — אופרה באתרים המקוריים) על ביטול השתתפותה בפסטיוואל של האופרה "נאבוקו". להחלטה זו קדמו הפרות שונות של החוזה על ידי המפיקים, בעיקבותיהם הגיעה ההנהלה למסקנה שלא יהיה אפשר להבטיח את הרמה האמנותית וההפקתית הגבוהה, המצדיקה את שיתופה בפסטיוואל.

במרוצת חודשי ההכנות להפקה מעת שנחתם החוזה עם חברת אראאס ב־16 באוגוסט 87, עמדה הנהלת הפסטיוואל על כל אחד מסעיפי ההפקה האמורים להבטיח את רמתה הגבוהה, ודרשה מהחברה, למרות הפרות שונות של ההסכם, לממש כל אחד ואחד מהסטנדרטים האמנותיים וההפקתיים הגבוהים שהוכנסו על ידי המפיקים ואושרו על ידי הפסטיוואל.

לפני זמן קצר, בשל קשיי מימון פנתה החברה — שבראשה עומד איש תיירות שוויצרי אוסטרי מייקל אקר — בבקשת סיוע ממשלתי של 3.7 מיליון דולאר, ואחד הנימוקים לכך היה המצב בשטחים, שפגע לדברי המפיק תציגיו בסיכויים למכור את הכרטיסים ל"נאבוקו" בחו"ל, שהיו אמורים לספק את תקציב העסק של ההפקה.

הפסטיוואל העניק פסק זמן לחברה לקיום התחייבויותיה ולכן הוקפאה מכירת הכרטיסים.

משרד התיירות, שהמליץ כמובן בפני פסטיוואל ישראל על ההתקשרות עם אותו מפיק פנה לגורמי תיירות לרכוש כרטיסים להפקה זו.

משנעשו הפרות נוספות בהסכם, ובראשן ביטול השתתפותה של התזמורת הפילהרמונית המלכותית של לונדון, החליט סופית לרגל לוח הזמנים המחייב על ביטול השתתפות "נאבוקו" בפסטיוואל ישראל.

דראושה ומיעארי נפגשו לדון ב"איחוד השורות"

מאת עטאללה מנצור
סופר הארץ בגליל

ח"כ עבד אל והאב דראושה, שנבחר לכנסת ברשימת מפלגת העבודה, וח"כ מוחמד מיעארי מהרשימה המתקדמת נפגשו על פי הזמנת השייח עבדאללה נמר דרויש, מנהיג התנועה המוסלמית, לדיון "באיחוד השורות" לקראת הבחירות לכנסת הקרובה.

אחד ממשתתפי הפגישה אמר ל"הארץ", כי הוא התרשם כי בעל היוזמה לפגישה התכוון לעמוד על טיעוני שני חברי הכנסת ומדוע אינם יכולים לפעול ברשימה אחת — ואת במסגרת הוויכוחים המתנהלים בחוגי המוסלמים לקראת קביעת עמדתם. רבים בחוגים אלה מוציאים מכלל אפשרות תמיכה בקומוניסטים או שיתוף פעולה עמם ונוטים באופן מוחלט לשיתוף פעולה עם המתקדמת. פרישת ח"כ דראושה ממפלגת העבודה והקמת מפלגתו החדשה, המפלגה הערבית הדימוקרטית, יצרה מצב חדש והביאה את ראשי האגודות המוסלמיות לעיון מחדש בעמדה שעליהם לנקוט.

ראיתי שמעתי

נבון ודגן ידונו בהכנת התלמידים לשירות בשטחים

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות, יצחק נבון, ייפגש היום בלשכתו בירושלים עם קצין חינוך ראשי בצה"ל, תת אלוף נחמיה דגן. הפגישה תיערך בעקבות יוזמתו של שר החינוך. השר פנה אל הרמטכ"ל והציע כי משרד החינוך וצה"ל יכינו במשותף מערך הסברה והדרכה מיוחד לשמיניסטים, כעוד שיענה על השאלות והבעיות הקשות שחיילי צה"ל מתמודדים איתן כיום בשירותם בשטחים. כידוע מפעילים משרד החינוך וצה"ל, מזה שנים רבות, בכיתות יב', תוכנית הכנה לגיוס, אך לדעת נבון אין תוכנית זו מספקת תשובה לבעיות שהחיילים מתלבטים בהן כיום. שר החינוך גם הורה לאגף הנוער במשרדו להכין תוכנית למחנכים בנושא זה וביקש מהרמטכ"ל לאפשר למספר גדול יותר של קצינים להופיע בכנסי מנהלים, מחנכים ותלמידים.

עש"ת

גם לעברייני הצווארון הלבן מגיעה יחידה

שר המשפטים אברהם שריר החליט להקים, ליד פרקליטות המדינה, יחידה מיוחדת לעבירות כלכליות. ההחלטה התקבלה בעקבות המלצותיה של ועדה בראשות מנכ"ל משרד המשפטים, חיים קלוגמן, לבצע ארגון מחדש במערך הפרקליטות המטפל בתיקים כלכליים. הוועדה קבעה כי יש למצוא פתרון מיידי הולם לבעיות הטיפול בתיקי העבירות הכלכליות והצווארון הלבן, שהם מן התיקים הקשים ביותר לטיפול. השר שריר החליט כי ליחידה זו יועברו פרקליטים בעלי מיומנות מקצועית גבוהה שהתמחו בתחום זה.

הארגון מחדש ייעשה כבר בימים הקרובים, אף שלא הוקצה לכך כוח אדם נוסף. שר המשפטים מתכוון לפנות למשרד האוצר בבקשה שיסייע ליחידה החדשה הן בתוספת תקנים והן בקביעת תנאי שירות מיוחדים.

ג.ארם

שר האוצר בודק דולרים מזויפים

יום אחד לאחר פרסום מאזן בנק לאומי, שהצביע על עלייה תלולה ברווחיו, ביקר שר האוצר, משה נסים, במשרדי הבנק ונפגש עם יו"ר הבנק, הד"ר מאיר דת ועם המנכ"ל, צביק בינו. השר שוחח עם ראשי הבנק, שיחה שאת תוכנה שומרים בסוד, ולאחר מכן ערך סיור בסניף הראשי וביקר גם בחדר הכספות. במהלך הביקור הציגו לפני השר שטרות מזויפים שהתגלו בסניפי הבנק, והוא ניסה את כוחו בזיהוי הפגמים בשטרות.

אריה לביא

מנצח ויועץ מוסיקאלי חדש לתזמורת ירושלים

המנצח היהודי־אמריקאי, לורנס פוסטר, נתמנה מנצח ראשי ויועץ מוסיקאלי של התזמורת הסימפונית ירושלים – רשות השידור, החל מעונת הקונצרטים הבאה. מעונת 1990 יכהן פוסטר גם כמנהל מוסיקאלי.

לורנס פוסטר: מבואנא חדש

לורנס פוסטר הוא מנצח מנוסה ומבוקש המשמש בשנים האחרונות מנצח ראשי של התזמורת הקאמרית של לוזאן ושל הפילהרמונית של מונטה קרלו. בישראל ניצח כבר ארבע פעמים והוא מוכר גם מהקלטותיו לחברות התקליטים סי־בי־אס, דקה, ארטו ואי־אם־איי.

הופעתו הפומבית הראשונה עם התזמורת תהיה בקונצרט תנוגי ב־30 בחודש. הוא ינצח על יצירה ישראלית, "סקרצו ים תיכוני", מאת עמי מעייני ועל הסימפוניה השנייה של ברהמס. הפסנתרן האורח ז'אן ברנרד פומייה יהיה הסולן בקונצרטו השני של שופן.

"ארדט" אימצה את "ניצן"

חברת הביטוח "ארדט" מקבוצת כלל נקטה השבוע צעד יוצא דופן, לענף זה. החברה החליטה לאמץ את אגודת "ניצן" לילדים לקויי למידה. מנכ"ל "ארדט", פיני כהן, החליט לאפשר לאגודה להסתייע, ללא תשלום, בבית הדפוס של החברה. כך, בכסף שייחסך, תוכל לרכוש ציוד עבור הילדים. כמו כן יוזמנו ילדי "ניצן" לכל הפעולות לילדי העובדים שחברת ארדט עורכת.

אריה לביא

המוזיקה שלא דיברה

אחד מן המחזות היותר מוזרים בנוף הציבורי הצרפתי נראה שלשום סביב המוזיקה ה"קינטית" בכיכר העירייה של טרשיגו, שבמרכז צרפת: לא פחות מ־400 עיתונאים, צלמים ואנשי רדיו וטלוויזיה התגודדו במקום ו"אירבו" לנשיא פראנסואה מיטראן. הנשיא, ששימש משך עשרות שנים ראש עיר וציר פרלמנט של האיזור, היה אמור לחנך, בעיירה, את מה שתואר כ"מוזיקת העתיד". [illegible] לכהונת נשיאות נוספת, בת שבע שנים, בארמון האליזה. סיבוב ההצבעה הראשון בבחירות ייערך ב־24 באפריל.

המוזיקה המפוארת אכן נחנכה, אבל הכרזת־מועמדות לא נשמעה. קהל העיתונאים הגדול נאלץ להסתפק בהערות מחויכות של הנשיא מכת "העניין הסימפטי כל כך שהם מגלים בהפיזין של מוזיקות הפרובינציה".

יואב מוקר
פאריס

בעריכת עירית רוזנבלום

שיחת היום / גדעון אלון

עם: ד"ר יצחק מינרבי, סמנכ"ל משרד החוץ לכלכלה
על: החלטת הפרלמנט האירופי שלא לאשר ההסכמים בין ישראל והשוק המשותף

לא ייתכן שינסו להענישנו כל פעם רק משום שהם יותר חזקים

האם ההחלטה הפתיעה אותך?

האפשרות הזאת נלקחה בחשבון. יש פה ניסיון, שהחל עוד לפני כמה חודשים, לכרוך בעיות כלכליות עם בעיות פוליטיות. אולם בשעה שהתגברנו על הניסיון הזה במסגרת מוסדות הקהילה, הרי הפרלמנט האירופי בהיותו, בעיקרו, "זירה פוליטית", ניצל את ההזדמנות כדי לכרוך ביחד את כל הדברים. מה שהיה קצת יוצא דופן בהחלטה הוא שלסיעה הקומוניסטית־סוציאליסטית, שתמכה בה, הצטרפו העם השמרנים הבריטיים, ואילו הסוציאליסטים הצרפתיים ברובם לא הלכו איתם.

מה היקף הנזק הישיר שהחלטה הזו תגרום לחקלאות הישראלית. האם מדובר ב־6 מליון דולר או ב־50 מיליון?

מהבוקר שמעתי כל מיני סכומים בכלי התקשורת. האמת היא שלא ניתן לחשב זאת בצורה כזו. הנזק הכלכלי המיידי יכול להיות קטן מבחינתנו.

האם ההחלטה תסב נזק רק ליצוא תוצרת חקלאית או גם לענפי יצוא אחרים?

הפרוטוקול המשלים שהפרלמנט האירופי החליט שלא לאשר, נוגע רק לתוצרת חקלאית. עם זאת, למרות שתעשיינים אחרים בסקטורים מאו"סוגיים בארץ יכולים להיות מודאגים שבינתיים התוצרת המתוחה מספרד לא תיכנס, אני משוכנע שיש גם נזק בכל עיכוב שחל בייצוא התעשייתי מישראל לספרד. ספרד היא שוק רציני וגדול. היצוא שלנו לספרד הוכפל אשתקד לעומת 1986, ומסתכם כעת ביותר מ־100 מיליון דולר.

האם מעבר להחלטה זו של הפרלמנט האירופי קיים חשש לפתוח חזית סנקציות כלכליות נוספות על ישראל בגלל המצב בשטחים?

לא הייתי מדבר על סנקציות בכלל. בעיניי הערכה ותחזית — כל אחד רשאי להביע את דעתו והוא. יש אופטימיים ויש פסימיים. אני כנראה שייך לראשונים.

צירים ימניים בפרלמנט האירופי טוענים כי הצביעו נגד ההסכמים עם ישראל משום שאנו אינם מכבדים ההסכם שנועד לאפשר לפלשתינאים בשטחים לייצא במישרין את התוצרת החקלאית שלהם לשוק. האמנם?

הבהרנו והסברנו שאי־אפשר לקשור אישור של פרוטוקול משלים עם פרוטוקולים של התאמה טכנית, השייכים למכלול ההסכם שנחתם בין ישראל והשוק. כשהם פירסמו בשתף הרשמי של הקהילה את התקנות ההרשות המאפשרות יצוא ישיר מהשטחים אליהם, דבר שאינו פשוט גם בימים כתיקונם, ובוודאי שלא בימים אלה, עשינו כל מה שמוטל עלינו כדי לכבד את ההסכם.

אם כך מדוע הם מאשימים אותנו באי־כיבוד ההסכמים?

אני חושב שאנו לא מפרים את ההסכם. אבל אם יש להם טענות ומענות, אפשר לשבת ולדון על כך. על־פי ההסכם מ־1975, יש מנגנון שלם לתיקון בעיות שמתעוררות במסגרתו. לא ייתכן שרק משום שהם יותר חזקים, ינסו להעניש אותנו בכל פעם שאנו עושים משהו שאיננו מוצא חן בעיניהם.

פועלים ערבים — בין בוני הזחל"מ היורה חצץ בשטחים

מקורה של "החצצית" במכונה לפיזור דשנים שהומצאה לצרכים חקלאיים על ידי מהנדס מהטכניון

מאת ראובן פדהצור
סופר הצבאי של "הארץ"

מקורה של "החצצית" (הזחל"מ יורה החצץ) במכונה לפיזור דשנים שהומצאה, לצרכים חקלאיים שנים, על ידי מהנדס מהטכניון.

לאחר שצה"ל פירסם את דרישתו המבצעית למכשיר המיידה אבנים לעבר מפגינים, נזכר אחד ממומחיו לנושא אמצעי הלחימה כי בשנת 1982 קרא בכתב עת מקצועי אמריקאי בנושאי חקלאות על המצאה ישראלית של מעין "תותח" היורה דשנים למרחקים ארוכים.

היות שהעריך כי יש סיכוי ליישם את ההמצאה החקלאית לצרכים צבאיים־מבצעיים, איתר את הממציא [illegible] בפיתוח אמצעי הלחימה ופיזור ההפגנות בשטחים.

המהנדס המציא את המכשיר, לאחר שנוצרה דרישה, בפעילות החקלאית, לפיזור דשנים למרחקים גדולים. האמצעים שהיו קיימים קודם לכן היו מסוגלים "לירות" את הדשן למרחק של כ־10 מטרים, ואילו המכשיר החקלאי החדש אפשר לפזר את הדשן למרחק גדול בהרבה. לאחר פיתוח, נכנס לשימוש "תותח הדשנים", היורה את הדשן למרחק של 60—50 מטרים.

לאחר שקיבל לידיו את דרישותיו המבצעיות של צה"ל, ביצע המהנדס, בשיתוף פעולה עם מהנדסי צה"ל, הסבה ל"תותח הדשנים" והפך אותו ל"תותח חצץ". צה"ל העמיד לרשותו זחל"מ, עליו הורכב התותח, ולאחר תקופת ניסויים, יצאה השבוע "החצצית" לפעילות מבצעית ראשונה.

את ה"חצצית" מייצר מפעל בעד־פולה. הפרט המעניין בתהליך ייצור האמצעי החדש לפיזור הפגנות, הוא שחלק מהפועלים, המייצרים את חלקיו של "תותח החצץ", הם ערבים.

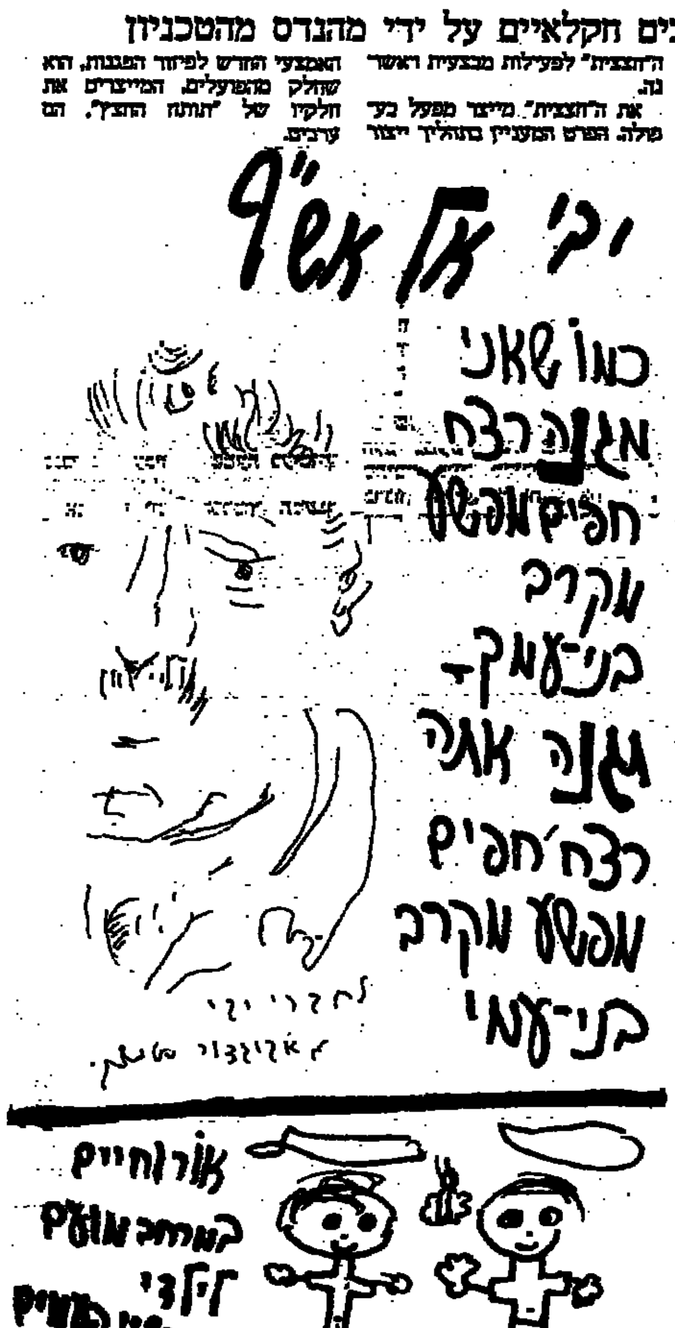

חוסיין מגבש תשובה ערבית משותפת לשולץ

יבוא היום למצרים

מאת סופר "הארץ"
לענייניים ערביים

המלך חוסיין יבוא היום למצרים להיוועד עם הנשיא חוסני מובארק. מקורות ערביים בכווית, אמרו כי ירדן, סוריה ואש"ף מגבשים תשובה משותפת ליוזמת שולץ. חוסיין שהה אתמול ארוכות בדמשק עם הנשיא אסד בנושא זה וקודם לכן ערך ביקורים חטופים בכווית ובעיראק.

חוסיין ואסד הסכימו לעכב התשובה הרשמית לשולץ בציפיה כי דחיית היוזמה תבוא מצד ישראל. עוד מסרו המקורות כי מגעים מאחורי הקלעים מתנהלים עתה בין הבירות הערביות לבירור אפשרות של כינוס פיסגת חירום ערבית בחודש אפריל [illegible] ליוזמת שולץ היא תומכת בהצטרפות ירדן לתהליך המדיני עם ישראל בהתאם לנוסח "הצהרת ההבנות" שהעביר מזכיר המדינה האמריקאי ג'ורג' שולץ לראש הממשלה יצחק שמיר ולמלך חוסיין — כך עולה מדווחים שהגיעו אתמול למשרד החוץ מנציגויות ישראל בארה"ב ובאירופה.

עפ"י הדווחים גם אישים ירדניים בכירים הגיבו בחיוב על יוזמת השלום של שולץ הם מביעים נכונות עקרונית למו"מ בין משלחת ישראלית לבין משלחת ירדנית־פלשתינאית אחרי כינוסה של ועידה בינלאומית בחסות חמש החברות הקבועות במועצת הבטחון.

גורמים מדיניים העריכו אמש שראש הממשלה יצחק שמיר לא ישנה את עמדתו וימשיך להתנגד בתוקף לקיום הצבעה מכרעת בישיבת הקבינט ביום ראשון על "מסמך שולץ", למרות דרישת שרי המערך וסגן ראש הממשלה ושר הבינוי דוד לוי.

ערבים הכינו בקבוקי תבערה בתלפיות

מאת נדב שרגאי

נסיון של שימוש בשני בקבוקי תבערה, שהוכנו על ידי שלושה פועלים ערבים במרכז המסחרי בתלפיות, שבמזרח ירושלים, נמנע אתמול אחר הצהרים.

אחד הבקבוקים שהכינו הערבים הודלק, המשטרה הוזעקה למקום ועצרה את השלושה.

כעת חוקרים במשטרה, אם התכוונו הערבים לעשות שימוש בבקבוקים במרכז המסחרי של תלפיות.

שריר חתם על קובלנה משמעתית נגד השופט ארבל

מאת סופר "הארץ"

שר המשפטים, אברהם שריר, חתם אתמול על קובלנה משמעתית נגד שופט התעבורה אשר ארבל.

כזכור, החליט היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, לפני כשבוע להביא בפלילים את השופטים אהרן כהן ויעקב בר דיין ולהגיש קובלנה נגד השופט בן שחר חרישאי.

אמצעי בטחון בקרב המחבלים בתוניס מחשש לתגמול ישראלי

על פיגוע האוטובוס בנגב

תוניס (ע"צ). אש"ף נקט אמצעי בטחון "יוצאי דופן" בעקבות ידיעות שלפיהן מתכוננת ישראל לתקוף את אש"ף כתגמול על פרשת האוטובוס, נודע ממקורות מוסמכים של אש"ף בתוניס.

לפי מקורות אלה, כל המנגנון של אש"ף הועמד ב"מצב כוננות מירבי" בעקבות ידיעות שלפיהן החליטה ישראל להלום באש"ף ובמנהיגיו.

עיתונאים בתוניס הבחינו כי מאז יום שני שעבר, אין אפשרות לבוא במגעים עם ראשי אש"ף, ונמסר להם שאף אחד מהם איננו נמצא במיפקדה הפוליטית הנמצאת בתוניס מאז 1982.

אל על

	טמפ' מינימום	טמפ' מכסימום		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	4	6	גשם	5	7
אתונה	7	12	גשם	6	11
בוקרשט	0	4	מ"ח	–	–
בריסל	4	7	גשם	5	8
וינה	-1	1	שלג	0	4
ז'נבה	-2	0	מ"ח	-2	4
לונדון	6	8	גשם	6	11
ליסבון	9	16	מ"ח	9	18
מדריד	4	8	מ"ח	5	16
ניו־יורק	7	16	גשם	4	18
פאריס	3	9	גשם	5	10
פרנקפורט	-3	0	שלג	-1	6
ציריך	-1	1	מ"ח	–	–
קהיר	14	21	אביך	11	20
קופנהאגן	3	5	גשם	1	2
רומא	4	12	נאה	2	8
שטוקהולם	-8	-2	שלג	-2	0

EL AL אל על

בצער רב מודיעים על פטירתו של אהובנו

ד"ר **יהושע רוטנשטרייך** עו"ד

פרטים על ההלויה יפורסמו ביום א'

המשפחה

ועדת העורכים
אבלה
על פטירת

ד"ר **יהושע רוטנשטרייך**
ז"ל

נשיא מועצת העיתונות

יו"ר ועדת הצנזורה, יועץ משפטי ומלווה נאמן של ועדת העורכים בעבודתה מאז הקמתה מעמודי התווך של המשפט ומגיני ושוחרי חופש העיתונות בישראל

תנחומים למשפחה

מועצת העיתונות אבלה על מות

ד"ר
יהושע רוטנשטרייך

נשיא המועצה וממניחי יסודותיה

ומביעה השתתפותה בצער המשפחה

מלאה שנה מאז נילקח מאיתנו אהובנו ויקירנו

עו"ד **אליהו בר־דרומא**
ז"ל

נעלה לפקוד את מקום מנוחתו ביום הרביעי,
כ"ז באדר תשמ"ח — 16.3.88 בשעה 14.30,
בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון בת־ים.

נפגשים ליד השער הראשי

המשפחה

ברוס רפופורט בחיפה, בטכס של המכון למחקר רפואי של הטכניון:

ישראל הפסידה כ־700 מיליוני ד' מביטול צינור הנפט עיראק־עקאבה

"בסוד העיסקה היה גם יצחק שמיר, שהיה אז מ"מ של ראש הממשלה"

מאת יהודית פל

"מדינת ישראל הפסידה כ־700 מיליון דולר מביטול עיסקת הנחת צינור הנפט בין עיראק לעקבה" – כך אמר אמש איש העסקים, ברוך (ברוס) רפפורט, המליונר הישראלי־שוויצרי, שאמור היה ליטול חלק פעיל בעיסקה ובתיווך להשגת ערבויות מישראל לארצות־הברית בצינור ה.

רפפורט, שהשתתף אמש בטכס לציון חמש שנים למכון למחקר רפואי של הטכניון הנושא את שמו ואשר הוקם בכספי תרומתו, אמר לעיתונאים בתום הטכס, כי מדינת ישראל נפגעה מבחינה כספית ואסטרטגית מביטול העיסקה. רפפורט חזר והדגיש, כי הכסף שיועד לישראל לא אמור היה להגיע לכיסם של מפלגות או אישים פוליטיים אלא למדינת־ישראל, וכי בסוד העניין היה גם יצחק שמיר, שהיה אז מ"מ ראש הממשלה, שמעון פרס.

ברוך רפפורט טען עוד, כי העיסקה עמדה להכניס לקבוצת המשקיעים אותה הקים לצורך הפרוייקט כשני מיליארד דולר ב־10 שנים, מתוכם כשליש היה אמור להימסר לממשלת ישראל אם בצורת כסף מזומן או בעיסקות חליפיות של חלקים במחירים נוחים מאפריקה, רומניה, מכסיקו ועוד.

בתשובה לשאלה הביע רפפורט את תקוותו כי הפרשה, שבה סורבב שמו של מ"מ ראש הממשלה, שמעון פרס, לא תפגע בעתידו הפוליטי. "עוד לא אמרתי את כל מה שיש לי לומר בפרשה הזו. אני מחכה עדיין להזדמנות לומר את כל מה שיש לי בעניין. אין מה למהר, כי [illegible]", אמר רפפורט לעיתונאים. עוד אמר, כי הפנו אליו דרישות מאנשים לתרומות "אבל בגלל הפרסומים אני שולח אותם לעיתונאים".

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, שנכח אף הוא בטכס ונפגש לראשונה עם רפפורט בפומבי, מאז פרסום הפרשה, הסכים רק לומר לעיתונאים: "אני לא קשור לפרשה ואתם לא תקשרו אותי אליה".

מלך ירדן חוסיין, הנראה משמאל, הגיע לסיבוב שיחות קצר עם מנהיג עיראק סאדאם חוסיין (מימין). שני המנהיגים דנו בתכנית השלום האמריקנית החדשה של מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ (תצלום איי־פי)

שרון: פרס מקרב את המלחמה והוא נוכל

מאת אילן שחורי

השר אריאל שרון תקף אמש את מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, ובין היתר הגדיר את פרס "נוכל" והאשים אותו כי גרם את חולשה של מדינת ישראל כעת.

השר יצחק מודעי האשים את פרס כי הציג לפני הקבינט המדיני משלה רק חלקים מסויימים ממסמך פרס־חוסיין, והסתיר את הסעיף הדן בטקטיקת הרמייה שסיכמו ביניהם השניים להציג בה את המסמך כתוכנית אמריקאית.

בהופיעו בוועדת התיכנון של מרכז תנועת החרות, שהתכנס בבית ז'בוטינסקי בתל אביב, קרא שרון לפני העיתונאים הודעה כתובה נגד פרס, ובה נאמר: "שמעון פרס מקרב את סכנת המלחמה בוויתוריו המדיניים הבלתי פוסקים ובחולשת עמידתו מול הטרור האש"פיסטי ... האשמות השווא שהוא מטיח בראש הממשלה. הטרור הוא מפלצת שמריחה כל חולשה. את החולשה הזאת מפגין פרס זה יותר משלוש שנים בממשלתו הרופסת והמתרפסת. לא פלא שהמפלצת האשפיסטית הרימה את ראשה המכוער.

הפרקליטות מכחישה שהעציר עוואד חאמדן מת בכלא עקב אלימות שב"כ

עם זאת סבור היועץ המשפטי כי איש השב"כ שחקר את חאמדן סטה מהנוהלים ולכן יועמד לדין פלילי באשמת גרימת מוות ברשלנות ● בני המשפחה טוענים שגילו סימני אלימות על הגופה בעת שרחצו אותה לפני ההלוויה ● הפרקליטות מסרבת להעמיד לרשות המשפחה את הממצאים הרפואיים הנוגעים למות בנם

(ע). פרקליטות המדינה אומרת בתצהיר שהוגש אתמול לבג"צ, כי אין יסוד לטענת בני משפחתו של העציר עוואד חאמדן, כאילו מותו בכלא ג'נין נגרם בשל חקירה אלימה, שלא כחוק, של אנשי השב"כ.

בתצהיר בשבועה, עליו חתומה עורכת הדין יוספה טפירו, סגנית בכירה לפרקליט המדינה, נאמר, כי הפרקליטות מוכנה למסור לידי בני משפחתו של חאמדן, שעתרו לבג"צ, רק את הממצאים הרפואיים הנוגעים למותו, אך אין בכוונתה להעמיד לרשות בני המשפחה את הפרטים הנוגעים לסיבת המוות, כל עוד יימשך משפטו של איש השב"כ שיועמד לדין על גרימת מותו ברשלנות של חאמדן.

בעתירה, שהגישו לבג"צ, טוענים בני המשפחה, כי לפני הלווייתו של חאמדן, בעת שרחצו את גופתו, הבחינו בסימני אלימות שונים על הגופה.

נציגת הפרקליטות אומרת בתצהיר שהיועץ המשפטי לממשלה סבור, שאיש השב"כ שחקר את חאמדן, סטה מהנוהלים המקובלים המתחייבים בחקירה, ולכן יועמד לדין פלילי באשמת גרימת מוות ברשלנות. הפרקליטות טוענת, כי איש השב"כ יחלוק בעת משפטו על עובדות ומסקנות רפואיות שבתיק החקירה, ולכן את המסקנות הסופיות בנוגע לסיבת מותו של חאמדן יקבע בית המשפט בתום ההליך הפלילי, ומסיבה זו אין למסור את המסקנות שבתיק החקירה לידי המשפחה.

כזכור, הוציא בג"צ לפני שבועיים צו המורה לפרקליטות להגיש תצהיר בשבועה בנוגע לנסיבות מותו של חאמדן.

ניל קינוק, מנהיג הלייבור הבריטי:

הגדה היא אסון של ישראל, אבל עליה לשמור על הגולן

חזר בו מהצהרתו בשכם שחיילי צה"ל משתמשים בכדורי "דום דום"

מאת שאול צדקא
סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון.(מיוחד ל"הארץ"). "אני מאמין וחושב כי ישראל עם הגדה המערבית ורצועת עזה היא אסון. ישראל תפסיק להיות דימוקראטית אם לא תהיה בטוחה, והיא לא תהיה בטוחה ללא רמת הגולן".

דברים אלה אמר מנהיג הלייבור הבריטי, ניל קינוק, לישראל גת, ראש המחלקה לקשרי חוץ של מפלגת העבודה. גת ששהה בלונדון לצורך דיוני ה"אינטרנציונל הסוציאליסטי", אמר ל"הארץ", כי קינוק אינו מצטער לרגע על התבטאותו בישראל, כי עליה לשמור על הגולן. לדברי גת, חזר בו קינוק מהצהרתו בשכם, כי חיילי צה"ל משתמשים בכדורי "דום דום" בשטחים.

ישיבת ה"אינטרנציונל" שהיתה בלונדון דנה בדו"ח משלחתו אשר ביקרה בגדה המערבית וצידדה בתר כינוס שלוש ובוועידה בינלאומית. היא קראה לכל הצדדים להפסיק את האלימות בשטחים, קראה לאירופה לתמוך כספית בפתרון הסכסוך ולא איזכרה את אש"ף.

כשאתה כבר לא יכול "עם העישון" ולא יכול בלעדיו... קח עזרה. ניקורט

אתה כבר לא יכול יותר. הריח, הטעם, תחושת המחנק ואפילו המדרגות מעייפות אותך. בפעם המי יודע כמה אתה נשבע שזאת הסיגריה האחרונה...

אחרי דקות או שעות אחדות אתה מת לסיגריה. מה עושים? איך יוצאים מהמלכוד הזה?

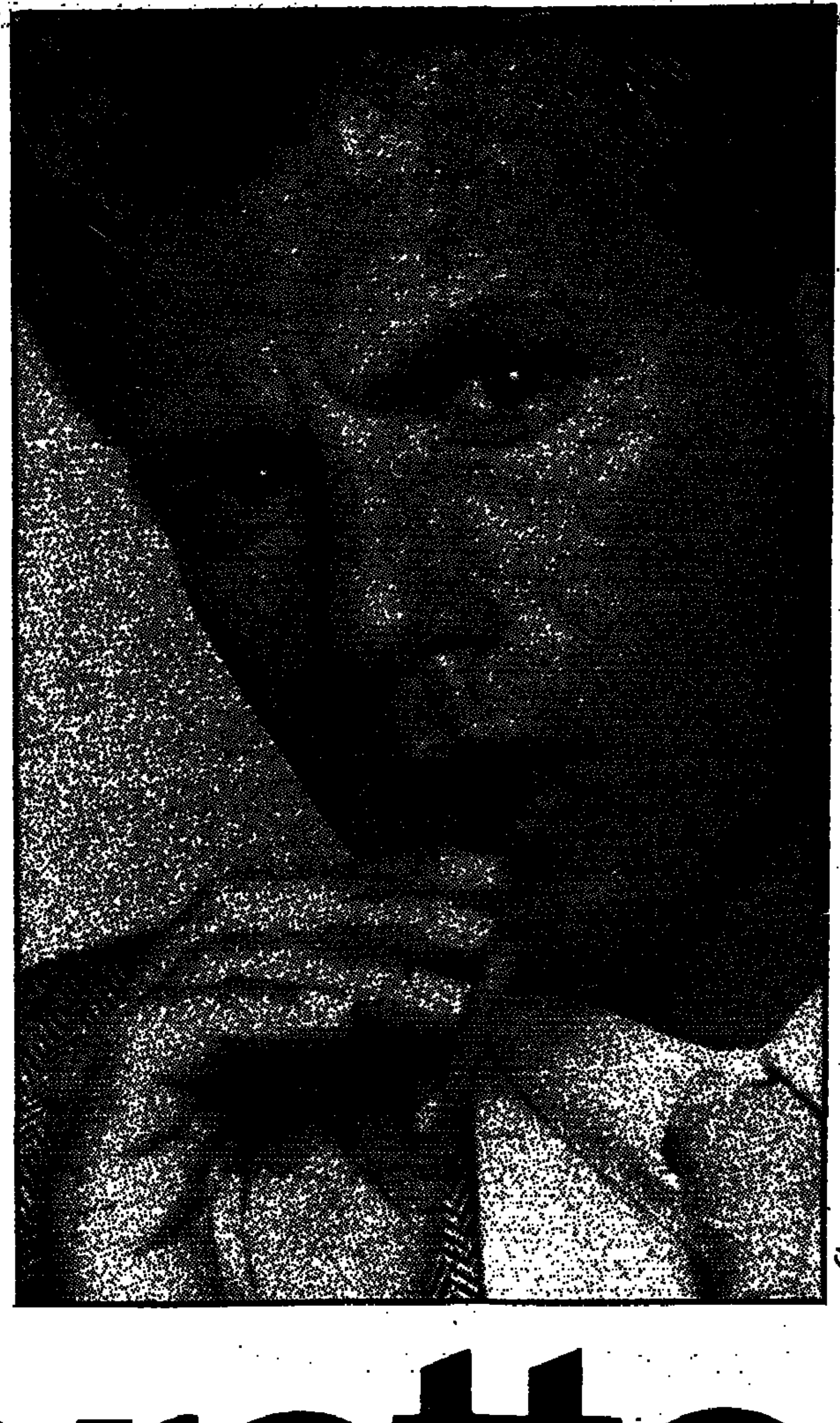

קשה לעשות זאת לבד. אתה צריך עזרה. תכשיר שיתן לך כוח לעמוד בהחלטה שלך ויצמצם את התלות שלך בסיגריה.. ניקורט.

מה הוא ניקורט?

ניקורט - טבליות לעיסה מיוחדות מאפשרות לך להתגבר על הצורך בעישון. תוך מספר חודשים בקצב הדרגתי, אפשר להפסיק לעשן - לתמיד. לעיסתן מספקת לגוף את הניקוטין אליו הורגל, ללא הכימיקלים והרעלים המצויים בסיגריה, ומאפשרת התרכזות מירבית בגמילה.

מה עליך לעשות?

א. אתה חייב להקפיד על הוראות הלעיסה

הנסיון מוכיח שהצלחת הטיפול מובטחת כאשר לועסים ניקורט בהתאם להוראות ובמניין הנכון. יתכן שיעברו מספר ימים עד שתתרגל לטעם אבל אחר כך כבר לא תרגיש בו עוד.

ב. עליך לקבל מרשם מרופא

ניקורט הינו תכשיר רפואי שאושר ע"י משרד הבריאות. תוכל לרכשו בבית המרקחות באמצעות מרשם רופא. לפני השימוש יש לעיין בעלון לצרכן כפי שאושר ע"י משרד הבריאות.

קח את עצמך בידיים עוד היום. גש לרופא ובקש עזרה לגמילה מעישון. הפעם אתה חייב לצאת מזה.

לכבוד דקסון בע"מ
ת.ד. 21085 ת"א 61210
נא לשלוח לי חומר הסברה על ניקורט

שם ____________

____

כתובת ____________

____

nicorette

תכשיר עזר תרופתי לגמילה מעישון

כשר בהשגחת הרב יוסף דלבב מניו־יורק

יוכרז סכסוך עבודה ברשות השידור בגלל השעיית נגבי

אלא אם כן יבטל המנכ"ל את ההשעיה ● היועץ המשפטי של איגוד העיתונאים לפורת: אין תום לב במעשיך, זו סתימת פיות פוליטית

מאת לילי גלילי
כתבת "הארץ"

האיגוד הארצי של העיתונאים יתכנס ביום ראשון להכריז סכסוך עבודה ברשות השידור, אם לא יבטל המנכ"ל, אורי פורת, עוד היום את החלטתו להשעות את העורך משה נגבי מעריכת התוכנית לענייני משפט "דין ודברים" ומהגשתה.

פורת נקט צעד זה בטענה, כי נגבי עבר עבירת משמעת בעיסוקו בכתיבה לעיתון בלי היתר.

אם אכן יוכרז הסכסוך, תמשיך התוכנית להיות משודרת, בהתאם לחוק הקובע כי עם הכרזת סכסוך עבודה, "לא תבוצע ההוראה שגרמה לסכסוך".

היועץ המשפטי לאיגוד הארצי, עו"ד חיים ברנזון (מטעמה ליחסי עבודה), שלח אתמול מכתב חריף לפורת בעניין זה. בפנייתו טוען ברנזון, כי ההוראה שנתן פורת לנגבי היתה בלתי חוקית, והיא מהווה הפרה של התחייבות קיבוצית שנתן פורת לאיגוד עם תום השביתה לא לשנות מסגרות שידור עד לתום הבחירות. יתר על כן, טוען ברנזון, כי העובדה שפורת לא מינה גם עורך מחליף לתוכנית, במקום נגבי המושעה, "חושפת את חוסר תום הלב במעשיו של פורת", "והיא סתימת פיות מסיבות פוליטיות". ברנזון [illegible] את פורת בבית הדין לעבודה, אם לא ישנה את החלטתו עד היום בשעה 2.

בישיבה שקיימה אתמול מערכת החדשות ברדיו בעניין זה, הביעו גם המנהלים, יגאל רום (מנהל החטיבה), ושלום קיטל (מזכיר המערכת) את התנגדותם לצעד שנקט פורת נגד נגבי, והדגישו כי גם מנהל הרדיו, גדעון לב ארי, גורס כי אין הצדקה לצעד זה.

יו"ר ועד העיתונאים ברדיו, גדעון רמז, הודיע בשם הוועד, כי הוועד ינקוט צעדים עד להשבתת רשת ב' אם אכן ישעה נגבי מתפקידו.

העובדים הביעו תמיכה חד משמעית בצעדים אלה, שנמסרו גם במכתב ששלח הוועד לפורת. במכתב מדגיש הוועד, כי השעייתו של נגבי בשם "שיקולים משפטיים" [illegible] בבית הדין למשמעת, כמוה כ"ענישה אדמיניסטרטיבית, והיא עומדת בניגוד לאופן בו נהגו, כדין, בעובדי רשות אחרים שנחשדו בעבירות חמורות הרבה יותר". בדברים אלה מכוון הוועד להמשך העסקתם של נסים משעל וישראל סגל, העומדים לדין משמעתי בשל חלקם בפרשת אלבין.

פרס בעצרת לציון יובל ה־25 של "היברו יוניון קולג'":

"תפילתי שב־40 הימים הבאים נמצא אומץ להחלטות נכונות"

בחגיגות הוענקו תוארי כבוד לפרס, לנבון ולסופר עמוס עוז

(ע). "כשזכרנו את 40 השנים שעברו, נתונה מחשבתי ל־40 הימים הבאים. בימים אלו יש סיכוי לתחילת מו"מ בין משלחות ישראל וירדן, ואז נתחיל לדבר בשם השלום ההוגן. תפילתי שב־40 ימים אלו יהיה לנו העוז והכוח להחליט החלטות נבונות, שכן בלעדיהן [illegible] ההזדמנות זו וענן חשוך יכסה את שמינו" — אמר אתמול מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, בעצרת לציון יובל ה־25 של "היברו יוניון קולג'", המכון למדעי היהדות בירושלים.

בחגיגות הוענקו תוארי ד"ר כבוד לפרס, וכן לסגן ראש הממשלה ושר החינוך, יצחק נבון, ולסופר עמוס עוז. נכחו פרופ' אפרים קציר הנשיא ה־4 של מדינת ישראל, שלושת מקבלי תואר הכבוד, שגריר ארה"ב בישראל תומס פיקרינג, ראש עיריית ירושלים טדי קולק, אריה דולצין, הר"כ שמחה דיניץ יו"ר הסוכנות היהודית, ופרופ' יחיאל גוטשלק נשיא "היברו יוניון קולג'".

פרס אמר בטכס: "אל לנו לפסול יהודים שאינם מסכימים עימנו, ואל לנו לדרוש שפילוסופיה אחת תשלוט בכיפה ובעם היהודי".

השר נבון אמר כי אנחנו חיים בתקופה קשה. "בימי מבחן אלה, אמר נבון, אנחנו זקוקים להרבה סובלנות ויכולת לשמוע זה את זה, גם בעת ויכוחים שיתכן כי יתנהלו שלא על מי מנוחות".

עמוס עוז נשא נאום ביקורת חריף, שנושאו: הנורמות החדשות ההולכות ומשתלטות בארץ.

לדעת הסופר, האשמה העיקרית בכל האסונות הללו היא, בלא ספק, התנועה הלאומית הפלשתינית, ותומכיה במדינות ערב ובעולם. התנועה הלאומית הפלשתינית היא בעיניו אחת התנועות האטומות המרושעות במאה הזאת.

במשך דבריו, אמר עמוס עוז כי אינו מסוגל להבין כיצד מסוגלים רבים מטובי המוחות בארץ, ליפול בהתמוגגות על צווארם של "כנעניסטים פלשתינאים", ולהתבכן קבלות פנים נלהבות, כאשר הם בעצם מוקיעים, הבהיר, לדבריו, את הכתנים היהודי. עוז גם תקף בחריפות את גזר הדין של השופט אורי שטרוזמן, אשר דן מתנחל שהרג ילד ערבי במתנה בלאטה לששה חודשי עבודות שירות בלבד.

בסיום העצרת החגיגית — בחצר "היברו יוניון קולג'" — חנך נשיא המכון למדעי היהדות פרופ' יחיאל גוטשלק את הספריה על שם זלמן ואיילה אברמוב. הספריה מיועדת להכיל כ־85 אלף ספרים, וביניהם אוסף נדיר של כ־3000 ספרים של הפילוסוף ברוך שפינוזה, וכן אוספו הפרטי של הפרופ' יגאל ידין ז"ל.

שר החוץ האוסטרי בביקור בפולין:

"לישראל אין זכות לתקוף את ולדהיים בשל מעשיה בשטחים"

מוק אמר את הדברים בתשובה לשאלת עיתונאי פלשתיני

ורשה (איי־פי). שר החוץ של אוסטריה אלויס מוק אמר אתמול כי לישראל אין זכות לתקוף את נשיא אוסטריה, קורט ולדהיים, בעוד [illegible] מפירים הסכמים בינלאומיים בדרך בה הם מטפלים באזורים הנתונים לכיבוש צבאי.

מוק, המשמש גם כסגן הקאנצלר של אוסטריה, השמיע את הערותיו במסיבת עיתונאים בתום ביקור בן ארבעה ימים בפולין, ושב לאוסטריה לקחת חלק באירועים לציון 50 שנה לסיפוח אוסטריה לגרמניה הנאצית (ה"אנשלוס").

דבריו של מוק על ישראל נאמרו בתשובה לשאלה של עיתונאי פלשתיני שביקש את תגובת שר החוץ על התקפות ישראל על ולדהיים.

נשיא אוסטריה קורט ולדהיים

ערכה את העמוד: עדה אושפיז

صكرنا من الاهل

מחצית הגברים בגילאים שמעל 40 מודים כי הם מתנמנמים בזמן נהיגה

נתונים של מעבדת השינה של הטכניון: רוב מקרי ההירדמות מתרחשים ב־4 לפנות בוקר וב־4 אחה"צ ● יש קשר בין הנטיה להירדם על ההגה לבין הפרעות נשימה בשינה

מאת יסכה גבי
סופרת "הארץ" לענייני תחבורה

יש קשר בין הפרעות נשימה בשינה לבין הירדמות בזמן נהיגה ומחצית הגברים בגילאים שמעל 40 מודים, כי הם נרדמים על ההגה. יתכן שתופעת ההירדמות על ההגה נפוצה אצל רבים יותר מאלה המודים בכך. 5%־6% מהגברים בגילאי 40 ומעלה סובלים מהפרעות נשימה בשינה.

סטטיסטיקה זו נכונה על כלל האוכלוסיה, והיא תופסת גם לגבי מורי נהיגה, נהגי אוטובוסים ורכב ציבורי אחר, וכן נהגי רכב כבד. למרות שנתון זה ידוע זה מכבר, אין הרשויות עושות דבר לאיתורם של נהגים אלה.

נתונים מדהימים אלה מסר השבוע פרופ' פרץ לביא, האחראי על מעבדת השינה של הטכניון, ביום עיון של החטיבה התעסוקתית בהסתדרות הפסיכולוגים, שנערך בכפר המכביה ואשר הוקדש לנושא "נהיגה ותאונות".

פרופ' לביא ציטט מחקרים שהוכיחו שכיחות גבוהה של הפרעות נשימה בשינה והקשר שלה עם נטיה להירדמות פתאומית שכיחה גם במשך היום ותוך כדי פעילות בעבודה. הוא ציין, כי בעיה זו קיימת גם אצל גברים מגיל 21, אבל בשכיחות נמוכה יותר של אחוז וחצי בלבד. לדברי המומחה, אצל נשים תופעה זו נדירה והיא מופיעה ביחס של אישה אחת על כל 20 גברים.

סירוב אגד

המומחה סיפר, כי למעבדת השינה הובא לא מכבר נהג אגד שהיה מעורב בתאונה. אותו נהג סיפר לרופא של אגד, כי זה קרה תוך שהוא נרדם על ההגה. בבדיקות שנעשו לנהג במעבדת השינה נמצא, כי הוא סבל מ־400 הפסקות נשימה בשינה בלילה. "ביקשנו מאגד להוריד את הנהג מההגה — ונתקלנו בסירוב גמור" סיפר פרופ' לביא.

הוא סיפר, כי לפי נתונים שנאספו מן המחשב המשטרתי, השעות 4 לפנות בוקר ו־4 אחה"צ הן השעות המועדות להירדמות על ההגה.

רופאי קופ"ח ייאבקו על אוטונומיה "שקופ"ח תנוהל כמו חברת העובדים"

ארגון רופאי הקופה ייאבק "בכל האמצעים שיידרשו כדי שהקופה תנוהל ע"פ עקרונות כלכליים ולא אידאולוגיים" ● דורשים למנות רופא כמנהל המוסד

מאת עדנה אריחור
סופרת "הארץ"

ארגון רופאי קופת חולים הכללית אומר כי החליט להיאבק בכל האמצעים שיידרשו כדי שקופת חולים תקבל אוטונומיה ותנוהל על פי עקרונות כלכליים, ולא אידיאולוגיים, כפי שמנוהלים מפעלי חברת העובדים.

בחוזר שהפיץ הארגון לכל חברי הקופה נקבע כי "עד היום לא הרופאים הם שקבעו את מצבה של קופת חולים. אחרי מותו של משה סורוקה נשאר "חור" של מיליונים. אחרי סילוקו של אשר ידלין נשאר "חור" של מיליארדים. כך הולה ההידרדרות במצב הארגוני והפיננסי של המוסד. פרופ' חיים דורון קיבל "ירושה" מההסתדרות הכללית וההנהגה, שכללה גרעון תקציבי, בלבול ארגוני וחנק אידיאולוגי. פרופ' דורון לא ניהל את המוסד. קביעת המדיניות והניהול היום יומי נעשו בוועד הפועל של ההסתדרות".

עוד נקבע כי מתן אוטונומיה לקופת חולים פירושה הגברת השפעתם של החברים המבוטחים בקופה. המבוטחים חייבים לבחור את מוסדות הקופה, עד לוועד המנהל. הוועד המנהל, עם יו"ר הנהלת הקופה, צריכים לבטא את רעת ציבור המבוטחים. את ניהול המוסד צריך להפקיד בידי מנכ"ל שיש לו כישורים לנהל מוסד רפואי. מינוי מנכ"ל, שאינו רופא ישפיע ישירות על כל דרגות הניהול במערכת, ויפגע פגיעה ישירה במעמד הרופא במוסד המבוסס על מתן שירות רפואי.

הרופאים מוחים על נסיונות ההסתדרות ומשרד הבריאות למנות בקופ"ח או ברשות האשפוז העתידה לקום — מנכ"ל שאינו רופא. רק רופאים עם נסיון מינהלי וציבורי יכולים למלא את התפקיד. לא נפלאותיו של איש כספים ירפאו את מחלתה של הקופה. לקופה דרושה תפיסה חדשה עם קריטריונות רפואיות, תוך רפורמה אירגונית ופיננסית — קובע ועד הרופאים.

הרופאים מתכוונים לפתוח בדיונים בנושא עם מזכיר ההסתדרות מיד לאחר שישוב מחו"ל בעוד כשבועיים.

בתוך כך, 6000 רופאי הקופה מתכוננים למאבק.

מועצת ההסתדרות החליטה באחרונה להפריד בין הניהול הכלכלי לניהול הרפואי באמצעות מינוי איש מינהל וכספים ורב־סמכויות לתפקיד מנכ"ל, והרופא לתפקיד יו"ר ההנהלה, שלמעשה יהיה משולל סמכויות.

משרד הרווחה יכביד על מובטלים: יחמיר את התנאים לקבלת הקיצבה

צעירים עד גיל 24 לא יהיו רשאים לסרב לעבודה בנימוק שאינה קשורה במקצועם ● מובטל יידרש לנסוע עד 60 ק"מ כדי לקבל עבודה חדשה

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

משרד העבודה והרווחה יגיש תיקונים לחוק ביטוח אבטלה, שעיקרם: החמרת התנאים לקבל דמי אבטלה.

שר העבודה והרווחה, משה קצב, אמר אתמול, כי אינו מתכוון לכפות על העובדים תעסוקה כלשהי. הוא ציין כי על פי התיקונים החדשים, שיכנסו לתוקף לאחר שיאושרו בכנסת, יהיה שרות התעסוקה רשאי להפנות עובד לעבודה באזור המרוחק עד 60 ק"מ ממקום מגוריו. בחוק הקיים מרחק כ־40 ק"מ בלבד.

עובד שיסרב לעבוד במקום ששרות התעסוקה מציע לו — [illegible] אבטלה.

על פי התיקונים המוצעים, גם יהיה שרות התעסוקה רשאי להפנות צעירים, עד גיל 24, לכל תעסוקה, בלא כל קשר להכשרתם המקצועית. צעירים שיסרבו לעבוד בתעסוקה שהשירות מציע — לא יוכלו לקבל דמי אבטלה. [illegible]

את מרכיב השכר בחוק ביטוח אבטלה. כיום, מובטל רשאי לסרב לקבל כל תעסוקה שבה השכר נמוך מדמי האבטלה, המוענקים לו על בסיס השכר האחרון שקיבל במקום עבודתו. סעיף זה נועד למנוע מצב שעובדים יעדיפו לקבל דמי אבטלה גבוהים, ולא ייאותו לעבודה בשכר נמוך [illegible]

"רק אלוהים שבשמים יכול לתת תשובה מדוע אי אפשר להנהיג רפואה פרטית"

תקף שר האוצר (שוב) את שרת הבריאות וזו האשימה אותו, כי הוא והממשלה מתנערים מהאחריות לבריאות האזרחים

מאת עדנה אריחור
סופרת "הארץ"

שר האוצר קרא אתמול לשרת הבריאות לחדול מלהתרפק על דלתותיה של הרפואה השוויונית, היוצרת אנטי־שוויוניות במערכת הבריאות, ולהנהיג שירותי רפואה פרטית.

"רק אלוהים שבשמים יכול לתת תשובה מדוע אי־אפשר להנהיג בישראל רפואה פרטית, כשה־95% מהרופאים תומכים בה" — אמר השר, והוסיף: "לו הואילה שרת הבריאות להקשיב, היתה יכולה להיות מחוללת הרפורמה החשובה ביותר מאז הקמת המדינה".

שרת הבריאות ושר האוצר ניצלו אתמול את הופעתם בטקס פתיחת הוועידה השביעית הארצית של קופת חולים מכבי, כדי להטיל זה על זה את האחריות למשבר שפקד את מערכת הבריאות.

ארבלי־אלמוזלינו האשימה את נסים כי הוא מקור האשמה כי אי־יעילותה של מערכת הבריאות היא שגרמה את המשבר שהיא נתונה בו.

"אין לי ספק ששר האוצר ואנשי משרדו יודעים מהן הסיבות האמיתיות למשבר. העיקרית שבהן: התנערות הממשלה מהאחריות לבריאות אזרחיה. קיימת תחושה שיש מי שמנסה ללמד את מערכת הבריאות לקח, ואולי אף למוטטה, למען יראו הכל וייראו. והדבר נעשה במסווה של שמירת יציבות המשק" — קבעה השרה, והוסיפה: "המחלוקת בין שתי המפלגות אינה רק בתחום המדיני אלא גם בתחום הכלכלי־חברתי. לצערי, המחלוקת עברה מזמן ממישור ענייני לאידיאולוגי".

נסים לא נשאר חייב לארבלי־אלמוזלינו, וטען כי אינו מתנגד לרפואה צבורית. היא דרושה ותישאר לעולמים, אך למען תוכנה ושיפור שרותיה יש צורך ברפואה פרטית לצידה. אפילו בברית המועצות הכירו בצורך הזה. "צודקת שרת הבריאות", אמר שר האוצר, "שצריך צדק חברתי, אבל האם הצדק הוא שעשירים ובעלי יכולת יקבלו שרות חינם? אין סיבה שלא ישלמו יותר. אני בעד העלאת רמת שרותי רפואה לכל, אבל הדרך לכך — בהנהגת שרותי רפואה פרטית בשעות אחר הצהריים בבתי החולים. הנהגת שר"פ תפתור בעיית תורים, וייהנו ממנו החולים, והרופאים — שהדבר יביא להגדלת שכרם ושכר הסקטורים האחרים במערכת. אין שום סיבה שמכשיר שעולה מיליוני דולרים ינוצל שעתיים ביום בבית חולים ציבורי, ועשרים שעות ביום בבית חולים פרטי".

כדרכו בדבריו לצירי הוועידה, ציין נסים את קופת חולים מכבי כדוגמה לניהול יעיל ונכון של שירותי בריאות. ועידת הקופה תימשך היום, וידונו בה, בין השאר, בדרכי הקופה לעתיד.

ועדת הכספים של הכנסת, שדנה אתמול בתקציב משרד הבריאות, החליטה לתת לשר האוצר ולשרת הבריאות ארכה — עד יום שלישי — להגיע לסיכום על תקציב משרד הבריאות.

משרד האוצר הגיש תקציב חד־צדדי לשירותי הבריאות, בגלל מחלוקת בין השרים על קיצוץ של 65 מיליון שקל. חברים בוועדה הודיעו כי אם לא יצליחו השרים לבוא לידי הסכמה, יוחזר את תקציב המשרד לאוצר, או — יקבעו בעצמם את גודלו.

ראש מועצת מגדל העמק, שאול עמור, מקבל את מנחתם של 60 עולים מארגנטינה בבואם אתמול לנמל התעופה בן־גוריון. העולים נלקחו ישר מהנמל אל מגדל העמק
(צילום: אילן אוסנדרייבר / ישראל סאן)

לפיתוח המוזיאון בשנה הבאה דורש גנדי 15 מיליון ש'

בעיריית ת"א גרמה דרישת מנהל המוזיאון לתדהמה וכינו אותה "חסרת כל אמות מידה ציבוריות" ● גורמים בכירים בעיריה מעריכים כי עתה תחל מערכת לחצים על להט

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בתל אביב

יו"ר הנהלת מוזיאון הארץ, רחבעם זאבי, תבע מעיריית תל אביב להקציב לו 15 מיליון ש"ח לצרכי פיתוח במוזיאון בשנת התקציב 89־1988 — כך נודע לסופר "הארץ".

תביעה זו של זאבי, גרמה לתדהמה בעירייה, שם מגדירים אותה כ"מופרכת, חסרת כל פרופורציות ונעדרת אמות מידה ציבוריות". בשנה שעברה העבירה העירייה למוזיאון, סכום של כשמונה מיליון ש"ח לצרכי פיתוח, כאשר חלק מהסכום, הועבר תוך איומים של זאבי להתפטר ותוך הפעלת לחצים על ראש העירייה שלמה להט, מצד מקורביו של זאבי.

השנה, בפרט לאור הקפאת הארנונות, שתחייב מדיניות מרוסנת יותר בכל הקשור להוצאת כספים, מעריכים בעירייה, כי לא תתאפשר הקצבה לצרכי פיתוח, שתעבור את הסכום של שני מיליון ש"ח בלבד.

בכירים בעירייה מעריכים כי עתה תחל מערכת לחצים על להט, להיענות לתביעה, כפי שנעשה בשנים הקודמות.

ייצור חטיפי ביסלי יחודש רק בעוד חודש

מאת יונתן שרמן

הדליקה שפרצה שלשום במפעל "אסם" בפתח תקוה הביא להשבתת קומת הייצור העליונה של המפעל. בקומה זו מייצרים את חטיפי הביסלי וההערכה היא, שניתן יהיה לחדש את הייצור של החטיפים אלו רק בעוד ארבעה עד ששה שבועות.

50 עובדי קטיף מפורטוגל הגיעו ויועסקו בידי "תנובה אקספורט"

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

קבוצה ראשונה של 50 עובדי קטיף מפורטוגל באה אמש לארץ. "תנובה אקספורט" תעסיק אותם 3 חודשים.

עוד כמה קבוצות כאלה אמורות לבוא לישראל בימים הקרובים, אך הן יופנו לענפי הבניה, הדפוס והמסגרות. בסך הכל יגיעו 180 עובדים מפורטוגל.

את העובדים האלה הביאה חברת איי־אבראם, שמרכזה בלונדון. היא גם אמורה להבטיח את שובם לפורטוגל בתום תקופת העסקתם.

זו הקבוצה הגדולה היחידה שהתיר משרד העבודה להביא לארץ מאז הוחלו הלחצים לייבא עובדים זרים בגלל המהומות בשטחים.

עובדים מדרום לבנון ישתלבו לראשונה במגזר המלונאות

יובטחו להם לינה בבתי מלון והם יוסעו לבתיהם אחת לשבועיים

מאת זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

עובדים מדרום לבנון ישתלבו לראשונה בצורה מאורגנת בתעסוקה במגזר המלונאות בישראל.

נודע, כי בשל המחסור ההולך וגובר לקראת עונת תיירות האביב והקיץ הקרובים, בעובדי משק ושירותים בבתי המלון השונים ברחבי הארץ, באות שירות התעסוקה לארגן הבאת עובדים מדרום לבנון. לעובדים אלה יובטחו מקומות לינה מסודרים בבתי המלון והם יוסעו לבתיהם אחת לשבועיים.

אתמול הונחו מנהלי כח האדם בבתי המלון השונים ברחבי הארץ — המבקשים לקבל עובדים אלה מדרום לבנון — על ידי התאחדות המלונות, לפנות בכתב אל לשכת שירות התעסוקה באזורם ולפרט את מספר העובדים המבוקש, תפקידיהם המועדים והצפיים לתחילת עבודתם.

כל ההסדרים לגבי העסקתם של העובדים מדרום לבנון בבתי המלון השונים ברחבי הארץ, אמורים להיות מתואמים עם לשכת שרות התעסוקה המקומית.

בדרום גדל ב־'87 מספר הצ'קים החוזרים ב־35%

מאת סופר "הארץ"

גידול של 35% במספריהם של תיקי הוצאה לפועל בשנת '87 לעומת שנת '86 — כך עולה מסיכום שנתי, שערכה לשכת ההוצאה לפועל במחוז הדרום.

ממוצע התיקים החודשיים נע סביב 1,200 תיקים, כאשר בשנת '86 עמד הממוצע על 700 תיקים.

עיקר הגידול נובע מכמות הולכת וגדלה של צ'קים חוזרים.

מספר החשבונות המוגבלים באזור הדרום, על פי נתוני בנק ישראל, הגיעו לשיא חדש של 7,500 חשבונות, כאשר 4,423 מתוכם שייכים לבאר שבע.

"אנשים קונים יותר משהם מסוגלים לשלם; למבצעי אשראי של רשתות השיווק ושל הבנקים חלק נכבד במצב החדש שנוצר" — כך טוען המוציא לפועל של הלשכה, סורין מורגנשטיין.

יצויין, כי באחרונה נאלצה ההוצאה לפועל בבאר שבע, להגדיל את כוח העבודה העומד ברשותה, באמצעות הפעלת קבלנים פרטיים המבצעים את העבודה השחורה.

ערך את העמוד: יצחק לאור

משרד התיירות
וביה"ס המרכזי לתיירות בישראל.
מודיעים על פתיחת ההרשמה לקורס הראשון המיוחד להכשרת:
מדריכי תיירים
הקורס יכשיר מדריכי תיירים דוברי השפות:
★ איטלקית
★ גרמנית
★ הולנדית
★ יפנית
★ ספרדית
★ פורטוגזית
★ צרפתית
★ שפות סקנדינביות
★ יתרון לדוברי יותר מאחת השפות הנ"ל
★ מלגות לימודים יוענקו למשתתפים ראויים
★ למסיימי הקורס יוענקו: תעודת גמר ורשיון מורי דרך.
תדריך ושאלון הרשמה ניתן לקבל:
★ שלוחת ירושלים:
רח' הלל 2, בימים א'־ה' בין השעות 09.00־12.00 טל: 02-246814
★ שלוחת תל־אביב:
רחוב שטריקר 19, חדר 109 בין השעות 09.00־12.00 וכן בימים א', ג', ה' בין השעות 18.30־20.00 טל: 03-455108
★ שלוחת חיפה:
ב"ס לתיירות, הבניין הרב־תכליתי, חדר 142, אוניברסיטת חיפה, בימים א'־ה' בין השעות 17.30־20.00 טל: 04-240366
וכן בכל יום בשעות העבודה בכל לשכות המודיעין לתיירים בארץ.
★ הקורסים יתחילו בחודש אוקטובר 1988
★ ההרשמה תסתיים ב־15.3.88
★ מספר המקומות מוגבל
יוסף מרום פר

למוסד ממלכתי
דרושים בשכירות
בתים פרטיים ובודדים
בני 2־4 חדרים + טלפון
באזורים המפורטים להלן כולל המושבים בסביבה:
★ 1. נהריה. ★ 3. מטולה.
★ 2. קרית שמונה. ★ 4. צפת.
הצעות נא להפנות לטלפונים: 03-205504, 03-205344
לא ישולמו דמי תווך

בחיפה
להשכרה
חנות מפוארת
במקום מרכזי ברח' העצמאות.
קומת קרקע 180 מ"ר ניתנים לחלוקה
מיזוג אויר, הנמכת תקרה שטיחים.
אחים עופר נכסים (1957) בע"מ
טלפון 04-675675 - לאבי.

שגריר • רכב חלופי = ביטוח צד רביעי
אין ביטוח מקיף מזה!
9·87
גם אתה חייב מנוי לשירותי דרך ולרכב חלופי למקרה תאונה או גניבה.
אל תשאר מאחור - פנה לסוכן הביטוח שלך עוד היום.
סוכני "הסנה" "רותם" "שמיר" "צור" "בידרמן"
"הפניקס" "הדר" "דולב" "המגן" "אמריק" ושאר הסוכנים המובחרים,
יעניקו לך את הכיסוי הטוב ביותר בתנאים מפתיעים.
לפרטים נוספים, אנו לשרותך 24 שעות ביממה. ☎ 04-673411, 02-246418, 03-7514450
אתך בכל הדרכים-שגריר
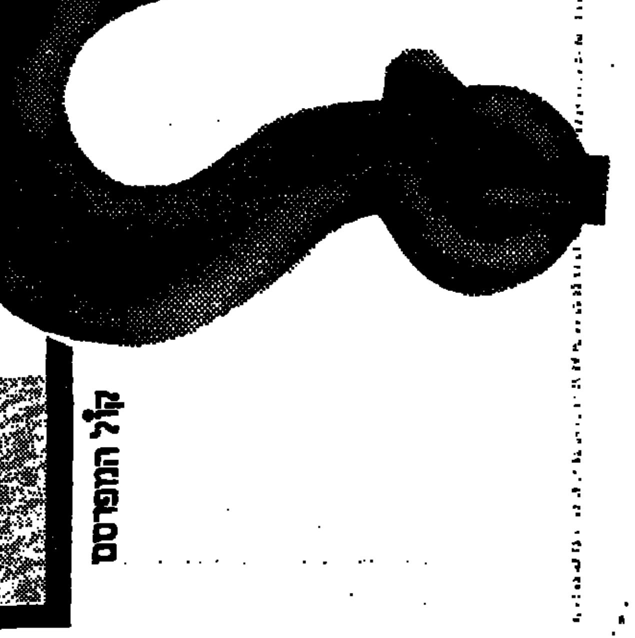
קול המפרסם

15,001

אזרחים כבר חתמו על עצומה המחזקת את ידי מר יצחק רבין ומערכת הבטחון במדיניות בשטחים

ואת/ה?

היום יותר מתמיד אנו משוכנעים כי פעילותו התקיפה והשקולה תרגיע את הרוחות תחזיר את הסדר על כנו ותפתח פתח למשא ומתן של כבוד על הסדר שלום יציב ובר קיימא

בין החותמים:

צדקה יוסף – יו"ר מטה התמיכה
סגן ראש ע. חולון

שרון חיים – ראש העיר חולון
אלון יונה – חברת מועצת העיר
אלישוב יצחק – ראש מועצת אזור
אינג' שיינברגר יעקב – חולון.
ד"ר ש. בינה – חולון.
ד"ר פריצניק מיכאל
ד"ר מושינצק – אזור
אינג' מיכאל גופר – חולון
לביא משה – מנהל אגף החינוך חולון
מנור רפאל – מנכ"ל חולון
צוקרשטיין בוריס – מזכיר עיר חולון
צדקה יפת – מזכיר העדה השומרונית
ברסי הררי – ועד שכונת ג'סי כהן
דובב יוני – עוזר ראש העיר חולון
דורון שלום – יו"ר ועד עובדים חולון
קלדרון שלמה – תעשיה אוירית
נגרון יעקב – קבלן
ילון אליקים – קבלן
איצקוביץ אפרים –תעשיין
מלך זיו – מנהל מדרשות ציוניות
אורי דוד – מנהל אגף התברואה חולון
רוקניאן יצחק – מ.מ. מזכיר העיר וחבר מרכז
נשיא אהרון – חבר מרכז וחבר מועצה
רובינשטיין גבי – חולון
קציר בלהה – רכזת השכונות
מועצת פועלי ת"א

חרוש ישעיהו – יו"ר ועד עובדים לשעבר חולון
לזר שלום – חולון
אשורוף אהרון – חולון
שפירא יוחנן – חולון
כהן סימן־טוב – חבר מועצת העיר חולון
אליזרוף בנימין – חולון
ניחמסון לואיס – תעשיין חולון
שפירא נורית – ועדת שכונת קרית שרת חולון
לוי רחל – מנהלת המח' לפעולה קהילתית.
מועצת פועלי ת"א
שלוחה שלמה – תברואן חולון
טחן אהרון – מנהל עבודה, חולון
פלדמן ליאורה – גננת חולון
לנגה שמואליק – תעשיין חולון
צדקה שלמה – תעשיין חולון
דץ יעקב – חבר מרכז
גטרויר עודד – הנוער העובד והלומד מרכז ת"א
קצור משה – חבר אג"ד חולון
קסל יוסף – עובד עיתון חדשות
סמט יחזקאל – מנהל חשבונות, חולון
אלישקביץ שושנה – מזכירה חולון
יוסף יוסף – יו"ר ועד שכונת נוה חן ת"א
כהן בתיה – מזכירה חולון
שבשביץ ציפי – בת־ים
קסל רבקה – מזכירה חולון
לב מאיר – חולון
פלד טובה – מזכירה חולון
גניש חיה – מזכירה חולון

חמוד שלמה – חולון
יוסף דוד – אזור
בודינגר ארנון – חולון
מוסיוב כרמלה – מזכירה חולון
יפה אהרון – חולון
אלעזר יאיר – חולון
נחמסון זהרה – חולון
טננבלט שמעון – משפטן
אברהמי רן – עירית ת"א
לוי אשר – ר"ג
ליפשנר יצחק – בני ברק
מורגנשטרן יעקב – בני ברק
טיטלמן יצחק – הרצליה
ראובן יעקב – הרצליה
הראל מאיר – הדר יוסף
קוריצקי חיים – כ"ס
ליבה רבקה – ראשל"צ
כהן אבשלום – בני ברק
דובדבני דוידי – ת"א
לוגאסי סוזן – דימונה
אברגיל אורלי – אשקלון
מהנדס אלשווילי סמיון – לוד
פסלר אלי – ק. ביאליק
אורנשטין דניאל – כפר חבד
ירקוני אליהו – ת"א
ד"ר פתיר אברהם – אזור
אבו חצירה יוסף – חולון
ד"ר צביון שלוה – חולון

כתובת למכתבים: מטה התמיכה – רח' בן עמרם 27 חולון

صكنا من الاصل

MILO מילוא — קירור בע"מ
בהנהלת מותי
מקררים ומקפיאים
חדרי קירור והקפאה
ציוד מושלם למסעדות ובתי מלון
מיזוג אוויר ביתי ומרכזי
חיפה: רח' הגפן 4 צומת הצק פוסט טל' 04-725131
ת"א: שדרות יהודית 9. טל' 03:260106-7

גלגל הבורסה / אריה לביא

שיפור קל בפעילות

שבוע המסחר הסתיים אתמול תוך שיפור קל בפעילות, במניות ובאגרות חוב. לעומת הימים האחרונים, מגמת המסחר היתה מעורבת עם נטייה לעליות שערים והמחזור גדל במקצת והגיע ל-5.4 מיליוני שקלים.

בסיכום שבועי ירד מדד המניות הכללי ב-1.52 אחוז ומדד המניות המוספיות ירד ב-3.66 אחוזים. בכל ענפי המניות היו בסיכום ירידות. הבולטות בהן היו במניות ענף המתכת ומוצריה שמדדן ירד ב-6.14 אחוזים, מניות חברות ההשקעה בתעשייה שירדו 5.85 אחוזים והחברות להשקעה שירדו 5.45 אחוזים.

עם זאת, אווירת חוסר העניין בשוק המניות נמשכת. היציאה ההדרגתית מהשוק נמשכת מזה זמן רב ורק מעטים סבורים שיש סיכוי לשינוי מהותי בתקופה הקרובה, זו על רקע המתח וחוסר הוודאות בתחום המדיני וזו מחשש להאטה כלכלית.

הפדיונות בקרנות הנאמנות נמשכים

הפדיונות בקרנות הנאמנות נמשכים. אתמול הגיעו הפדיונות לכ-4-5 מיליוני שקלים אך בסך הכל יצאו השבוע מהקרנות כ-30 מיליון שקל. מנהלי הקרנות מוכרים מדי יום מניות ואגרות חוב כדי לעמוד בפדיון. חלק ניכר מהכספים היוצאים מהקרנות מופנה לפקדונות שקליים.

144 ניירות ערך עלו אתמול, מהם 8 בשיעור 5 אחוזים ויותר. 98 ירדו, בהם 10 ביותר מ-5 אחוזים. 178 ניירות נסחרו ללא שינוי.

כלל-ביטוח ירדה 10.9 אחוזים

מניות קבוצת הביטוח של כלל, שנסחרו אתמול לראשונה, סבלו היצעים וירדו בשיעור של 10.9 אחוזים במחזור של 1.16 מיליון שקל.

בשיעור של קרוב ל-11 אחוז ירדו האופציות של איתנ"ס. אופציות מתכת-סוס ירדה 10.3 אחוזים. מקסימה, כגס, בקיקר נת, מל"ל וקונסורציום ירדו 10 אחוזים.

לעומת זאת נמשכת הספקולציה במניות חברת מרכז הקבלנים הן עלו 10 אחוזים, בשיעור דומה עלו אורדע-פרינט ועודהשקעות.

עליות קלות במניות הבנקים

במניות הבנקאיות שבהסדר היו בדרך כלל עליות שנעו בין חצי אחוז לאחוז. במניות הבנקאיות שמחוץ להסדר היתה יציבות או תנודות קלות. המחזור בבנקאיות שבהסדר הגיע ל-4.2 מיליוני שקלים.

מדד	יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	93.20	0.55
כללי ללא בנקים	75.59	0.48
מדד אג"ח כללי	102.75	0.03
אג"ח צמוד מדד	102.71	0.10
אג"ח צמוד מט"ח	103.84	0.26

תשואה שנתית דולרית ב-%

	פריון אוק' 88	פריון אוק' 89
בל"ל 0.1	9.83	
הפועלים ש	10.08	7.65
אי.די.בי. רג	9.41	7.51
דיסקונט א	9.78	6.96
המזרחי ש	10.24	7.46

נטייה לעליות באגרות החוב

בשוק הצמודים היתה מגמה בררה של עליות שערים אף כי קלות, בדרך כלל. המחזור בצמודים לא השתנה כמעט לעומת היום הקודם והגיע לכ-11 מיליון שקל.

יציבות בפעילות במק"מ

בהיקף הפעילות במק"מ היתה אתמול יציבות לעומת היום הקודם, והמחזור הגיע לכ-33 מיליון שקל.

הסדרה	ימים לפדיון	שער	תשואה שנתית
338	5	99.79	16.55
348	12	99.49	16.90
358	19	99.19	17.00
418	26	98.89	16.95
428	33	98.60	16.90
438	40	98.27	17.30
448	47	97.95	17.45
518	54	97.63	17.60
528	61	97.33	17.60
538	68	96.98	17.90
548	75	96.64	18.10
618	82	96.35	18.00
628	89	96.03	18.05
638	96	95.76	17.90
648	103	95.43	18.05
658	110	95.09	18.20
718	117	94.70	18.50
728	124	94.42	18.40

הודעות בורסה

● פטר — הרווח הנקי ב-1987 ירד, מיותר משני מיליוני שקלים ל-562 אלף שקל.

● כלל-מחשבים — הרווח הנקי הגיע, ב-1987, ל-90 אלף שקל, לעומת 50 אלף שקל בשנה הקודמת.

● אלרון דיווחה כי פיברוניקס הפסידה, ב-1987, 2.8 מיליוני דולרים לעומת קצת יותר משני מיליוני דולרים בשנה הקודמת.

● כלל דיווחה כי ביטלה הסכם לרכישת מחצית מחברת קריסטל. המניות של קריסטל יוחזרו לבעלים הקודמים.

● ספקטרוניקס — הרווח הנקי הגיע לכ-2.5 מיליוני דולרים לעומת 2.1 מיליוני דולרים בשנה הקודמת.

● לביקו רובינשטיין מסרה כי מלון גל שבבעלות החברה הבינלאומית לפיתוח נמכר תמורת 6.6 מיליוני שקלים.

● מולט — הרווח הנקי ירד ב-1987 ל-86 אלף שקל לעומת 237 אלף שקל בשנה הקודמת.

● גלי זוהר — אברהם בריר ומשה אגרסט מונו כבונכי נכסים ומנהלי עסקים קבועים של החברה.

מחשבה קדימה בע"מ
יום עיון לסוכני ביטוח
יום ב' 21.3.88

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יזימה	מחיר פדיון	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים
אב	5086.74	5012.78	16.77	0.34
אבוקה	397.47	389.78	0.60	0.15
אגח	264.13	259.09	0.10	0.04
אגב	102.11	100.12	-0.02	-0.02
אדיר	1728.27	1715.41	6.32	0.37
אדום	150.61	149.11	0.73	0.49
אופיר	163.82	162.70	0.16	0.10
אור	436.04	432.31	1.36	0.32
אוריון	134.78	132.10	0.22	0.17
אורלי	292.03	289.87	0.78	0.27
אורן	803.05	787.45	1.83	0.23
איל	5299.94	5196.58	4.64	0.09
אילים	5614.42	5495.88	16.38	0.30
איתן	782.66	767.14	2.31	0.30
אלון	645.82	632.69	0.93	0.15
אלמוג	688.38	674.96	0.58	0.09
אלניסט	97.35	95.08	0.19	0.20
אג"ח	104.03	102.65	0.11	0.11
מניות	83.11	81.14	0.71	0.88
ארז	286.42	280.83	1.19	0.43
אש	126.86	124.07	0.83	0.67
אשל	188.15	184.46	0.07	0.04
אתגר	80.82	79.29	0.45	0.57
אתנה	259.76	257.24	0.78	0.30
בדולח	151.28	149.84	0.49	0.33
ברוש	497.56	487.92	1.47	0.30
ברק	449.23	440.40	0.52	0.12
בריכה	323.86	321.56	1.15	0.36
בכיש	1529.22	1518.44	4.02	0.27
גבע	115.54	113.83	0.20	0.18
[illegible]	[illegible]	[illegible]	1.18	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.35	0.34
[illegible]	[illegible]	[illegible]	11.08	[illegible]
גליה	659.36	651.86	1.97	0.30
דובדבן	331.35	328.21	0.60	0.18
דוכיפת	491.75	482.14	1.62	0.34
דולב	252.81	247.60	0.29	-0.12
דורון	1599.43	1570.23	2.44	0.16
דותן	275.12	270.11	0.51	0.19
דליה	574.54	564.46	1.27	0.23
דרור	313.99	308.27	0.79	0.26
דקל	329.62	323.39	1.17	0.36
הדס	371.26	369.61	25.44	7.39
הילה	408.46	406.66	1.08	0.27
הדר	555.11	545.60	0.82	0.15
זהבית	2060.76	2018.90	2.44	0.12
זוהר	110.55	108.92	0.15	0.14
זיו	136.29	134.28	0.28	0.21
זינוק	103.08	101.03	0.43	0.43
זכיר	410.30	402.34	0.65	0.16
חדוה	166.10	162.45	0.58	0.36
חליפין	146.65	146.24	0.19	0.13
חלומים	217.13	215.67	0.11	0.05
חן	152.72	152.11	0.24	0.16
מתון	115.49	114.39	0.44	0.39
טל	6449.44	6368.21	4.56	0.07
יובל	463.76	454.83	0.83	0.18
יהלום	156.86	155.36	0.56	0.36
יהלות	343.37	340.33	0.87	0.26
יערה	455.12	446.39	0.82	0.18
כוכב	278.94	273.59	0.90	0.33
כחל	134.62	132.00	0.51	0.39
כלנית	628.68	617.57	1.33	0.22
כספית	268.25	266.28	0.70	0.26
כרמל	140.08	137.90	0.43	0.31
כתר	1213.51	1196.37	1.82	0.15
להב	4674.61	4583.15	10.86	0.24
למשקיע	130.67	129.13	0.00	0.00
לפיד	325.70	319.43	0.82	0.26
לטף	1937.13	1921.87	2.03	0.11
לשם	383.95	381.39	0.11	0.03
מגדל	1398.07	1371.41	1.20	0.09
מגמה	4042.13	4006.66	6.15	0.15
מגן	263.80	260.04	0.72	0.28
מגוון	3789.43	3756.33	8.85	0.24
מור	1538.32	1516.42	7.82	0.52
[illegible]	847.48	839.36	1.39	0.17
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
מיטר	1064.67	1044.36	2.59	0.25
[illegible]	[illegible]	[illegible]	7.78	[illegible]
מעיין	772.34	757.96	1.03	0.14
מקשה	391.55	389.03	0.11	0.03
מכלול	90.86	90.04	0.32	0.36
מרגנית	128.00	127.50	0.14	0.11
מרום	1390.90	1364.98	2.24	0.16
נגה	147.45	145.27	0.33	0.23
נמיר	255.72	254.10	1.31	0.52
נטע	443.76	437.16	1.20	0.28
ניל	126.40	124.54	0.37	0.30
סביון	628.19	616.96	1.41	0.23
סגולה	139.06	138.00	0.37	0.27
סלע	382.05	379.47	0.35	0.09
סנונית	547.41	536.71	0.77	0.14
סער	371.05	364.05	1.51	0.42
ספיר	175.91	175.46	0.55	0.31
עדיף	350.79	344.25	1.42	0.41
עידית	722.59	717.70	2.08	0.29
עידן	495.21	487.86	1.49	0.31
ענבר	114.84	113.81	0.44	0.39
ענת	2322.03	2304.29	0.32	0.01
עפרוני	513.08	503.11	0.45	0.09
ערמון	129.77	127.32	-0.02	-0.02
פזיא	1548.76	1537.58	3.34	0.22
פנר	557.99	546.84	2.06	0.38
פזית	462.28	453.23	1.31	0.29
צוק	128.89	128.38	0.15	0.12
צמיר	1138.15	1129.12	1.97	0.17
צמרה	514.95	507.38	3.07	0.61
צפרה	149.40	148.31	0.51	0.35
צריח	103.00	101.63	0.19	0.19
קליע	163.96	163.55	0.49	0.30
קשת	102.91	100.88	0.07	0.07
רונית	17146.15	16999.34	23.33	0.14
רימון	135.56	135.32	0.17	0.13
רקפת	839.21	825.75	1.33	0.16
רשף	426.55	417.82	1.23	0.30
שביט	460.39	451.55	0.60	0.13
שחם	351.93	348.82	0.56	0.16
שקד	104.22	102.21	0.12	0.12
שירה	439.64	436.37	1.91	0.44
שמיר	411.37	408.41	0.33	0.08
שגב	650.86	641.55	0.73	0.11
שקל	644.10	631.79	2.71	0.43
[illegible]	185.65	185.14	0.11	0.06
[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.29	0.13
[illegible]	482.48	480.08	1.63	0.34
[illegible]	[illegible]	[illegible]	1.21	0.22
התמדה	102.75	101.96	0.13	0.13
תמר	254.58	249.65	-0.03	-0.01
תמה	197.67	196.26	0.07	0.04
תרשיש	114.73	113.95	0.02	0.02
תשורי	537.86	533.46	1.09	0.20

שערי אגרות החוב

שערי המניות 10.3.88

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם הנייר	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצע/ביקוש
אגוד ש	18200		2	+700	+4	+99
המספות 0.1	1025		1003			-223
המספות א 0.5	625		1444			-1444
כללי לא בהסדר	14500		60	-280	-1.4	-49
פ.יב.י 0.5	6926		804	+69	+1	+38

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 88

שם הנייר	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצע/ביקוש
אידיבי רג 100.0	107401		508	+900	+0.9	+1622
אידיבי ב 100.0	107150		20			+2
אידיבי בב א	644800	כב	2	-400	-0.1	-2
אגוד 0.1	79451		225	+50	+0.1	+70
דיסקונט ב	137300		28	+500	+0.4	+25
דיסקונט א	136782		187	+681	+0.5	+292
דיסקונט שה ב	15811	שב				
המזרחי ש	43975		466	+4		+444
המזרחי ב	43850		2	-250	-0.6	-2
הפועלים בבב	97000		54	-1001	-1	-1
הפועלים ש	72680		1455	+80	+0.1	+1660
הפועלים ב	72730		82	+280	+0.4	+122
כללי א 1.0	185800		45	+1700	+0.9	+77
כללי שה 7	6848			+88	+1	+200
בלל 0.1	46250		3269	+520	+1.1	+7480
בלל שה 11	17190		37			+7
מיזן ופתוח 1.0	61386		41	-20		-500
מיזן ופתוח 5.0	31100	שב				

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 89

שם הנייר	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצע/ביקוש
אידיבי רג 100.0	130150		42	+600	+0.5	+104
אידיבי ב 100.0	127600	לב				-1
אידיבי בב א	779100	לב				
אגוד 1 ר"ח	98800		11	+2600	+2.7	+173
דיסקונט ב'	165100	לב				
דיסקונט א'	167550	שב				
המזרחי ש'	53600		17			+79
המזרחי ב'	53000	לב				
הפועלים ש'	88250		94			+41
הפועלים ב'	88650		6	+500	+0.6	+140
כללי א'	223550		4			+43
בל"ל שטוק	56250		116	+150	+0.3	+117

בנקים למשכנתאות

שם הנייר	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצע/ביקוש
אדנים 0.1	22789		16	+600	+2.7	+16
לאומשכנ ש	6500		109	+70	+1.1	+91
לאומשכנ ב	6650	שב				
כרמל ש	5400		288			-108
כרמל שה 1	4433		58	+70	+1.6	+2558
פת בכב ש	1760			+20	+1.2	+300
משכן ב ש	2800		500	+46	+1.7	+435
עצמאות 0.1	16250	שב				
בית"ב 1.0	6120		80	-60	-1	-116
טפחות מבכ ש	17555					+2
טפחות רג ש	18495		6			-6
טפחות שה 2	5624		42			+1958
יקסור 1.0	2005	בז		+5	+0.3	+312
יקסור 5.0	1502		300			-269

מוסדות מימון

ביטוח

מסחר

שירותים

מלונות ושירותי תיירות

מחשבים ושירותי מחשבים

נדל"ן, בינוי ופיתוח

חברות השקעה

חקלאות

מזון וטבק

טכסטיל והלבשה

נסחרות במט"ח

רשימה מקבילה

מסחר שרותים מלונאות מחשבים

נדל"ן בינוי חקלאות

תעשייה

השקעה

חיפושי נפט

משתנים

מתכת ומוצריה

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

מוצרי בניה

כימיה, גומי ופלסטיק

עץ, נייר ודפוס

תעשיות שונות

השקעות בתעשיה

שיר נאמנות
בטוחה — קבוצת כלל
ניהול תיקי השקעות, ניהול קרנות נאמנות וניהול קופות גמל

שערים בינבנקאיים

אתמול, בצהריים, 10.3.1988 באירופה

מסירה מיידית (ספוט)

$ ארצות הברית	ל"י שטרלינג	1.8430/1.8440
מרקים גרמניים	ל"י ארה"ב	1.6705/1.6715
פלורינים הולנדיים		1.8757/1.8767
פרנקים שווייצריים		1.3795/1.3805
פרנקים בלגיים		34.91/34.93
פרנקים צרפתיים		5.6620/5.6650
לירטות איטלקיות		1234.00/2135.00
ינים יפאניים		127.87/127.97
$ ארצות הברית		1.3427/1.3432

שער הזהב $ אונקיה לונדון פיקסינג 437.25

מסירה עתידית (פורוורד)

	$/ל"ש	פר"ש/$	מרק/$
1 ח'	1.8400/1.8411	1.3736/1.3748	1.6656/1.6668
3 ח'	1.8338/1.8350	1.3627/1.3640	1.6559/1.6572
6 ח'	1.8244/1.8259	1.3479/1.3494	1.6415/1.6430

הנתונים נמסרו על ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

זה לא המרתון — זה הפקק!

שיבושי תנועה היו אתמול בבוקר בכניסות לתל אביב, בגלל מירוצי המרתון שהיו בעיר. בעיקר היו שיבושים בשדרות רוקח, בכביש חיפה מצפון לדרום, ובצומת ארלוזורוב־ז'בוטינסקי. שיבושים קשים היו גם בתחבורה הציבורית. ח"כ אוריאל לין מתח ביקורת חריפה על ראש עיריית תל אביב, שלמה להט, על כי איפשר את המירוצים תוך גרימת שיבושי תנועה. לדעתו, לא יתכן שפעמיים בתוך שבוע אחד יסגור להט את העיר — פעם לטרלאודע ופעם למרתון. במרתון השתתפו 7250 רצים, בשלושה מירוצים. הצרפתי ז'אן קלוד לוסיון רץ 42.195 ק"מ בשעתיים, 21 דקות ו־22 שניות. הזמן הטוב ביותר מעולם במרתון תל אביב

(כתב: חיים הנדוורקר, צילם: עוזי קרן)

מתיחות רבה בין צמרת המשטרה למבקר המשטרה

דו"ח ארן: ליקויים חמורים במערך המודיעין של המשטרה

ממצאי הדו"ח מעידים על חריגות וניהול לא תקין של המודיעין המשטרתי בתחום הסמים ובכלל זה נהלי ההפעלה החסויה של הסוכנים

מאת ראובן שפירא
סופר "הארץ"

דו"ח סודי של מבקר משרד המשטרה, אברהם ארן, מלמד על ליקויים חמורים במערך המודיעין של המשטרה, בעיקר בתחום איסוף מידע על סמים והפעלת סוכנים סמויים ללכידת סוחרי סמים.

הדו"ח הונח לפני כמה שבועות על שולחנו של שר המשטרה, וכבר הוחל לדון בו.

בדו"ח יש מסקנות קשות והמלצות מרחיקות לכת. הוא מעורר זעם רב בקרב הגורמים המקצועיים במשטרה העוסקים במודיעין, וגורם מתיחות רבה בין צמרת המשטרה למשרד מבקר המשטרה.

ממצאי המבקר ארן מעידים על חריגות וניהול לא תקין של המודיעין המשטרתי בתחום הסמים, ובכלל זה — נהלי ההפעלה החסויה של סוכנים, בחירת סוכנים, הטיפול בהם והתוצאות המושגות מהפעלתם.

במשטרה דוחים בתקיפות את ממצאי מבקר משרד המשטרה, וטוענים כי הוא מגזים בקביעותיו ובמסקנותיו, אינו מכיר את הנושא ואת עבודת המשטרה בשטח, ואינו ער לאילוצים הקיימים בנושא המודיעין והפעלת הסוכנים הסמויים.

מבקר משרד המשטרה גם חיבר דו"ח ובו ביקורת קשה על נושא החקירות הפנימיות במשטרה, והטיפול בחשדות לעבירות פליליות של שוטרים. גם בנושא זה ממצאיו קשים, ובהם איסורים וחריגות.

גם בנושא זה דוחים במשטרה בתקיפות רבים מממצאי המבקר ומסקנותיו.

להט ביטל סיבסוד לנסיעת מורים לפולין ואישר טיול 7 מחברי מועצת העיר לשם

מאת חיים הנדוורקר

ראש עיריית תל אביב, שלמה להט, החליט לאשר את נסיעתם של שבעה מחברי מועצת העירייה לפולין, ובמקביל ביטל סבסוד של יציאת משלחות, ובה 50 מחנכים, למדינה זו, במסגרת משלחות הנוער.

חבר מועצת העירייה, אריה צוקר (מפ"ם), טוען כי החלטה זו של להט מעוותת את הערכים המוסריים והעינייניים, ויש בה יותר מאבק של שוחד לחברי המועצה.

"זו דרך גלוחה לחלק טובות הנאה לחברי המועצה, ולהעמיק את תלותם ברצונותיו של ראש העירייה. אני מציע שתנהוג כך ויפה שעה אחת קודם", כתב צוקר ללהט.

בתגובה נמסר מעיריית תל אביב, כי צוקר מתעלם, כנראה, במתכוון מכך, שהמשלחות המקורית של חברי המועצה הנלווים קוצצה בחצי, ואילו מספר התלמידים לא קוצץ. ראש העירייה פעל כדי שהמפעל עצמו לא ייפגע.

3 תושבי קריית שמונה נהרגו בתאונת דרכים

ששה תושבי העיר נפצעו ● משאית צבאית פגעה במיניבוס שהוביל נוסעים לכיוון טבריה ● בין ההרוגים שני ילדים בני 5 ו־7

מאת מנחם הורוביץ
סופר "הארץ" בצפון

שלושה מתושבי קרית־שמונה נהרגו, ועוד שישה נפצעו, בתאונת דרכים שהיתה אתמול בבוקר, 6 ק"מ מדרום לקרית־שמונה.

משאית צבאית שנסעה לכיוון קרית־שמונה פגעה במיניבוס שהוביל נוסעים לכיוון טבריה. שמות ההרוגים: יאיר כהן (7), טל אדרי (5) ואלברט צרפתי (30).

מחקירת המשטרה עולה כי החלק האחורי של המשאית פגע בדופן המיניבוס. מעוצמת המכה העיף המיניבוס לצדי הכביש.

אמבולנסים של מד"א פינו את רוב הנפגעים לביה"ח בצפת.

מפקד משטרת קרית־שמונה, רב־פקד משה כהן, מסר כי במקום זה ארעו תאונות דרכים רבות, מקצתן קטלניות. מתברר כי אף שקטע הכביש נסלל מחדש, מתרחשות בו תאונות רבות בגלל אופיו ההנדסי של קטע זה.

ראש עיריית קרית־שמונה, פרוספר עזרן, שלח מברק לשר השיכון והבינוי, דוד לוי, ובו הוא תובע ממנו לתקן לאלתר את קטע הכביש שבו ארעה התאונה.

גם נהגי אגד סיפרו כי אוטובוסים רבים החליקו בקטע זה, אך כל הפניות למע"צ לתקן אותו — לא נענו.

(ע). אלברט צרפתי, עובד בניין שהיה בדרכו לעבודה, נסע בטרמפ במיניבוס, לאחר שהחמיץ את האוטובוס. הילדים יאיר כהן וטל אדרי היו בדרכם לטבריה לטיפול בבעיות שמיעה.

הפצועים הם: נהג המיניבוס, רפי תורג'מן בן 30, שנפגע בבטנו וברגליו, נותח בבית החולים בצפת ומצבו יציב. הפצוע שי אקיקוס, בן 5, נפגע קשה בראשו, לקה בשברים בגולגולת והוטס במסוק של צה"ל לבית החולים רמב"ם בחיפה. יצחק בן זקן, בן 27, אלי דבש בן 35, יעקב מובש בן 43, וחנה לוי בת 30, נפצעו באורח קל עד בינוני ואושפזו בבית החולים בצפת.

נתפסו חצי טון עופות שחוטים ומצחינים — בדרך לשוק הכרמל

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בתל אביב

חצי טון עופות שחוטים מצחינים נתפסו אתמול על ידי המחלקה הווטרינארית של עיריית תל אביב, בשיתוף עם המשטרה.

העופות השחוטים היו בדרכם אל שוק הכרמל בתל אביב.

העופות נתפסו בשעה ארבע לפנות בוקר, אתמול, כאשר אנשי המחלקה והמשטרה עצרו בצומת מורשה, רכב שנסע מראש העין לשוק הכרמל.

"העופות היו מסריחים", אמר הד"ר בנימין רדימן, מנהל המחלקה הווטרינארית. "הם נשחטו ללא כל פיקוח", הוסיף.

העופות הושמדו במזבלת חיריה ומוביל העופות נחקר במשטרה.

זאבה אחימאיר הצטרפה ל"שלום עכשיו"

יוצאי לח"י מהשמאל — לשמיר: "מיכאל אנחנו מתביישים בך"

פרידה ילין־מור: "אני, במקומם של הפלשתינאים, הייתי עושה היום בדיוק אותו הדבר"

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

בססמה "מיכאל: אנו מתביישים בך", הפגינו אתמול יוצאי לח"י מול ביתו של ראש הממשלה, יצחק שמיר. ש"מיכאל" היה כינויו המחתרתי.

בין המפגינים היו אלמנתו של נתן ילין־מור, פרידה ילין־מור, העיתונאים עמוס קינן ובועז עברון, יבי, שלמה בן שלמה, מוותיקי לח"י, יצחק חסון, יחיאל עמית, שרה חסון ואירה גינוסר. כולם חבריו של שמיר למחתרת.

המפגינים נשאו כרזות בזכות שלום עם הפלשתינאים, וקריאה "חופש לישראל, אינו דיכוי של עם אחר". עמוס קינן אמר ל"הארץ", כי בין הדברים, שהביאו אותו להפגין, הוא מחאה על השימוש הנעשה בשם "לח"י" על ידי אנשים כמו שמיר וגאולה כהן, שהפקיעו לעצמם את השם, "שאינו שייך כבר לאיש היום. אנו, לפחות, מכנים עצמנו "יוצאי לח"י", ולא עושים שימוש בשם שכבר אינו קיים".

פרידה ילין־מור הסבירה, כי דווקא מנקודת ראותם, "מי שלוחם על חירות עמו, אינו יכול לראות כיצד שולטים בעם אחר. אני, במקומם של הפלשתינאים, הייתי עושה היום בדיוק אותו הדבר".

לקראת סוף ההפגנה יצאת הרופף של לח"י, התכנסו ליד ביתו של ראש הממשלה אנשי המשמרת הקבועה של "שלום עכשיו". על רשימת המצטרפים המתנדבים לפעילות, שהם מתמידים במקום, התווספה אתמול גם חתימתה של זאבה אחימאיר־זכירוב, בתו של אבא אחימאיר.

עצומת 600 תלמידים מירושלים בעד שמיר ומדיניותו בשטחים

"אנו מעודדים את החיילים להמשך במשימתם הקשה ומצטערים מאד על השפלתם והלעג עליהם מצד חלק מאמצעי התקשורת"

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ" בירושלים

תלמידי שמיניות מירושלים הגישו אתמול לראש הממשלה, יצחק שמיר, עצומה, שעליה חתמו עד כה 600 תלמידים, לעידוד חיילי צה"ל ולתמיכה במדיניות הממשלה בשטחים.

במכתב נאמר בין היתר: "אנו, תלמידי שמיניות מירושלים, העומדים לפני הכרעות השתתפות כאזרחים במדינת ישראל, תומכים כה במדיניות הממשלה ביהודה, שומרון ועזה. אנו מבקשים מהממשלה להמשיך בדרכה ולהבהיר לכל העולם, כי פיתרון מדיני לבעיית השטחים בא בחשבון אך ורק בהתחשב באינטרסים של מדינת ישראל ותוך דאגה לבטחונה.

"הקמת מדינה פלשתינאית", מדגישה העצומה ומפרטת, "אינה מתיישבת עם אינטרסים אלה, ואיננו מוכנים להסתמך על האו"ם שיערוב לבטחוננו.

אנו מעודדים את החיילים להמשיך במשימה הקשה ומצטערים מאד על השפלתם והלעג עליהם מצד חלק מאמצעי התקשורת, אשר מגמתם אינה רק טובת עם ישראל בארצו ואשר אינם רואים תמיד את הסכנה שבגרימת דמורליזציה בציבור. אנו מודיעים לך, כבוד ראש הממשלה, כי רבים בעם, אשר קולם אינו נשמע בדרך כלל, תומכים במדיניות ישראל איתנה ונאמנה, כבבא חזק, בשלמות ארץ ישראל ובהשתרשות בה".

האוניברסיטה היהודית העולמית בשפה האנגלית תוקם במצפה רמון

אוניברסיטת ב"ש החליטה להקים במצפה רמון מרכז בינלאומי ללימודי מדבר

(ע). האוניברסיטה היהודית העולמית בנגב, שעל הקמתה הוחלט בקונגרס הציוני האחרון, תקום, ככל הנראה, במצפה רמון — על כך מסר אתמול ראש מועצת מצפה רמון, שמואל כהן.

לדבריו, יש למצפה רמון את כל האמצעים הפיזיים והאחרים, להקים במקום את הקמפוס הנדרש במהירות המירבית.

בהתאם להחלטת הקונגרס הציוני, תהיה האנגלית שפת הלימוד באוניברסיטה, בה אמורים ללמוד כ־10 אלפים סטודנטים יהודיים, מכל רחבי העולם.

במקביל לכך, החליטה, לפני זמן לא רב אוניברסיטת בן־גוריון בבאר־שבע, להקים במצפה רמון מרכז בינלאומי ללימודי מדבר. במסגרת התוכנית, יוקם במצפה רמון קמפוס שישמש את הסטודנטים, המרצים והאורחים, שישתתפו בקורסים ובהרצאות שיאורגנו ע"י המרכז.

ראש מועצת מצפה רמון, שמואל כהן, פועל עתה למיזוג שני המוסדות האקדמאים תחת קורת גג אחת.

אל על תשלם 10,000 ש' על עבירות בטיחות טיסה חמורות

מינהל התעופה האזרחית המליץ להתלות לחודשיים את רשיונם של הקברניט והטכנאי ולמשך חודש את רשיונו של מהנדס הטייס ● חרף הוראה מן הארץ שלא לטוס מאמסטרדאם בגלל העדר חיפוי על הכנף החליטו לטוס הלאה בדרך ארצה

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תעופה

עונשים של כופר קנס בסך 10,000 ש"ח והתליית רשיונו של צוות אוויר לפרק זמן קצוב, הוטלו על חברת "אל על" על ידי ראש מינהל התעופה האזרחית במשרד התחבורה, שי שוהמי, לאחר שמצא כי עברה בצורה חמורה על תקנות בטיחות הטיסה.

אמש נמסר, כי את רשיונם של קברניט המטוס והטכנאי, המליץ להתלות לחודשיים, ואת רשיונו של מהנדס הטייס לחודש ימים. עונש כופר הקנס הוטל על חברת התעופה בשל אחריותה הישירה למעשה.

המדובר במטוס מטען של החברה מסוג "בואינג" 747, שהיה בדרכו מארה"ב לישראל. המטוס נחת ביניים באמסטרדאם ושם התגלה, כי חסר חיפוי על הכנף, לפיכך הוראה שלא לטוס.

התלבטות הטכנאי

הטכנאי במקום התלבט מה לעשות, ואף התקשר להתייעצות לישראל. למרות שהתקבלה הוראה מפורשת שלא להוציא את המטוס לטיסה, המריא המטוס בדרכו ארצה, בניגוד להוראות ותקנות הבטיחות האוסרות על קיומה של טיסה במקרה כזה, כיוון שיש בה להלכה, כדי לסכן חיי אדם רבים.

המקרה עצמו אירע ערב יום הכיפורים האחרון, בחודש אוקטובר. אולם הגיע לידיעת מינהל התעופה האזרחית במשרד התחבורה רק לפני כחודשיים. מסתבר שהדבר היה מיודע בראשותו של החוקר הראשי, כתב הן.

צוות הבדיקה חקר את המעשה והמליץ למצות את הדין עם צוות המטוס ועם חברת התעופה, בשל אחריות המעשה. ראש מינהל התעופה האזרחית במשרד התחבורה, העביר את ממצאי ועדת הבדיקה להתייחסותה של חברת התעופה.

חברת "אל על" העבירה לראש מינהל התעופה האזרחית את עמדתה בצורה מפורטת בכתב, הוא אף נפגש פנים אל פנים עם נציגיה. למרות זאת החליט שוהמי, כי יש מקום להטיל את העונשים האמורים על צוות האוויר וחברת התעופה. והאחרונה יכולה על פי החוק, לערער על החלטותיו של ראש מינהל התעופה האזרחית במשרד התחבורה, לפני ועדת ערער מיוחדת, עד אז יעוכב ביצועו של העונש הכפול על אנשי הצוות והחברה.

מחיר חבילת מצות 8.30 ש'

מאת יהונתן שרמן

משרד התעשיה פרסם אתמול את המחירים המרביים של מצות: חבילה רגילה, שמשקלה 2.5 קילוגרמים, תימכר ב־8.30 שקלים, וחבילת קמח מצה שמשקלה קילוגרם אחד תימכר ב־3.5 שקלים.

זו התייקרות של 27.5% לעומת המחירים לפני שנה.

במשרד התעשיה גם מסר כי המחירים החדשים נקבעו בהתאם לעליות של יצרני המצות, כיוון שאין מסבסדים אותם בכלל.

עורך את העמוד: יצחק לאור

هكذا من الاصل

צמכוא מן הארשיון

חדשות חוץ

איראן הודיעה על הפסקת ההתקפות על ריכוזי האוכלוסיה העיראקיים

בתנאי שבגדאד תפסיק ההתקפות על ערי איראן ● רדיו טהראן: מחווה לראש ממשלת טורקיה

ניקוסיה, (ע"ה, ע"צ). איראן הו־דיעה אתמול כי היא מפסיקה את התקפותיה על ערי עיראק וזאת בתנאי שגם בגדאד תפסיק להפציץ ולהפגיז ריכוזי אוכלוסיה באיראן. רדיו טהראן ציטט את ראש הממשלה, מיר חוסיין מוסאווי, שאמר כי איראן מפסיקה את התקפות על ריכוזי אוכלוסיה החל משעה 05.00 אחר הצהריים לפי השעון המקומי.

מוסאווי הודיע כי איראן החליטה להיענות לפניה שקיבלה מראש ממשלת טורקיה טורגוט אוזאל, שביקש כי שני הצדדים יפסיקו את הדו־קרב הקטלני, שגרם למותם ול־פציעתם של מאות אזרחים עיר־אקיים ואיראניים.

ראש הממשלה השמיע את הצה־רתו לאחר שיצא מישיבת המועצה המדינית של הקבינט האיראני.

הוא הודיע כי איראן מקבלת את תביעתו של אוזאל כמהלך הו־מניטארי, אך הביע ספקות באשר לנכונותה של עיראק להפסיק מצידה את ההפצצות וההפגזות.

ההודעה של רדיו טהראן שודרה בעקבות הודעה שפורסמה ע"י בגדאד, לפיה עיראק מוכנה להפסיק את ההתקפות וזאת בתנאי שהאיר־אנים יקבלו חמישה תנאים לסיום מלחמת הערים.

בין השאר הודיעה בגדאד, כי היא שומרת לעצמה את זכות המהלומה האחרונה.

עתון המפלגה השלטת בעיראק "אל תאורה" מסר אתמול כי עיראק דוחה הצעה סובייטית לדיון במו־עצת הבטחון על הפסקת ההתקפות על ערים באיראן ובעיראק.

העתון כתב כי "כל קריאה להפסיק את 'מלחמת הערים' רק תסייע למשטר האיראני להתגבר על המשבר שנוצר אצלו ולאפשר לו להמשיך בתוקפנות נגד העם העי־ראקי".

העתון כתב במאמר ראשי, כי "ההצעה הסובייטית היא תורה על הנסיונות לחלק את המלחמה למס־פר מלחמות. ואת ההסדר למספר הסדרים, דבר שרחוק אותו ודואים בו הפרה של החלטת מועצת הבטחון 598".

ראש ממשלת איראן, מיר־חוסין מוסאבי קידם בברכה את ההצעה הסובייטית.

הפעולות הצבאיות נמשכות

זמן קצר לאחר שעיראק הודיעה על נכונותה, בתנאים מסויימים, להפסיק את הירי על ריכוזי האוכ־לוסיה, הודיעו השלטונות בבגדאד על שיגור טיל נוסף לעבר העיר הקדושה קום. זהו הטיל החמישי שעיראק ירתה לעבר קום, על פי הודעותיה מאז ה־28 בפברואר.

דובר צבאי בבגדד מסר גם, כי תותחים כבדים של הצבא האיראני הפגיזו את בצרה ואת העיר אל־כאוסך אתמול. נגרמו אבידות בקרב האזרחים ונזקים לבתים וכלי־רכב.

רדיו טהראן מסר, לעומת זאת, כי עיראק המשיכה להפציץ ערים איר־אניות ולשגר טילים, וכתוצאה מכך נהרגו מספר ילדים בבית ספר, בהתקפת מטוסים במרכז אהואז. בן נפגע בית חולים בשושטאר, טען הרדיו.

עוד מסר כי מטוס מיראז' עיראקי הופל בצהריים במהלך התקפה על אראק, עיר תעשייתית 240 ק"מ מדרום־מערב לטהראן.

כתגמול, תקפו מטוסים איראניים יעדים כלכליים וצבאיים בנמל בצרה וכן ריכוזי כוחות באל תמרה.

איראן קראה אתמול לארגון המדינות הבלתי מזדהות להתערב ולשים קץ להתקפות העיראקיות, אשר לדבריה גרמו למותם של 300 אזרחים ולפציעתם של יותר מאלף מאז סוף פברואר.

מפגינים איראניים ובידיהם פוסטרים רבים נושאים את דיוקנו של מנהיג בריה"מ, מיכאיל גורבאצ'וב, בצעדת מחאה נגד בריה"מ שהתקיימה בטהראן לפני כמה ימים. האיראנים האשימו את בריה"מ כי סיפקה לעיראק טילים, בהם מופגזת טהראן. עיראק ובריה"מ הכחישו טענות אלה. (צלום איפי)

סוהרטו נבחר פה אחד בפעם החמישית כנשיא אינדונזיה

גנראל איברהים סאלה הוצא מהאולם לאחר שניגש למיקרופון והכריז על שמועות בקשר למועמדים שיאיישו את תפקיד סגן הנשיא ● בכך העמיד בספק את מועמד המפלגה השלטת, שחוגי הצבא אינם תומכים בו

ג'קרטה (ע"ה, ע"צ). האסיפה הלאומית של אינדונזיה בחרה אתמול בנשיא סוהרטו לתקופת כהונה חמישית והוא יישאר בשלטון עד 1993.

סוהרטו עלה לשלטון לאחר סי־כול נסיון הפיכה קומוניסטי ב־1965. שולט מזה 22 שנים בתצי האי הענק של אינדונזיה, שמספר תושביו כיום 172 מיליון.

הוא עומד כיום בראש המדינה המוסלמית הגדולה ביותר בעולם. כל הצירים באסיפה הלאומית הריעו לנשיא בן ה־66, כאשר נמסר על בחירתו בהצבעה רשמית. לא היו לו מתנגדים והוא נבחר פה אחד על ידי צירי האסיפה הלאומית.

הטכס הועם במקצת כאשר במהלכו, ולהפתעת כל הצירים, קם גנרל איברהים סאלה, ניגש למיקרו־פון ולאחר שבירך את סוהרטו על בחירתו מחדש אמר, כי נפוצו שמועות בקשר למועמדים שיאיישו את תפקיד סגן הנשיא. בכך העמיד בספק את מועמד המפלגה השלטת. דבריו נקטעו והוא הוצא אל מחוץ לאולם.

המדובר במועמד לתפקיד סגן הנשיא שנבחר על־ידי המפלגה השלטת "גולקאר".

המועמד הוא מזכיר המפלגה סודהרמונו. לעומתו הגישה מפלגת הפיתוח מועמד משלה, ג'איילאני נארו. נודע, כי חוגי הצבא תומכים במועמד נארו.

בדיקת איידס — תנאי לביטוח חיים בהולנד

חברות הביטוח מעריכות כי במשך עשר השנים הבאות יצטרכו לשלם כ־250 מיליון דולר למשפחות של קורבנות איידס

האג, (ע"ד). חברות ביטוח בהולנד הודיעו אתמול, כי הן מתכוונות לדרוש בדיקת־איידס מאנשים המ־בקשים להוציא פוליסות ביטוח חיים בסכום העולה על 100 אלף דולר. הן שוקלות לדרוש בדיקות כאלה גם עבור פוליסות בסכומים נמוכים יותר.

איגוד חברות הביטוח של הולנד יתחיל את ביצוע התכנית בחודש הבא, לאחר דיונים עם רופאים איך לבצע בדיקות אלה.

נמסר כי 20 עד 30 אלף הולנדים מבוטחים בביטוח חיים בסכום העולה על 100 אלף דולר.

חברות הביטוח ההולנדיות מעריכות, כי במשך עשר השנים הקרובות הן יצטרכו לשלם כ־250 מיליון דולר למשפחותיהם של קורבנות איידס.

נפגעי תאונות בסידני יעברו בדיקות איידס לפני ניתוח

סידני (ע"ד). רופאים מנתחים באחד מבתי־החולים הגדולים ביותר באוסטרליה החליטו בהצבעה לבצע בדיקות איידס לנפגעי תאונות במידה ויהיה צורך לנתחם.

דובר הרופאים בבית־החולים "רויאל נורת שור" בסידני אמר, כי הרופאים מקווים שההחלטה אותה הם קיבלו בהצבעה ביום רביעי תסייע במניעת התפשטות הנגיף הקטלני של האיידס בקרב עובדי רפואה סביב שולחן הניתוחים.

הסיכון אינו גבוה, אבל הוא אינו אפסי. אנו מודאגים נוכח הסיכון לרופאים מנתחים ולאחיות חדר הני־תוח, לא חשוב עד כמה הוא נמוך", אמר הדובר לכתבים לאחר ההחלטה.

הוא אמר, כי המנתחים לא יסרבו לטפל בנפגעים כשיתברר כי הם נושאי נגיף האיידס. אולם במקרה כזה הם ינהגו בזהירות יתר, ישימו על ידיהם זוג כפפות נוסף וישימו על עיניהם משקפי פרספקס לפני הניתוח.

עוד אמרו, כי כבר כיום חולים העוברים ניתוחים לא דחופים בבתי־חולים באוסטרליה עוברים בדיקות לגילוי נגיף האיידס.

ד"ר ריצ'רד וסט, מזכיר הכבוד של לשכת הרופאים המנתחים באוסטרליה, אמר, כי הלשכה תו־מכת תמיכה מלאה ברופאי סידני האומרים שהחליטו כמותם.

מקורות רפואיים אמרו, כי היו 18 מקרים בהם עובדי רפואה נדבקו מחולים נושאי נגיף האיידס ב־ארה"ב. לא קרה מקרה כזה עד כה באוסטרליה.

בסך הכל מתו באוסטרליה מ־מחלת האיידס 400 בני־אדם מאז נתגלתה שם לראשונה ב־1983.

פרגית בעלת ארבע רגליים עוררה בהלה בחוף השנהב

אבידג'אן (ע"צ). פרגית בעלת ארבע רגליים עוררה בהלה של ממש בכפר שבמרכז חוף השנהב, שם נחשבת תופעה זו כאות מבשר רעות.

זקני הכפר המבוהלים אמרו, כי צפויים אסונות לכפר וליבר־לים. הצעירים המודאגים דרשו את התערבותם של קוסמים.

תושבי הכפר אינם מסוגלים עוד להירדם. אשר לבעלת הפרגית האשמה, מצביעים עליה כעל מכשפה, האומרים כי ימיה ספורים.

הפחד התפשט גם לכפרים הסמוכים, התושבים "שמא "יד־דבקו", עד כדי כך שעתון באבידג'אן ראה צורך לפרסם קריאה לתושבים המקומיים לי־הירגע.

במאמר תחת הכותרת "אין מקום לבהלה", הסביר העתון, כי מדובר בתופעה גנטית פשוטה, המתרחשת בכל מקום בעולם בלי לגרום לאסונות.

אשר לפרגית, היא שבקה חיים בעקבות המהומה הרבה.

ועדת או"ם גינתה את ישראל על הפרת זכויות האדם בדרום לבנון

ג'נבה, (אי פי). ועדת האו"ם לזכויות האדם גינתה את ישראל על הפרות של זכויות האדם בדרום לבנון. ההחלטה התקבלה ברוב של 26 קולות מול קולה הבודד של ארה"ב שהתנגדה להחלטה. 15 מדינות נמנעו.

ההחלטה "מגנה בחריפות את ההפרה המתמדת של זכויות האדם, כפי שהן באות לידי ביטוי במעשי תוקפנות, הפצצות מרכזי אוכלוסין, גירושים ופעולות שרירותיות אח־רות שהיא מבצעת".

ההחלטה קוראת לישראל להפ־סיק מיד פעולות מסוג זה וקוראת לממשלות המספקות לישראל עזרה צבאית, כלכלית ומדינית לחדול מכך, כדי "לסיים את תוקפנותה של ישראל ומדיניות ההתפשטות שלה בדרום לבנון".

הנסיך צ'ארלס ניצל ממוות בחופשת הסקי שלו בשווייץ

לונדון (ע"ד). הנסיך צ'ארלס, יורש העצר הבריטי, ניצל ממוות כאשר מפולת שלגים התרחשה, שעה שהוא ומלוויו גלשו בעיר הקיט השווייצית קלוסטרס אתמול — נאמר בהודעה של ארמון בקינגהאם.

הובהר צייגה, כי הנסיך בן ה־39, היה קרוב למפולת השלגים, אך רעייתו דיאנה וגיסתו הדוכסית מיורק היו באותה שעה במקום מבטחים.

עוד נאמר בהודעה כי איש מבין הקבוצה, שכללה את מלוויו של הנ־סיך מוויילס, לא נפגע.

עורכה את העמוד: עדה אושפיז

במלאת שנה להסתלקותו של
יקירנו האהוב ועטרת ראשנו

ר' אליעזר אלתר ז"ל
סגן ראש העיר חיפה
נעלה לקברו ונערוך

אזכרה

ביום ה' כ"ח אדר תשמ"ח (17.3.88)
בשעה 15.30 בבית העלמין הישן חוף הכרמל.
נפגשים ליד שער בית העלמין הצבאי.

ערב התייחדות
ביום ד' כ"ז אדר תשמ"ח (16.3.88)
בשעה 20.00 נערוך
ערב התייחדות עם זכרו, בבית הכנסת
"היכל אליעזר" רח' אינשטיין 52, חיפה.
המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו

המהנדס **יצחק דרורי** ז"ל

ההלויה תתקיים היום, יום שישי, כ"ב באדר תשמ"ח
11.2.88 בשעה 12.00 בצהרים בבית העלמין
בכפר סמיר, חיפה

האבלים:
בנו: טוביה
כלתו: נבי
נכדה: ניב
אחותו: אסיה שינפלד
ד"ר מקסים שינפלד
ד"ר משה קפלן

חלפו 6 שנים מאז נלקח מאתנו אהובנו

יששכר (איסה) **אורן** ז"ל

נעלה לקברו ביום ראשון 13.3.88 כ"ד באדר תשמ"ח בשעה 15.00
בבית העלמין בקרית שאול
נפגשים ליד השער

המשפחה

אוניברסיטת תל־אביב
הפאקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
החוג לכירורגיה (אורולוגיה)
משתתפים באבלו הכבד של

ד"ר פאול יונש
במות **אמו** ז"ל

במלאת שלוש שנים לנפילתו של בננו היקר

נדב קובץ ז"ל

תתקיים אזכרה ביום ראשון 13.3.88 כ"ד באדר תשמ"ח
בשעה 15.00 בבית העלמין בקיבוץ יפתח.
אוטובוס ייצא בשעה 11.00 מרחבת היכל התרבות בתל־אביב.
11.30 מצומת רעננה, 12.00 מהתחנה המרכזית בחדרה.
האוטובוס יחזיר את הבאים לאחר האזכרה באותה הדרך.

המשפחה
ובית יפתח

לפרופ' אריה גלוברזון
מנהל מכון גולדה מאיר
תנחומים לך ולכל המשפחה על מות האם

ציפורה ז"ל

מכון גולדה מאיר לחקרי עבודה וחברה
מייסודן של
ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
ואוניברסיטת תל־אביב

פגי הימן (שלוסברג)
במלאת חמש שנים לפטירתה
נפקוד את קברה
בהר הזיתים (ליד מלון אינטרקונטיננטל), ירושלים
ביום חמישי כ"ח באדר, תשמ"ח 17.3.1988
בשעה 10.30 בדיוק
נא להתקשר ביום רביעי 16.3.88 בטל: 03-611007
או 03-624755

במלאת שלושים לפטירת יקירתנו

מילנה פואה ז"ל

נעלה לקברה לגילוי מצבה ביום א' כ"ד אדר
תשמ"ח (13.3.88) בשעה 16.00, בבית העלמין
בגבעת שאול ירושלים. בשעה 17.30 תתקיים
אזכרה לכבודה בבית הכנסת האיטלקי ירושלים.

גולדשטיין יוסף

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

בית הטכניון אבל על מותו של
פרופסור מוקיר

דוד גינצבורג ז"ל

ממבכירי מורי הטכניון ונשיא הטכניון לשעבר
טכס התייחדות יתקיים ביום ו' 11.3.88 בשעה 08.00 באולם 1
בבנין הפקולטה לכימיה בקרית הטכניון. הלויה תתקיים
בשעה 11.00 בבית העלמין הישן (רחוב יעקב) ברחובות.
הסעה תעמוד לרשות המלוים לאחר הטכס ברחבת בנין כימיה
ותעצור ליד תחנת ההסעה לחיילים ברחוב פרויד באחוזה.

ביום השלושים למות

חיה שמשי
לבית קוקלנסקי

תערך אזכרה ביום א' 13.3.88 בשעה 4.00 אחה"צ
בבית העלמין הדרום חולון
נפגשים בשער החדש

המשפחה

לד"ר שמעונה גינצבורג
ומשפחתה

משתתפים באבלכם הכבד על מות

האב

האוניברסיטה הפתוחה

שלושים לפטירת אהובתנו

מרים (מיריק) **אמיתי** ז"ל
לבית גולדברג

נתייחד ליד קברה לגילוי המצבה ביום ראשון, כ"ד באדר
תשמ"ח, 13.3.1988 בשעה 15.00, בבית העלמין החדש
ברמת־השרון — צומת מורשה
תודתנו שלוחה לכל שחלקו עמנו בכאבנו, בע"פ ובכתב

המשפחה

לזכריה פייט
אתך באבלך הכבד על מות

אביך ז"ל

ההנהלה וצוות העובדים
חברת "מבני תעשיה" בע"מ

בית הספר לכימיה באוניברסיטת תל־אביב
אבל יחד עם
כל הקהיליה המדעית בטכניון ובמדינה
על מותו של

פרופסור **דוד גינצבורג** ז"ל

ממניחי היסוד של הכימיה המודרנית בישראל
ובונה הפקולטה לכימיה בטכניון
ומשתתף בצער המשפחה ועמיתיו בטכניון

מלאו שנתיים לפטירתו של יקירנו

עו"ד ראובן וינברג ז"ל

טקס האזכרה יתקיים ביום ראשון כ"ד אדר תשמ"ח 13.3.88 בשעה
16.00 בבית הקברות בנחלת יצחק.
נפגשים ליד השער

עו"ד לאה וינברג
והמשפחה

לעו"ד זכריה פייט
איתך באבלך במות

אביך ז"ל

התאחדות המלונות בישראל

ארגון הסגל האקדמי בטכניון
אבל על מותו של
פרופ' מחקר

דוד גינצבורג ז"ל

ממבכירי מורי הטכניון
ונשיא הטכניון לשעבר
ומביע תנחומים למשפחה

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

הפקולטה לכימיה
אבלה על מות

פרופ' **דוד גינצבורג** ז"ל

אבי הפקולטה והדיקן הראשון שלה
כל סגל הפקולטה משתתף באבל המשפחה

שר העבודה והרווחה
סגן השר
המנכ"ל והעובדים
משתתפים באבלו של מר **אשר פריידר**
סגן המנהל הכללי
במות אמו **שרה וינברג** ז"ל
ומביעים תנחומים למשפחה

דחפון
שרות מודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

דחפון
שרות מודעות טלפוני של דחף
03-611001

העיתון השווייצי "נויה ציריכר צייטונג":

כ־3000 כפרים כורדיים בעיראק חוסלו בשמונה השנים האחרונות

מספר המוגלים לאזורי הדרום בעיראק נאמד ב־250 אלף איש ● לפחות 8000 איש שהתגוררו ב"רצועת המוות" לאורך גבול עיראק־איראן נעלמו

מאת אליהו הזבי

העיתון השווייצי "נויה ציריכר צייטונג" פרסם אתמול על הרג עם שיטתי, שמבצעת עיראק באוכלוסיה הכורדית המתגוררת באזור הנפט מוסל־קירקוק, בשלוש הנפות סולימניה, ארביל ודהוק, ששטחן מגיע ל־40 אלף קמ"ר. מרבית הנתונים המתפרסמים בעיתון השוויצי פורסמו בזמנו בחוגים אופוזיציוניים כורדיים...

לפני שמונה שנים ומתוך חשש כי הכורדים יקשרו סיוע לאיראנים לכבוש את אזורי הנפט במוסול וקירקוק, חוסלו בשיטתיות שלושת אלפי כפרים כורדיים. לאורך הגבול עיראק־איראן נוצרה "רצועת מוות" שאורכה 250 ק"מ ורוחבה 40 ק"מ. באזור זה נאסר על כל אדם להתגורר. מספר המוגלים לאזורי הדרום של עיראק נאמד במאתיים וחמישים אלף, המהווים 10% של הכורדית בעיראק.

העיתון מוסר, כי בשנת 1983 נמסר לחוגים דיפלומטיים, כי שכונת אלפי אנשים שהתגוררו באזורי "רצועת המוות" נעלמו, ואין איש יודע מה גורלם. ...אלפים מבין ה־8000 ידוע.

עיראק משתמשת בגזים רעילים כדי לדכא כפרים החשודים בסיוע למורדים הכורדיים. בין החודשים אפריל־אוקטובר 1987 הפציצו מטוסים ומסוקים פצצות גז על תושבי מאות כפרים.

בכיר במוסקווה:

כ־100 מסורבי עליה יקבלו בקרוב אשרות יציאה

רומא (עסט"א). רשימה של יותר מ־100 מסורבי־עליה יקבלו בקרוב אשרות יציאה מברית־המועצות — אמר ראש משרד "אביר" במוסקווה רודולף קוזנצוב.

חסיד לובביץ' הורשע בארה"ב בזיוף ונדון לשלוש שנים

בתו, אם ל־11 ילדים, נדונה ל־120 ימי מחבוש על סיוע

מאת שלמה שמיר

כתב "הארץ" בניו יורק

עריכה את העמוד: עדה אושפיז

סטודנט סיני חנק את הוריו לאחר שנתפס בהעתקה בבחינה

חושש כי הוריו יפסיקו לשלם את שכר הלימוד שלו

טוקיו, (עז"א). סטודנט סיני שחושש, כי הוריו יפסיקו לשלם את שכר הלימוד שלו, לאחר שנתפס בהעתקה בבחינה, חנק אותם למוות — מסר עתון בשבתאי. העתון "שיוזהו" דיווח, כי האנג לין, סטודנט בן 19 במכללה תעשייתית בעיר נאנג׳ינג במזרח סין, חנק את אמו בעת שבישלה ארוחת־צהריים ואת אביו בעת שישן במיטה. בידיעה שהופיעה ביום רביעי נאמר, כי האנג נעצר לחקירה.

ולדהיים בנאום לציון 50 שנה ל"אנשלוס":

"בין התליינים הנוראים ביותר היו גם אוסטרים"

התעלם לחלוטין מעברו בתקופה הנאצית ● "היו אוסטרים שהיו קורבנות ואחרים היו אחראים למעשים"

וינה (אי־פי). נשיא אוסטריה, קורט ולדהיים, התנצל אתמול כמי "שעומד בראש המדינה" על פשעים שביצעו אוסטרים נאצים, אך התעלם לחלוטין מעברו האישי בתקופה הנאצית, הנתון לביקורת ציבורית קשה.

ולדהיים דיבר ביום השנה ה־50 לציון סיפוחה של אוסטריה לגרמניה הנאצית (ה"אנשלוס").

"אל לנו לשכוח כי רבים מן התליינים הנאצים הנוראים ביותר היו אוסטרים", אמר ולדהיים בנאום ששודר בטלוויזיה. "היו אוסטרים שהיו קורבנות ואחרים שהיו אחראים למעשים".

ולדהיים הודה רק לפני שנתיים כי שירת תחת הנאצים במלחמת העולם השניה, אך סירב להתפטר מתפקידו כנשיא אוסטריה.

"אין לנו, לעם האוסטרי, אחריות קולקטיבית לפשעי מלחמה שבוצעו על ידי אוסטרים", הבהיר ולדהיים. "לעזרת זאת, כמי שעומד בראש הרפובליקה של אוסטריה, אני מבקש להתנצל על הפשעים הנאצים שבוצעו על ידי האוסטרים".

היתה זו הפעם הראשונה שולדהיים נקט לשון כזו בציבור, בה הודה בחלקה של אוסטריה בפשעים של מלחמת העולם השניה, ובשואה.

ולדהיים אמר כי "כמדינה, אוסטריה היתה הקרבן הראשון של היטלר. דבר זה אינו נתון לויכוח".

גייסות נאציים פלשו לאוסטריה ב־11 וב־12 במרס 1938. אדולף היטלר חזר מיד אח"כ במסע נצחון לעיר הולדתו, כשאלפים מבני עמו מריעים לו.

לידה ראשונה מתעריית מבחנה בסין התינוקת נולדה אתמול בבית־חולים בבייג׳ינג. לאם בת 39. ... ק"ג וגובהה 52 ס"מ. (תצלום איי־פי)

טייוואן מכחישה השמועות בקשר לייצור נשק גרעיני

הידיעות פשטו לאחר שמומחה גרעיני טייוואני נעדר מביתו ולפי החשד הוא הגיע לארה"ב עם מידע בנושא זה

טייפה (ע"צ ועז"א). פקידים בממשלת טייוואן הכחישו אתמול ידיעות לפיהן מייצר האי כלי נשק גרעיניים.

שמועות אלה פשטו בעקבות ידיעה לפיה מומחה גרעיני נעדר מעבודתו בטייוואן ויתכן שהוא נמצא בארה"ב.

שני צירי אופוזיציה בפרלמנט הגישו שאילתות בהן ביקשו תשובות על השמועות לפיהן מדען בכיר במכון מחקר צבאי יצא לוושינגטון עם מידע לפיו טייוואן מפתחת פצצות אטומיות.

פקידי הממשלה יצאו בשורה של הכחשות והדגישו, כי טייוואן אינה מפתחת נשק מסוג כזה. בהקשר זה ציין, כי ממשלת סין איימה מספר פעמים לפלוש לטייוואן אם זו תפתח יכולת גרעינית צבאית.

טייוואן מצידה אף פעם לא הכחישה כי יש לה יכולת לייצר נשק גרעיני.

באי מופעלות שלוש תחנות כח גרעיניות, ומתוכננות תחנות כח גרעיניות נוספות.

11 בני משפחה מסיביר חטפו מטוס במטרה לברוח ללונדון

מוסקווה, (ע"ת). 11 בני משפחה מסיביר הם שחטפו ביום שלישי מטוס נוסעים סובייטי, ... נהרגו בחילופי ירי עם כוחות ביטחון סובייטיים, מסר אתמול העתון "איזווסטיה".

העתון כתב, כי בין החוטפים היתה להקת ג'ז שלמה ושמה "שבעת השמעונים", כולם אחים. ...

משרד התיירות

בית־הספר לתיירות

וביה"ס המרכזי לתיירות בישראל.

נפתחת ההרשמה לקורסים:

★ לפקידי נסיעות ותיירות תעופה וספנות.

★ למלווי קבוצות לחו"ל.

תדריך ושאלון הרשמה ניתן לקבל:

★ שלוחת ירושלים: רח' הלל 2, בימים א'־ה' בין השעות 09.00־12.00 טל: 02־246814

★ שלוחת תל־אביב: רחוב שטריקר 19, חדר 109 בין השעות 09.00־12.00 וכן בימים א', ג', ה' בין השעות 18.30־20.00 טל: 03־455108

★ שלוחת חיפה: בי"ס לתיירות, הבניין הרב־תכליתי, חדר 142, אוניברסיטת חיפה, בימים א'־ה' בין השעות 17.30־20.00 טל: 04־240366

וכן בכל יום בשעות העבודה בכל לשכות המודיעין לתיירים בארץ.

★ הקורסים יתחילו בחודש אוקטובר 1988
★ ההרשמה תסתיים ב־15.3.88
★ מספר המקומות מוגבל.

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב — המרכז למורשת בן־גוריון קרית שדה בוקר

מתכבדים להזמינך לכנס

עיצוב האזרח הישראלי

אשר יתקיים בימים א'־ד', ל' ניסן־א' אייר, תשמ"ח, 17־18 באפריל, 1988 באולם 210 בנין ז', הקמפוס החדש, אוניברסיטת בן־גוריון, באר־שבע

תכנית הכנס:

ברכות — פרופ' אברהם טמיר, רקטור אוניברסיטת בן־גוריון בנגב

מר אשר בן־נתן, יו"ר יד ד. בן־גוריון

דברי פתיחה — פרופ' אילן טרואן, מנהל המרכז למורשת בן־גוריון

מושב ראשון — תפיסת האזרחות

ד"ר נתן יבנאל: תפיסת האזרחות בעשתו של ד. בן־גוריון

פרופ' משה ליסק: שינוי במושג האזרחות במעבר משתת למדינה

פרופ' יצחק גלנור: האזרח כפרט במערכת הפוליטית הישראלית

ד"ר נעמי חזן: המימד ההשוואתי: העולם השלישי

פרופ' דן אלעזר: היהודי — הישראלי: אזרח בין עמו לבין מדינתו

מושב שני — זרמים דתיים

יו"ר: פרופ' עדי פרוש

פרופ' יעקב בלידשטיין: לבעיית האזרחות במחשבת היהודית

ד"ר יהודה גלמן: ציון וירושלים — המדינה היהודית במשנתו של הרב קוק

פרופ' אביעזר רביצקי: היחס למדינת ישראל בקבוצות דתיות שונות

פרופ' מנחם פרידמן: חרדים במדינה יהודית

מושב שלישי — מיעוטים במדינה יהודית

יו"ר: ד"ר משה שמש

ד"ר מאג'ד אל חאג': ערביי ישראל בין אזרחות ללאומיות

מר עסאללה מנצור: הנוצרים — מיעוט קלאסי

ד"ר קייס פירו: בעיות על דרך שילובם של הדרוזים בישראל

מושב רביעי — חנוך הנוער לאזרחות

יו"ר: פרופ' דוד גורדון

פרופ' יצחק אקרמן: "בית־הספר כסוכן לאזרחות, 1948־1967"

מר ישעיהו ונדמור: הגדנ"ע

אל"מ (מיל.) מרדכי בר־און: צה"ל כגורם חינוכי

מושב חמישי — המוסדות כגורם בעיצוב האזרח

יו"ר: ד"ר זאב צחור

ד"ר יעל עצמון: ירידת המפלגות במסגרות מתווכות

ד"ר דן הורמש: ארגונים מקצועיים ויחסי עבודה

מושב ששי — עיצוב האזרחות — העליה ההמונית

יו"ר: פרופ' אלכס ויינגרוד

ד"ר דן רוטשטיין: תבניות העולים לשוויון במולדתם החדשה

ד"ר דבורה הכהן: "כור ההיתוך" ... לעיצוב דמות האזרח — נסיון שנכשל

מושב שביעי — התרבות הישראלית כגורם מעצב

יו"ר: פרופ' עלי יסיף

ד"ר הדסה שי: הלשון העברית במציאות הישראלית

פרופ' עמוס עוז: האזרח כמשתקף בספרות

פרטים והרשמה בטל' 057־86862, 057־86843, 057־36605

בברכת ראש עירית ת"א־יפו שלמה להט

לראשונה בישראל. 70 רקדנים, נגנים וזמרים.

הבלט הלאומי של ספרד

המחול הספרדי במיטבו

BALLET NATIONAL DE ESPAÑA

מנהל אמנותי: חוזה אנטוניו

DIRECTOR ARISTICO: JOSE ANTONIO

היכל התרבות ת"א — מוצ"ש 19/3/88 ב־21.00; יום ב' 21/3/88 ב־20.30; יום ד' 23/3/88 ב־17.30־21.00

בנייני האומה ירושלים מוצ"ש 26/3/88 ב־21.00

הגדה של פסח

שי לחג שתעניק לעובדיך וללקוחותיך

במפעלנו מגוון הגדות המתאימות לכל גודל שי ולכל תקציב

בדבר פרטים נא לפנות: מדן מפעלי דפוס נצרת בע"מ

טל' 03 337283, 03 333625, 03 337565

אין מכירה ליחידים

אדם בע"מ

דודי שמש שפע טל

נענע חינם

דוד 150 ליטר + 2 קולטים + רגל + חימום מהיר והרכבה תיקנית במחיר ללא תחרות

800.— ש"ח כולל מע"מ במזומן או ב־6 תשלומים שווים של — 145 ש"ח, כל התשלום סה"כ — 900 ש"ח כולל מע"מ.

אחריות של 6 שנים לדוד ו־31 שנים לקולטים

אפשרות צפוי דוד באמאיל בתוספת של — 120 ש"ח

מבצע דוד שמש

שרות ערב: 802433

המפעל: אזור תעשיה חולון 5591932

חברת גב־ים לקרקעות בע"מ

מקבוצת חברה לנכסים ולבנין בע"מ

הודעה לבעלי המניות של החברה

ניתנת בזה הודעה כי האסיפה הכללית השנתית הרגילה של החברה

תתקיים במשרדי חברה לנכסים ולבנין בע"מ, סמטת בית השואבה 18, תל־אביב, ביום שלישי ד' ניסן תשמ"ח, 22 במרס 1988, בשעה 10.00.

על סדר היום:

1. לקבל את המאזן ודו"ח רווח והפסד של החברה לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 1987, ואת דו"ח המנהלים ושל רואי החשבון.
2. לבחור במנהלים.
3. למנות רואי חשבון ולקבוע שכרם.
4. לטפל בכל ענין אחר של החברה אשר אפשר לדון בו באסיפה כללית כזאת.

הדוחו"ת הכספיים של החברה פורסמו ונמצאים במשרדה הרשום של החברה רח' הרצל 2, חיפה.

בפקודת הדירקטוריון
מזכיר החברה

אל על מטענים לכל השערים

שערי מטבע חוץ

10.3.88

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.53	1.60	1.5642	1.5838	1.53	1.60	1.5603	1.5797	1.53	1.60	1.5613	1.5809	1.5713	0.0012
1 לישט"ש	2.81	2.94	2.8789	2.9150	2.82	2.96	2.8740	2.9099	2.83	2.96	2.8774	2.9135	0.8943	−1.9908
1 מארק גרמני	0.91	0.96	0.9352	0.9470	0.92	0.96	0.9348	0.9465	0.91	0.96	0.9346	0.9463	0.9404	0.0010
1 פרנק צרפתי	0.27	0.28	0.2764	0.2799	0.26	0.28	0.2753	0.2788	0.27	0.28	0.2755	0.2790	0.2775	0.0001
1 גולדן הולנדי	0.82	0.85	0.8336	0.8440	0.82	0.86	0.8324	0.8428	0.81	0.86	0.8319	0.8423	0.8376	0.0011
1 פרנק שוויצרי	1.11	1.16	1.1331	1.1473	1.11	1.16	1.1316	1.1457	1.11	1.16	1.1317	1.1459	1.1384	0.0008
1 כתר שוודי	0.26	0.27	0.2641	0.2674	0.25	0.27	0.2630	0.2663	0.25	0.27	0.2636	0.2669	0.2651	0.0003
1 כתר נורבגי	0.24	0.25	0.2475	0.2506	0.24	0.25	0.2470	0.2500	0.24	0.26	0.2742	0.2503	0.2486	−0.0001
1 כתר דני	0.24	0.25	0.2453	0.2484	0.24	0.25	0.2446	0.2476	0.24	0.25	0.2448	0.2479	0.2463	0.0003
1 מרק פיני	0.38	0.40	0.3884	0.3932	0.38	0.40	0.3873	0.3921	0.38	0.40	0.3877	0.3926	0.3904	0.0006
1 דולר קנדי	1.21	1.27	1.2419	1.2575	1.22	1.28	1.2397	1.2552	1.21	1.27	1.2390	1.2546	1.2483	−0.0036
1 דולר אוסטרלי	1.07	1.18	1.1403	1.1546	1.10	1.18	1.1386	1.1528	1.10	1.18	1.1386	1.1529	1.1467	0.0014
1 ראנד דרא"פ	0.48	0.58	0.7338	0.7430	0.44	0.74	0.7310	0.7401	0.46	0.65	0.7337	0.7430	0.7358	0.0057
10 פרנקים בלגיים	–	–	0.4481	0.4537	–	–	0.4473	0.4529	–	–	0.4472	0.4528	0.4498	0.0005
10 שילינג אוסטריים	1.30	1.36	1.3326	1.3493	1.31	1.37	1.3292	1.3458	1.31	1.37	1.3321	1.3488	1.3384	0.0009
1000 לירטות איטלקיות	1.23	1.30	1.2666	1.2824	1.24	1.32	1.2654	1.2812	1.24	1.33	1.2652	1.2811	1.2721	−0.0008
100 ינים יפאניים	1.19	1.25	1.2216	1.2369	1.20	1.25	1.2175	1.2327	1.20	1.26	1.2209	1.2363	1.2276	0.0029

190 אנשי "אל על מטענים" בסניפי החברה בעולם — יטפלו אישית במטעני היצוא והיבוא שלך.

אל על ELAL

صكنا من الاحل

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

הנבחרת נחתה בסידני, למישחקה השלישי בטורניר

מיהיץ' מזהיר: טאיוואן לא תהיה "בשר תותחים" לישראל

שריקת הפתיחה הוקדמה ליום א' ב־4 לפנות בוקר (שעון ישראל) ★ דריקס, אייזנברג ולוין מועמדים במקום רוזנטל שחזר לבלגיה

קדם אולימפי

מאת יהושע שגיא
שליח "הארץ" לאוסטרליה

סידני (מיוחד ל"ספורט הארץ"). נבחרת הכדורגל של ישראל הגיעה אתמול לסידני, תחנתה השלישית במסע הקדם אולימפי המפרך, ונתקבלה בחמימות על ידי הקהילה היהודית המקומית. מזג האוויר הנו נעים, אם כי התחזית היא שאור ליום ראשון, בעת המישחק בין ישראל לטאיוואן (שהוקדם ויחל ב־4 בבוקר שעון ישראל), עלול לרדת גשם.

אתמול נהנו שחקני המשלחת ממנוחה. הבוקר יקיימו טיול ימי וב־6 בערב יתאמנו. המאמן מילינקו מיהיץ' רתח מזעם כאשר נתברר לו, כי הנבחרת לא תורשה להתאמן באיצטדיון העירוני בסידני, בו יהיה המישחק. "נסעתי עם נבחרות יוגוסלביה בכל אירופה, ותמיד העמידו לרשותנו את מגרש המישחק לאימון היכרות והסתגלות", אמר מיהיץ'.

רק בהתערבותו של יצחק שפיגל, שמונה על ידי ההתאחדות הישראלית לאיש־קשר בעת שהותה באוסטרליה, הוסדר לנבחרת בסופו של דבר אימון של מחצית השעה באיצטדיון החדש — מיתקן יפהפה, בנוי בסיגנון האיצטדיון האולימפי בסיאול, שהקמתו בסידני הושלמה רק בעת האחרונה.

השידור בספק

המורל בנבחרת הישראלית גבוה מאד לאחר הניצחון על ניו זילנד, שהחזיר לשחקנים את הבטחון העצמי ואת התקווה כי אפשר להשיג את הכרטיס לגמר האולימפי. אחרי תקופה ממושכת, שוב אפשר לשמוע נימה אופטימית מפי שחקני הנבחרת, הנהנים גם מן התגובות החמימות והנלהבות המתקבלות מן הארץ. גם ממברקי הברכה והעידוד.

רוני רוזנטל חזר אתמול לבלגיה. ממנה ישוב לניו זילנד לסיבוב השני של המישחקים, ולפיכך יאלץ המאמן הלאומי לעשות שינוי יחיד בהרכב שיתמודד עם טאיוואן, במישחק שכאמור הוקדם בשעה ל־4.00 לפנות בוקר. אגב, הקדמת המישחק מעמידה בספק את שידור הרדיו הישיר, באשר קול ישראל שובת משידורים בין 1.00 ל־6.00 ועדיין לא ברור אם יוחלט לחרוג מן השיגרה.

מיהיץ' מסרב למסור את הרכב המישחק שיציב מול טאיוואן, אך לא השאיר מקום להרבה ניחושים, כאשר קבע כי הרכב מנצח אין מחליפים. נראה, כי יבצע שינוי יחיד, בגלל שובו של רוזנטל, השאלה היא מי יחליף את ההולך של בייה.

בתשובה לשאלה, אם ינסה לנצל את גובהו החסנו של אלי דריקס מול הסינים הנמוכים, אמר מיהיץ' כי שחקני טאיוואן דווקא מצטיינים במישחק ראש טוב, ויש להתמודד עם המהירות המסחררת שלהם, ומכאן שרוזנטל יוחלף על ידי ניר לוין או משה אייזנברג. "כל אחד מן המתעניינים יכתוב את הניחוש שלו", אמר מיהיץ' בחיוך והותיר את השאלה פתוחה.

נראה, איפוא, כי הנבחרת תתייצב למישחקה השלישי בטורניר, מול טאיוואן, בהרכב הבא: בוני גינצבורג, אבי כהן (הירושלמי), אבי כהן (הקטן), ניר אלון, ניר קלינגר, אלי כהן, מוטי איווניר, אורי מלמיליאן, אבינעם עובדיה, דניאל ברייזלובסקי. ניר לוין.

לא אותה טאיוואן

אבי כהן של גלאזגו ריינג'רס נשאר עם הנבחרת באוסטרליה, אחרי סידרת שיחות טלפוניות בין ראשי ההתאחדות לראשות המשלחת באוסטרליה. בנושא היה מעורב גם המאמן, שהביע השתוממות על כך ששאלו את דעתו בעניין. "איני מבין מדוע שאלו אותי. הרי ברור שהנבחרת זקוקה לאבי כהן. האם זה לא ברור וכי איזו תשובה אחרת יכולתי לתת? לא הבנתי מדוע חשבו שעלי להחליט אם אבי כהן יחזור, או לא יחזור, לסקוטלנד. זה עניין שההתאחדות חייבת להחליט עליו".

בינתיים מציקה למיהיץ' פציעתו של אבי כהן הירושלמי, שנפגע בקרסולו והוא מטופל על ידי רופא הנבחרת ד"ר מרק רוסטובסקי. כדורגלן בית"ר, שהיה ממצטייני הניצחון על ניו זילנד, נפגע במהלך המישחק בקרסולו אך המשיך באומץ עד לסיום.

הנבחרת הישראלית מצויה תחת הרושם העז של הופעת טאיוואן בטורניר עד כה. "אין זו אותה טאיוואן שהכרנו בעבר", אמר מאמן השוערים, יצחק ויסוקר. האמנם הטאיוואנים, שבעבר שימשו "בשר תותחים" ומטרה נוחה לשיפור הפרש השערים, היו עד כה יריב שקול בשני מישחקיהם. הם נוצחו 1—0 על ידי ניו זילנד משער בדקה ה־87, וגם על ידי אוסטרליה נוצחו 3—2 בלבד, וגם כאן ספגו את שער ההפסד בדקה ה־87. זה בהחלט מרכית, שסכויים להוות יריב שקול לישראל, שתאלץ להשקיע מאמץ רב כדי לנצח.

מיהיץ' הביע פליאתו על כך שהמאמן האוסטרלי פרנק ארוק זילזל בסינים והציב נגדם הרכב שכלל שחקני מילואים רבים. הדבר כמעט עלה לאוסטרלים ביוקר. "לוא היה לסינים שוער יותר טוב, הם היו מנצחים את האוסטרלים", אמר מיהיץ' והוסיף: "איני רוצה לדבר עליהם במושגים של הפרש שערים. זו לא קבוצה של בשר תותחים. יש להם טכניקה לא רעה ומהירות עצומה. מישחקם קורקטי, כדורגל נקי, הוגן, ואני חושב כל הזמן כיצד עלינו לשחק כדי להתגבר על מעלות אלה של טאיוואן. יהיה עלינו לנצל את היתרונות שלנו ולהשיג ניצחון, כדי לנסות להעביר את ההכרעה לסיבוב השני של הטורניר בניו זילנד".

סומכים על ניו־זילנד

מיהיץ' סבור, כי את הטאיוואנים יש להכניע בפתיחה מהירה. "עד כמה שהבחנתי, אם לא מבקיעים נגדם שער מהר, ככל שחולף הזמן קשה יותר ויותר להבקיע את שעריה", אמר המאמן. הגם שהוא שומר על קור רוח, ועל הגינות רבה בהתבטאויותיו, לא קשה להבחין בסלידתו של מיהיץ' כלפי פרנק ארוק. הוא אומר, כי רבים כאן רוצים שניו זילנד או ישראל יסעו לאולימפיאדת סיאול. בהזדמנות אחרת אמר, כי אין כלל בכוונתו להתנגד לסיגנונו של ארוק וציין כי "לכל מאמן יש תורה שלו".

עם זאת, הוא מקווה כמו כולנו, שניו זילנד תקשה על אוסטרליה במישחק השני שיהיה אור ליום ראשון (6.00 בבוקר) בסידני ואולי אף תגזול ממנה נקודה, אם לא יותר מכך.

הניסיון להאריך את שהותה של הנבחרת בסידני כנראה לא יצא אל הפועל, כיוון שהמאמן מיהיץ' מעדיף לבוא לניו זילנד מיד אחרי המישחק עם טאיוואן, כדי לנצל את השבוע החופשי להכנות למישחק המכריע עם אוסטרליה ביום א', ה־20 במארס, בבריסביין.

שבוע יספיק להכנת הנבחרת ולטיפול בפצועים, סבור מיהיץ'.

חצי הגמר קורץ: מכבי שוב מוחץ

סאטורן קלן היתה הקרבן הראשון של המיתקפה הישראלית המחודשת על אירופה, בהשראת בארלו, מגי וג'מצ'י שהביסו את הגרמנים 111—97 אחרי שכבר הובילו ביתרון 31 נקודות

גביע האלופות

מאת שאול לילוב

בשולי הניצחון הגדול על קלן (111—97), נקרים הערה שולית בהחלט: האדם האחרון שהייתי רוצה להיות אמש בעורו הוא... משה וייגנרק. ביום ראשון שוב יוזר הדרבי הגדול של תל־אביב, והעניינים התגלגלו כך שדווקא שלושה ימים קודם לכן הוחל מסע ההתעודדות של מכבי בקול תרועה גדולה. זה היה איתות עקיף לא רק להפועל ת"א, אלא בעצם לכל מי שחושב, כי מכבי שקוע במשבר ללא תקנה.

היתה לנו אמש שעה קלה של קורת רוח ממכבי. יממה אחרי שקיבלנו על מגש של כסף שי בלתי צפוי, הניצחון של רדיבוס על ברצלונה, הצליחו המכבים לפרוק ביכולת מרשימה שבועות ארוכים של תסכול מתמשך, ולדרוס את כדורסלני סאטורן קלן, שחוץ מגובה ורוחב ומידות כרומיות אין לחשוד שהם נושאים עמם מטען עודף של כדורסל חכם. זו היתה דריסה שבתוכה מרשימים: 65 נקודות קלעו המכבים במחצית הראשונה, יותר מאי פעם העונה, ו־111 בסך הכל — גם זה שיא עונתי.

וכשהכל מסתדר כל כך יפה בהתקפה, ואתה מצליח לקלוע 34 נקודות ב־10 הדקות הראשונות — מותר לך לנוח מעט את ההגנה ולשחק בעירנות כמעט אריסטוקרטית (עובדה: מכבי צבר 7 עבירות רק בדקה ה־29) ולאפשר לגרמנים לצמצם פער של 31 נקודות (64—95, דקה 32) לכדי 18 בלבד תוך ארבע דקות בלבד — ובמהלך לדייק רק ב־4 נקודות.

היתה סגירה מסויימת בחילוף שהביא להתעוררות הגרמנית הזו. בריאן הוריק, הרכז של סאטורן, אולי אחד הטובים באירופה בתפקידו, פרליך כדור מצויין מידוסאוו לעילא — ירד לנוח על הספסל, וכל זמן שישב שם הצליחה קלן לצמצם בהתמדה את הפער. אז עשה המאמן דיליאו מישגה, הורה לו לשוב ולשחק — ומכבי ברח שוב. התכונות האישיות של הוריק מרשימות, אבל כניסתו המחודשת עירערה את אלמנט הסדר והתכנון שהחל להסתמן בהתקפה הגרמנית.

הטבעה מרשימה

אמש ניתן היה לשאוב הרבה עידוד מהמראה החדש של מכבי ת"א, שבוע אחרי תצוגת הנפל במילאנו. הקבוצה שינתה פניה לחלוטין. מתקבל הרושם, כאילו מישהו לחץ שם על איזה מתג סמוי, שהביא את הקבוצה להילוך מסודר. המחצית הראשונה תיזכר כאחת המרשימות בשנים האחרונות. היו רגעים שהגרמנים נראו כמו מגושמים חסרי אונים מול היעילות של מכבי בהתקפה, התנועות המגדירות, הדיוק בקליעה וההתלהבות — עד שאפילו דלף היה פושט את חולצתו ונכנס גם הוא לשחק, זה היה מצליח.

שני הגבוהים של מכבי, מגי ובארלו, עשו עבודה מצויינת בהתקפה ובהגנה. היה מרשים לראות כיצד הם מתגברים על הנחיתות בגובה, ושולטים כמעט לחלוטין בריבאונד (16 כדורים חוזרים אצל כל אחד מהם). מגי הצליח לשפר את הכניסה שלו לסל בעזרת שינוי תנועה סוטאלי מיד עם קבלת הכדור ועליה בכוח רב לעבר הטבעה בכלל. המישחק היה קונצרט במידה משביעת רצון, וגם אלפי הצופים בטפים ידעו להעריך זאת.

בארלו, אולי במישחקו הטוב ביותר במדי מכבי, הראה סימנים מעודדים של "קילינג אינסטינקט", וזה בדיוק מה שהקבוצה צריכה בחצי הגמר — בגבוה שתעפיל אליו. הוא הלך בכוח רב ובנחישות לסל, שירבב את מרפקיו כשהיה צריך ובמיוחד עורר התפעלות המכבי הטכעני המשיך מרשימה שלו מן הקטבות, שהותירה את הקהל בשמע של אר־ביאי. מגי, לידו, היה מצויין בקליעות מן ה"הייפוסט" ועשה עבודה מושלמת, מה שאפשר לומר גם על סימס (ריבו מעולה ו־16 נק') ובמובן דותן ג'מצ'י, שעשה את הזומית שלו (28 נק', 3 שלשות).

ממייקל יקל ציפינו ליותר. אמנם עשה 24 נק', אבל צבר אותן רק ברקות הרפיון של מכבי וכשהמישחק היה למעשה גמור. מי שצבר את העין יותר מהאחרים בקלן היה דווקא שטפאן באוק הצנום, שצבר בשקט בשקט 28 נקודות וגנב לכולם את ההצגה.

יתכן שאמש היינו עדים לראשיתה של תפנית במכבי ת"א. נכון שקשה להתייחס לגרמנים כאל יריב ראוי לשמו, אבל בכל זאת, במסע ההתעוררות המכבי, אם יימשך גם בחצי הגמר, יהיה שמור לרדיבוס מקום של כבוד.

מכבי ת"א — סאטורן קלן 111—97 (63—40)

★ המצטיין: קני בארלו.

● למכבי: מגי 31, ג'מצ'י 28, בארלו 26, סימס 16, דניאל 7, ליפין 2, ברקוביץ' 1.
● לקלן: באוק 28, יקל 24, מקפירסון 17, בגאר 15, הוריק 9, סאור 4.
● שופטים: קוטלבה (צ'כוסלובקיה) ואריקסון (שוודיה). 10,000 צופים ביד־אליהו.

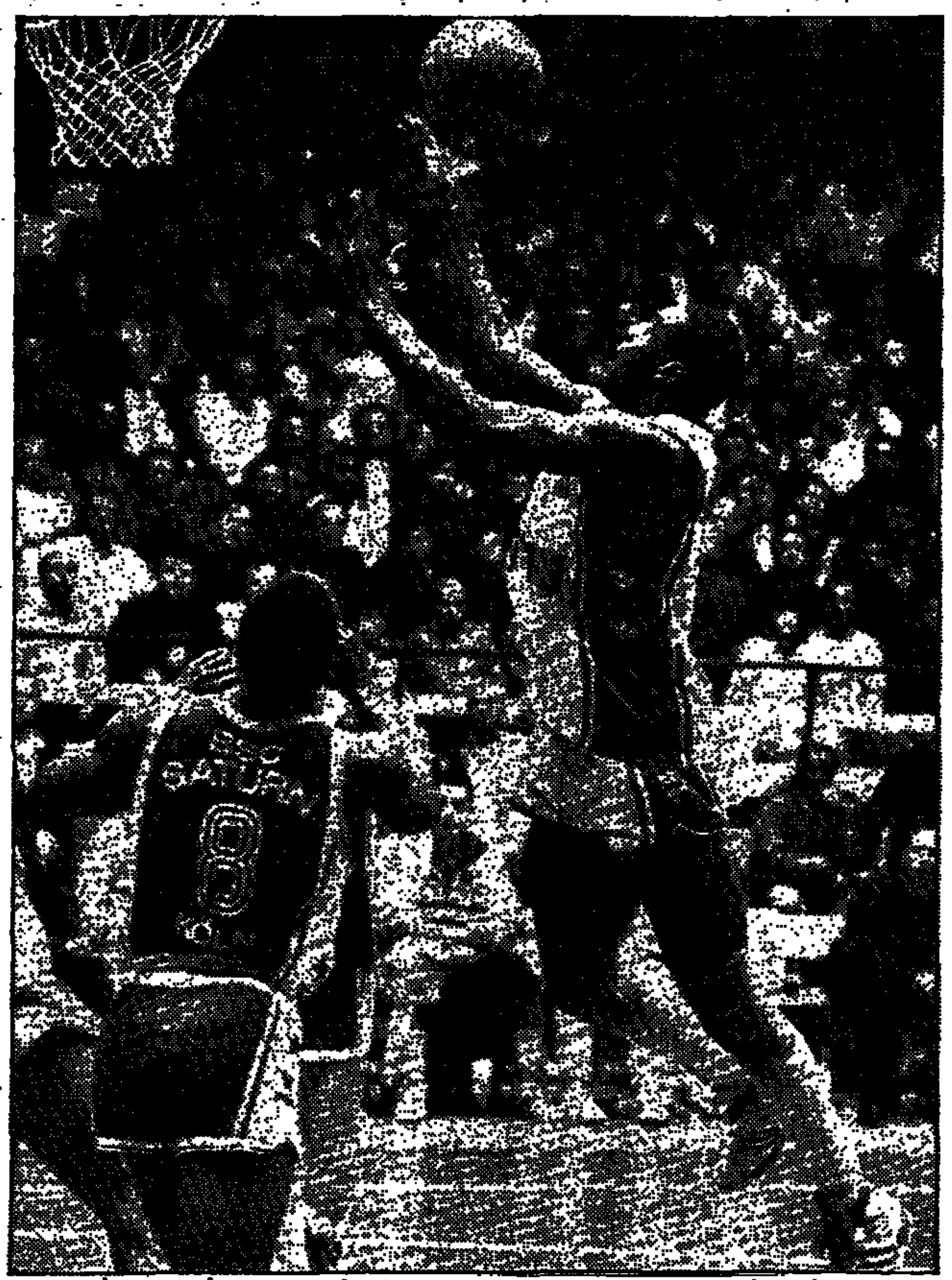

קווין מגי קולע מעל בריאן הוריק, אמש בהתמודדות המוחצת של מכבי ת"א על סאטורן קלן, שהסתיימה 111—97 ביד־אליהו. (צילום: עוזי קרן).

טבלת בית הגמר

(אחרי 12 מחזורים)

.1	פרטיזן	1052—1108	21
.2	אריס	1187—1140	20
.3	מילאנו	1182—1121	20
.4	מכבי	1154—1137	18
.5	ברצלונה	1112—1184	17
.6	אורתז	1059—1049	16
.7	קלן	1211—1192	16
.8	רדיבוס	1253—1107	15

אריס ניצחה את פרטיזן 96—87

שני מישחקים נוספים נערכו אמש בבית הגמר לאלופות: אורתז נוצחה במילאנו 77—88 (מקאדו 26 נק', בראון 25) ואריס גברה בסלוניקי על פרטיזן 96—87.

כך אירע, שבן לילה נהפכה הקערה על פיה ולמכבי יש עתה סיכויים טובים מאי פעם להופיע בחצי הגמר: אם ינצח באורתז (בשבוע הבא) ואת פרטיזן (בעוד שבועיים ביד־אליהו), יבטיח את מקומו בבאנט למעשה, גם אם ינצח באחד משני המישחקים הללו ובמקביל ייכשלו גם הספרדים במיפגש אחד, יישאר מכבי רביעי.

ברצלונה מארחת בשבוע הבא את טוריינו ובמחזור האחרון תשחק בבית נגד אורתז.

אן.בי.אי.

הצלחה לג'ונסונים: מג'יק ניצח את הניקס ודניס את סקראמנטו

ניו־יורק (אי־פי). מג'יק ג'ונסון צבר 26 נקודות, 14 ריבאונדים ו־9 אסיסטים, כשהאלופה לוס־אנג'לס לייקרס קטעה סידרה של 13 ניצחונות בית רצופים של הניקס מניו־יורק. הלייקרס ניצחו 104—99.

וושינגטון בולטס גברה 115—111 על פיניקס עם 24 נקודות של מוזס מלון. דניס ג'ונסון היקנה לבוסטון סלטיקס ניצחון על חודה של נקודה, 119—118, על סקראמנטו קינגס. ג'ונסון קלע את שש הנקודות האחרונות לזכות הלייקרס, לאחר שקודם לכן העלו 10 נקודות רצופות את סקראמנטו ליתרון 116—113, דקה ו־31 שניות לסיום. לארי בירד קלע 36 נקודות לבוסטון.

שחקן הציר של דטרויט, ביל לאמביר, צבר 27 נקודות (בהן 21 במחצית הראשונה) בניצחון 103—98 על יוטה ג'אז. קליבלנד ניצחה לראשונה לאחר שישה הפסדים רצופים, 117—91 את מילווקי. ניו־ג'רזי נטס ניצחה 97—93 את לוס־אנג'לס קליפרס, שהשיגה במחצית השניה 32 נקודות בלבד. סיאטל הכניעה את סקראמנטו 106—97.

בונדסליגה

ברמן בשטוטגארט, באיירן נגד גלאדבך

בון (שרות "ספורט הארץ"). באייר לוורקוזן, שניצחה באמצע השבוע במישחק דחוי את בורוסיה מנשנגלאדבך 2—1, תנסה להמשיך בתנופה כאשר תארח כבר הערב את קלן, המדורגת שלישית עם 31 נקודות. לוורקוזן עדיין שמינית עם 21 נקודות. הערב ישחקו גם קייזרסלאוטרן נגד קארלסרוה.

המוליכה ורדר ברמן (35) תתארח אצל שטוטגארט, ואילו באיירן מינכן (שניה עם 33) תשחק במגרשה נגד מנשנגלאדבך.

יתר המישחקים: האמבורג — הרמבורג, באייר אירדינגן — שאלקה, דורטמונד — פראנקפורט, ואלדהוף — נירנברג, בוכום — האנובר.

יוזלו מכשירי הספורט והכושר

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מכשירי הספורט והכושר הביתיים יוזלו בקרוב ב־10%, עקב הפחתת מכסים. כך אמר אתמול מנהל המכס מרדכי ברקת לח"כ אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז).

מנסדורף הדיח את בקר 6—4, 6—4 אחרי פיגור 0—3 במערכה השניה

עלה לרבע הגמר באורלנדו ויתמודד עם הרוסי צ'סנוקוב ★ גם וילאנדר הודח

טניס

אורלנדו, פלורידה (אי־פי). אלוף הטניס הישראלי עמוס מנסדורף זקף כאן לזכותו עוד אחד מהישגיו הגדולים ביותר, כשניצח בסיבוב השני של הטורניר המקומי את המדורג רביעי, בוריס בקר ממערב־גרמניה 6—4, 6—4. עמוס, שלאחרונה כאן, הפעיל לרבע־גמר הטורניר שסך כל הפרסים בו 415 אלף דולאר.

בקר שבר את חבטות ההגשה של יריבו הישראלי ועלה ליתרון 3—0 במערכה השניה, אבל מנסדורף לא נשאר חייב לו והפעיל לחץ כבד על בוריס, שפסל הגשה כפולה במשחקון האחרון ונכנע בארוח מפתיע.

מנסדורף יתמודד בשלב הבא עם הסובייטי אנדריי צ'סנוקוב, שחולל גם הוא הפתעה מרעישה, כאשר הדיח 6—3, 6—1, 6—1 את המדורג חמישי, אנדרס גומס מאקוואדור. צ'סנוקוב גבר לא מכבר על מנסדורף באוסטרליה.

אבל לא היו אלו ההפתעות היחידות בסיבוב השני. ג'יי ברינר מארה"ב ניצח בצורה מרשימה את המדורג ראשון, מאטס וילאנדר משוודיה 6—0, 7—5.

לאחר שהאמריקאי הותיק ג'ימי קונורס, שדורג שלישי, הפסיד בסיבוב הראשון לבן־ארצו דיוויד פיט, הודחו מהמשך המישחקים שלושה מארבעת המדורגים הראשונים. רק מילוסלאב מציר מצ'כיה (2) נותר במערכה. הוא ניצח את בן־ארצו תומאס שמיד 6—2, 6—7, 6—7.

מארטין חייטה מארגנטינה (6) ואנדריי אגאסי מארה"ב (8) משלימים צוות של שלושה טניסאים בלבד, שנותרו מהשמיניה הראשונה. חייטה גבר על לואיס מאטאר מברזיל 6—2, 6—4, 6—2 ואגאסי ניצח את ההודי ראמש קרישנאן 6—3, 6—1.

פיט ניצח את מאריאן ויידה מצ'כיה 6—3, 6—4, אהרן קריקסטיין (ארה"ב) גבר 7—5, 3—6 על רון קאסיר (ארה"ב).

בסיבוב השני בטורניר הזוגות ניצח הצמד הצרפתי, יאניק נואה וגי פורז'ה, את השוודים מאטס וילאנדר ויואכים ניסטרום 6—7, 6—1, 6—4.

איוון לנדל פרש מהטורניר הגדול של קי־ביסקיין, פלורידה, הנפתח ביום ב' הבא, בגלל פגיעה מתמשכת ברגלו הימנית שתוציאו מכלל פעולה למשך ארבעה עד שישה שבועות. יחד עימו פרש גם פאט קאש (פצוע), שטפאן אדברג (חולה) ובוריס בקר, שהודיע כי אינו אוהב טורניר זה. מאטס וילאנדר יהיה עתה המדורג הבכיר.

● בטורניר הנשים בבוקה ראטון, פלורידה, ניצחה המדורגת ראשונה שטפי גראף ממערב־גרמניה את המדורגת תשיעית, נאטאלי טוזיה מצרפת 6—2, 6—1 ועלתה לרבע הגמר.

פרקיס ומרנשטיין לחצי הגמר בחיפה

שחר פרקיס שגבר על ויליאמסון מארה"ב 6—4, 6—4, 7—5 ובועז מרנשטיין שגבר על שלר מאוסטריה 6—7, 7—5, 1—6 — העפילו לשלב חצי הגמר בסבב פרנקל בחיפה. כן עלו קולומבייני מאיטליה שגבר על רביב ויינגפלד 6—2, 6—2 וסופן מהולנד שניצח את דייל מגרמניה 6—4, 6—4.

בסבב תנסה פיליפס לנשים עלו לחצי הגמר וסבריצקי מבראזיל, שגברה על ודליה קוריאט 1—6, 7—5, 6—3 בריל רוימס מהולנד שגברה על אחותה התאומה 3—6, 6—4, 6—2 קצר מדרום אפריקה שניצחה את גרי מדרום אפריקה 6—4, 6—0 ואלונן מפינלנד שהדיחה את ענת רזן 6—2, 7—5, 6—1.

בזוגות גברים העפילו לגמר שחר פרקיס ואהוד וייברג, שישחקו נגד ברזין וקסט מהולנד, היום ב־15.00 במרכז הטניס בחיפה.

אלקייר הושעה וברמן נקנסה

ורונה (עי"ה). החלוץ הדני הבינלאומי של קבוצת ורונה האיטלקית, פרבן אלקייר לארסן, הושעה ממישחק אחד בגביע אופ"א בגלל התנהגות בלתי ספורטיבית כלפי מאמן ורדר ברמן אוטו רהאגל ואחד ממנהלי המועדון הגרמני. אלקייר ייעדר ממישחק הגומלין נגד ברמן, שיהיה ב־16 בחודש בורונה.

גביע אנגלי

מנצ'סטר סיטי — מכשול נוסף בדרך לדאבל של ליוורפול

לונדון (אי־פי). מישחקי רבע הגמר של הגביע האנגלי בכדורגל יהיו בסוף השבוע במוקד הפעילות. למרות שהמאבק המרתק ביותר צפוי השבת בהייבורי, בין ארסנל לנוטינגהאם פורסט, יהיה המישחק האטרקטיבי ביום ראשון במנצ'סטר. שם תארח הסיטי (ליגה שניה) את ליוורפול.

ליוורפול, הבלתי מנוצחת ב־28 מישחקי ליגה רצופים, נחלה העונה רק הפסד יחיד מידי יריבתה העירונית, האלופה אוורטון, 1—0 בגביע לישלומים באוקטובר. עתה שואפים חניכיו של קני דלגליש להיות למועדון הראשון שהשלים פעמיים זכיה כפולה — אליפות והגביע. הדרך לאליפות נראית סלולה, כך שמנצ'סטר סיטי — הנציגה היחידה ברבע הגמר מהליגה השניה — תהיה מכשול נוסף בדרך לדאבל. המישחק יועבר בשידור ישיר בטלוויזיה.

יתר שני מישחקי רבע הגמר: לוטון — פורטסמות, ווימבלדון — ווטפורד.

בליגה הראשונה יהיו השבת חמישה מישחקים: צ'לסי — ווסטהאם, צ'לסי — אוורטון, מנצ'סטר יונייטד — שפילד ונסדיי, סאות'המפטון — קובנטרי, טוטנהאם — נוריץ'.

● פול וולש הבקיע את שערו הראשון במדי טוטנהאם, אשר ניצחה בביתה 2—1 את האלופה אוורטון במישחק ליגה דחוי. קודם לכן הבקיע כריס פיירקלאף לטוטנהאם וגרהאם שארפ השווה.

גביע גם בסקוטלנד

גם בסקוטלנד יהיו השבת ארבעה מישחקים ברבע־גמר הגביע: אברדין — קלייד, דאנדי — דאנדי יונייטד, הארטס — דאנפרמלין, פארטיק — סלטיק. שני מישחקים יהיו בליגה: פאלקירק — היבס, ריינג'רס — מאתרוול.

מכבי חיפה ינסה לגזול נקודה ראשונה משמשון

היום 10 מישחקים (6 בלאומית, 4 בארצית)

גביע הטוטו

מאת סופר "ספורט הארץ"

שישה מבין שמונת מישחקי גביע הטוטו בליגה הלאומית יתקיימו כבר היום. השעה הראשית למישחקים — 15.00.

בבית א' ינסה מכבי חיפה לגזול נקודה ראשונה משמשון תל־אביב, היחיד שזכה בכל תשע הנקודות בתום שלושה מחזורים. לשמשונים לא מצפה מישחק קל בקרית־אליעזר, למרות הרכב החסר של החיפאים. במישחק שני בבית זה יארח היום בית"ר תל־אביב את בית"ר ירושלים במיפגש המוקדם בבלומפילד (13.00). במישחק המרכזי בבלומפילד (15.00) יתמודדו היום שני המובילים בבית ד', הפועל תל־אביב והפועל כפר־סבא. במישחק נוסף בבית זה יארח היום הפועל חיפה את הפועל לוד, בקרית־חיים.

המישחק המרכזי בבית ג' יהיה מחר בבאר שבע. הפועל המקומי יתמודד עם מכבי נתניה, המוביל בטבלת הבית. גם המישחק השני בבית ג' יהיה מחר, כשהפועל ירושלים יארח בימק"א את מכבי תל־אביב. בבית ב' יארח הפועל חולון את בני־יהודה ובפתח־תקוה יהיה דרבי בין הפועל למכבי. שני המישחקים יהיו היום.

ארבעה מישחקים כבר היום — גם בארצית

גם בגביע הטוטו לליגה הארצית יהיו היום ארבעה מישחקים: הכח ורמת־גן — מכבי יבנה, הפועל בת־ים — מכבי יפו, הפועל עכו — הפועל טבריה, מכבי שעריים — הפועל יהוד.

שני המישחקים הנותרים יהיו בשבת: מכבי רמת־עמידר — הפועל חדרה, הפועל רמת־גן — בית"ר נתניה.

הצרפתי ז'אן־קלוד לואיזון, מנצח המרתון השמיני של תל־אביב, במטרים האחרונים לפני קו המטרה. (צילום: עוזי קרן).

הצרפתי לואיזון קבע שיא חדש במרתון ת"א

הרומניה אנדרייסקו ניצחה בין הנשים

אתלטיקה

מאת סופר "ספורט הארץ"

"המסורת של קודמי חייבה אותי להצליח", כך הגיב בגבינעות רץ המרתון הצרפתי ז'אן־קלוד לואיזון על זכייתו המפתיעה במרתון תל־אביב המסורתי, שהיה אתמול בעיר הגדולה בישראל.

רצים צרפתים זכו עד כה בארבעה מירוצי מרתון בתל־אביב, יותר מכל מדינה אחרת. ז'אן קלוד עלה עליהם לפחות במובן אחד: הוא קבע שיא חדש למרתון התל־אביבי בזמן של 2:22.21 שעות, שיפור לשיא הקודם של מלן מקני מבריטניה שניצח ב־1983 ב־2:22.34 שעות.

"איני מופתע. המסלול היה מגוון, מזג האוויר חם, הרבלים שהתמודדו עמי על הבכורה, בעלא, ביבבנו אותי", גילה ז'אן־קלוד בן ה־32. הוא התייחס לאלכסנדרו צ'ירקן (2:23.10 שעות) ולג'ורג'ה סגרו (2:26.17 שעות) שזכו במדליות הכסף והארד. סגרו, אגב, ניצח במרתון תל־אביב ב־1984. וההונגרי פרנץ סקרש, שנחשב מועמד לניצחון, הגיע שישי בלבד בזמן של 2:31.55 שעות. הקדימו אותו הבלגים רודולף ורהווסר (2:28.20) והרוויאל (2:31.27).

רני קפלושניק סיים כספורטאי ראשון בין הישראלים. אך התוצאה האישית שקבע, 2:44.13 שעות, היקנתה לו את המקום העשירי בלבד בדירוג הכללי, מקום אחד אחרי ...הרומניה אדריאנה אנדרייסקו שסיימה ראשונה במירוץ הנשים — 2:44.03 שעות, ותשיעית בדירוג הכללי. שניה בין הנשים היתה הצרפתיה שאנטאל לאגלאנס (2:48.37 שעות).

אריה גמליאל ניצח בחצי המרתון בזמן של 1:07.20 שעה. במירוץ המקביל לנשים ניצחה והבה שמר־אלי — 1:17.12 שעה.

אלפי רצים השתתפו בשלושת סוגי המירוצים במרתון תל־אביב: המירוץ העממי, חצי המרתון והמסלול המלא. הם הוסמו כבישים. הצר־עילו בחות גדולים של משטרה, שעמלו שעות רבות כדי להתיר פקקי־תנועה גדולים.

קנס להפועל ת"א ונזיפה לקליין

הפועל ת"א שלא העביר לאיגוד הכדורסל 3% מהכנסות מישחק דרבי הגביע, הורשע ונקנס ב־500 שקל. ועדת משמעת חייבה את הפועל ת"א לשלם תוך שבועיים לאיגוד סך 3,276 שקל, ולא — ינוכה מהאיגוד. לגבי תביעת מכבי ת"א על חלוקת ההכנסות בדרבי, נדחה הדיון למועד שעדיין לא נקבע.

מאמן מכבי ת"א רלף קליין קיבל נזיפה על התנהגות בלתי ספורטיבית במישחק נגד אליצור נתניה. כדורסלן אליצור נהדור רמלה, פורסט מקסוד, הורחק למישחק נוסף בפועל ולא יוכל לשחק ביום ב' נגד הפועל ירושלים.

נכס א'

רשת מלונות ת. עיף

מכרז פומבי למכירת הנכס הידוע כ"מלון מרינה" בת־ים

[illegible]

מדינת ישראל
משרד החינוך והתרבות
המזכירות הפדגוגית — המינהל הפדגוגי

הודעה לציבור

חלק מעובדי היחידות המפורטות להלן יצאו להשתלמות בתאריכים 16 — 14 במארס 1988.

ייעשו סידורים מסויימים כדי לסייע במידת האפשר לפונים ליחידות הללו בימים אלה.

היחידות הן:
1. המזכירות הפדגוגית ויחידותיה
2. הנהלת המינהל הפדגוגי
3. המחלקה לאמח"י
4. האגף לחינוך קדם יסודי
5. האגף לחינוך יסודי
6. האגף לחינוך על יסודי
7. האגף לתכניות לימודים
8. אגף הנוער
9. האגף לשירותי חינוך ורווחה
10. השירות הפסיכולוגי ייעוצי (שפ"י)
11. לחינוך ותרבות לערבים
12. חינוך ותרבות לדרוזים
13. המחלקה לחינוך מיוחד
14. המחלקה לבחינות
15. המחלקה לשכר לימוד ובתי"ס מקיפים

אנו מתנצלים מראש על הקשיים העלולים להיגרם לציבור הפונים בימים אלה ליחידות הנ"ל.

אולמי מלון פארק
בהנהלת מליס ארועים 1988 בע"מ
חוגגים בפארק
רח' הירקון 75 ת"א טל. 03-651551
כשר למהדרין

ג'ינוי בפרלמנט האירופי

(סוף מעמוד 1)

יהודים, גיהודים, אמצעי הפחדה והתנגדות לכל הפעולות האלימות של הצבא הישראלי".

הפרלמנט הביע סולידריות עם המשפחות של "הקורבנות הפלשתינאים", ועם כל הפלשתינאים באיזור – בשטחים ומחוצה להם – והזמין לדעת הפרלמנט "בתנאים בלתי נסבלים".

בהמשך ההחלטה הובעה תמיכה במציאת הסדר שלום על ידי כינוס ועידה בינלאומית בהשתתפות אש"ף. שרי החוץ האירופאים נקראו לנקוט בצעדים פוליטיים ודיפלומטיים כדי לקדם אפשרות של כינוס ועידה כזאת.

נדהמו מן הנוסח

אורחים מידידי ישראל בפרלמנט אמרו, שהם נדהמו מן הנוסח החריף של ההחלטה, הכולל עמדות כה חד צדדיות. דיפלומטים ישראליים בבריסל ובשטרסבורג אמרו, שההחלטה אינה משקפת אף רמז של הבנה לעמדה הישראלית בסיכסוך הישראלי ערבי.

ההערכה הכללית בשטרסבורג היא, שהפרלמנט הושפע בבחירה מכריעת מן הדיווחים הקשים על הצבא וירי האחרון בשטחים המוחזקים. דיווחים אלה, המשודרים מדי ערב במהדורות הטלוויזיה, מציגים את הפלשתינאים כמי שמנהלים מאבק הרואי נגד צבא כובש, המשתמש באמצעים ברוטאליים ביותר.

לפני ההצבעה בפרלמנט דיבר במליאה קלוד שייסון, נציב השוק המשותף האחראי לקשרים של הקהילייה עם ארצות הים התיכון. שייסון, שעמדתו כלפי ישראל היא ביקורתית ביותר, ניסה לצנן במקצת את הרוחות, ולהפעיל השפעה מתונה על חברי הפרלמנט.

נציבות השוק המשותף, שהיא המוסד הביצועי של השוק, נכשלה קודם לכן בנסיון להשפיע על הפרלמנט לאשר את הסכמי הסחר עם ישראל. גם אחדים משרי החוץ האירופאים האיצו בחברי הפרלמנט שלא להכשיל את הסכמי הסחר עם ישראל – אך ללא הצלחה.

זעם ואכזבה בירושלים

גידעון אלון, מוסר "הארץ", מוסר כי גורמים מדיניים הביעו אתמול זעם ואכזבה מהחלטת הפרלמנט האירופי שלא לאשר את הפרוטוקול המשלים העוסק בהפחתת מכסים בין ישראל לשוק המשותף.

לדברי גורמים מדיניים הנסיון של חברי הפרלמנט האירופי לכרוך שיקולים פוליטיים בנושא כלכלי סבכי כדי למחות על מדיניות ישראל ביהודה ושומרון ובחבל עזה אינו במקומו. בימים הקרובים ייעשו מאמצים על ידי נציגי ישראל בבירות השונות של המדינות המיוצגות בפרלמנט האירופי כדי לשכנעם להעלות שוב את הנושא של אישור ההסכמים הכלכליים והחקלאיים בפני מועצת השרים של השוק המשותף.

בהודעה הרשמית שפרסם אתמול דובר משרד החוץ אהוד גול נאמר כי "קיווינו שבהצבעתם יצליחו חברי הפרלמנט להבחין בין הנושא עצמו שהוא טכני-כלכלי במהותו לבין עמדתם לגבי הנעשה בשטחים. אנו מצטערים על כך שההסכם על הפרוטוקול המשלים לא כובד על ידי הפרלמנט האירופי. אנו סבורים שאלה שהתנגדו לאישור שגו ואנו מצפים שלאחר ההעברות הנחוצות ישוב הנושא ויועלה בפני הפרלמנט האירופי".

נציג שגרירות ישראל

(סוף מעמוד 1)

ואני אומר לך את זה כאזרח מדינת ישראל"

בעקבות כך ביקש העוזר מלמפן לעזוב את החדר ולמצוא דרך התקשרות אחרת עם הסנטור. מקורות בקונגרס מסרו עוד כי למפן השמיע גם עלבונות אישיים כלפי הסנטור.

מכתבו של שמיר יחד עם הצהרתו של איש השגרירות הועבור לידיעתו של הסנטור לוין העושה עתה במוסקבה אך טרם התקבלה תגובתו.

למפן אמר אתמול ל"הארץ" כי אכנם היתה אווירה מתוחה בין שני הצדדים אך הוא בטוח כי הארוע לא ישפיע על מערכת היחסים עם משרדו של לוין ועם לוין עצמו אשר ישאר "ידידה של מדינת ישראל וידיד אישי".

שמיר קיבל על הביקורת

במכתב תגובה שנמסר שלשום בערב במשרדיהם של קרל לוין ורדי בושוויץ, יוזמי המכתב, כותב שמיר כי "למרות שאתם מאשימים, בצדק, את הצד הערבי בסרוב להכיר בישראל ולעשות שלום עם ישראל, גרמתם מרבי הביקורת שהופנתה בנו הנוגעים לנוסחה: שטחים תמורת שלום".

שמיר מבהיר כי ישראל אימצה את החלטה 242, ויישמה אותה בהסכמי קמפ דייוויד כאשר נסוגה מסיני. אשר לחלק המזרחי הירדני: "הסכימו הנשיא אנוור סאדאת וראש הממשלה בגין על נוסחה שתתן לערבים הפלשתינאים ממשל עצמי, שאחריו יוחלט הצדדים על המעמד הסופי של השטחים. במלים אחרות, ישראל מחוייבת למו"מ על הסטטוס הסופי של יהודה שומרון (הגדה המערבית)

ועזה בקונטקסט ישומם של הסכמי קמפ דיוויד. אינני מבין את סיבת ביקורתכם המבצעת במיוחד כשום שהיא באה מידידים. האם אתם מבינים מאיתנו שנמחק את הסכמי קמפ דייוויד שבעבורם שילמנו מחיר כל כך גבוה? עלי להבטיחכם שאין מי שעורג לשלום יותר מעם ישראל, שאותו יש לי הזכות לייצג. העם הדמוקרטי של ישראל ומשלתו הם אשר יחליטו על נושאים של שלום וביטחון, עתידם ובטחונם הם שנמצאים בסכנה, ואני מתכוון להבטיחם בכל יכולתי".

גורמים בקונגרס מסרו בתגובה ל"הארץ" כי מכתבו של שמיר הוא "מיוחד במינו", משום שהוא מנושה לסנטורים לציין ש-242 ו-338 הן הבסיס לתהליך השלום, אך איננו מתיר להם לומר מה פירושן של החלטות אלה. הם ציינו כי מי שהתנגד בתוקף להסכמי קמפ דייוויד היה שמיר בעצמו.

ד"ר רוטנשטרייך

(סוף מעמוד 1)

רבות קודם לכן היה יועץ משפטי לאיגוד עתונאי ישראל ועורך דין, ויו"ר ועדת הבצורה. כמו כן עמד בראש ועדות חקירה משפטיות, ובאחרונה שימש יו"ר הוועדה שחקרה את התנהגות חוקרי השב"כ.

בפעולתו במועצת העתונות דגל בהגנה על חופש העתונות, תוך הקפדה על כללי האתיקה המקצועית. כמו כן ייצג את מוסדות העתונאים בדיונים על הצעות חוק הנוגעים לתקשורת, הגדרות בוועדת החוקה של הכנסת.

יהושע רוטנשטרייך נולד בקולומיה שבגליציה ב-1910. אביו, ד"ר אפרים פישל רוטנשטרייך, היה ציר הסנאט וה"סיים" בפולין, וחבר הנהלת הסוכנות היהודית בתקופת המנדט. יהושע קיבל תואר ד"ר למשפטים באוניברסיטת לבוב בפולין, וכן למד בבית ספר לעתונות בהאוניברסיטה. היה פעיל בהסתדרות הציונית. ב-1932 עלה לארץ, והחל בעבודתו כעורך דין. כמו כן היה כתב של עתונים יהודיים בפולין, וחבר ועדת הביקורת של אגודת העתונאים בתל-אביב.

עיצוב חיי המשפט

מאז הקמת המדינה פעל רבות בתחום עיצוב חיי המשפט במדינה כחבר המועצה המשפטית העליונה. יו"ר הסתדרות עורכי הדין בארץ, ראש לשכת עורכי הדין וסגן יו"ר האיגוד הבינלאומי של עורכי הדין.

בשנת 1981 זכה בפרס צלטנר על השגיו בתחום המשפט. מאז הקמת המדינה עמד בראש הוועד המשותפת לוועדת העורכים וצה"ל שפסקה בכל העניינים הנוגעים לצנזורה על העתונות.

הניח אחריו שלוש בנות: רות אחיעזר, מיכל הולצמן (עתונאית ב"מעריב") ועדית אליגון. אחיו הוא פרופ' נתן רוטנשטרייך מהאוניברסיטה העברית.

שולץ דוחה טענות ישראל

(סוף מעמוד 1)

אחר.

בתשובה לשאלת אבני, הכחיש שולץ להלוטין שידון נסוגה מרעיון המשלחת המשותפת הפלשתינאית־ירדנית.

חבר הוועדה שאל את שולץ אם ארה"ב עומדת על שני התנאים לשיתוף בוועידה: ברית המועצות בוועידה הבינלאומית – חידוש היחסים עם ישראל ומתן התרי הגירה ליהודים ברמה של 1979. על כך השיב שולץ: אינני חושב שיהיה זה ריאלי להטיל תנאים אלה, אם נצליח להביא את הצדדים להסכים על האופי המוצע של הוועידה הבינלאומית. אולם אמרתי לסובייטים שבין שהם באים לוועידה ובין שאינם באים, אין הם יכולים לצפות שיוכלו למלא תפקיד מלא במזרח התיכון, כל עוד הם נוהגים ביהודי ברית המועצות בדרך שהם נוהגים, וכל עוד אין הם מחדשים את היחסים הדיפלומטיים עם ישראל.

באותה עדות מתח שולץ ביקורת על אש"ף ועל תגובותיו רכותהפנים של עדפאת לתהליך. על הפלשתינאים, אמר, יהיה להחליט מי נציגיהם האמיתיים, ומי הנציגים שעימם תוכל ישראל לשבת ולדון. "משימה זו לא תהיה קלה כלל ועיקר".

עם זאת, שולץ מקווה שיהיה אפשר לנסח טיוטת הסכם שתתייחס גם להסדר הסופי כאשר יחלו הצדדים במשא ומתן. הערכתו היא שתוך שלושה חודשים מיום ההסכם על הסדרי הביניים יהיה אפשר לישם את הצעדים האדמיניסטרטיביים הדרושים בשטחים, ואילו הדיונים על ההסדר הסופי יחלו עוד קודם שייכנסו הסדרי הביניים לתוקף, אך אחרי שיוסכם עליהם.

שולץ איפיין את הוועידה הבינלאומית כגוף חסר סמכויות כפייה או וטו והפתיחה בלבד למו"מ דו־צדדי בין המדינות המעורבות. הוא הדגיש כי התוכנית נראית הגיונית ומאוזנת וכי "בכוונתנו להמשיך ולדבוק בה", אף שהוא יודע שיהיה מי שינסה להתחמק מתשובה או לגרור את רגליו.

שולץ הדגיש כי טענתו של שמיר כי ישראל מילאה את חלקה ביישום החלטות 242 ו-338 בכך שנסוגה מסיני אינה מספיקה, וכי "העובדה שההחלטות אלה, איך לומר, יושמו על סיני, אינה הופכת אותם לפחות ישימות בחלקים אחרים של המשא ומתן", הכולל, לדבריו, גם את סוריה.

בהמשך עדותו ביקש שולץ מן הוועדה לאשר את תקציב סיוע החוץ, הכולל את מלוא הסיוע לישראל, בהסבירו כי "אין ספק שסכומים אלה שאנו ממשיכים להוריש לאזור הם אלמנט חשוב בתמיכה בסיכויים שעשויים להיות לתהליך השלום".

ב"ה

שקר ועלילת דם!!!

1. בעקבות הטפלת עלילה שפלה על יהודות ארה"ב, על ידי ראשי המערך וחלק מהתקשורת הישראלית, כאילו – הקהילה היהודית בארה"ב, "לא תתמוך בישראל", באם ישראל לא תקבל את **תכתיבי** שולץ.
הרינו חייבים להבהיר לעם ישראל היושב בציון, שה"איום" הזה **בשקר יסודו**. אדרבא, יהודות ארה"ב בכללותה, רוצה לראות ישראל **שלמה גדולה וחזקה**, המסוגלת להגן על עצמה לאורכה ולרחבה. הקהילה היהודית בארה"ב, לא תתן יד להפוך את ישראל **לצוואר בקבוק** – שזו התוצאה הבלתי נמנעת **מתכתיב** שולץ.
2. אם פרס רוצה להכריח את הממשל האמריקאי (העייף) לכופף את ידי ישראל **אל לו לערבב בזה את יהודי ארה"ב.**
אנו יודעים בדיוק מי עומד מאחורי "מכתב השלושים" של הסנטורים (שדרך אגב רובם לא עיינו בטקסט לפני ש"תרמו" את שמם) ואנו גם יודעים, באילו דרכים השתמש הסנטור קרל לוין, כדי **לסחוט** את החתימות מעמיתיו היהודים, על פי הוראת... וימים יגידו...
3. על נציגי ממשלת ישראל (המוסמכת...) להסביר לרייגן ולשולץ: שאותו שמעון פרס שסבך את הממשל האמריקאי בפרשיות **אירנגייט ו"עירקגייט** (צינורולוגיה...) מסבך כעת את הממשל האמריקאי **באשפגייט...**
4. **על העם היהודי לזכור, את ההחלטה האומללה והקטלנית של ממשל רוזוולט, בעיצומם של מוראות השואה (ב־1943): לא להפציץ את מסילות הברזל המוליכות לאושוויץ (והכבשנים). עליהן הועברו מדי יום, אלפי יהודים להשמדה ר"ל. כשהופיעה אז משלחת של 300 מרבני ארה"ב בשערי הבית הלבן, לבקש פגישה עם הנשיא רוזוולט לשכנעו לרסק את מסילות המוות, מהרו ראשי הרפורמים דאז, למנוע מרוזוולט את קיום הפגישה עם הרבנים ,ה"בטלנים", כלשונם. מזימתם הצליחה והתוצאה – עוד מליונים הושמדו (כל זה כבר מתועד בספרי המחקר על הימים ההם). והבית הלבן עדיין חייב תשובה לעם היהודי על אותה החלטה מחרידה...**
ובהקשר זה אנו אומרים היום לממשל האמריקאי:
אם לא הרסתם אז את פסי הרכבת שהובילו מליונים להשמדה, לפחות אל תבנו היום מסילות ברזל לאושוויץ חדש ר"ל....!!!
5. ולראש ממשלת ישראל **מר יצחק שמיר** אנו אומרים:
חזק ואמץ! לך בכחך זה והושעת את ישראל מהלחץ **המדומה**. אנא התמד בעמידתך **האיתנה** בבקורך הקרוב בוושינגטון וזכור ש"**לב מלכים ושרים ביד השם**", ממשל הולך וממשל בא וארץ ישראל תיכון לנצח, ויהי רצון שבקרוב בימינו יקויים הייעוד הגאולתי "ושבו בנים לגבולם".

הרב חיים יצחק פופקא – נשיא
הרב ד"ר זבולון ליברמן – יו"ר הוועד
הרב ד"ר חיים זאב באמזער – סגן יו"ר

INTERNATIONAL RABBINICAL COMMITTEE
FOR THE SAFETY OF ISRAEL
One Penn Plaza, Suite 100
New York, NY 10119

נ.ב.
לאלו שעדיין מאמינים בסיסמא השדופה "שטחים תמורת שלום" שאגב לא קיימת בשום מדינה בעולם גם לא בפולקלור של האימפריה... אנו מציגים כאן ידיעה אחת מיני אלף שמשקפת את התוצאות של "שטחים תמורת שלום":

חבר ועדת המודיעין של הסנאט ל"ישראל שלנו":

"מצרים מתכננת מלחמה"

בלעדי ל"ישראל שלנו"

"מצרים מתכוננת למלחמה בישראל. בימים אלה מתחוללת מחלוקת חריפה בתוך הממשל המצרי בקשר לטקטיקה אותה יש לנקוט ביחס לצעד הבא כלפי ישראל וההכנות למלחמה" – כך מסר ל"ישראל שלנו" חבר בכיר בסנאט האמריקאי החבר בוועדת המשנה לענייני מודיעין של הסנאט.

לדברי הסנאטור, שביקש לא להזדהות בשמו, עיקר המחלוקת בממשל המצרי היא בין שר החוץ, ד"ר מגיד לבין שר ההגנה אבו־גזאלה.

שר החוץ המצרי גורס, שההתקפה הצבאית הבאה על ישראל צריכה להיות מתוך מצב של שלום כדי לזכות בגורם ההפתעה וכן משום שיש לנצל את התמיכה הבינלאומית המוענקת למצרים עד לרגע המלחמה.

לעומת זאת, גורס שר ההגנה, אבו־גזאלה, שמצרים צריכה כבר עתה לנתק בצורה דראסטית את קשריה עם ישראל ולהכריז על הסכם קמפ־דייויד כדבר שעבר מן העולם.

אבו־גזאלה מנמק את גישתו בשני טעמים:
א. יש צורך להכניס רוח לחימה בעם המצרי וקשה לעשות זאת במצב של שלום.
ב. מן הראוי שמצרים תצא למלחמה עם ישראל כמנהיגת העולם הערבי ולא כבגדת של מדינות ערביות אחרות.
לטענתו של אבו־גזאלה אם מצרים תנתק את יחסיה עם ישראל היא תהפוך אוטומטית למנהיגת העולם הערבי – למרות שגם עתה מודים שליטי מדינות־ערב למנהיגותה של מצרים כלפי ישראל.
הסנאטור הוסיף, כי הוא מעריך שמידע זה איננו נחלת ועדת המודיעין של הסנאט בלבד, אלא ידוע גם למודיעין הישראלי שבוודאי דיווח על כך לממשלת ישראל.

י"ג כסלו תשמ"ח – 12.4.87

ליל התפרעות בחברון

(סוף מעמוד 1)

מתוסמים רבים על הכבישים בחברון, הציתו צמיגים, השליכו אבנים, וקראו קריאות מגנות הבתים.

בעת פיזור המפגינים ירו חיילים אל רגליהם ופצעו שלושה.

גם מתנחלי חברון וקרית ארבע נטלו חלק פעיל בעימות עם המתקוממים הערבים, ירו באוויר, ובוראה כילו את זעמם בשכונות של ערבים.

אמש התכנסה ישיבת חירום של ראשי כל הסיעות בקרית ארבע, לדון בדרכי תגובה על אירועי הלילה הקודם, ולהתוות תוכניות פעולה אם יישנו תקריות כאלה, שבהן יסתמן איום על המאחזים היהודיים בלב חברון.

דובר ועד הערים הווש, שהותקפו שלשום בקרית ארבע, אהרון דומב, אמר אתמול: "אנחנו מתכוננים להמחיש שאנחנו נחושים בדעתנו להגן על בתינו".

מהומה בעקבות שמועה

מהומות הלילה שעבר בחברון החלו, כנראה, עקב שמועה שנפוצה בעיר כי מתנחלים עומדים לפשוט על שכונות ערביות, ולהצית בבתים ובכלי רכב של תושבים. עדיין לא הוברר סופית אם אכן חילקו המתנחלים במסגדות קריאות לפני פרוץ המהומות... "שהמתנחלים מגיעים" ... בגלל שהמתנחלים...

בסיום המהומות, בסביבות השעה 3 לפנות בוקר, נמצאה בעיר מכונית ערבית אחת שהוצתה, ויותר מ-20 מכוניות שזגוגיותיהן נופצו או שצמיגיהן נוקבו ונחתכו. השמשות בכמה מבתי הערבים בחברון נופצו.

כדיווחים של צה"ל, של מתנחלי חברון וקרית־ארבע, ומדברי ערבים תושבי העיר, מצטיירת התמונה הזאת:

בסביבות 11.15 בלילה נמסרה לצה"ל הודעה ראשונה של מתנחלי חברון על צעקות רמות הנשמעות מכמה שכונות ערביות. תושבים טיפסו שם על גגות הבתים, והשמיעו סיסמאות.

לאחר מכן, נזרקו על כמה מקומות שבהם הוצתו צמיגים "והוצבו מחסומים גדולים על הכבישים". ואורכב נכבד על התקהלויות של ... תושבים ערבים בשלושה מוקדים בעיר.

התושבים היהודיים בחברון, תושבי בית הדסה, תל רומיידה, בית הדסה והרובע היהודי (ליד בית הכנסת "אברהם אבינו") דיווחו כי הם חשים בסכנה, משום שהיו סבורים שהערבים מנסים לתקוף אותם. ככל הנראה לא היתה כוונה כזאת, ולדברי מפקדי צה"ל בשטח לא התקרבו התושבים הערבים לריכוזים היהודיים בעיר.

לאחר שנודע דבר המהומות בחברון, יצאו כמה עשרות תושבים מקריית ארבע לסייע לעמיתיהם. אלה נתקלו במחסומים גדולים בכל הדרכים המובילות מקריית ארבע אל חברון. גם 3 הדרכים המובילות אל המאחז היהודי בתל־רומיידה נחסמו במחסומים. בשלב זה סברו מפקדי צה"ל והמתנחלים באיזור כי יש אפשרות של התנכלות למאחזים היהודיים בעיר. כוחות גדולים של צה"ל הוזעקו לפנות את מאות המתקהלים הערבים, ולגנות להרגיע את המתנחלים. עשרות מתנחלים ... ביתר בהר ... גם צמיגים בוערו ... כשנשלחו לחברון ... נוקבו. ביתו של נהשה, שכמה משמשותיו נופצו. מרחוק יותר מקריית ... ליד מאחז יהודי ... כלשונו בחברון. "זה היה לילה נורא", אמר אתמול נהשה. לדבריו, ... העיר את שנתה, ואיש לא נראה ברחובות.

"אנחנו עצרנו אותם"

לווינגר, המתגורר ליד בית הכנסת "אברהם אבינו", אמר כי הערבים ניסו להגיע לבית הכנסת, וכן לבית הדסה. "הם ניסו לרדת, ואנחנו עצרנו אותם". אמר לווינגר. "הם לא הגיעו לשם, בסופו של דבר. אנחנו ותקרבנו לקראתם. זו הפעם הראשונה שרבנו כמה קרדה. היו יכולים לעשות פה פוגרום".

לדבריו, נחתו אבנים ליד ביתו השוטר, שבקירבת שוק הירקות הסיטוני, כמאה מטרים מבית הכנסת "אברהם אבינו".

לעומתו, אמר המפקד הצבאי של איזור חברון, אל"מ מ., כי לא היו כל התקפות על בתי יהודים, ולא היה שם נסיון להגיע לבתי היהודים.

לדבריו, נחסמו רק כבישים צדדיים, ובכל אחד משלושת מוקדי ההתפרעויות התגודדו רק 20 – 30 אנשים, שהשליכו אבנים והציתו צמיגים.

מישל כהן, תושב בית הדסה, אמר שהיו כמה מאות תושבים ערבים על גגות הבתים בשכונות המרוחקות מן המאחזים היהודיים, וכי קריאותיהם נשמעו קרובות. "אבל כשיצאנו החוצה לא היה כלום. אני מתפש את האבנים והצמיגים שמדברים עליהם, ולא ראיתי דבר. לא זרקו אבן אחת, לא הבעירו צמיגים. הם חסמו רחובות צדדיים, ובפעם הבאה אפילו לא נתעורר משנתנו. שיחסמו לעצמם – לא איכפת לי". נראה כי התקהלויות של מתפרעים ערבים היו רק בשכונות צדדיות בחברון, שלא איימו כלל על המאחזים היהודיים במקום.

גם מתנחלים אחרים בחברון ובקרית ארבע, ובהם תומכי "כך", סברו כי התרשמו שלא היה נסיון ממשי של הערבים לאיים על התושבים היהודיים, אלא רק "לבטוח את מידת הערנות והכוננות שלנו".

אלוף פיקוד המרכז, עמרם מצנע, ביקר אתמול בחברון ושוחח עם מנהיגי המתנחלים. הוא אמר כי התפרעויות הערבים בחברון שלשום בלילה היו חמורות מבעבר, אך לא היה מקום ל"הפרעות" של חלק מהתושבים היהודיים, המשתרעות רק את הערבים המתפרעים.

כרוז מס' 10

(סוף מעמוד 1)

רביים בשטחים ולפקידים הערביים בלשכות המס של המינהל האזרחי להגיש את התפטרותם לאלתר. הדברים נאמרים בכרוז החדש (כרוז מספר 10) של "ההנהגה המאוחדת", שכפי הנראה עדיין לא הופץ בשטחים, אך חלקים מתוכנו צוטטו אתמול בתחנת הרדיו "מונטה קרלו".

קבוצת אוכלוסיה אחרת הנדרשת הפעם להתפטר מתפקידיה הינה זו של צירי הפרלמנט הירדניים המתגוררים בגדה המערבית. חברי הפרלמנט הירדני נדרשים "לשוב לשורות העם, שאם לא כן לא יהיה להם מקום על אדמתנו".

בכרוז החדש תשעה סעיפים. והתושבים שבהם כוללים קריאה להימנע מתשלום מיסים ל"שלטונות הכיבוש", להימנע בכל האפשר מרכישת מוצרים ישראליים, וכן "לחוק את אגרוף ההמונים" נגד המתנחלים, נגד "משתפי הפעולה", ונגד אנשי השלטון הירדני.

תאריכים מיועדים

סעיף אחד בכרוז מפרט את התאריכים המיועדים לציון בהפגנות ובשביתות: יום ב' ה-14 במרס אמור להיות "יום הסולידריות עם האסירים והפצועים של התקוממות". תושבים נקראים לקיים שביתות־שבת, לבקר בבתי המשפחות של האסירים והפצועים, ולסייע להם. יום ג' וד' (16–15 במרס) אמורים להיות ימי שביתה כללית, וה-21 בחודש, יום השנה לקרב "כראמה", אמור להיות "יום הכבוד הפלשתיני", ובו נקראים התושבים לקיים הפגנות קשות ואלימות.

פרט מעניין אחר בכרוז: בחלקו הראשון מופנית ברכה לתושבי השטחים, על מאמציהם להצלחת "ההתקוממות", וכן ל"כל הכוחות המתקדמים בישראל".

אירועים מועטים

בגדה המערבית נרשמו אתמול אירועים מועטים למדי של פגיעה בסדר הציבורי. לאחר יומיים של מהומות קשות, במקומים רבים. אתמול לא דווח על נפגעים בהתגבשויות עם כוחות הביטחון, פרט לשלושה תושבי חברון, שנפצעו שלשום בלילה מאש חיילי צה"ל, במהלך פיזור התפרעויות של מאות תושבים במקום.

מעצרו המינהלי של ראש ה"מרכז ללימודים ערביים" במזרח־ירושלים, פייצל אל־חוסייני, הוארך אתמול ב-3 חודשים, באישור שר הביטחון. שלטונות הביטחון חושדים בחוסייני כי הוא פעיל מרכזי בשירות אש"ף בשטחים.

חוסייני היה עצור כבר מינהלי בשישה החודשים האחרונים. אתמול נודע על עוד שבעה צווי מעצר מינהלי שהוצאו נגד תושבי מזרח ירושלים, כמה מהם מוכרים כפעילי ציבור מרכזיים. ביניהם העיתונאים עבד אל־לטיף אל־עית' וריבחי אל־עארורי, איש ועד עובדי חברת החשמל המזרח־ירושלמית צלחא אבו־קטיש, ושניים ממשתתפי עיסקת החילופין עם אירגונו של אחמד ג'יבריל: מחמוד ג'דה ויעקוב עודה. כיום נתונים במעצר מינהלי מעל 230 איש, ביניהם כ-200 מהגדה המערבית, כ-30 מרצועת עזה, וכ-10 מירושלים המזרחית.

צעיר בשאטי נורה בחזהו

צעיר, תושב מחנה הפליטים שאטי, נורה אתמול בחזהו והובל במצב קשה לבית החולים תל־השומר. מקורות צבאיים מסרו כי אתמול בשעה 3 אחה"צ הטיל צה"ל את העוצר על מחנה הפליטים שאטי למשך שעתיים על מנת לאפשר לתושבים לקנות מזון. מיד כשהוסר העוצר החלה התפרעות קשה של צעירים. כח צה"ל ניסה לפזר את ההפגנה תחילה בגז מדמיע. משלא הצליח המשמפקד הכוח ראה כי נתון בסיכון של חייליו הוא ירה מרובהו מספר כדורי גומי שפגעו בצעיר חליל רדואן. מיד לאחר התקרית הוטל הוזר עוצר על מחנה הפליטים.

רבין: חיילים

(סוף מעמוד 1)

לתפסם.

רבין, שהופיע בוועדה המדינית של מפלגת העבודה גילה גם כי נישקלת גם דרך אחרת להילחם באירועים בשטחים הזאת באמצעות ענישה חמורה במישור הכלכלי. "אני מתחיל להרגיש, שבדרך שאנו נוקטים בה עד עכשיו, לא נוכל לפתור את הבעייה, ובצורך אולי להפעיל אמצעים כלכליים חמורים, כדי לשכנע כי אי אפשר להמשיך באלימות. נצטרך להפעיל מיגוון של אמצעים או להפש דרך אחרת. אולם אין נצטרך להחזיק שם הרבה מאוד חיילים", אמר שר הביטחון.

בהתייחסו לתוכניתו המדינית של ג'ורג' שולץ אמר רבין כי לא המהומות בשטחים הם אלו שהובילו אותו לתמוך בתוכנית, שאינה אולטימטום ולא תכתיב אמריקאי, ואפילו אם היתה מוצגת לפני ששה חודשים, היה תומך בה גם כן. לדבריו מדובר בתוכנית משמעותית ביותר מאז 1982, וזו התשובה היחידה המאפשרת להוביל למו"מ באיזור.

זכו בפיס

בהגרלת הרפיס של מפעל הפיס מס. 10/88 שהתקיימה ביום 10/03/88 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 266,668.00 ש"ח זכה המספר: 593427.
בסך 16,668.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 93427.
בסך 1,668.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 3427.
בסך 168.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 427.
בסך 18.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 27.
בסך 3.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 7, 4, 0.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

דחפון
שרות מודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

הזמנות מתקבלות בטל: 03-651551
אולמי מלון פארק
חוג'ג'ים בפארק
ליל סדר חגיגי (ע"י החזן ד"ר סובול)
כשר למהדרין

صكنا من الأهل

חדשות הכלכלה

חברת "סהר" זכתה גם השנה בביטוח רכב לעובדי המדינה

למרות תחרות חזקה מצד קבוצת "הסנה" וקבוצת "מגדל"

מאת אריה לביא

חברת הביטוח סהר זכתה, ככל הנראה, גם השנה בביטוח הרכב של עובדי המדינה. ביטוח זה הוא מהגדולים בענף. "סהר" זוכה בו זה שנים רבות.

בשנה שחלפה היה היקף המכרז ב־12 מיליון דולר, ובמסגרתו בוטחו מכוניותיהם של כ־20 אלף עובדי מדינה.

בשנים שעברו ניסו כמה חברות ביטוח לזכות במכרז זה. בין המשתתפות במיכרז השנה: קבוצת הביטוח ההסתדרותית הסנה וקבוצת מגדל.

בענף הביטוח נמתחה ביקורת רבה על התעריפים שהציעה "סהר" כדי לזכות במכרזי האוצר. בעבר אף הוצאה "סהר" מאיגוד חברות הביטוח על רקע זה.

ההחלטה למסור את הביטוח ל"סהר" עדיין לא נמסרה רשמית.

אתמול עדיין היו דיונים בענין זה בין משרד האוצר לבין החברה. ב"סהר" סרבו להגיב על הזכיה במכרז, ומסרו שטרם התקבלה הודעה בענין זה.

שר האוצר: הריבית בסקטור העסקי גבוהה ויש להורידה

מאת אבי בנאור
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הריבית המוטלת על המיגזר העסקי גבוהה מדי, וצריך להפחית אותה. כך אמר אתמול שר האוצר, משה נסים בפגישה עם חברי הוועדה הציבורית הבודקת את האשראי והריבית במשק העסקי.

נסים אמר לחברי הוועדה — דן גילרמן, נשיא אגוד לשכות המסחר, פרופ' יוסף גרוס ואיש העסקים שר שלום שירן — כי גובה הריבית על האשראי החופשי במשק מושפע במישרין מהעובדה שמיגזרים מועד־פים משלמים במסגרת האשראי המכוון ריבית נמוכה בהרבה מזו הנ־הוגה בשוק החופשי.

"אייר פראנס" תתן שירותי טרום טיסה לנוסעיה מישראל

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תעופה

חברת התעופה "אייר פראנס" היתה אתמול הראשונה מבין חברות התעופה הסדירות הזרות מאירופה, שהודיעה על הפעלת שירותי טרום טיסה לטיסותיה מישראל לחו"ל. בשבוע שעבר הודיעו על פתיחתו של שירות חדש זה חברות התעופה "טאוור אייר" ו"פאן אם", בנוסף על חברת "טי.וו.איי", מארה"ב.

מהמחלקה לקשרי חוץ של החב־רה הצרפתית בארץ נמסר אתמול, כי בעקבות הסכם שהושג עם חברת "אל על" ינהגו שירותי טרום טיסה, הכוללים בדיקות בטחוניות, בשלוש הערים הגדולות, החל מאמצע החודש בשבוע הבא.

שירותי טרום הטיסה לנוסעי חברת "אייר פראנס", יינתנו במסופי הנוסעים של חברת "אל על" בתחנת הרכבת בצפון תל־אביב ובמשרדי חברת התעופה הלאומית של ישראל בירושלים ובחיפה. כך יוכלו נוסעי חברת התעופה הצרפתית למסור את מזוודותיהם ערב טיסתם ולקבל במקום כרטיס עליה למטוס.

"רים" מנהיגה הסדרי אשראי ארוכי טווח עד חמש שנים

רהיט ששוויו 2,940 אפשר יהיה לרכוש ב־60 תשלומים של 49 ש' כל אחד

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

גם חברת הרהיטים "רים" הנהיגה הסדרי אשראי ארוכי טווח — עד 5 שנים — ללקוחותיה.

אתמול הודיעה החברה, כי באה לידי הסדר עם ארבעה מחמשת הבנקים הגדולים (חוץ מבנק המזרחי), ולפיו יוכלו לקוחות הרשת לקנות כל רהיט ששוויו עד 2,940 שקלים, ב־60 תשלומים של 49 שקלים כל אחד. מספר התשלומים יכול להיות קטן יותר אם מחיר הרהיט נמוך מסכום זה.

איתן כסיף, מנהל השיווק של "רים", מסר כי לקוח הקונה מוצר במסלול תשלומים כזה, ישלם את הריבית המקובלת על הלוואה צמודת מדד בבנק שהוא לקוח שלו: מ־10.7% בבנק לאומי עד 13% בבנק הבינלאומי.

ההסדר של "רים" עם הבנקים מסתכם ב־1.5 מיליון דולר.

לפני כשבוע הודיע גם ב"תדיראן" במבצע המאפשר לקנות מוצרים ב־60 תשלומים של 50 שקל כל אחד.

מהפך דרמטי ב"דובק":

שוויצרי רכש מניות ב"דובק" מקבוצת פוליקנסקי — תמורת 4.2 מיליון ד'

איש העסקים השוויצי פיטר לוגאן קנתה 18% מזכויות ההצבעה ו־14% מההון ● לוגאן קשור לאיש העסקים יורם גיל ומניחים כי יצביע עם קבוצת גהל

מאת יונתן שרמן

מהפך דרמטי התרחש אתמול בחברת דובק. קבוצת פוליקנסקי מכרה את מניותיה לאיש העסקים השוויצי, פיטר לוגאן, ב־4.2 מיליון דולר. חבילת מניות זו כוללת 18% מזכויות ההצבעה ו־14% מההון. העסקה התבצעה לפי הערכה ששווי החברה הוא 30 מיליון דולר.

את לוגאן ייצג בעסקה זו עו"ד רם כספי. גורמים עסקיים מציינים כי לוגאן קשור לאיש העסקים יורם גיל, המתגורר בשוויץ, וכי באסיפת בעלי המניות יצביע עם משפחת גהל.

אם תתממש תחזית זו יהיו בידי קבוצת גהל 53% מזכויות ההצבעה בחברה בעת שתתכנס אסיפת בעלי המניות ביום ראשון, ותוכל להבטיח את שליטתה בחברה.

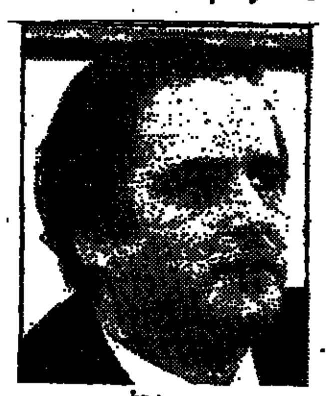
זרח גהל

התפתחות זו מנעה את האפשרות שקבוצת מושבי־דיגלוס תשתלט על החברה. קבוצה זו, בצירוף קבוצת שמר ואיש העסקים גיורא אקרשטיין, מחזיקים ב־32% מזכויות ההצבעה.

דוד מושביץ מסר אתמול ל"הא־רץ" כי אינו מכיר את לוגאן, וכי לוגאן לא רכש את המניות בתיאום עם קבוצתו.

כאמור תתכנס ביום ראשון אסיפ־ת בעלי המניות לבחור בדירקטוריון חדש לחברה, לאחר שהיו"ר, יצחק ברמן, התפטר מתפקידו, וגם נציגי קבוצת פוליקנסקי — עו"ד שמואל טוכמינץ והשופט בדימוס יצחק שילה — הודיעו על פרישתם מהדירקטוריון.

האסיפה היתה אמורה לבחור בדירקטוריון שמתוך 9 חבריו יהיו רק 1 — 2 מקבוצת גהל, וכך להב־טיח את שליטת האופוזיציה בחברה. אולם החלפת המניות תמנע, כאמור ה. מהלך כזה.

העובדים כבר הודיעו כי לא יתנו לשבש את האסיפה, כפי ששבשו בת־חילת השבוע. דוד שאשא, יו"ר ועד העובדים, אמר כי הסיבה לכך אינה חילופי בעלי המניות, אלא ציפיית העובדים שזרח גהל ישוב עד או מחר, ויוכל לייצג את קבוצתו.

גהל כבר הבהיר בתחילת השבוע כי ישוב לישראל, לכל המאוחר ביום חמישי בבוקר. אך עד מועד מסירת הידיעה, אמש, לא הגיע.

ברונו תומך בעסקת חבילה: "יש למתן העלאות שכר בשנה הקרובה"

מאת דן מגיד

נגיד בנק ישראל פרופ' מיכאל ברונו, הביע אתמול תמיכה בכינון של עסקת חבילה במשק, כאמצעי לשמירה על היציבות. במסיבת עי־תונאים לרגל פרסום המאזן השנתי של בנק ישראל, אמר ברונו, שמלבד התערבות ישירה במשק, יש מקום להמשך הסכמים בין השותפים העיקריים במשק בנוגע לשאלות השכר, המחירים והמדיניות המוני־טרית.

נגיד הבנק ציין, ששיעור האינפ־לציה הנוכחי עדיין לא מאפשר לנו לקיים מדיניות של משק יציב: יש להמשיך ולהוריד את שיעורי האינ־פלציה לקצב נמוך יותר. תנאי יסודי לכך לדעת הנגיד, הוא המשך הרי־סון התקציבי והמוניטרי.

מיכאל ברונו ציין, שעל רקע עליית השכר הריאלי בשנת 87', יש למתן את העלאות השכר בשנה הקרובה, וכן להגמיש את מנגנוני ההצמדה האוטומטיים במבנה השכר. הדוגמה המובהקת לכך היא תוספת היוקר, אשר לדברי הנגיד אמנם אין לבטלה לחלוטין, אך צריך לחול שינוי בהסכם בכיוון של תשלום, רק משיעור אינפלציה מסויים.

פרופ' ברונו ציין, שהנתונים השונים שבידי הבנק אינם מעידים על שינוי מגמה בולט במצב המשק בתקופה האחרונה במונחים מקרו־כלכליים, ולדיבורים שנשמעים על האטה או תחילת מיתון במשק, אין בשלב זה על מה להתבסס. ברונו ציין, שהסימנים השונים במשק לגבי החודשים הראשונים של 88' הם מעורבים, ובשוק העבודה לדוגמה, אין כל סימן להאטה. בתגובה על דברי ביקורת ואזהרות שנשמעים לאחרונה לגבי מרכיבים שונים של מצב המשק, כגון הגרעון במאזן התשלומים והגידול בצריכה הפר־טית, אמר הנגיד ש"נשמעים דברים שהם שוטים ומטעים בתחום זה. המתריעים משווים את המשק לתקופות אחרות".

לגבי השפעת האירועים בשטחים על מצב המשק עד עתה, מסר אתמול הנגיד את הערכתו בארבעה הנושאים הבאים:

* מבחינת היצוא של ישראל לשטחים שעומד על כ־1.5% מהתוצר, ככלל לא ניכרת עדיין פגיעה, מלבד בענף הטכסטיל שהייצור שלו קשור למפעלים בשטחים.
* עובדים מהשטחים: להערכת הבנק, ניכרת ירידה של כ־20% בהופעת עובדים מהשטחים לעבודה בישראל. הענפים שנפגעו בעיקר הם הבניה והחקלאות. קטיף ההדרים לא נפגע ובאופן כללי אין להע־דרויות אלו משמעויות מקרו־כלכליות.
* תקציב הביטחון. עד עתה, ההוצאות שנגרמות מהאירועים בש־טחים אינן הוצאות ריאליות, משום שהן באו על חשבון סעיפים אחרים בתקציב, כמו אימונים שלא מבו־צעים. יחד עם זאת, אומר הנגיד גיוס מילואים גדול יותר יגרום לעליה בהוצאות.
* תיירות. נכון להיום עדיין לא נפגעה תנועת התיירות לישראל. ככל הנראה מדובר על הקטנה לא מבוטלת החל מחודש אפריל ואילך.

23% ירידה בגרעון המסחרי בתחילת 1988: עליה ביצוא, יציבות ביבוא

מאת דן מגיד

בחודשיים הראשונים של 1988 גדל יצוא הסחורות מישראל ב־14% לעומת הרבע האחרון של 1987. בתקופה זו היתה יציבות ביבוא.

נתונים של הלשכה לסטטיס־טיקה, המנוכים מהשפעות עונתיות, ובלי יהלומים, מלמדים כי בכל אחד מהחודשים הללו הסתכם הגרעון המסחרי (עודף היבוא על היצוא) ב־242 מיליון דולר בממוצע, ב־23% פחות מברבע האחרון של 87'.

נתוני היצוא התעשייתי, בלי יה־לומים, לפי ענפים, מראים כי בינואר־פברואר השנה נרשמו עליות ברוב ענפי התעשיה לעומת הרבע האחרון של 87': בענפי המתכת, המכונות והאלקטרוניקה נרשם גי־דול ב־21%. עליה דומה היתה ביצוא המזון. בתעשיות האופטיקה, המכ־שירים המדוייקים והצורפות עלה היצוא ב־19%, ובענפי הטכסטיל, ההלבשה והעור נרשמה עלייה ב־7%. ביצוא הגומי והפלסטיקה היתה יציבות.

בינואר ובפברואר השנה הסתכם יצוא היהלומים המלוטשים נטו ב־203 מיליון דולר בממוצע לחודש, ב־17% יותר מברבע האחרון של 1987.

יצוא התוצרת החקלאית הטרייה, בלי פרי הדר, בניכוי השפעות עונ־תיות, הסתכם ב־38 מיליון דולר בממ־וצע לחודש, ב־9% יותר מבסוף 87'. יצוא פרי ההדר גדל ב־12%.

רוצה אבל פוחדת: היחסים הכלכליים של יפן עם ישראל — בצל החרם הערבי

עיתון העסקים היפני "ביזנס טוקיו" מדגיש כי החברות היפניות לא ניסו להתנגד לתכתיבי החרם ● החברות הצדיקו את הכניעה בתלות הגדולה של יפן בנפט הערבי

ואשינגטון (ופט"א). התעשיינים היפנים, במיוחד יצרני המכוניות, רוצים למכור לישראל, אולם לא הממשלה ולא שום חברה גדולה מו־כנות לצאת בגלוי נגד החרם הערבי — נאמר ברשימה בעיתון עסקים יפני.

במאמר בשם "תחת הבוהן הע־רבי", מציין העיתון בשפה האנגלית "ביזנס טוקיו", כי בניגוד למה שעשו ארה"ב ומדינות מערב־איר־ופה, לא נתקבלה שום תחיקה ביפן האוסרת על חרם כלכלי.

העיתון מדגיש, כי ארה"ב ומדינות אירופאיות חשובות, קראו תגר על החרם הערבי והן ממשיכות לסחור בגלוי עם ישראל. במרבית המקרים הם לא סבלו מהחלטה זו.

חברות יפניות לעומת זאת, אפילו לא ניסו...

להלן מציין העיתון, כי החברות היפניות הצדיקו מדיניות זו, בה צביעו על הבעייה בפניה ניצבה יפן בעת משבר הנפט ב־1973. יפן תלויה כמעט ב־100% אחוז, בנפט הערבי, ואם אספקת הנפט תקוצץ הכלכלה היפנית תהרס...טענו.

זה, ככל הנראה, היה הסבר מספיק כדי להצדיק בעיני היפנים את כניעתם לחרם הערבי על המסחר עם ישראל, מציין "ביזנס טוקיו".

לעומת זאת, חברות יפניות קונות מוצרים בישראל, בעיקר יהלומים. היהלומים מתוצרת ישראל מהוו־ים 25 אחוז מיבוא היהלומים ליפן, לדברי כתב העת.

עם זאת, צויין במאמר, כי המצב משתנה, במיוחד בתעשיית הרכב. לאחר שהתברר כי ישראל מהווה שוק חשוב למכוניות יפניות.

תעשיות פוג'י, צויין במאמר, היא תעשיית הרכב היחידה ביפן המו־צאת באופן גלוי לישראל. היא מכרה יותר מ־20,000 מכוניות "סובארו" בישראל ב־1987.

"עם רעב בעיניים"

"טוקיו ביזנס" מוסר להלן כי בשוק מדינות ערב מהוות שוק למכוניות גדולות, הביקוש היש־ראלי הוא למכוניות קטנות יותר. היפנים, המצטיינים בייצור מכוניות קטנות, צופים לעבר השוק היש־ראלי, עם רעב בעיניים".

המגזין היפני מציין להלן כי החברות "דייהטסו" ו"סוזוקי" מכרו 2000 מכוניות לשנה בישראל באמצעות מדינה שלישית. חברת "מיצובישי" מתכננת לעשות אותו הדבר.

"באורח ישיר או בעקיפין, מכוני־ות יפניות מכל הסוגים יעמדו בקרוב לרשות הקונה הישראלי", אומר העיתון.

"היה יפה מאד אילו ניתן היה לומר כי היצרנים היפנים החליטו בסופו של דבר לקום ולהתייצב נגד החרם ולא להתכופף יותר בפני הסחטנות הערבית.

"לפי כל הסימנים יהיו יצרני הרכב היפנים הראשונים שיגמו לאכול את העוגה ולהחזיק בה. הם רוצים למכור לישראל אבל הם אינם מוכנים עדיין להתייצב בגלוי נגד איומי החרם הערבי", מסכם "טוקיו ביזנס".

מגדלי העופות בעזה מבקשים הגדלת המכסות המותרות להם

מספקים לתושבי הרצועה רק 63% מבשר העוף ● משרד החקלאות עדיין לא החליט אם להיענות לבקשת 526 המגדלים

מאת אבי בנאור
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

תושבי רצועת עזה צורכים מדי שנה 11,150 טונות עופות קפואים וטריים המיובאים מישראל, בנוסף על 5,100 טונות מגידול מקומי.

ממשרד החקלאות נמסר אתמול כי 526 מגדלי העופות הערבים בר־צועה מסוגלים לענות כעת רק על 63% מהביקוש המקומי לעופות. לפיכך, הם מבקשים מהמשרד לאשר להם להכפיל את מכסת האפרוחים המותרת לגידול ברצועה, לחצי מיליון בחודש.

650,000 תושבי הרצועה צורכים 25 ק"ג עוף לנפש לשנה.

במשרד החקלאות עדיין לא החליטו אם להיענות לבקשת המג־דלים ברצועה.

הריבית על ההלוואה המונטארית — 15.8%

מאת דן מגיד

שער הריבית הממוצע, שנקבע אתמול במכרז על ההלוואה המונ־טארית, בסך 300 מיליון ש"ח, שבנק ישראל מעמיד לרשות הבנקים — 15.8% לשנה.

שער הריבית שבו נסגר המכרז — 15% לשנה.

העלות הממוצעת של ההלוואה — שוות ערך לריבית של כ־14.3% לשנה בגיוס פקדונות מהציבור.

עורך את העמוד: יצחק לאור

הפניקס מרחיבה פוליסת ביטוח רכב

מאת אריה לביא

חברת הביטוח הפניקס החלה לשווק הרחבה לפוליסת ביטוח הרכב בגין "ירידת הערך" בגלל נזק מתאונה למכוניתו של המבוטח. המפקח על הביטוח אישר הרחבה זו.

בן עמי
בן עמי מכירות פומביות
לוח המכירות הפומביות
כל המכירות במלון דניאל חוף הים, הרצליה פיתוח
מכירה 21
ציור ישראלי ובינלאומי; מוצ"ש 12.3.88 בשעה 7.30 בערב.
מכירה 22
יודאיקה: מוצ"ש 12.3.88 בשעה 9.30 בערב.
מכירה 23
תכשיטים וכלי כסף עתיקים; יום א' 13.3.88 בשעה 8.00 בערב.
מכירה 24
זכוכית, ברונזה ואוסף שטיחים פרסיים; יום א' 20.3.88 בשעה 8.30 בערב.
תצוגת הפריטים למכירה 24 תתקיים בין התאריכים 17–14 למרץ בין השעות 10.00–14.00 ו־16.00–20.00 בגלריה בן עמי.
גלריה בן־עמי, כיכר הבימה 2 (קומה ב'), טלפונים 204180/204062

דלית ומורסלי רייך
חובקים בן
נכד למלכה ואשר נחמייאס
נין לרבקה ונתן זהיגר
9.3.88 תודה

סדר פסח מסורתי
בעריכת החזן הנודע פנחס פרלברג
מלון רמת אביב Ramat Aviv
ארוחה חגיגית מיוחדת
הבטח לך מקום בעוד מועד לסדר פסח ולשהיה במלון
בדבר הזמנות נא לטלפן 03-413181
תפילת חג תתקיים במלון
פרסום לאור

חופשת פסח
במלון בית מימון זכרון יעקב
נותרו מספר מקומות לפסח
אוירה ביתית מסורתית נוף מרהיב
טלפונים — 06-399528 06-390213/4

פנימית האמנויות במצפה רמון
מודיעה על
פתיחת ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ט
לבוגרי כתות ח', ט'
במגמות:
★ אמנות פלסטית
★ מחול ★ תאטרון
★ קולנוע ★ צילום וידאו
מושבת האמנויות מצפה רמון, התיכון הממלכתי
לאמנויות טל' 88950, 88933, 88748, 057-88185 בין השעות 8.00–14.00

האזינו היום
בשעה 14.00
ל"קול השלום"
לתוכנית "לפני שבת"
בה יראיין איתן דנציג את:
השר יצחק מודעי
העיתונאי — צלם — ענוית לוינסון
צמד "הבטלנים"

אנשים ומחשבים
המערכת הגדולה בישראל למידע טכנולוגי
אנו מקווים שבקרוב תיפתר בעיית הטלפונים
בינתיים רישמו לפניכם מספרים חדשים ונוחים:
03-295145
(3 קווים רצופים)
03-288408, 288072, 280640
פקס 03-295144 BBS 1

קבלת מודעות
03-735588/9
גם במוצאי שבת עד חצות
אשראי עד 60 יום

שרות חקירות כללי ש.ח.כ.
מקבוצת השמירה
31 שנות נסיון והצלחה בארץ ובעולם לשרותך!
מידע כלכלי ומסחרי
חקירת הונאות
חקירת מעילות
שרות פוליגרף
בית-הדר
דרך פתח-תקוה 19 תל אביב 66 183
ת.ד. 37624 תל-אביב 61-375
טל: 623084, 621975, 614636
FAX: 623995 TLX: 361264 GIA

אפריים קסטיאל ובניו

SLATES, ARDOISE, SCHIEFER
ציפחה
ריצוף פנים וחוץ וציפוי קירות
יבואן: א. קסטיאל ובניו
טלפון: 836334, 824624, 825815, 03-812527

לארכיטקטים, ליצרני עבודות אלומיניום ולרכזי בנייה
עידן חדש בענף האלומיניום
קומפלט + הדרכה + מידע = הכל תחת גג אחד
1 קומפלט — קיימים במרכז - פרופילים, אביזרים, אטמים, מבלטים, קטלוגים ותצוגת דגמים בבתי המסחר המורשים למכירת פרופילי קליל.
2 הדרכה — קליל הקימה 4 מרכזים לייעוץ טכני והדרכה - תצוגה במקום, אפשרות לייצר דגם, חופשי - ללא תשלום. הביקור בתיאום מראש.
איזור המרכז — אורפל 03-808734, 805320 | איזור ירושלים — אלמיר 02-954468 | איזור הדרום — הפל 057-73124, 33124/5 | איזור הצפון — קליל 04-700424, 710957
3 מידע — קטלוגים הכוללים שרטוטי הרכבה, פרופילים, אביזרים, אטמים ומבלטים ניתן לקבל במפעלנו, במרכזי ההדרכה, ובבתי המסחר המורשים למכירת פרופילי קליל.

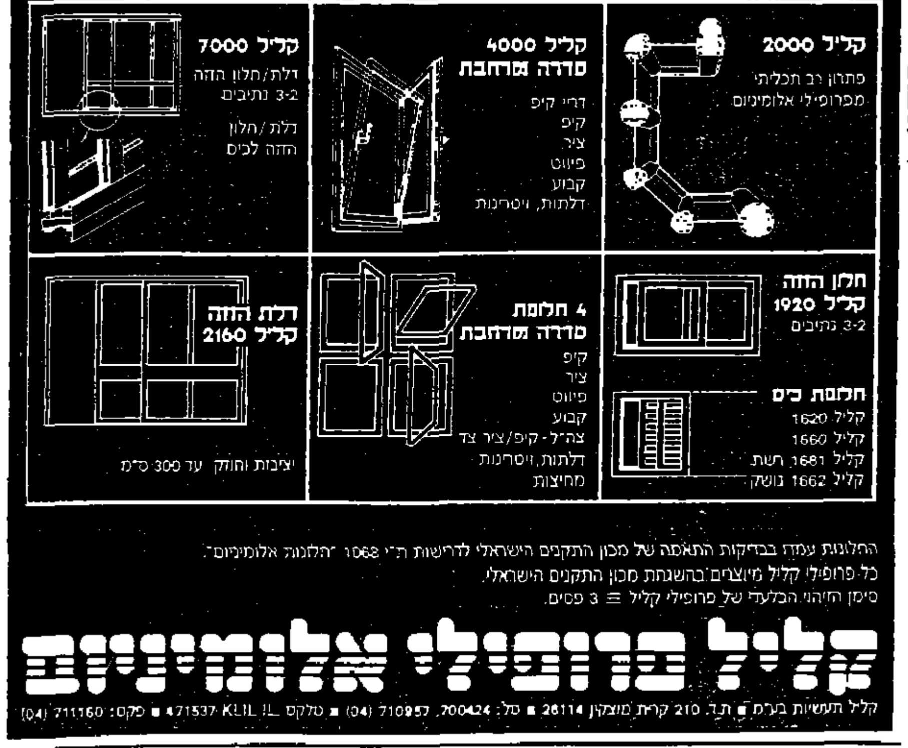

התוצרת עמדה בבדיקות התאמה של מכון התקנים הישראלי לדרישות ת"י 1068 "חלונות אלומיניום".
כל פרופילי קליל מיוצרים בהשגחת מכון התקנים הישראלי.
סימן הזיהוי הבלעדי של פרופילי קליל ≡ 3 פסים.
קליל פרופילי אלומיניום
קליל תעשיות בע"מ ■ ת.ד. 210 קרית מוצקין 26114 ■ טל: 700424, 710957 (04) ■ טלקס 471537 KLIL IL ■ פקס 711160 (04)

האזינו היום
בשעה 16.00
ל"קול השלום"
לשידור מיוחד
בו יראיין
איתן דנציג את:
השר יצחק מודעי

קופת חולים
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ — ישראל
המועצה הארצית של קופת־חולים
ישיבת המועצה הארצית של קופת־חולים
תתקיים ביום ראשון, כ"ד באדר תשמ"ח 13.3.88 בשעה 16.00 באולם הישיבות, בבית ההנהלה המרכזית, רח' ארלוזורוב 101 ת"א.
סדר היום: 1) בחירת יושב ראש הועדה המכינה.
2) אישור תקנון מהל לישיבות המועצה הארצית.
3) שונות.
* את תקנון הנוהל ניתן לקבל במשרדי המועצה הארצית.
א. מויאל
יו"ר המועצה הארצית

הארץ

לא מכרת
לא שילמת
רק לוח העיר
קבלת מודעות
מ־8.00–20.00
03־371261

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן דרום הלוח הבטוח

הלוח הארצי
הארץ חדשות

הלוח הארצי כלהעיר ירושלים

דירות למכירה

קבלנים מציעים

וילות ובתים

קוטג'ים

פנטהאוזים

4 חדרים ויותר

3–3.5 חדרים

2–2.5 חדרים

1–1.5 חדרים

מתקבלות מודעות
ללוח כל העיר
02־528181
לבעלי כרטיסי
אמריקן אקספרס
ויזה וישראכרט

דירות מרוהטות

דירות בדמ"ב

ביקוש דירות

מכוניות

אודי

אוטוביאנקי

אופל

אוסטין

אלפא

אמריקאיות

ב.מ.וו.

דייהטסו

וולבו

טלבוט

מזדה

מרקורים

לנציה

משאיות

מסחריות

סובארו

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

פולקסוואגן

פיאט

פיז'ו

פורד

רנו

ביקוש רכב

מכוניות נוד

הצעות עבודה

לעבודות אריזה במצות
דרושים
עובדים
לשעות הבוקר ואחה"צ
★ מתאים לתלמידים,
חיילים בחופשה, סטודנטים
★ עד גיל 50.
תנאים טובים במיוחד!!!
02־227002

יעד
יעוד תעסוקתי-ניהול-מיחשוב
מחפש עבודה? מבקש שינוי?
בוא נבנה ביחד
קריירה
היה מנוי ביעד!
הכוונה מקצועית
יעוץ והכוונה מפסיכולוג תעסוקתי
על סמך ראיון אישי ובדיקות התאמה
מידע תעסוקתי
הצעות עבודה מדי חודש מותאמות עבורך
+ הצעות בוערות טלפונית + סקר משכורות
סדנאות לחיפוש עבודה
ולבניית קריירה
פרטים והרשמה
טלפון 02־520022 (שרגא)

مكذا من الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

המשך ירושלים

פרסום משולב למכרזים

הסתדרות הסטודנטים באוניברסיטה העברית

מכרז

הסתדרות הסטודנטים באוניברסיטה העברית מבקשת לקבל הצעות מקבלני מזון להפעלת מזנונים במהלך ארועי יום הסטודנט תשמ"ח.

מדובר בארועים אשר יתפרסו על פני יומיים (16—17/5/88) ואשר בהם צפויים לקחת חלק 8.000-10.000 איש.

פרטים נוספים ניתן לקבל במשרדי הסתדרות הסטודנטים בבנין מקסיקו הר הצופים טלפונים: 02-813604/823167.

את ההצעות, כולל פרסום על הקבלן ונסיון קודם, יש להגיש במשרדי הסתדרות הסטודנטים עד לתאריך 15/4/88

בברכה
ירון קמחי
מנכ"ל

אקדמיה

או.אר.אס.

אביב

ביקוש עבודה

מונפאואר

הילה

חינוך

חבר

עבודות ומשפחות

עסקים

מסחרים

משרדים

מבני תעשייה

חנויות

מגרשים

מחסנים

מזוודים

קונים

חוגים

אולמות

אסטרולוגיה

הלוואות

כלי נגינה

שעורים פרטיים

מכירות ושירותים

מציעים למכירה

מקררים

מוצרי חשמל

מחשבים

קייטנות

שפיצים

בתי־אבות

אופנה

רהיטים

4 חדרים ויותר

3.5 — 3 חדרים

2.5 — 2 חדרים

שכ"ח

ביקוש דירות

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

אופל

ב.מ.וו.

סובארו

סוסיתא

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פיז'ו

רנו

מסחריות

עבודת פרך

קיים ותפש

פסנתרים

בריאות

ברנץ
לנפגעי תאונות דרכים
שירות לנפגעים
02-813237

כאן דרום

אזור הדרום

דירות למכירה

הצעות עבודה

מכירות ושירותים

משרדים

רהיטים

נהגים

אבדות ומציאות

עזרות ומטפלות

ריפוי והרדיה

עסקים

שידוכים

תנויות

טלוויזיות

שידוכים ויזונים

שידוכים

הברזיות

לאולפן לבגרות דרושים

מורים

להכנת כיתות לבחינות בגרות בשעות הערב במקצועות: מתמטיקה, פיזיקה, אנגלית, תנ"ך, ספרות עברית ולשון.
רק מורים בעלי תעודת הוראה וניסיון בהכנת כיתות לבגרות מתבקשים לפנות:
תל־אביב: 03-5460618. ירושלים: 02-222340. חיפה: 04-641040. באר־שבע: 057-71690

חברת דנאל לשרותי כח אדם בע"מ

למחלקה המשרדית

★ **כלכלן**
אפשרי ללא נסיון — עוזר לראש אגף בקרה — לקביעות.

★ **מזכירה בכירה**
עברית/אנגלית ברמת שפת־אם, הדפסה טובה ידע בעיבוד תמלילים יתרון.

★ **רכזת כח אדם**
★ קידום מכירות ★ ראיון מועמדים לתפקידים שונים ★ השמת עובדים ★ קשר עם לקוחות
כישורים: רשיון נהיגה עדיפות לבעלות רכב נסיון קודם רלוונטי עדיפות למראיינות פסיכוטכניות מצה"ל

★ **קלדניות/מעבדות תמלילים**
עב/אנ למשרות זמניות, קבועות לעבודה מיידית באזורים: כרמיאל, קריות חיפה.

דנאל — בא בטוב!

סניף חיפה — רח' נורדאו 4
טל. 04-664232/3, 04-672968/9

עיריית ירושלים

דרושׁ/ה

סגן/ית המנהל הכללי

במינהל הכללי (מכרז מס' 21/88)
הדרגה: כ"ב — כ"ד בדרוג אחיד
או 11 — 13 בדרוג האקדמאים במח"ר
פרטים נוספים אודות המשרה והכשורים הדרושים וכן טפסים להגשת מועמדות אפשר לקבל אצל רכזת המכרזים בלשכת המשנה למנהל הכללי לאמרכלות, רחוב יפו 22 קומה א' חדר 213.
מועד אחרון להגשת מועמדות: יום שישי ז' בניסן התשמ"ח (25.3.88).

ירושלים, כ"ב באדר התשמ"ח
11 במרץ 1988
המנהל הכללי

עיריית ירושלים

מודיעה בזה על המשרות הפנויות הבאות:

מפקח/ת ילדים ונוער

(45 ש"ש במחלקה לנוער — 100%)
ספורט חברה/אגף הנוער
(מכרז מס' 5/88)
הדרגה: בסולם דרוג עובדי ההוראה בתוספת גמול פקוח מפקח

סגן/ית מנהל אגף לרכש ואספקה

(45 ש"ש — 100%)
במנהלת העירייה/אגף לרכש ואספקה
(מכרז מס' 120/87)
הדרגה: י"ט — כ' בדרוג האחיד
(ל"ט בדרוג האקדמאים במח"ר)

פרטים נוספים אודות המשרות והכישורים הדרושים וכן טפסים להגשת מועמדות אפשר לקבל אצל רכזת המכרזים בלשכת המשנה למנהל הכללי לאמרכלות, רח' יפו 22, קומה א' חדר 213, טלפון 231222 שלוחה 249.
מועד אחרון להגשת מועמדות: יום שישי ז' בניסן התשמ"ח (25.3.88)

ירושלים, כ"ב אדר התשמ"ח 11 במרץ 1988 — המנהל הכללי

למוסד ציבורי בחיפה
דרוש/ה

עורך־דין

★ הדרגה תקבע בהתאם לכישורי המועמד
★ המעוניינים יפנו בצרוף קורות חיים לא יאוחר מיום 25.3.88 אל ת.ד. 2006 ירושלים
★ רק מועמדים מתאימים יענו

דלתא DELTA
גליל תעשיות בע"מ

למחלקת פיתוח בהלבשה תחתונה
דרוש

יוצא צבא

– בעל רקע טכני
– עם ידע במכונאות

הכשרה תנתן במקום
לקביעת ראיונות לפנות טלפונית למזכירות 04-986911

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת"ד 92 ים 91920

משרה פנויה מס' 250/88/ח

רכז/ת מידע חבלית

במחלקה להתישבות מקום: צפת

תאור המשרה:
אחראי/ת על הפעלת המחשבים בצובר מסוג IBM/PC כולל ידיעת מערכת ההפעלה DOS ברמה מתקדמת. הכרת התוכניות לוטוס 1,2,3 ו־D.BASE 3+ וכן הפעלת תקשורת בין מחשבים.

הכישורים הדרושים:
1. בעל/ת ידע במחשב המכיר/ה את המערכות האמורות לעיל. רצוי בעל/ת נסיון.
2. המועמד/ת שיתקבל/תתקבל יידרש/תדרש לגור בצפת או בסביבה הקרובה.

הדרגה המוצעת:
5—8 בדירוג מקצועי
י"ד — י"ט/2 בדרוג האחיד

תאריך אחרון להגשת הצעות 25.3.88

פרסום שיפמה

ההסתדרות הציונית העולמית

חטיבת העליה
דרושים/ות

מדריכים, חובשים, מלווי נשק, מורי דרך ורכזים

עבור קבוצות צעירים ומבוגרים בחודשי מאי עד ספטמבר 1988

הכישורים הדרושים:
ידיעת השפה הצרפתית
לאחר שירות צבאי/לאומי
נסיון בהדרכת נוער/מבוגרים יהודים מהגולה
מוטיבציה ציונית גבוהה
גיל 21 לפחות

לפרטים נוספים:
תנועת עליה ת"ד 92 ירושלים 91920
טלפונים: 02-247799, 02-233271

המועצה המקומית מעלה־אדומים

דרושים/ות

למחלקת החינוך

לחטיבת הביניים:
לבורנטית
בחצי משרה לשלושה חודשים

★ ★ ★

למחלקת הנדסה

א. מדור רישוי:
1. מהנדס/אדריכל
2. הנדסאי/טכנאי
ב. מדור תשתית, נכסים ותנועה:
מהנדס/הנדסאי

פרטים: סמנכ"ל כח אדם 02-351882
תאריך אחרון להגשת מועמדות 25.3.88

עמוס טרמן
ראש המועצה

האוניברסיטה העברית בירושלים

מכרז מס' 87/88

מנהל

למשרד האקדמי של ביה"ס לתלמידים מחו"ל, בארה"ב להפעלת מערכת גיוס תלמידים לאוניברסיטה העברית, וייצוג האוניברסיטה בקשר עם מוסדות להשכלה גבוהה.

דרישות התפקיד:
– השכלה אקדמית, תואר שני לפחות;
– ידיעה מושלמת בשפות עברית ואנגלית;
– יכולת להרצות באנגלית על נושאים שונים;
– כושר ניהול מערכת;
– יכולת לקיים יחסי ציבור ומרמ;
– הכרת המערכת האוניברסיטאית בישראל ובארה"ב;
– הכרת הקהילה היהודית האמריקאית.

[illegible]

דרושים

לחברה ארצית

אנשי/ות תדמית

למפרות מכירה

באם את/ה בעיה?? לא מרוויח מספיק? אין קידום בחברה? קשה למכור? טלפן/י לירחאל [illegible]
טל. 04-725515 04-728611
תשמח ליישם את כישוריך

דיילים/ות

לפרויקט ייחודי לראשונה בישראל
לעבודה בשעות אחה"צ והערב באזור חיפה והצפון + העמקים
דרישות: לאחר שרות צבאי גיל 21-45
למתקבלים שכר גבוה
טל. 04-725515 04-728611 לאיאל

עיריית ירושלים
דרוש/ה
(פרסום חוזר)

מנהל/ת בי"ס שש שנתי הגמנסיה העברית

תיכון עיוני א' (מכרז מס' 6/88)
במחלקה לחינוך/מערכת החינוך העל יסודי
הדרגה: בסולם דרוג עובדי ההוראה בתוספת גמול ניהול

הערות: 1. פרטים על ביה"ס ומהות התפקיד אפשר לקבל אצל מר מ. חשין המשנה למנהל המחלקה לחינוך, רח' יפו 34, טלפון: 02-246828 או בטלפון 02-224361
2. בתשמ"ח 39 כתות — 1300 תלמידים.

פרטים נוספים אודות המשרה וכן טפסים להגשת מועמדות אפשר לקבל אצל רכזת המכרזים בלשכת המשנה למנהל הכללי לאמרכלות, רחוב יפו 22 קומה א' חדר 213.
מועד אחרון להגשת מועמדות: יום שישי ז' בניסן התשמ"ח (25.3.88)

ירושלים, כ"ב באדר התשמ"ח — המנהל הכללי
11 במרץ 1988

דרושים

המשרות מיועדות לנשים וגברים כאחד

★ מזכירה + תמחיר + תמלילנות א—ב אורדטיל — 5 ימים בשבוע
★ תמלילנית א—ב לשעות 13.00 — 18.00 — ללשכת מנכ"ל
★ מזכירה ע/א תמלילנות — הסעות + ארוחות
★ פועל ייצור למתכת, אפשרי ללא נסיון, שכר גבוה
★ לחודש — מפ"ס + נסיון בלוגיסטיקה
★ נהג גרר
★ מרכיבים מכביים
★ מלחימים/ות לזיווד, לעבודה ממושכת
★ מהנדס מכונות נסיון במיכשור ומתקנים מדוייקים

משרדים פתוחים 8.00 בבוקר עד 6.00 בערב

ירושלים
בן־יהודה 7
02-242801
02-241979
02-233732

דנאל החברה לשרותי כח אדם בע"מ

המועצה המקומית גבעת זאב
עם פתיחת שעריו של המרכז הקהילתי
בגבעת זאב

דרושים/ות:

רכז נוער וילדים
משרה מלאה

★ יוזם יצירתי ודינמי ★ כושר בהפעלת צוות עובדים ★ נסיון קודם בעבודה עם נוער ★ בוגר תנועת נוער ★ בוגר מדעי החברה ו/או השכלה פורמלית בתחום הנ"ל

העבודה הינה בשעות בלתי שגרתיות

אב—בית

3/4 משרה ★ השכלה תיכונית ★ ידע טכני בסיסי ★ יכולת עבודה בשעות ★ העבודה הינה בשעות אחה"צ

מורים

לחוגים שונים: אורגן, פסנתר, גיטרה, תרום כלי, כולמבי

בפרטים לפנות לאורי הנקין
טלפון 02-361184 אחה"צ 02-361141

טבע

אנשים טובים־ אצלנו זה בטבע.

למנהל הפיננסי של הקבוצה
דרושה

מזכירה בכירה

● כושר אירגון ויוזמה
● רקע קודם בניהול משרד
● ידיעת השפות עברית ואנגלית כולל הדפסה בשפות אלו
● רקע פיננסי חשבונאי - יתרון

המשרה מציעה תפקיד מעניין בצומת מרכזית בחברה מובילה.
מקום העבודה בירושלים
5 ימי עבודה בשבוע (7.00-16.30)

המועמדות המתאימות מתבקשות לפנות בכתב למחלקת כח־אדם ת.ד. 1142 ירושלים 91010.

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ

העיר צומת השרון
תל אביב גוש דן והשרון

לא מכרת לא שילמת

רק בלוח העיר

קבלת מודעות

מ׳ 20.00–8.00

03־383322

דירות למכירה

טוביה לשם
רח׳ קהילת סלוניקי 7 ת״א
03־481387

בסביון – למכירה – וילה 1300 בטרכו. שקט $450 000

בסביון – להשכרה לשנ״ תיים וילה מטופחת • טלפון. מיידי. $1.000

בתל־אביב – בדוד המלך – להשכרה, 4 חדרים, חדשה ק״א, מעלית • טלפון $750

ברמת־גן – בבורסה – למכירה, 5 חדרים ק״ק, טלפון ותניה. $155,000 מיידי.

בתל־אביב – בכרמיה – למכירה 2 חדרים (דירת קוטג׳) • טלפון $70,000 מיידי

[illegible]

דירות נופש

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

תל־אביב

4 חדרים ויותר

[illegible]

בתי כפר ומשקים

[illegible]

פנטהאוז דירות גג

[illegible]

2–2.5 חדרים

[illegible]

3–3.5 חדרים

[illegible]

1–1.5 חדרים

[illegible]

קבלנים מציעים

[illegible]

"תיווך לוי"
יסוד המעלה 38 ת״א
03־372670

דרושות דירות להשכרה – למכירה, ללקוחות רציניים ללא עמלה

בתחנה המרכזית: 3 קיק 26,000 – 32,000, 2 ק״ב – 17,000 – 1 ק״ב

משרדים בגדלים שונים בתחנה המרכזית 2 חנויות בגבב + טלפון – 300

אולמות – מבני תעשייה לתעשיה בשכ״ת בתחנה המרכזית, 100 מ״ר ק״ק כוח + טלפון

תיווך ״לוי״ – מקבל ומציע דירות – אולמות עסקים – משרדים

סוכנות ״בניבר״ לתיווך
ת״א נווה שאנן 29
03־370365

למכירה קאנטרי ספורט מפואר (סאגב) מיידי + מנויים 03־370365

למכירה: מגרש בכרמה, 1 דונם לבניה, בשכונת שמואל ״ליד הדיראק״

להשכרה מוסך במקום מרכזי בת״א (העניר) למכירה

למכירה בחולון 3 1/2 חדרים מפואר + גג 1 1/2 (4 דירות)

בחולון בהזדמנות 5 ק״ק ליד קרית שרת (שי״ כון) בהסתדרות.

דרושים!!! דרושים!!! דירות, חנויות להשכרה / מכירה ״ללא דמי תיווך״.

תו״ל ״בניבר״ (המתווך) לשבור את הראש בשבילך ״אמונות לא קונים בכסף״

גוש דן

קידמה

אלפי דירות למכירה בגוש דן ללא דמי תיווך!!!

מחפש דירה!!!

הכתוב לנו בטלפון את פרטי הדירה שאתה מחפש (אזור, חדרים, תקציב...) ואנו נשלח לביתך דו״ח מחשב עדכני ומפורט של הדירות המתאימות לדרישותיך.

מחיר מבצע 30 ש״ח בלבד (בכרטיס אשראי בטלפון). ללא דמי תיווך!!!

מוכר דירה!!!

הכתוב לנו בטלפון את פרטי דירתך ואנו נפיץ אותם בין קונים פוטנציאליים, כל זאת בחינם!!! וללא התחייבות מצידך!!!

עובר דירה!!!

התקשר למשרדינו וקבל לביתך חינם את ״משנה מקום...״ הירחון לעוברים דירה.

הצטרף ל״קידמה״ בשוק הדירות
03־5449973־4

איזור השרון

4 חדרים ויותר

[illegible]

3–3.5 חדרים

[illegible]

2–2.5 חדרים

[illegible]

בכפר־סבא בבניה במרכז־סטובלות בירק דירות מפוארות 4־5 ופנטהאוז דו קומתי.
052־23051
052־34093

חולון ובת־ים

4 חדרים ויותר

[illegible]

3–3.5 חדרים

[illegible]

2–2.5 חדרים

[illegible]

לידיעת המפרסמים בלוח הארצי

לוח העיר עובר!

משרדינו החדשים:

רח׳ י.ל. פרץ 6 תל־אביב
טל׳ 03־383322

קבלת מודעות החל מיום א׳
13.3.88

קונים זהב מהציבור
ויהלומים גדולים
ZAMLER
טל: 03־235924

ראשל״צ

4 חדרים ויותר

[illegible]

3–3.5 חדרים

[illegible]

2–2.5 חדרים

[illegible]

נתניה

4 חדרים ויותר

[illegible]

3–3.5 חדרים

[illegible]

דירות בשכ״ח

[illegible]

אוסקר

מסעדה * פאב
דיזנגוף 220 ת״א
טל׳ 03־220456

• מזון משובח
• אווירה מהנה
• מוסיקה ישראלית ושנות ה־60

תוכנית שבועית

יום א – מוסיקת רקע – בז
יום ב – ערב בינלאומי עם יוסי דרום
יום ג – שירי א״י עם מוטי ברגיל
יום ד – הפתעה
יום ה – ערב בינלאומי עם משה
יום ו – שירי א״י ונוסטלגיה איטלקית עם יוסי יפה
שבת – שירי א״י עם מוטי ברגיל

קבלת שבת עם ״שלומי אסף משעה 17.00

טוביה לשם
רח׳ קהילת סלוניקי 7 ת״א
03־481387

בשכון דן – למכירה, וילה 8 חדרים • מרתף, 60 מ״ר מגרש 600, פינוי גמיש. $500 000

בשכון דן – למכירה – קוטג׳ 4 חדרי שינה, מרתף, טלפון, שירותים כפולים. $270.000

בנהלה למכירה וילה חד־ קומתית • יחידת מגורים נפרדת. $400.000

בנהלה למכירה וילה 6 חדרים מושקעת, פינוי גמיש. מיידי. $480.000

ברמת השרון – הלבנה – קוטג׳ מפואר ומשקע, מגרש 400. $480,000 מיידי.

״לא מכרת לא שילמת״

קבלת מודעות
לוח העיר
לבעלי כרטיסי אשראי בטל:
290697
293648

هكذا عن الأصل

הלוח הארצי — הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

לידיעת המפרסמים ב"לוח העיר"

מודעה באחריות / לא מכרת – לא שילמת

כללי פרסום

● "חודש פרסום" משמעו פרסום אותה מודעה 8 פעמים בתשלום בארבעה שבועות.

● המבצע חל על פרסום מודעות מילים (לא שטח) בלוח העיר בלבד ולגבי נכס או שירות. (להלן: נכס) המוצעים באזור ת"א, גוש דן והשרון בלבד.

● אם בתום חודש פרסום ועד להגשת הבקשה להחזר כספי כאמור להלן לא נמכר הנכס בדרך כלשהיא זכאי המפרסם להחזר התשלום עבור המודעה או לפרסום חודש נוסף במקום ההחזר.

● מודעה בה הוצעו יותר מפריט אחד, ונמכר אחד מהם, לא יהא המפרסם זכאי להחזר.

● בקשות להחזר כספי או לפרסום חודש נוסף יתקבלו במשרדי הלוח ישירות (לא באמצעות משרדי פרסום) רח' הנגב 4 ת"א טל' 03-371261 בימים א'-ד' בין השעות 8.00-15.00 ולא יאוחר משבועיים מתום חודש פרסום.

● בפנייתכם ללוח נא להצטייד במספר קוד המודעה ובמספר חשבון הבנק. ההחזר יעשה באמצעות העברה לחשבון הלקוח.

מוריס

מיני מיינור

מרצדס

עדיין ללא סקס הופיע! מוטו מס' 2 — הכל על 2 גלגלים – ופרס למנויים: טיסה לגרנד פרי – איטליה להשיג בדוכנים

הילמן

וולוו

ג'יפים

דייהטסו

אינוצנטי

אלפא רומאו

אופל

אוטוביאנקי

חדרים מרוהטים

שותף/שותפה

לא מכרת לא שילמת — הלוח העירוני — יש להתקשר לטלפון 03-625015 5365759 עד חצות "ובאשראי"

ג.ס.או.

סאאב

סובארו

קונטסה

מלבום

לנציה

דלתה

ב.מ.וו.

אמריקאיות

אוסטין

חדש! בדיזנגוף סנטר!! קבלת מודעות ל"לוח העיר" בתנאים מיוחדים

אטרקציה הפקות — טל 7517388 — שער מס' 2 בקיבוץ הלאומי

אטרקציה הפקות מגישים: ★ מוסיקת רקע ★ הנחייה מקצועית ★ אירגון מופעים ובינגו — ע"י השדרן רמי צבר ולהקת מגישים 03-748320

AVIS — מציעה למכירה: דגמי '87, ללא מאמצים — תשלומים כפי יכולתך עד 100% מהמחיר — דייהטסו קורה 846 — דייהטסו שרייד 1000 — אוטוביאנקי 1000 — אסקורט 1300 — פיאט רגטה 1300 — פורד סיירה 1300 — פורד סיירה 1800 — כל המכוניות לאחר טיפול ובדיקה

ביקוש דירות

דירות מרוהטות

מכוניות

אאודי

דירות בדמ"פ

לא מכרת לא שילמת! — קבלת מודעות ללוח הארצי באמצעות כרטיסי אשראי — או באבן גבירול 66 ת"א — 03-219149 03-218713 — נשמח להישמע

סיטרואן

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

פורד

פיאט

פיז'ו

רנו

מסחריות

מודים

סימקה קרייזלר

פולקסואגן

לא מכרת לא שילמת
קבלת מודעות
ללוח העיר
03 625015
5365759
עד חצות ובאשראי

אורה ושימחה שמואלי
אינה ואוריאל כהן
שמחים להודיע על נשואי
חגית ועב"ל דרור
החופה נערכה בחוג המשפחה

זקוק דחוף למודעה!?
מודפון
לשירותך 24 שעות ביממה
03 38 38 38
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

صكا عن الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

סוכנים/ות

שרטטים וגרפיקאים

רפואת שיניים

מורות וגננות

עוזרות ומטפלות

פקידים/ות

שליחים/ות

שמירה ואבטחה

ביקוש עבודה

פועלים/ות

מחסנים

אולמות

חנויות

עסקים

נגרים

נהגים

ספרים/יות

עובדי ייצור

עובדי מתכת

מקדמי מכירות

חרטים/מסגרים

חשמל / אלקטרוניקה

מכונאים / תדרסאים

עובדי מוסך

מוכרים/ות

מכירות

אחיות

גזירה ותפירה

דפוס

הנהלת חשבונות

ביקוש רכב

מלפונים למכוניות

הצעות עבודה

משאיות

מרקטורים

אופנועים

דרושים למשרד תכנון
מהנדס מים וביוב
מהנדס ועורכת
כבישים
03-452931 03-5462487

אירן וקסלר
תווך והשקעות
03-259796

קבלת מודעות
אשראי מיוחד
פרסום GIL
7355881/9

לידיעת המפרסמים בלוח הארצי

לוח העיר עובר!

משרדינו החדשים:

רח' י.ל. פרץ 6 תל־אביב

טל' 03-383322

קבלת מודעות החל מיום א'

13.3.88

מבני תעשיה

משרדים

מגרשים

הלוואות

חקלאות

מכירות ושירותים

בתי אבות

מציעים למכירה

ריפוי והרזיה

בריאות

ברוך

למנוי לחץ והורדת

יתר לחץ דם

שיטת ביופידבק

לטיפול בבעיות לחץ דם

אבחון דיאטני

ללא תרופות

לפרטים 02-836237

לטם

ניקוי ופוליש

נופש וקייט

עיפוצים

אותיות דביקות

מוצרי חשמל

צילום

הלבשה והנעלה

תכשיטים וכלי כסף

מלגזות ושינוע

ציוד אלקטרוניקה

מקרר

רהיטי-הנים

סבבים משולבים חדשים

למפעלים בלבד!! הקודם זוכה!!

הכי בזולים בארץ!!!

(כל המחירים כוללים מע"מ)

...

כמה קרוב תמיד ראש...

מערכת סטריאו

כלי נגינה

רהיטים

חיות בית

נשק ותחמושת

אסטרולוגיה

מכונות כביסה

תנורי אפיה

מכונות תפירה

מכונות כתיבה

טלוויזיות

רוצים לקנות

מזגני אויר

וידאו

מחשב

אמנות

שידוכים

קח חו חצי חינם

בקיוג

בת זוג

הכרויות

מדיחי כלים

סירות

אבדה

חוגים

צינוי אמבטיות

חימום והסקה

שיעור

דחניון

שרות מודעות טלפוני של דחף לבעלי כרטיסי אשראי ויזה, ישראכרט ודיינרס

03-611001

יש רק סינית 1 עם 8 טבחים נודעים מהונג־קונג והם לרשותך עם מטעמים שאין כמוהם:

* דים־סאם
* שרימפס דיאמונט
* ספר־ריבס ברוטב תפוזים
* סטייק סיני
* כדורי שרימפס בבננה
* ועוד ועוד

בסקאלה - מול היכל התרבות

לא מכרת לא שילמת

רק לוח העיר

קבלת מודעות

מ־8.00–20.00

03-371261

هكذا عن الاصل

הבורסה הארצית · הארץ חדשות

הבורסה הארצית · הלוח הבטוח · חיפה והצפון

דירות למכירה

5 חדרים ויותר

4–4.5 חדרים

3–3.5 חדרים

2–2.5 חדרים

דירות בשכ"ח

דנ"פ

קריות

4–4.5 חדרים

3–3.5 חדרים

עסקים

חנויות ועסקים

הצעות עבודה

מכוניות

מקרד

אופל

ב.מ.ו.

דייהטסו

מכירות

מרצדס

סובארו

סיאט

פולקסוואגן

פורד

פיאט

רנו

מנודים

מסחריות

03-611001
לבעלי כרטיס אשראי

למפעל מתכת גדול במפרץ חיפה
דרוש
מנהל עבודה למסגרות ורתוך
הכשורים הדרושים:
בעל נסיון וידע של 5 שנים לפחות, בנהול עבודה בעבודות מסגרות ורתוך.
המעוניינים יפנו בצרוף קורות חיים והמלצות למנהל אגף משאבי אנוש ת.ד. 3218 חיפה.
סודיות מובטחת

לחברה קבלנית באפריקה המערבית
דרוש
מהנדס קונסטרוקציה
לתכנון בניה טרומית
נסיון של 3 שנים לפחות
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים
לת.ד. 44411 חיפה 31043

עיריית חיפה
מינהל התת"ר המחלקה לתופים
דרושים מועמדים לקורס
מצילים
עדיפות למצילי בריכה.
בדבר פרטים נא לפנות טלפונית 04-640624
14.00 – 07.00

לעבודות מקוות בחיפה והצפון
הנדסאי בניין מנוסה
ת.ד. 46260 חיפה

דרוש:
מפעיל לטרקטור
בעל ידע מכני,
עם רשיון לטרקטור
טלפון 06-566314

למשרד אדריכלים
דרוש
אדריכל
03-733010

למשרד המשפחתי בקריות
דרושה:
מזכירה
מצטיינת בשפה העברית והאנגלית (רצוי שפת אם),
כולל הדפסה, ניהול מערכת תיקיה
04-737243
לבקשם את ליאון

קריירה
שרותי כח אדם בע"מ
למחלקה הטכנית דרושים/ות:
★ **כתבים טכניים** מנוסים + רקע טכני באלקטרוניקה או במחשבים.
★ **הנדסאים/ות תעשיה וניהול** לעבודת פיקוח בקווי ייצור בקרית גת.
★ **טכנאי מיזוג אויר לרכב** + נסיון.
★ **לבורנט/ית** + נסיון בענף המזון.
★ **שרטט ארכיטקטורה וקונסטרוקציה** מנוסה, למשרד מהנדסים ואדריכלי בנין.
★ **רתכי חשמל / שריון / ארגון / CO^2** מנוסים, למשרות קבועות.
★ **מכונאי אחזקה** בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי + נסיון, לפ"ת.
★ **מכונאי אחזקה** + ידע בפנאומטיקה וחשמל, לאשדוד.
★ **מכונאי רכב** מנוסים ומעולים, לפ"ת/לרחובות.
★ **כרסמים** מנוסים, פרופיל צבאי גבוה.
★ **איש אחזקה** + ידע במסגרות, רתכות ואינסטלציה, לאשדוד.
★ **דפסים/עוזרי דפסים** + נסיון באופסט, רצוי בוגרי בי"ס מקצועי.
★ **מלחימים/ות מחווטים/ות** מנוסים.
למחלקה המשרדית דרושים/ות:
★ **מנה"ח סוג 3** נסיון בהנה"ח ממוחשבת. למשרה מלאה.
★ **מנה"ח סוג 2** + נסיון בעבודה עם תוכנת חשבשבת.
★ **פקידה** + הדפסות בעברית, למשרה זמנית, לתקופה ארוכה בפ"ת.
★ **פקידת יבוא־יצוא** מנוסה, אנגלית ברמה ס"מ + הדפסות עברית־אנגלית.
★ **טלקסיסטית** אנגלית מנוסה, למשרה מלאה בהרצליה.
★ **מזכירה־כתבנית** + עיבוד תמלילים עברית־אנגלית, ידע בשפה הגרמנית, למשרה חלקית בת"א.
★ **מזכירות** עברית־אנגלית, אנגלית ברמת שפת־אם + הדפסות.
★ **מזכירות** עברית מנוסות + הדפסות על מעבד תמלילים, רצוי נסיון בניהול משרד.
★ **מרכזניות** תדקס מנוסות.
★ **קלדניות** מנוסות, למשרות מלאות.
משרות קבועות, תנאים מצוינים. ארוחות והסעות
תל־אביב, דיזנגוף 158, טל. 03-5449848
נתניה, שמואל הנציב 17, טל. 053-338901
רחובות, הרצל 185, טל. 08-465277
חיפה, הרצל 22, טל. 04-670826
הכח שלנו הוא כח אדם. קריירה.

דרושים
כרסמי CNC מנוסים
למשמרת שניה ושלישית
08-532221
08-533644

לתברה מסחרית בחיפה המייבאת ומייצרת מוצרים מבוקשים ואיכותיים
דרוש
איש שיווק מקצועי ומנוסה
לאיזור תל־אביב והמרכז לשיווק לחברות, מוסדות ומפעלים למשרה קבועה.
תנאים מעולים למתאימים.
פניות בכתב עד בצירוף קורות חיים + טלפון לת.ד. 563 קרית מוצקין
— סודיות מובטחת —

חברה לפר"לות והפקות מסחריות ופרסומיות
מחפשת
מנהל לאגף גיוס מודעות
נסיון קודם – יתרון

דרוש
גנן מנוסה
לניהול משתלה
אפשרות לשותפות
02-534134
בערב
02-690325

Finish
מהמפעלי האודים במרץ בע"מ
דרושה:
מוכרת
דינמית ונאה
★ נסיון קודם במכירות
★ רקע בעיצוב פנים
★ משרה מלאה
להתקשר למנוס
טל' 04-727236

למכון רפואי
דרוש
רופא משפחה — פנימי
ל־4 שעות בבוקר/ערב
04-258530

להברת המרקים "הלפיש"
דרושה
דיילת יופי
לעבודה במשכיר לצרכן
בחיפה
נא לפנות לטל' 04-377718
לאחר קם

דרושים:
מבקרי איכות לאלקטרוניקה
נסיון קודם הכרחי.
06-554998 06-575582

דרוש
רופא
עם א.ק.ב.
לביצוע בדיקות
לחברות ביטוח
04-258530

מה הם קונים?

● טלויזיות
● מכוניות
● מקררים
● מוצרי אופנה
● בגדי עור
● תכשיטים
● חופשות בחו"ל
● אופנה עילית
● מדיחי כלים
● תנורי מיקרוגל
● שוקולדים
(רשימה חלקית)

מה הם קוראים?

● העיר
● כלבו
● חדשות נתניה
● שבע
● הד הקריות
● ידיעות הגליל
● כלהעיר
● צפון 1
● צומת השרון
● כאן דרום
● ערים

עתונות מקומית מס. 1 אצל קוראים שקונים

אמצעי הפירסום	כיסוי באלפים
עיתונות מקומית	873
ידיעות אחרונות	780

הנתונים מתוך בסיס נתונים "טלסקר" 87, מתייחסים לגברים נשים, גילאי 18-60, השכלה תיכונית ומעלה, הכנסה ממוצעת ומעלה, באיזור גוש דן, השרון, ירושלים, חיפה והצפון.

"הם", בני ה־18-60,
תושבי המרכזים העירוניים,
בעלי הכנסה ממוצעת ומעלה,
מהווים את קהל הצרכנים
העירוני ביותר — הקורא והקונה
זה הקהל שלך, ואליו כדאי לך
להפנות את הפרסום למוצריך.
אתה רק צריך לאתר את
אפיק התקשורת מס' 1 "שלו",
שהוא גם היעיל ביותר והזול ביותר.
נכון להיום זו רשת עיתונות מקומית,
וזה מוכח:

רשת עתונות מקומית בע"מ
רח' יוסף קארו 19, ת"א טל' 03-267111

לשרות קריסטל
אזור הצפון דרוש:
מחסנאי
לחלקי חילוף למוצרי חשמל
שעות עבודה:
א'-ה' 07.00 — 16.00
וביום ו' 07.00 — 13.00
לפנות בכתב יד ת.ד. 9138 חיפה בצירוף קורות חיים
עדיפות למגורים באזור חיפה
— סודיות מובטחת —

לייסקו בע"מ
דרוש:
איש לשירות טכני
* טכנאי / הנדסאי כימיה
* בעל רשיון נהיגה
* נסיון בחומרי ניקוי וחיטוי - רצוי
לפנות בכתב יד לכח אדם לייסקו ת.ד. 10245 מפרץ חיפה 26112 ולציין ע"ג המעטפה "איש שירות טכני".

למפעל מעגלי מלתא בע"מ
דרושים
★ פקידה
חוברות אנגלית/גרמנית + הדפסה עברית לועזית, נסיון קודם
★ מזכירה
נסיון בהדפסה חובה
★ מנהלת חשבונות
נסיון קודם
★ לבורנט/ית
לעבודה במעבדה אנליטית, העבודה במשמרות
★ בוגרי ביה"ס מקצועיים
12 שנות לימוד לעבודה בייצור ב-3 משמרות
המעוניינים יפנו עם פרטים
לת.ד. 609 נצרת עלית

למעבדה באזור נצרת
דרושה
טכנאי/ת כימיה
מנוסה
לביצוע בדיקות מים/שפכים
הצעות בכתב יש להפנות לת.ד. 610
נצרת עלית 17105

מ ש ב ח
דנאר
צבעי רהיטים
מנוסה
נא לפנות אישית ל: רח' הנס מולר 6
אזור התעשיה ק. ביאליק
טלפון 3-711252-04

למחלבות נהריה שטראוס בע"מ
דרושה:
מזכירה
לחצי משרה
* העבודה בנהריה בין השעות 17.00 — 12.00
* הכרחי ידע ונסיון בהדפסה
* מקום מגורים — נהריה, עם והסביבה
בדבר פרטים נא לפנות לרותי
טלפון — 927791-04

לעיתונות מקומית צפון
דרוש
אחראי ייצור
לניהול מחלקת
סדר-צילום וגרפיקה
צעיר ומוכשר יזכה במישרה מעניינת בתנאים מצוינים
התפקיד כולל:
שליטה והפעלה של מחשב סדר-צילום מתקדם
וניהול צוות עובדים של מחלקת הייצור
אין צורך בנסיון קודם אך נסיון בתחום הדפוס או ניהול יחשב כיתרון —
אנגלית הכרחית
נא להתקשר החל מיום א'
לרונית מזכירת המנכ"ל טל' 740471-04

דרוש
מהנדס/הנדסאי בנין
לפקוח על עבודות שיפוצים
■ משרה מלאה — באזור חיפה
■ חצי משרה — באזור עכו
להתקשר בשעות 08.00 — 16.00
לטלפון — 244894-04 לנאוה

דקסון DEXON
מפעל לתרופות
טירת הכרמל
★ חשמלאי תעשייה
נסיון קודם של 5 שנים בתעשייה,
כולל פיקוד ובקרת מכונות
— ידע ונסיון באלקטרוניקה תעשייתית
★ מנהל/ת עבודה
למחלקת נקיון
השכלה תיכונית
נסיון בניהול צוות עובדים
★ מנהל/ת חשבונות
סוג 2 לפחות
בעל/ת נסיון בהנהלת ממוחשבת
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים
ומספר טלפון לת.ד. 2115 חיפה 31020

חברה לשרותי כ"א
יכולה לספק כל סוגי עובדים מהר!
★ עובדים בכירים ועד עובדים בלתי מקצועיים
נא לפנות בכתב
לת.ד. 45373 חיפה 31453

לחברה מסחרית בחיפה
דרושה:
מזכירה למנכ"ל
* נסיון של 3-5 שנים בניהול משרד.
* הדפסה עברית-אנגלית חובה.
* שליטה מלאה בשפה האנגלית — חובה.
* ידע בהפעלת טלקס ממוחשב + מעבד תמלילים.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים
לת.ד. 429 חיפה 31003
ולציין טלפון להתקשרות
- סודיות מלאה מובטחת -

קליל kli
קליל תעשיות בע"מ
דרוש
פקיד
למחלקת מכירות
הכישורים הדרושים:
* נסיון באדמיניסטרציה מסחרית במשרד מכירות.
* נסיון בטיפוח ובקידום קשרים עם לקוחות.
* נסיון בהפעלת מחשב.
* עדיפות לבעלי נסיון במפעל תעשייתי.
בפירוט קורות חיים ונסיון בעבודה
נא לפנות בכתב לגב' דורית ישראלי
ת.ד. 210 קרית מוצקין. (26114)
סודיות מובטחת

למוסד חינוכי בנצרת-עלית דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
הכשורים הדרושים:
* נסיון של 5 שנים בניהול מערכת חשבונות כולל: קופה, מאזן, מעקב תשלומים / תקבולים, התאמות בנקים, טיפול בשכר.
* מנהל/ת חשבונות סוג 3.
* חצי משרה — אפשרות לשעות גמישות, מותאם למנסיונו.
* רצוי ידע בהעלאת נתונים על מחשב.
* מועד אחרון להגשת מועמדות 24.3.88.
המעוניינים יכתבו לת.ד. 1090 נצרת עלית

קליל kli
קליל תעשיות בע"מ
דרוש
מהנדס מכונות
למחלקת אחזקה
לתכנון מתקני עזר, צנרת ומערכות שינוע
הכישורים הדרושים:
* נסיון של חמש שנים לפחות בתעשייה.
* גיל — עד 40.
המעוניינים, תושבי הקריות או עכו, העונים על הדרישות יפנו למר הלל פרנקל טל' 711161-04
סודיות מובטחת

למועצה האזורית עמק-חפר
דרושים
* פסיכולוגים
* עובד סוציאלי/מדריך
* רכז תרבות תורנית
* שרת ראשי לבית ספר
* עובד ניקיון לבית ספר
* מדריך בוגר לנוער
פרטים בטלפון 666771-053
למדור כח אדם עד לתאריך 20.3.88
עמוס דגני
ראש המועצה

עירית הרצליה
ביה"ס התיכון לקרית חינוך בהרצליה
דרושים **מורים** לקראת שנת הלימודים תשמ"ט
במקצועות: מדעי החברה; אזרחות, סוציולוגיה, אנגלית, ספרות, תנ"ך, תקשורת המונים, פסיכולוגיה, תולדות האומנות, הסטוריה, מתמטיקה, פיסיקה, כימיה, ביולוגיה וגאוגרפיה
נא לפנות לטל: 541055-052, 542529-052

רשות הדואר
דרושים
דוורים/דווריות לחלוקת דואר באזור תל-אביב
פרטים בדבר תנאי עבודה ושכר אפשר לקבל אצל גב' גילה עיני טלפונים:
03-307258, 03-307260

דרושים:
לחברה ארצית דינאמית ומתפתחת
אנשי/ות תדמית
למטרות מכירה בתחום מעניין ורב-אתגר המציע אפשרויות הכנסה גבוהה וקידום!
נסיון קודם אינו הכרחי
הכשרה מקצועית תנתן במקום
טל: 247526-03 לירון

יותר טוב מנפאואר
לסניף חיפה - המחר המשרדית
מזכירה אנגלית עברית מנוסה לשעות 13.00-19.00, ידע בעיבוד תמלילים, תוכנת וורדסטר, אפשרות גמישות בשעות.
מזכירת מנכ"ל מנוסה, אנגלית-עברית כולל הדפסות וטלקס, ידע בנושאי יבוא ומסמכים - יתרון. מגורים קריות וצפון.
כתבניות עברית-אנגלית מנוסות, על מכונת י.ב.מ.
מעבדות תמלילים מנוסות, בעברית ובאנגלית בכל התוכנות האפשריות.
לפנות לברוריה
-שכר גבוה ותנאים סוציאלים כחוק-
העצמאות 104, א-ה 8:00-14:00
טל: 04-530051 (גם בשבת)
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל-אביב • חיפה • באר-שבע • רחובות
מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

אינטל
אינטל אלקטרוניקה הינה החברה המובילה בישראל בתחום ייצור רכיבי VLSI למחשבים ולמערכות ספרתיות.
טכנאי הפעלה
ליישום תהליכים טכנולוגיים בתחומי הפיזיקה והכימיה והפעלת ציוד מתוחכם
* נסיון בעבודה קודמת
* נכונות לעבודה במשמרות
* גיל 25-40
טכנאים/הנדסאים
בעלי רקע באחד מהתחומים הבאים:
מכונות, אלקטרוניקה, אלקטרומכניקה, מכשור ובקרה.
לטיפול ושיפור מכונות יצור משוכללות הכוללות:
מערכות אוטומציה, ואקום גבוה, מערכות אלקטרואופטיות מכניות ומערכות בקרה ממוחשבות בטכנולוגיה מתקדמת.
* תואר טכנאי מוסמך/הנדסאי
* נסיון מקצועי של 2-3 שנים - יתרון.
לכל המשרות: ידיעת השפה האנגלית
נכונות לעבודה במשמרות ומגורים בירושלים.
המעונינים יפנו בצרוף קורות חיים מפורטים
ובציון שם המשרה מספר תעודת זהות ומס' טלפון אל:
אינטל אלקטרוניקה
ת"ד 3173 ירושלים 91031
יצור מעגלים משולבים בישראל
מודעה זו מיועדת לנשים ולגברים כאחד - סודיות מובטחת -
פרסום שיטה

למקורות חב' מים בע"מ
דרוש
מנהל מרכז מערכות מידע ובקרה
כישורים נדרשים:
- נסיון בניהול יחידות גדולות בעיבוד נתונים.
- כושר ניהול עובדים.
- ידע במיחשוב ובקרה.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בלבד, לת.ד. 22511 תל-אביב, בפירוט קורות חיים.
נא לציין על גבי המעטפה שם המשרה המבוקשת.
רק פונים מתאימים יענו!
סודיות מובטחת!
- המודעה מיועדת לגברים ונשים כאחד.

דשנים וחמרים כימיים בע"מ
מקבוצת כימיקלים לישראל
דרוש/ה
כלכלן לאגף הכספים
תאור התפקיד
* הכנת תחשיבים כלכליים (כדאיות, מימון, תיקצוב וכו')
* הפקת דוחות תקופתיים ונהלים. עבודה שוטפת.
* [illegible]
* בעל תואר ראשון בכלכלה ו/או במינהל עסקים
* ידע ונסיון במערכות ממוחשבות/ניתוח מערכות
* נסיון קודם בעבודה דומה (במפעל תעשייתי)
* ידיעת השפה האנגלית
בעלי כשורים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד עם פרוט קורות חיים, השכלה ונסיון בעבודה
אל: המחלקה לגיוס וקליטת עובדים
ת.ד. 1428 חיפה 31013
פניות מתאימות בלבד תענינה.
סודיות מובטחת.
המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד.

מכון דור עוזר לך לבחור!
רק צוות מקצועי המורכב מפסיכולוגים תעסוקתיים, קליניים וארגוניים יכול לעזור לך לבחור את העובד "האופטימלי" לחברתך.
מכון דור יכול להעמיד לרשותך צוות כזה שיחסוך לך זמן.
נשמח לעמוד לרשותך לפרטים נוספים בטל':
203652, 203656, 03-293116
מכון דור
מיון, אבחון וייעוץ פסיכולוגי
רח' רוזנבאום 4 ת"א

נשיונל סמיקונדקטור National Semiconductor
למרכז הטכנולוגי למיקרואלקטרוניקה במגדל העמק דרושים:
★ פיסיקאים, כימאים, מהנדסי כימיה/חומרים
לתפקידי מהנדסי תהליך (משרה 6703)
תאור התפקיד:
- פיתוח תהליכי ייצור מתקדמים.
- פיקוח על תהליכי ייצור של התקנים מיקרואלקטרוניים.
כישורים נדרשים:
* יכולת ביתוח ויכולת טכנית גבוהה
* יוזמה, פתיחות ונכונות לעבודה מעניינת ומאתגרת
★ עבור חלק מהתפקידים נדרש נסיעה לחו"ל.
★ סטודנטים המסיימים/עומדים לסיים לימודיהם השנה, מתבקשים לפנות.
אחראי קבוצת תחזוקה לצב"ד ספרתי מתוחכם
(משרה 5103)
תאור התפקיד:
- אחריות על טכנאים המתחזקים ציוד הכולל מערכות צב"ד ספרתי מתוחכם וכן מערכות אלקטרומכניות וציוד אנליטי.
- תכנון שיפורים קלים בציוד והוצאה לפועל של טיפולים מונעים מתוכננים ותקונים מזדמנים.
כשורים נדרשים:
* נסיון של 5 שנים לפחות בתחום תחזוקה ציוד בדיקה אלקטרוני.
* יכולת ניהול קבוצה של כ- 10 טכנאים.
* ידיעת השפה האנגלית.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, תעודות וציונים אל: נשיונל סמיקונדקטור אי.סי. בע"מ ת.ד. 619 מגדל העמק 10556 עבור מחלקת כח אדם ולציין את מספר המשרה.

לצה"ל דרושים
מבוקשים לשירות קבע לתפקיד מיוחד הכרוך במגע עם אוכלוסיה:
קציני חי"ר ברמות סרן/רס"נ דוברי השפה הערבית
על המעמדים לפנות לאבי דורון בטלפונים
06-944316, 065-62750, 06-943705, 06-943518, 065-62305

חיל האויר
מציע לנגדים וחוגרים אתגר ועניין מקצועי במגוון תפקידים עם אפשרויות קידום והתפתחות אישית בתחומים הבאים:
★ **נהגים** (בעלי רשיון 03 ומעלה) – בכל הארץ
★ **טבחים** – באזור המרכז והדרום
★ **חשמלאי רכב** (כולל חשמלאים כלליים בעלי רקע מתאים להסבה) – בכל הארץ.
★ **חסרי מקצוע** המתאימים להסבה לתחומים:
טבחות
מכונאי רכב
נגדי משמעת
הכישורים הנדרשים:
א. פרופיל רפואי – כנדרש בכל מקצוע
ב. עד גיל 30.
ג. יוצאי צבא בעלי עבר צבאי תקין
* לזכאים ינתן סיוע בדיור.
* משובצים ביחידות "שדה" יזוכו בתוספת שכר יחודית.
המעוניינים יפנו בצרוף תעודת/פנקס מילואים + מס' ת.ז. שנת לידה שנת עליה של ההורים והאישה (אין צורך בתאום מראש) לרח' אבן גבירול 12 ת"א (קווים 26 70 מהתחנה המרכזית בת"א) או בטלפונים 693801-03 234735-03 בין השעות 8.00-17.00.

לחברה מסחרית בינלאומית המובילה בתחומה
דרושים:
נציגי מכירות מעולים
לסניפים בחיפה ובטבריה
הכישורים הדרושים:
★ יכולת לניהול משא ומתן. ★ יחסי אנוש טובים.
★ כושר ביטוי טוב
למתאימים מובטח תגמול הולם, ואפשרויות קידום נרחבות.
בעלי רכב יפנו בכתב יד, ובצרוף קורות חיים אל ת.ד. 247 תל אביב.

צ.ד.
חב' נצרת לממתקים בע"מ
מקבוצת מפעלי "עלית"
טוב לי עם עלית
דרושים:
מנהל אחזקה אגפי
מהנדס/טכנאי מכונות בעל נסיון רב בתעשיה, נסיון מוכח בנהול צוות עובדים טכני, בעל ידע בתנורים, אוטומציה, פנאומטיקה, ומערכות שנוע ובקרה.
מהנדס/הנדסאי תעשיה ונהול
להקמה, מעקב וגבוי מערך נורמות באמצעות מחשב. רצוי נסיון בתעשיה, ידע בחקר עבודה, שיפור שיטות ומדידת עבודה, הקמה ונתוח תחנות עבודה.
מנהל כח-אדם
בעל נסיון בתעשיה, הכרת דיני עבודה ותנאי העסקה, נסיון בנהול מערכות מנגנון וכ"א, ייזום מערכות משאבי- אנוש.
מנהל בית מלאכה
בעל נסיון מוכח בנהול צוות טכני מגוון בתעשיה, עם דגש על עבוד שבבי ומסגרות מכנית.
לתושבי האזור תנתן עדיפות, מועמדים הרואים עצמם מתאימים לתפקידים הנ"ל מתבקשים לפנות בכתב לאגף כח- אדם בחב' נצרת לממתקים בע"מ, ת.ד. 612, נצרת- עילית, 17000.

מכון דור
הבחירה האופטימלית
מיון, אבחון וייעוץ פסיכולוגי.
ת"א. רוזנבאום 4. טל': 203652, 03-293116.

صكتا من الأمل

הלוח הארצי הארץ חדשות

ORS שרותי כח אדם

לאו.אר.אס חיפה דרושים:

★ **מנהל מחסנים** בכיר נסיון בנהול מחסנים בהיקף גדול בתעשיה מחסן ממוחשב נהול צוות עובדים – קבועה.
★ **סטודנטים** פקולטה להנדסת מכונות/תעשיה ונהול בעלי רקע כטכנאי אלקטרוניקה בצה"ל.
★ **מבקר טיב** רצוי הנדסאי/טכנאי מכונות נסיון בביקורת CNC, קריאת שרטוט.
★ **משגיחים** נסיון רב בתעשיה במערכות פיקוד בקרה פנאומטיקה אלקטרוניקה חשמל
★ **מחסנאי** נסיון במפעל תעשייתי במחסן מרכזי ידע בהפעלת מלגזה – קבועה.
★ **כרסמים/חרטים** אוניברסליים לעבודה קבועה
★ **עובדי/ות ייצור** לעבודה במפרץ חיפה ארוחות - הסעות.
★ **מזכירת שיווק** אנגלית ברמה גבוהה, עבוד תמלילים עברית/אנגלית. טלקס. פקס. משרה קבועה.
★ **פקידת קבלה** נסיון בקבלת קהל במרפאות שיניים, משרה קבועה.

עובדינו מקבלים תנאים סוציאליים מלאים ושכר גבוה. מתאימים יפנו:
סניף חיפה: רח' הרב הרצוג 2 חיפה 04-671937, 663703, 664002
סניף הקריות: מרכז צבר, חדר 29, קרית ביאליק 04-709077, 709076

הטובים עובדים קבוע ORS

לפרויקט מעניין וייחודי בחיפה
דרוש/ה

איש/ת שווק והדרכה

כישורים נדרשים:
* רקע השכלתי נרחב ביחסי ציבור ופרסום.
* ידע ונסיון בהדרכת אנשי מכירה והקמת צוות.
* נסיון בייעוץ ובניית מערכת תשתית שווקית.
* יעוץ בלווי בעבודה בשטח.
* ידע ונסיון בפתוח שיטות מעקב

תנאים טובים למתאימים

בפרטים נא לפנות בכתב־יד קורות חיים אל ת.ד. 36770 תל־אביב 61367 עבור "שיווק והדרכה" וטלפונית: 057-31740 ליוסי עמר

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

דרוש/ה

מהנדס תכנה במעבדה לתיב"ם

תאור התפקיד:
פיתוח תכנה עבודה עם תוכנות קיימות. פיתוח פרוייקטים

הכישורים הדרושים:
בוגר מדעי המחשב/חשמל יכולת הבעה בע"פ ובכתב בעברית ובאנגלית. נסיון בשפה C וחבילות גרפיות הכרת מערכות הפעלה VAX/VMS ו־UNIX.
הערה: המשרה הינה בהיקף 75%
מספר המשרה: מה/99

פקידה כללית

הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית מלאה. ידיעת השפה העברית על בורייה, כולל הדפסה. נסיון בעבודה על מעבד תמלילים. נסיון קודם בעבודות משרד מגוונות. יכולת לעבודה עצמאית. יכולת לקיים קשר נאות עם קהל
מספר המשרה: מה/67

כתבנית דו־לשונית

הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית מלאה. ידיעה טובה מאד של השפה העברית, כולל הדפסה. ידיעת השפה האנגלית על בורייה – שפת אם יתרון – כולל הדפסה. נסיון בעבודה במעבד תמלילים.
הערה: המשרה הינה בהיקף 65% משרה.
מספר המשרה: מה/92

מועמדים/ות מתאימים/ות העונים, יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 20.3.88. אל: אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000.

אורט ישראל
דרושים

כרמיאל
לבית חינוך תיכון מקיף.
אורט ע"ש הורוביץ
רח' צה"ל 103
טלפון: 04-98788/988804

● **מורים למלוי מקום** –
מיד לאחר חופשת הפסח במקצועות:
★ **הכרת־המחשב**
★ **טבע** (לחט"ב)
★ **גיאוגרפיה** (חצי משרה)
(תיבדק אפשרות המשך ההעסקה גם בתשמ"ט)

קצרין
ביה"ס מקיף אזורי
נופי גולן
ת.ד. 18 – קצרין
טלפון 06-962088/962090

● **מורים –**
לשנה"ל תשמ"ט
המקצועות:
★ **הסטוריה ואזרחות**
★ **תנ"ך**
★ **ספרות**
★ **מחשבים**
★ **מתימטיקה**

לשלוחי חברה לביטוח בע"מ
סניף ירושלים
להקמת מחלקה לביטוח אלמנטרי
דרוש/ה

איש/ת ביטוח

למשרה מלאה
הכישורים הדרושים:
ידע ונסיון מוכח
★ בחיתום
★ קבלת עסקים
★ טיפול בסוכנים
★ תביעות

לקביעת ראיון נא לפנות למנהל הסניף, מר שי דיראלי בטל' 02-222341 (מיום א')
תנאים טובים למועמד המתאים/ה
סודיות מובטחת

מקבוצת "הראל – שלוח – המשמר"

לחברת בניה בחיפה
דרושה

פקידה כללית

למשרה מלאה

הכישורים: ידיעה בהנה"ח עם נסיון של 5 שנים ונסיון בהפעלת מחשב.

לקביעת ראיון נא להתקשר: 04-727862
04-727804 ובערב 04-387397 (לא בשבת)

למפעל תעשייתי מהגדולים בישראל
דרוש

סוכן/מחלק
לחנויות מכולת
תושב ירושלים עם רכב חלוקה
סגור 1/2־3 טון
נסיון קודם במכירות/חלוקה הכרחי
לפנות לת.ד. 9006 רמת אפעל רמת גן 52190

תפרון – מפעלי טקסטיל – קרית ביאליק
למחלקת פיתוח מוצרים
דרושות:

* **מעצבת אופנה**
בעלת נסיון

* **הנדסאית / בוגרת שנקר**
במגמות טכנולוגיה או תעשייה וניהול

* **תדמנית**
בעלת נסיון

לפנות לטלפון 04-709510/1

לבית־ספר אורט מעלות.
דרושים לשנה"ל תשמ"ט:

מורים

במקצועות הבאים:
* מתמטיקה.
* פיסיקה.
* מהנדס מכונות
רצוי בעל תעודת הוראה.
* לשון.
* ספרות.
* מגמת המנהל והמזכירות.
* ערבית.
* מחשבים.
* גרפיקה.
* כימיה.

פרטים ניתן לקבל בטל' 04-976351 בין 15.00־8.00

למשרד פרסום בהקמה

מנהל – תקציבאי / או פרסומאי

בעל נסיון מוכח, בפרסום, שיווק ויחסי צבור
מתאימים בלבד, יכתבו לת.ד. 5374
קרית־ביאליק עבור מנהל

מכון דור
מיון אבחון פסיכולוגי

עבור אחד מלקוחותינו
חברה בינלאומית
(בתחום היהלומים והתכשיטים)
בירושלים
דרושות

מוכרות לאולם תצוגה

★ גיל 30־60 ★ ידיעת אחת מהשפות הנ"ל: גרמנית, אחת השפות סקנדינביות, צרפתית או ספרדית.
★ שעות גמישות (מינמום 6 שעות ביום)
לקביעת ראיון נא להתקשר לטל: 03-203652

מכון דור רוזנבאום 4 ת"א

לחברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
דרושים יזמים חברתיים
לתפקיד

מנהלים

למתנ"סים
★ באר יעקב
★ קרית מלאכי
★ קרית טבעון

דרישות התפקיד:
● השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) תנתן עדיפות לבוגרי תוכנית שורש ● נסיון מוכח בארגון מינהלי וכלכלי בהיקף רחב ● יעדף נסיון במינהל חינוכי ובחינוך המשלים
● נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות ● מגורים במקום תנאי הכרחי
יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים שמות ממליצים ופרוט הנסיון אל עמי שגב החברה למתנ"סים גבעת נוינט ירושלים 91034
על הפניות בציון המקום המבוקש להגיע עד ל־25.3.88
ייענו מועמדים מתאימים בלבד

להברת משלוחים בינלאומית בירושלים
דרוש/ה
פקיד/ה לטיפול במשלוחים
נסיון בשילוח בינלאומי או ביבוא ויצוא
לפרטים: להתקשר 02-233371 לפיטר בשעות העבודה

אימפריה של קולנוע

למחלקת התרגום
דרוש/ה

כתבן/ית
בשפה העברית
נא לפנות לאורנה 02-669941

למפעל הלנה רובינשטיין במגדל העמק
דרושה

מזכירה בכירה

בעלת נסיון קודם והעונה לדרישות הבאות:
★ ידע בעבודה עם מעבד תמלילים, פקס וטלקס
★ כושר ניסוח בעברית ובאנגלית
★ מקום מגורים בסביבה
פניות יש לשלוח לת.ד. 1 מגדל העמק

למפעל במפרץ חיפה
דרוש:

מהנדס כימיה / כימאי

הגדרת התפקיד: כימאי המפעל

תחומי העיסוק: בקרה שוטפת על תהליך הייצור ופיתוח מוצרים חדשים.
דרישות התפקיד: ידיעת השפה האנגלית
רצוי נסיון של שנתיים בתעשייה. עדיפות לבעלי נסיון בכימיה אורגנית.

מועמדים מתאימים, יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 629 חיפה 31006 נא לציין על גבי המעטפה עבור משרה 88 כ'

לחברת שילוח בינלאומית
דרושה

מזכירה למנכ"ל

* שליטה מלאה בעברית / אנגלית והדפסה
* למשרה מלאה
* הופעה נאה
* נסיון של 5 שנים
טלפון – 04-668191

שופר־סל

לסניף נוות שד' הרצוג ירושלים
דרושים/ות

קופאים/ות

הכשרה תינתן במקום.
העבודה במשמרות בוקר וערב לסירוגין.

המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל הסניף, שד' הרצוג פינת רח' בודלא ירושלים.

דרושים

מאבטחים למתקן בטחוני באזור חיפה

★ שכר גבוה למתאימים ★ גיל: עד 27
★ בוגרי יחידות שדה קרביות ★ פרופיל 76 ומעלה ★ אפשרות למשרה חלקית (3 לילות בשבוע לפחות) - מתאים גם לסטודנטים.
ועדת קבלה תתקיים במשרדי חברת "השמירה" - רח' הנמל 33, קומה ה', חיפה, ביום ב', 14.3.88, בין השעות 16.00־11.00.
נא להביא פנקס מילואים, תעודת שחרור, פנקס שבי ותמונה.

לחברה גדולה
דרושים

בחיפה:
★ **שקלן־מוכר**
על משקל ממוחשב
★ **פועלים לעבודה פיזית**
העבודה במשמרות ובשעות הבוקר המוקדמות
מועמדים יפנו לשושי 04-641111

במפרץ חיפה
★ **מסגר/רתך**
מועמדים יפנו למרק שניידר 04-721238, 04-722685

בטירה
★ **מלגזן**
בעל רשיון נהיגה ובריאות טובה
★ **פועל לעבודה פיזית**
מועמדים יפנו לאלכס כתן 04-573113-2-3

– מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד –

לעבודה בחברת חשמל
דרושים

מסגרים רתכים

לפרטים נא לפנות:
"הילה"
דרך עכו 14 ק. ביאליק
טל. 04-711130, 702934
בערב ובשבת 04-703741
– העבודה מיידית –

למחלבת תנובה בחיפה
דרושים

חשמלאים

לאחזקת מערכות אוטומטיות מבוקרות מחשב

הכשורים הדרושים:
1. בוגר בי"ס מקצועי, בעל רשיון חשמלאי מוסמך.
2. ידע ונסיון בבקרים מתוכנתים.
3. ידע ונסיון בתחזוקת ציוד פנאומטי.
4. ידע ונסיון בתחזוקת מכונות אריזה ומלוי אוטומטיות.
5. ידיעת השפה האנגלית – טכנית.

נא לפנות בכתב למהנדס המפעל.
מחלבת תנובה חיפה. ת.ד. 1211 חיפה 31012
או טלפונית 04-643341

– מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד –

דרושים

לחברה לשרותי נקיון
דרושים/ות

★ **פקח**
+ טלפון + רשיון
★ **אחראית לנהול צוות נקיון**
ל־8 שעות כולל יום שישי
★ **עובדים/ות נקיון**
ל־9 שעות כולל יום שישי

– תנאים טובים למתאימים –

לפנות לת.ד. 44589, מיקוד 31445,
חיפה טל': 04-522254

לעיתון הארץ
דרושות

דיילות מכירה

שעות עבודה גמישות
3־4 פעמים בשבוע
תעריף שעה + עמלות
להתקשר 03-5121339 אורית

תא"מ
תמרוקי ישראל בע"מ

למפעלנו באזור התעשיה ברעננה
דרושה

פקידת קבלה
בעלת ידע בהדפסה למשרה מלאה
נא להתקשר לטלפון 052-21153
לגברת אאידה

לחברה ארצית לבניה
לסניף ירושלים
דרושה

מזכירה
בעלת נסיון בהדפסה עברית לעבודה בימים א'־ה' מ־14.30־19.00
לפנות לת.ד. 1624 ירושלים

החברה להגנת הטבע
סניף ירושלים
דרוש

פקיד/ה לרישום טיולים
בעל/ת תעודת מוסמכה נסיון בעבודה עם קהל, ידיעת אנגלית המשרה מלאה
לפנות לנחמן טל' 02-244605, 02-222357

לחברה תעשיתית
בת"א
דרוש

חשב

– רואה חשבון מוסמך
בעלי נסיון – וידע
בהפעלת מערכות
ממוחשבות מתקדמות
יפנו בכתב יד, בצרוף
קורות חיים, לת.ד.
2646 ת"א
(משרה 27)

תעשיות אלקטרוכימיות (פרוטארום) בע"מ
אזור התעשיה הדרומי, עכו, ת.ד. 2357

מחסנאי בכיר

* בעל נסיון ויוזמה בניהול עבודה ובסידור מחסנים.
* עדיפות למועמד המתמצא בחלפים ובצנרת תעשייתית
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצ'ון פרטים מלאים למחלקת כח אדם לגלעד.

למפעלי עץ כרמיאל בע"מ
דרושים

★ **איש אחזקה** למפעל תעשייתי עם ידע בעבודות חשמל
★ **חשמלאי תעשיה** עם נסיון קודם.
★ **מבקר איכות למשלוחים** עם ידע בענף העץ
★ **עובדת נקיון** ל־4 שעות עבודה אחה"צ
לפרטים לפנות טלפונית במפעל 04-986661/2 ובבית 04-987027 לאברהם

שופר־סל

לסניף חורב במרכז אחוזה חיפה
דרושים/ות

עובדי/ות מח' כלי בית וביגוד

הכשרה תינתן במקום.

המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל הסניף במקום.

ציקלון
מוצרי תעופה בע"מ
דרושים/ות:

לאגף הנדסה

מהנדס חומרים –
★ בעל נסיון בנושאים הבאים:
– טפולי שטח
– טפולים תרמיים והדבקות (הכרת תהליכים ומפרטים)
★ בעל רקע מקצועי־תעופתי
★ שליטה בשפה האנגלית

לאגף אבטחת איכות

מבקרי תהליך
★ לבצע עבודות בקורת בתהליך ייצור

מבקרי איכות
★ לעבודות מבנאות תעופתיות
★ רצוי יוצאי חיל האויר

לאגף כספים

כלכלן
תפקיד:
– ריכוז וניהול חוזים
– מעקב גביה
– הכנת דוחות
– קשר עם לקוחות
כשורים:
★ תואר ראשון בכלכלה/מנהל עסקים
★ שנתיים נסיון בתעשיה
★ בעל כשר ניהול וארגון
★ נסיון בעבודה עם מחשב
★ שליטה מלאה באנגלית

5 ימי עבודה בשבוע. הסעות מחיפה ורחבי הגליל המערבי
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים למדור קליטת עובדים, צקלון ת.ד. 114 כרמיאל 20140
מועמדים מתאימים יענו

– מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד –

לאלימלך דרושים

סוכנים/מפיצים
להרחבת רשת השיווק למעדניות
ניסיון קודם בענף המזון הכרחי.
עדיפות לבעלי רכב.
תנאים טובים למתאימים.
נא להתקשר לטלפון 03-814545

אלימלך - אוכל יהודי אמיתי

לחברה קבלנית לבנין
בצפון הארץ
דרוש

מהנדס ביצוע

נסיון מוכח של חמש שנים.
נא לשלוח קורות חיים.

לת.ד. 10086, מפרץ חיפה מיקוד 26110

תימטק
גיתם מערכות הדמיית בע"מ

דרוש/ה

טרפיק

תאור התפקיד: ארגון ואחריות לזרימה שוטפת של משימות מקצועיות, כולל טיפול בארכיון המשרד.
העבודה עם צוות מקצועי מיומן וגדול בתנאי לחץ.
יועדפו בעלי נסיון בעבודת טרפיק או עבודת ארגון דומה.
היקף המשרה: ימים א'–ה' שעות 08.00–17.00.

מועמדים/ות מתבקשים לפנות ביום ראשון טל' 03-250122 – סודיות מובטחת.

שופר־סל

לסניפי חיפה
דרושים

מנהלי מחלקת בשר

תנאי שכר טובים

המעוניינים מתבקשים לפנות למר שנהב ישראל בהיפרכל צ'ק פוסט, ביום ראשון, 13.3.88, בין השעות 10.00־16.00.

לחברה לשווק ברזל לתעשייה
דרושים

אנשי מכירות מנוסים

הכשורים הדרושים:
* נסיון מוכח כאיש מכירות
* רכב פרטי או מסחרי
* מגורים באיזור עפולה או הסביבה

קורות חיים + נסיון מוכח בענף, הינכם מתבקשים לשלוח בכתב עבור ת.ד. 33431 חיפה – עבור "איש מכירות" האנשים המתאימים ייענו ויוזמנו לפגישה אישית.

ל"כאן גולן"
דרוש:

צעיר אחראי ונמרץ

לתפקיד איש מכירות
וטיפול במשכנתאות
ניסיון במכירות – יתרון
בעל רכב

לקביעת ראיון 04-206378/9, 04-708604

עירית תל-אביב-יפו

מכרז פומבי

בהתאם לסעיף 3 לתקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים) תשל"ט – 1979 מכריזה בזה עירית תל-אביב-יפו על משרה פנויה במחלקת כח אדם במינהל החינוך הנוער והתרבות.
מכרז מס: מה/88/28
תואר המשרה: מנהל מדור מינהל
דרגת המשרה: טריט 1 של הדירוג האחיד
תאור התפקיד: אחריות על פעולות מדור כ"א האמון על הטיפול במשרות עובדי מינהל במסגרת מינהל החנו"ת.

דרישות המשרה:
1. השכלה תיכונית מלאה בתוספת קורסים רלבנטיים בתחום המינהל וכ"א.
2. נסיון של 5 שנים לפחות בעבודות שבתחום אחריותו.
3. ידע והבנה בעבודה עם מערכות ממוחשבות.
4. ידע בתחום נהלי עבודה, הסכמי שכר וכו'.
5. ידיעת השפה העברית על בוריה.

בקשות למיכרז בצירוף תיאור תולדות החיים ותעודות המעידות על כישורי המועמד. יש להגיש במעטפה סגורה בשני עותקים, למשרדי העיריה במגנון, על גבי "שאלון/אישי בקשה למשרה פנויה". טופס מס 2025, ולציין על המעטפה את מספר המיכרז.
טפסים להגשת בקשות אפשר להשיג במגנון באופן אישי או ע"י הדואר.
בקשות שתגענה ללא תעודות כאמור. לא תבאנה בחשבון.

התאריך האחרון להגשת הצעות הוא: ג' ניסן תשמ"ח 21 במרץ 1988.

אלי עשת
מנכ"ל העיריה

בעיריה בונים עיר - בוא והיה שותף

---

optomic®
TECHNOLOGIES CORPORATION LTD.
ELECTRO-OPTICS & MICROWAVE TECHNOLOGY

למפעל לאלקטרוניקה עתיר ידע באיזור חיפה

דרושים
מועמדים למשרות הבאות:

1. משרה מס' 199 / **מהנדס כימיה** נסיון בציפויים (רצוי גם בפוטוליטוגרפיה)
2. משרה מס' 200 / **מהנדס אופטיקה** נסיון במכשור למעבדה אופטית
3. משרה מס' 201 / **טכנאי כימיה** נסיון בציפויים (רצוי גם בפוטוליטוגרפיה).
4. משרה מס' 202 / **טכנאי** להפעלת ציוד בטכנולוגיות ואקום.
5. משרה מס' 203 / **טכנאי אופטיקה** נסיון במכשור ומעבדה אופטית.
6. משרה מס' 204 / **טכנאי מכונות** נסיון בייצור ומנגנונים מכניים.
7. משרה מס' 205 / **הנדסאי ייצור** נסיון בעבודות תפייר, בניהול מלאי ורכש.
8. משרה מס' 206 **הנדסאי אלקטרוניקה** נסיון במעגלים אנלוגיים ודיגיטליים.
9. משרה מס' 207 - 211 / **מרכיבים** נסיון במיקרואלקטרוניקה.

נא לפנות בכתב יד, בצרוף קורות חיים,
לת.ד. 9834 חיפה – 31097

דרושה

קלדנית מנוסה

לקביעת ראיון נא לפנות לאשכול,
סוכנות בטוח בע"מ,
חיפה, העצמאות 25,
טלפונים 673618, 672879

למטבח וחדר אוכל
במפעל בטחוני
בירושלים
דרושים

★ **טבח**
★ **אחראי/ת חדר־אוכל**

לטלפן 02-535161
למטבח ליהודה
מיום א'

לחברה תעשייתית
דרוש/ה
פקיד/ה
למחלקת הרכש
כישורים:
השכלה תיכונית. ידיעת השפה העברית על בוריה. רצויה ידיעת אנגלית. כושר ניהול משא ומתן בתחום עסקי. ניסוח ברמה נאותה. עדיפות לבעלי/ות ידע בהנהח"ש.
דרושה
מזכירה
לועד עובדים
כישורים:
השכלה תיכונית. שליטה מלאה בשפה העברית והדפסה. כושר ארגון. בעלת יוזמה ותאום. ידע בהנהח"ש. רצוי נסיון קודם בתפקיד דומה.
המעוניינים יפנו בכתב יד לאנף כ"א ת.ד. 332 ת"א מיקוד 61002
מועמדים/ות מתאימים/ות בלבד יענו

בית החולים ביקור חולים י־ם
גם את יכולה להיות אחות מעשית!!
בלי תשלום ובתנאי פנימיה תלמדי מקצוע מענין ומכובד המבטיח בסיום, מקום עבודה קבוע.
- מתקבלות בוגרות 10 שנות לימוד לפחות
- ההרשמה עד סוף החודש בבית הספר לאחיות ליד בית החולים ביקור חולים י־ם

רח' שטראוס 5 ירושלים
טל 02-234200

משרד העבודה והרווחה
דרושים/ות
עובדים/ות סוציאליים/ות
לשרות המבחן למבוגרים בתל־אביב וסביבתה
לעבודה טיפולית מעניינת עם הדרכה מקצועית צמודה בתחומי הטיפול הפרטני, קבוצתי ומשפחתי.
לפנות בין השעות 8.30—13.00
לטלפון 03-336083

לעיתון הארץ
דרושות
דיילות מכירה
באשדוד, באר שבע ואשקלון
להתקשר 03-5121340 אורית

לטמפו תעשיות בירה
למחסן תוצרת ומישלוחים בחולון
דרושים
מחסנאים
הכישורים:
★ גיל 25־35
★ 12 שנות לימוד לפחות
★ נכונות לעבודה ב־2 משמרות
★ עבר ללא דופי
★ רצוי רקע בעבודת מחסן
מועמדים מתאימים תושבי הסביבה מתבקשים לפנות אישית למחלקת כח אדם, טמפו, רח' המלאכה 9, איזור התעשיה חולון

למפעל כימיקלים ותיק במרכז
דרוש
מהנדס אחזקה
לתפקיד מנהל מחלקת אחזקה
רקע וכישורים נדרשים:
- בוגר הנדסת מכונות — רצוי
- נסיון בעבודת אחזקה — רצוי בתי עשייה הכימית.
- יכולת לנהל באופן עצמאי עבודות אחזקה כולל תיכנון פרוייקטים.
- יכולת לנהל צוות עובדים (כ־70) ותיק ומקצועי
- נכונות לעבוד מעבר לשעות העבודה המקובלות

תנאים טובים למועמד המתאים
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 22461 תל־אביב. מיקוד 61223

מנהל סניף ירושלים
של אחת מתעשיות המזון הגדולות בארץ
מתפנה בקרוב!
הצעות עבודה בנושא מזון ושווק
אפשר להעביר לת.ד. 27288
ירושלים

לחברה בנמל תעופה בן־גוריון
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת
★ סוג 3 לפחות
★ נסיון של 5 שנים לפחות
★ עד גיל 45
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב־יד תוך פירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 58 נתב"ג מיקוד 70100
דרושים
טרקטוריסטים ומלגזנים
★ בעלי רשיון נהיגה לרכב פרטי ומשא
★ שליטה מלאה בעברית
★ לאחר שרות צבאי
★ בריאות תקינה (פרופיל מעל 72)
★ העבודה במשמרות
ועדת קבלה תתקיים ביום ב' 14.3.88 בין השעות 13.00־16.00 בבנין ממן בנתב"ג מח' כח־אדם
להצטייד בפנקס מילואים, תעודת זהות, רשיון נהיגה ואישורי לימודים

להיפרשוק תנובה החדש בנתניה באיזור התעשיה הישן (קרית אליעזר)
דרושות:
קופאיות
הכישורים הדרושים:
★ השכלה תיכונית.
★ נכונות לעבודה במשמרות לחילופין.
★ היקף המשרה 6 שעות עבודה ליום.
★ נסיון קודם אינו הכרחי, ההכשרה תינתן במקום העבודה.
מועמדות מתאימות, תושבות נתניה וסביבתה הקרובה, מתבקשות לפנות אישית למר דוד גלאון במשרדי סניף "תנובה" בנתניה, רח' זנגביל מס' 13, החל מיום ראשון 13.3.88.
— סודיות מובטחת —

דרושים:
דיילים/ות
לפרוייקט ייחודי
הפועל לראשונה בישראל
* לעבודה בשעות אחה"צ והערב באזורים: ת"א + צפון כ"ס־רעננה, רמה"ש, הרצליה, חדרה ואשדוד
טל: 03-233169 למקס

מבוקש:
רכז חינוכי לסניף "מכבי־צעיר" בהרצליה
מועדון ספורט מכבי הרצליה מחפש מועמד מתאים לרכז סניף "מכבי־צעיר" בהרצליה
★ כושר ריכוז והדרכה
★ נסיון בהפעלת נוער.
★ מתאים: מדריך מדע בצה"ל
★ משרה מלאה
כל המעוניין ישלח תולדות חיים ופרטים: למכבי הרצליה, רח' הרב קוק 37, הרצליה

לעיתון צומת השרון
דרוש/ה
גרפיקאי/ת מנוסה
בעל/ת נסיון בעיצוב גרפי בביצוע ובעבודה בצבע
לקביעת ראיון נא לפנות לטל: 052-911110 (לתמי)

מחפשת 1/2 משרה?
אם את אוהבת לעבוד עם קהל ויש לך הופעה נאה וכושר הבעה ומחפשת עבודה באזור מגורייך
יש לנו הצעה עבורך
בתחום קידום המכירות
המעוניינות תפנינה בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 4123 רמת־גן מיקוד 52141 עבור מס' 17

למשרד נסיעות תור־דרום ת"א
דרוש/ה
פקיד/ה נסיעות מורשה
★ נסיון של 3 שנים
★ שעות עבודה רצופות
— תנאים טובים וסודיות מובטחת —
נא להתקשר לרבקה טל: 03-290471 בין השעות 14.00־16.00

דרוש
נהג־חובש
למישרה מלאה
בדבר פרטים נא לפנות טלפונית לעמליה 052-31580, 052-24758

נציבות שירות המדינה
מודיעה על פרסום
מכרז פומבי מספר 669
למשרת מנהל/ת אגף שירותי מידע במשרד התחבורה, לשכה ראשית, חולון
הדרגה:
9—11 של דירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח או בדירוג המהנדסים
דרישות המשרה:
השכלה אקדמאית (תואר ראשון) במדעי המחשב או במינהל עסקים או מתמטיקה ותשע שנות ניסיון בשטח המקצועי.
למהנדס בעל תואר ראשון לאחר ארבע שנות לימוד, ניסיון של שמונה שנים בשטח המקצועי. סיום קורס ניתוח מערכות.
פרטים נוספים ותיאור התפקידים אפשר לקבל בלשכה המחוזית של נציבות שירות המדינה, הקריה, רח' קלמן מגן 10, תל־אביב טל. 03-255381.
בקשות בצרוף מסמכים יש להגיש ללשכה הנ"ל על גבי טופס מדף 2115 (אותו אפשר להשיג בכל סניפי הדואר) עד ליום ז' בניסן התשמ"ח (24.3.1988).

כימאי
נדרש M.S/PH.D
בסינטזה אורגנית, האוהב את עבודתו וטוב בה
אי. אר. סי. קריית הטכניון טל 04-225175

רוצה לעשות כסף?
אנו חברה העוסקת בשיווק ובקידום מכירות
יש לנו הצעה עבורך לעבודה באזור מגוריך
אם את/ה בעל/ת מרץ יוזמה חריצות אנו מציעים עבודה קשה שכר גבוה ואפשרויות לקידום
המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 4123 רמת־גן מיקוד 52141 עבור מס' 1

למוסד ממלכתי למחקר ולפיתוח בגוש־דן
דרושות
מלחימות/ מחווטות
מעולות במקצוען
בעלות ידע בסיסי באלקטרוניקה
לאחר שירות צבאי
לעבודה בטווח ארוך
נא לפנות בכתב בפרוט קורות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 25099 ת"א עבור זהבה

לחברת יבוא דרוש
סוכן עצמאי
להפצת [illegible]
עם נסיון + רכב, באזור הצפון הדרום
02-638583

תן יודך לשמירת בטחון הפנים והאיכות הסביבה
שרות בתי הסוהר
מינהל כ"א והדרכה
דרושים
1. **סוהרים/ות למגזר הבטחון**
בעלי השכלה של 10 שנים ומעלה.
2. **עובדים סוציאלים**
בעלי תואר אקדמי בעבודה סוציאלית.
3. **מדריכים חברתיים**
בעלי תואר ראשון בחנוך או מדעי החברה או השכלה על תיכונית בתחומי החנוך והחברה
4. **מורים/ות**
מוסמכים להוראה עם נסיון.
5. **חובשים**
בוגרי קורס חובשים קרביים או בכירים בצה"ל.
6. **מסגרים לב/ס איילון (אזור רמלה)**
בעלי תעודות מקצועיות עם נסיון.
7. **כלכלן למח' תכנון וארגון בירושלים**
בעלי תואר בכלכלה או מינהל עסקים רצוי נסיון בתכנון תקציב ונתוח כדאיות

אם הנך עונה על התנאים הבאים:
- גיל עד 35
- לאחר שרות חובה בצה"ל
- פרופיל 65 ומעלה
- אזרחות ישראלית
- עבר ללא דופי

הנך מתבקש לפנות אל:
לשכת גיוס רח' מקלף 3 ת"א, טל' 03-261128, 266922 עם ת"ז, פנקס מלואים ותעודות המעידות על השכלה קבלת קהל משעה 08.00 עד 16.00

קרן קימת לישראל
דרוש/ה
6/88 מנהל/ת לשכת הקק"ל בגרמניה
★ השכלה אקדמאית מתאימה וניסיון רב בתחום הארגוני, בעריכת מגביות ובעבודה ציבורית;
★ ידיעת השפה העברית והגרמנית על בוריה;
★ כושר הבעה בכתב ובע"פ בשפות הנ"ל;
★ ידיעה יסודית בהיסטוריה, במסורת ובתרבות של עם ישראל והכרת הקהילה היהודית בגרמניה;
★ כושר וניסיון בקיום בית פתוח ומגע עם אנשים
מועמדים/ות מתאימים/ות המסלאים/ות אחר דרישות התפקיד הנ"ל יפנו בכתב בצירוף פירוט תולדות חיים, השכלה וניסיון, לקרן קימת לישראל, אגף האדמיניסטרציה, ת"ד 283 ירושלים, לא יאוחר מיום 23 במארס 1988 ולציין על־גבי המעטפה "מכרז מס' 6/88"

נציבות שירות המדינה
ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה
דרושים בירושלים
אקדמאים
לעבודה מקצועית
★ דרושים בעלי תואר אקדמאי בכלכלה או בסטטיסטיקה או בסוציולוגיה או בכלכלה חקלאית.
★ תינתן עדיפות לבעלי נסיון בעבודה מקצועית
★ העובדים יועסקו בחוזה מיוחד
★ הדרגה תקבע על פי כללי התקשי"ר ובהתאם לניסיון ודירוג המשרה
המעוניינים מוזמנים לבוא לראיון אישי אצל מר ישראל לייבר, מנהל מחלקה מקצועית בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
הקריה, רוממה, ירושלים — בניין 26, חדר מספר 1
הראיונות יתקיימו בימים א',ב',ה' (13.3.88, 14.3.88, 17.3.88)
בין השעות 13.00 ל־15.00

רשות הדואר
לדואר רעננה
דרושים/ות
קבלנים לחלוקת דואר
פרטים אצל:
מנהל הדואר מר בועז שלום,
בבית הדואר ברח' אופסטרלנד 4.
טלפונים:
052-445191, 450217, 913713

"הילה" בע"מ
סחר חוץ — שווק וקידום מכירות
מנהל שווק רציני
בעל קשרים,
בעל רכב.
בדבר פרטים:
לפנות טלפונית
02-242312, 249979

עובדות למכירת צמוד בית וגן
נסיון + ידע
מושב גבעת־חן, רעננה
טל: 052-28127

לעיתון "הארץ"
דרושים:
סוכנים/ מחלקים
לחלוקת עיתונים לבתי מינויים בשעות הבוקר המוקדמות באזור גבעתיים ות"א, בעלי קטנוע או רכב
תנאים טובים
להתקשר: 5121336

SOS כח אדם
אנשים לעבודה קבועה
* **מזכירות דו לשוניות מנוסות,** מעבד תמלילים, טלקס, למשרות מלאות וחלקיות באיזור ת"א.
* **מזכירה** נאה למשרד לשירותי פירסום, שליטה מצוינת באנגלית, הדפסה עב/אנ בעלת יכולת־אירגונית למשרה מלאה בת"א.
* **הנדסאי אדריכלות,** בוגר ביה"ס להנדסאים לאחר פרוייקט גמר, בעל ניסיון של 3 שנים לפחות בהוצאת תוכניות עבודה, למשרה מלאה בת"א.
* **דיילות מכירה** באמצעות הטלפון, למוצר חדשני בתחום אביזרי בית, בעלת קול נעים ויכולת תקשורתית בטלפון.
* **מסגר־רתך,** בוגר ביה"ס מקצועי, בעל נסיון של שנתיים בצה"ל או בתעשיה, לחברה גדולה בר"ג, שכר גבוה.
* **מכונאי אחזקה,** בוגר ביה"ס מקצועי, בעל ניסיון של שנתיים בצה"ל או בתעשיה, בעל ידע בקריאת שרטוט מכונות, למפעל גדול בר"ג שכר גבוה.
* **זווד אלקטרוני,** ידע בקריאת שרטוט, נסיון בריתוך co2, מסגרות מכנית למפעל באיזור אריאל.

השרות לעובדים ללא תשלום
ת.א. פינסקר 7 טל. 296384, 03-292190

משטרת ישראל
מודיעה על הקמת יחידה חדשה
למשימות מיוחדות
היחידה תופעל במסגרת משמר הגבול ותעסוק בפעילות מבצעית ותפקידי שיטור מיוחדים בכל רחבי הארץ.
דרושים
- יוצאי יחידות קרביות
- עד גיל 30
- בעלי בריאות מעולה
- השכלה תיכונית
- בעלי מוטיבציה גבוהה

שכר התחלתי כ־1300 ש"ח בחודש
לקבלת פרטים נוספים נא לפנות בצירוף תעודת זהות, פנקס מילואים ותעודות השכלה, ללשכות הגיוס הרשומות מטה:
תל אביב רח' הרכבת 14 03-628290
ירושלים רח' המלך ג'ורג' 8 02-244433
חיפה רח' העצמאות 82 04-661067
באר שבע רח' העצמאות 55 057-32521
רחובות רח' הרצל 206 08-487488
סודיות מובטחת!

המערכת ללימודי מבוגרים
במחוז תל־אביב, המרכז והשרון
דרושים
מורים להוראת מבוגרים
בשעות הערב
במקצועות הבאים: עיצוב פנים, אנגלית, הנהלת חשבונות 1, 2, 3, מזכירות, חשמל ואלקטרוניקה ועיבוד תמלילים.
נא לפנות בכתב בפירוט נסיון + קורות חיים רח' החשמונאים 32 תל־אביב מיקוד 65255 לידי תרצה

למרכז ספורט ונופש קאנטרי קלאב – רעננה
דרושים
מדריכים מוסמכים
ל: * יוגה, * קראטה, * כדור־סל, * כדורגל, * ריתמיקה, * התעמלות נשים־גברים
לפנות לטלפון: 052-914745

לחברה בינלאומית לשירותים עסקיים
דרושים
נציגי מכירות
(משרה 2510)
למכירת שטחי פירסום יוקרתיים ו/או שירותים עסקיים ופיננסיים מיוחדים
★ **בעלי נסיון מוכח במכירות, או בעסקים**
מועמדים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון אל ת.ד. 11024 ת"א 61110
ויציינו מספר משרה.
סודיות מובטחת
המודעה לשני המינים
תנופה
תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם בע"מ

"אסיא ריולי"
עבור תרופת פריצת דרך חשובה ויוקרתית
דרושים
תעמלנים
לאזורים גוש דן, חיפה והצפון
כישורים:
ידיעת השפות אנגלית ועברית על בוריין.
השכלה בתחום מדעי הטבע או תחום הקשור ברפואה.
רשיון נהיגה.
לפנות בדחיפות בצירוף קורות חיים בכתב יד לת.ד. 3235 רמת־גן, 52131
סודיות מוחלטת מובטחת

זמיר
שחותי כח אדם בע"מ
לסניפינו בחיפה ובקריות
דרושים/ות
- **כתב/ת טכני/ת** מנוסה בתחום האלקטרוניקה
- **מפעילת טלקס** למשרה מלאה קבועה
- **מזכירה אנגלית** מנוסה במעבד תמלילים
- **מרכיבה/מלחימה/מחווטת** מנוסה
- **מחסנאי טכני** עדיפות למפעל מלמה
- **מכשירן/מרכיב מכני** מנוסה
- **טכנאי קירור** מנוסה במערכות תעשיתיות
- **קניין מנוסה** ביבוא מסחרי ורכש רכיבים אלקטרוניים
- **אשת מכירות** מנוסה בתחום תיירות חוץ
- **חרט כרסם אוניברסלי או C.N.C**
- **הנדסאי אלקטרוניקה** מנוסה במחשבים וידע אנלוגי

חיפה: רחוב החלוץ 3, טל' 04-670750/1
קרית ביאליק: צומת צבר, טל' 04-709284
תל־אביב: רח' בן יהודה 26, טל' 03-284494
רחובות: רח' הרצל 202, טל' 08-473832
אשדוד: רח' רוגוזין 22, טל. 08-535455
ב"ש: רח' ההסתדרות 73, טל. 057-73118
רמלה: רח' הרצל 100, טל. 08-237858
לאור בחירה בטוחה עם אנשים הרווחת

עירית הרצליה
דרוש
טכנאי נוף
בוגר ביה"ס לטכנאות נוף לעבודות פיקוח
נסיון של שנתיים לפחות
המעוניינים יפנו למחלקת גנים ונוף.
טלפון: 052-83981

בואי הצטרפי להצלחה.
לפרויקט ירושלמי מוביל
בתחום הספורט, הבריאות והתיירות
דרושות
מקדמות מכירה מנוסות
שמוכנות לעבוד קשה ולהרוויח טוב
לפנות
לג'רוזלם ספא במלון הייאט
טל: 02-821333 שלוחה 5־122

صكنا من الامل

מכנו מן الاصل

הלוח הארצי | הארץ חדשות

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

המגנת רופאים במקרים דחופים מ"6 בערב עד למחרת ב-7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל-אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 08-451333
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'-ה' 8.00-20.00
ביום ו' 8.00-15.00
טלפונים: 03-433300
"שקד" - שירות רפואי לכם ת"א
שירות ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 19-24
טל' 03-7549111 "שקד" קוד מנוי 222
של"ה - שירות רפואי לכם (חיפה) בימי חול בשעות 19-24, בימי שישי 24-14, בשבת 8-24 טל' 04-380541 קוד מנוי 1665
מד"ן - שירות רפואי מיד ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום - 02-669551, 660585
מוקד לילה שבת וחג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן
תל אביב, מוקד יום - 218820, 218898
מוקד לילה - 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מבתן ב"ד
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל-אביב:
בר כוכבא 49 טל: 03-284649 פתוחה בימים א-ה בין 21.00 עד 23.00. ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00. שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המעבדה) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
מרכז סיוע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה):
תל-אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-660111
ירושלים: בית הרופא ע"ב 16-22
קשב לבית -
שרות מוניים לנפגעי, שיקום וסיעוד בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052-548575
איכותית 1500 7549111
ער"ן - עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות)
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3
תל-אביב 03-5461111
ילדים ונוער 03-261113
חיפה 04-672222/3
נתניה 335316
באר-שבע 057-48111
כרמיאל (גליל מערבי) 04-988410
כפר-סבא 052-913999
מרכז רפואי בני יעקב 03-232858
מרכז מידע למטבי לתוך משקה "מעגלים"
א דוה 11.00-13.00
ב דוד 16.00-18.00
רח' מאנגר 13 תל-אביב
ארגם לשירות אדם - חברה מקצועית לשירות הציבור בגוש דן 24 שעות ביממה
טל' 03-5461727/8

מוקד להתלבה באיידס - הסברה וסיוע לחולים מידע מוקלט 24 שעות בטלפון: 02-290101, 03-203121. קו פתוח בכל יום ב' 19.30-23.00. ת.ד. 20633 תל-אביב
תורנות מוקדי בטלפון - חוסן ת"א - 611001, 24363, 24/239952 שעות ביממה. חוסן ירושלים 226335 חוסן חיפה 645334
שמל - בירות לטיפול נפגעי לחולי לב (פרטי) 380848

תורנות בתי חולים

תל אביב
רוקח - (ילדים, פנימית)
איכילוב - (כירורגיה)
ירושלים
שערי צדק - (כירורגיה, אורטופדיה, עיניים)
הדסה ע"כ - (פנימית, ילדים, שיניים - עזרה ראשונה 16-22)
ביקור חולים - (א.א.ג)
הר"צ - (נשים)

תורנות בתי-מרקחות

תל-אביב
ארלוזורוב ארלוזורוב 76 230746
בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
ירושלים
רוממה המ"ג 28 523191
חיפה
הציונה הציונה 22 231905
חולון
בלפור בלפור 90 בת ים 583448
בת ים
בלפור בלפור 90 583448
ראשל"צ
פיכמי היבת ציון 45 782821
נתניה
הרופא הרצל 2 28656
פתח תקוה
במ"א ומוץ חיים 6 918541
הקריות
הרנן סטמת מוציקין 715136
חדרה
מאחורת ה. סמואל 533885
רחובות
כללית בני משה 452381
מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי - ייעוץ ומידע בנושא הברות, משפחה, מיניות - אמצעי מניעה.
תל-אביב: ימים ב' ג' ד' - 16.00-19.00.
יום ו' שעות 8.30-11.00
רמב"ם 9, טל' 5101511/2
חיפה: ימים א', ד' - 16.00-19.00
רח' הסמורים 14 טל' 81520

יום שבת

תורנות רופאים

המגנת רופאים במקרים דחופים: מ"6 בערב עד למחרת ב-7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל-אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
נתניה 923335
רחובות 08-451333
בת ים 585555
חולון 803155
לוד-רמלה 08-221022

מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'-ה' 8.00-20.00
ביום ו' 8.00-15.00
טלפונים: 03-433300
שירות - שירות רפואי מיד (24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום - 669531, 660585
מוקד לילה, שבת וחג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מבתן ב"ד
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל-אביב, בר כוכבא 49 טל: 03-284649 פתוחה בימים א-ה בין 21.00 עד 23.00 ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המעבדה) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
מרכז סיוע לקורבנות אונס - 24 שעות ביממה:
תל-אביב טל' 234819
ירושלים - 245554
חיפה - טל' 04-660111
ער"ן - עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות)
ירושלים 669911
תל-אביב 261111
ילדים ונוער 261113
חיפה 04-672222/3
נתניה 335316
באר-שבע 057-48111

תורנות בתי-חולים

תל אביב
רוקח - (ילדים)
איכילוב - (פנימית, כירורגיה)
ירושלים
ביקור חולים - (פנימית, א.א.ג)
הדסה ע"כ - שיניים (עזרה ראשונה 16-22)
ש"צ - (כירורגיה, אורטופדיה, נשים, ילדים, עיניים)

תורנות בתי-מרקחות

תל אביב
כל בו כל בו 25 5461806
בנוה ישראל נווה ישראל 11 224645
מגאר"ש - בול, נווה ישראל
ירושלים
הר הזיתים הר הזיתים 287488
מגאר"ש - רוממה המ"ג 28 523191
חיפה
מגר הנביאים 97 524115
חולון
ד"ר וורי מוקולוב 70 842435
בת ים
קופ"ח עין יהב 2 884854
רמת גן
רשה לבוטינסקי 65 7514483
נתניה
הנשיא שד' וייצמן 36 23639
פתח תקוה
הירקון שטמפפר 24 910946
הקריות
הרנן סטמת מודיעין 716136
חדרה
מאחורת ה. סמואל 533885
רחובות
כללית בני משה 452381

מרכזי מידע - אגד
02-304304 03-432727 04-549121

הסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ — מוגש כשירות לציבור על ידי

דרושים

למפעל מוביל
בתחום המזון בירושלים
דרושים
★ **נהגים** (עם רשיון 15 טון ומעלה) – מעל 10 שנות לימוד
★ **מלגזנים**
★ **מחסנאים** מעל 12 שנות לימוד
לקביעת ראיון להתקשר
לטל: 02-812120 02-817765

רשות הדואר
לדואר רחובות
דרושים/ות
קבלני חלוקת דואר
פרטים אצל
מנהל הדואר רחובות,
מר אטיאס לזר.
טל: 08-451253, 08-451263

אין לך מקצוע? יופי!

אנחנו מציעים לך עבודה מיידית
בפרוייקט מיוחד, במפעל מזון בירושלים,
עם הכנסה טובה והטבות מיוחדות.
אם אתה חסר מקצוע,
חייל בחופשה (בעל היתר עבודה)
ו/או חייל משוחרר —
זאת ההזדמנות שלך "לעשות כסף"
בעבודה קשה לתקופה קצרה
(כ-3 שבועות).
אסור להחמיץ.
בוא למנפאואר מייד.

למנפאואר יש עבודה בשבילך!

ירושלים, החבצלת 5, טל' 02-233436

לדוד ברמן בע"מ
ביטוחים
דרושה בירושלים
פקידה לתביעות וחיתום רכב
בעלת נסיון – למשרה מלאה
טל: 02-226422

לבי"ח אלי"ן
דרושים/ות למשרה מלאה או חלקית:
1. **אחות כללית לילה**
2. **אחים/יות מוסמכים או מעשיים**
3. **כח עזר**
לפנות לגב' רחל האחות המפקחת טל. 02-412251 קו פנימי 23
4. **מטפלת לגיל הרך**
במעון התינוקות
לפנות בבוקר לגב' חוה
טל: 02-412251 קו פנימי 50
ובערב 02-536063 פרט ליום ו

לפנימית מרפא בראש הנקרה
דרושים:
מדריכים חברתיים בפנימיה
מדריכים חברתיים בקיבוצים
מורה לדפוס במשרה מלאה
בדבר פרטים נא לפנות
ת.ד. 01094 נהריה.
טלפונים: 04-823112, 04-825146

EAGLE עיט
לחברת עיט אשקלון
דרוש
איש אחזקה
★ בעל יכולת טכנית גבוהה
★ בעל יכולת ביצוע עצמית
★ בקיאות במסגרות כללית
★ בקיאות בחשמל יתרון
רצוי תושב אשקלון או הסביבה
לתאום פגישה בטל: 051-24121 לבקש את פאמי

"אדם לשרות אדם" ארגון גג לטיפול סיעודי
טיפול בבית ובבית חולים לקשישים נכים ונטעדים
דרושים
אחים/יות חובשים/ות
מטפלים/ות
מחוז ירושלים רח' בן יהודה 34
(מגדל העיר קומה 2)
פרטים במקום או בטלפון: 02-249959

המועצה המקומית קרית-מלאכי
דרוש
טכנאי בניין
למשרה מלאה
הגדרת המשרה:
א. בעל תעודת טכנאי בניין או הנדסאי בניין או מהנדס בניין.
ב. ידע בסיסי של חוקי הבניה והתכנון.
המעוניינים יפנו למר שלמה קינן
08-581334 08-581256

לחברת
קוסמטיקה
בעלת שם עולמי
דרושות:
יועצות יופי מעולות
לאזור חיפה
אם את:
★ בעלת הופעה נאה ומטופחת
★ בעל ידע באנגלית או צרפתית
★ בעלת כושר מכירה ועבודה עם קהל בין הגילאים 28-50
אנו מציעים לך משרה **קבועה והולמת**, הכשרה והדרכה ינתנו למתאימות. לא דרוש נסיון קודם
נא להתקשר ביום א' בלבד
טל: 04-573291

אלכס אוריגינל
בריזה
מזגני אוויר לרכב
רח' האומן 6 ע"י מוטורולה
דרושים:
★ **מנהל חשבונות:** נסיון בעבודת מחשב למשרה חלקית (אפשרי פנסיונר)
★ **פקיד כללי:** רצוי ידע בהנהלת חשבונות
★ **מתקינים למזגני אוויר** לרכב
★ **מכונאי/חשמלאי רכב** להתקנת מזגני אוויר. אפשרי ללא נסיון במיזוג לרכב
(רצוי יוצאי חיל-האוויר, חיל הים וחיל חימוש)
בדבר פרטים: טל' 02-718667

מועצה מקומית גבעת זאב
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות חשב/ת שכר
תאור המשרה: עריכת התאמות בנקים, רישומי הנה"ח והכנת משכורות
דרישות התפקיד: סוג 2 בהנה"ח, בוגר/ת קורס חשבי שכר נסיון של 3 שנים בעבודה הנ"ל.
היקף משרה: 50%-100%.
נא לפנות בצירוף תולדות חיים עד 27.3.88 למועצה המקומית גבעת זאב. ד.נ. צפון יהודה 90917 או לטלפון 02-361881

זמן הדלקת הנרות

	כ"ש	מוצ"ש
ירושלים	5.06	6.20
תל אביב	5.24	6.18
חיפה	5.16	6.21

מחפש משקיע/
שותף פעיל
בענף המזון
ברח' הרצל באשקלון
טל בחנות 051-22821
טל בבית 051-76131

ל"ראד כימיקלים" (קרית מלאכי - רחובות)
דרוש
מפעיל מתקנים
+ נסיון לייצור ביוכימיכלים לתרופות
08-465472-3

למפעל באיזור מפרץ חיפה
דרוש
מסגר
נסיון במשאבות, מדחסים, נסיון בפלסטיקה יתרון.
המעוניינים יפנו בצרוף קורות חיים ת.ד. 4186 חיפה 31041

אלכס אוריגינל
בריזה
מזגני אוויר לרכב
דרושים
* **מתקינים** למזגני אוויר לרכב
* **מכונאים/חשמלאים** לרכב להתקנת מזגני אוויר. אפשרי ללא ניסיון (רצוי יוצאי חיל-האוויר, חיל הים וחיל חימוש)
* **חניכים**
לראיון בבאר-שבע פרטים בטל 02-718667

לחברה מסחרית ארצית
דרושים
נהגי סמיטריילרים
ונהגים עם רשיון מעל 45 טון
יוצאי צבא, לעבודה מיידית
נא לפנות:
לטל' 03-378748 למר גולדפרב
או לטל' 03-650201 לגב' פרי

יותר טוב מנפאואר

לסניף באר-שבע
רמב"ם 31, א'-ה' 08:00-14:00
טל: 057-79523
למחלקה הטכנית
לעבודה ממושכת דרושים בעלי המקצוע הבאים:
* **מסגרים מנוסים**
* **צנרים**
* **מרכיבי ציוד**
* **טכני/הנדסי** כולל ציוד סובב
* **רתכי צורת**
* **רתכי חשמל וארגון**

יש להציג תעודות מקצועיות ותעודות שחרור מצה"ל

למחלקה המשרדית
דרושה
מזכירה לשיווק
בעלת ניסיון ביצוא ויבוא
ידיעת אנגלית עליבוריה
ידיעת שפות נוספות – יתרון
פנו למנפאואר בהקדם – זה משתלם!

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
המשרות במודעה זו מוצעות לנשים ולגברים.

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

לעיתון ה"ארץ"
בירושלים
דרושים
רוכשי מודעות
בעלי כושר שכנוע
והופעה נאה
לפנות לדובי טל: 02-224245
מיום א'

לחברת ש. שסטוביץ בע"מ
באזור טירת הכרמל
דרושים:
נערים לפני צבא
לתפקיד עוזר נהג
נא להתקשר טלפונית
04-573291 ולבקש את בועז

דרוש/ה
אדריכל/ית
לריכוז ותכנון
שעות גמישות
טלפון: 02-662273
632403

לחברת קוסמטיקה
בינלאומית
דרושות
באזור אשדוד אשקלון
דיילות ראשיות
להקמה וקידום
מערכת הפצה
תקוה 03-941773 בבית

יועצות יופי

לחברת לילית בע"מ,
נציגת PUPA מילאנו בישראל

דרושות יועצות יופי
לאזור חיפה והצפון.
★ הופעה נאה
★ ניסיון קודם
★ מעל גיל 30
★ אזור מגורים חיפה או הקריות.

משרה מלאה, תנאים טובים למתאימות.

נא להתקשר לטל. 03-822726
בין השעות 9:00-12:00
ולבקש את זיוה.

לילית מפעלי תמרוקים בע"מ.

לסניפנו באשקלון
דרושים
1. **מחסנאי טכני** עם ידע במחשב.
2. **מכונאי תעשיה** (רצוי תושב אשדוד).
3. **חשמלאי מוסמך**
4. **מזכירה** עם אנגלית רמת שפת-אם (רצוי תושבת אשדוד והסביבה).
5. **מנהל משמרת** לניהול עבודה במשמרות. כושר ארגון וניהול צוות עובדים.
6. **טבח מקצועי**

בדבר פרטים נא לפנות לסניפנו:
אשקלון: רח' הרצל (בית נוי) קומה ב 051-22233 051-28989
ב"ש: 057-73976
ירוחם: 057-89768

שחר
חברה ארצית לשרותי כ"ח אדם

דרוש
טרקטוריסט חורץ
★ יכולת ניהול ★ 12 שנ"ל
לעבודה באשדוד 08-522215-6

למשרד הנדסה
דרוש
מכנאי/שרטט מכונות
3-4 שנות נסיון
לפנות: 02-699812

לחברה מובילה בענף המזון
דרושים
** מוכרנים
בעלי השכלה של 12 שנות לימוד
נסיון במכירות רצוי בענף המזון
לאחר שירות צבאי
בעלי רשיון נהיגה
על המועמדים תושבי חיפה והסביבה לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 439 תל-אביב

מראיינים בכל הארץ

דרושים מייד לעבודה קבועה בשעות שונות וגמישות,
נשים וגברים, הפנויים לעבודה מייד יטלפנו
03-252967 03-268020

לחברת פירסום
העוסקת בפרויקט פרסומי
בירושלים אילת ונתניה
דרושים
★ **מנהל/ת מכירות** (לירושלים)
בעל/ת כושר מוכח במכירות, ונסיון ויכולת הפעלת צוות סוכנים
★ **אנשי מכירות**
(מתאים גם לחסרי נסיון)
– תנאים טובים למתאימים –
לקביעת פגישה להתקשר לטל: 02-523668

פרוייקט שיקום שכונות מבשרת-ציון
דרוש/ה
עובד/ת סוציאלי/ת
לטיפול במשפחות רב בעיתיות כולל נסיון בעבודה קבוצתית
פרטים בטל: 02-345081 לפנות לשולי או שמחה

לאירוע בין לאומי
שיערך בירושלים
דרושים
1. מאבטחים
2. קצינים במיל.
★ גיל עד 35
★ יוצאי יחידות קרביות בתפקיד פיקודי
המתאימים יוכשרו לתפקיד (בתשלום)
המעוניינים יפנו מיידית ל"יסית"
רח' שמאי 15, 233966, 245421.
תנאים טובים.

לארכיון הישראלי לסרטים
סינמטק ירושלים
דרושים
1. **מזכירה במשרה מלאה**
שליטה בעברית ואנגלית. כושר אירגון ותיאום. נסיון בעיבוד תמלילים. מגורים בירושלים.
2. **עובד/ת במשרה מלאה**
לטיפול בסרטים. 12 שנות לימוד. רקע טכני. כושר התמדה. מגורים בירושלים.
3. **אחראי/ת מתקנת וידאו**
רצוי ידע מוקדם בתחומי טלויזיה וקולנוע. כושר אירגון. שליטה מלאה בעברית ואנגלית. מגורים בירושלים.
4. **מקרין ל-1/2 משרה**
רצוי רקע מקצועי בתחום. לפחות 12 שנות לימוד. נכונות לעבודה במשמרות. כושר התמדה. מגורים בירושלים.
לקביעת ראיון נא לפנות לשוש או יונה בסינמטק טל. 03-724131
* נא להביא לראיון תולדות חיים והמלצות מודפסים

לעתון "הארץ"
דרושים/ות
סטודנטיות ונערות בוגרות תיכון להחתמת מינויים בדוכני מכירה
★ 3-4 פעמים בשבוע
★ שעות עבודה גמישות
★ שכר + עמלות גבוהות
נא לפנות לעירית
טל' 5121339

משרד העבודה והרווחה
דרושים/ות
עובדים/ות סוציאליים/ות
לשרות המבחן למבוגרים
בנתניה והסביבה
לעבודה טיפולית מעניינת עם הדרכה מקצועית צמודה בתחומי הטיפול הפרטני, קבוצתי ומשפחתי.
לפנות בין השעות 8.30-13.00
לטלפון 053-332087

לעמותת "תקומה"
דרוש/ה
אמרכ"ל/ית
כולל הדפסה ל-3/1 עד 1/2 משרה
פניות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד.
13075 ירושלים עד 18.3.88

הארץ

יום ו', כ"ב באדר תשמ"ח
11 במרס 1988

המערכת, ההנהלה, מחלקת המודעות, ההפצה והמנויים: תל-אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212 ת"ד 233 מיקוד 61001 מקס' 810012 — טלקס 33748
ירושלים: רחוב ההסתדרות 2 טל' 224245-6, ת"ד 273 מיקוד 91002
חיפה: רחוב נורדאו 20 טל' 661166-8, ת"ד 5259 מיקוד 31052
המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל-אביב
העורך: גרשום שוקן   עורך המשנה: מתי גולן
סגני עורך: משה ורדי, גדעון לוי
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחויבת בהחזרת כתבי יד
HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel. 5121212

הברומטר של הפרלמנט בשטרסבורג

המגדלים שלנו, מגדלי פרחים, אבוקדו או תותי-שדה, מעוניינים בהורדת דמי המכס במדינות השוק האירופי המשותף, שאליהן הם מייצאים; תעשיינים המבקשים לייצא לספרד ופורטוגל, שואפים גם הם להצטמצמות חומת המכס של שתי המדינות; המשרד האוצר אינו בוחל בקבלת מלווה בסך 77 מיליון דולר.

שלושת ההסכמים בנושאים אלה נחתמו בין ישראל והשוק המשותף, אחרי משא-ומתן מייגע, ונותר הצורך באישור מצד הפרלמנט בשטרסבורג כדי שייכנסו לתוקפם. אולם, מאחר שהפרלמנט האירופי מנע שלושם את האישורים, בצורך להמתין חודשים רבים עד שנזכה בהטבות כלכליות, אשר עשויות לנבוע מההסכמים הנ"ל.

הפרלמנט האירופי נהגה מסמכות אישור כדי לבטא את רצון בוחריו — גם נגד מועצת השרים של השוק; אבל אף לא אחד מחבריו, שדיברו בדיון על אישור ההסכמים עם ישראל, לא טען כי הממשלות לא התחשבו באינטרסים של בוחריו. איש לא טען כי יבולע ליצרנים החקלאיים והתעשייתיים של מדינות השוק, אם תוצרת ישראלית תוכל להגיע אל הקונים באירופה לפי תעריף מכס מופחת.

הרוב הדרוש לאישור ההסכמים לא הושג, משום שרבים מחברי הפרלמנט רצו להביע את התנגדותם למדיניות ישראל בשטחים המוחזקים, קרי: אמצעי הדיכוי ומעשי האלימות שצה"ל נוקט נגד ערבים המשתתפים בהפגנות. לא רק קומוניסטים וירוקים, אלא גם שמרנים וסוציאליסטים דיברו נגד אישור ההסכמים, שעלול היה להתפרש כחיזוק ישראל — וזה צעד לא-רצוי בעיניהם דווקא ברגע זה.

כדי לא להשאיר שמץ של ספק, קיבל אתמול הפרלמנט האירופי גם החלטה המגנה את ישראל בהצבעה ברוב רב, בהקשר זה.

מניעת האישורים אומרת, למעשה, כי פרלמנט השוק המשותף מטיל סנקציות כלכליות על ישראל מטעמים פוליטיים. נבחרי ציבור, שכולם רואים עצמם, במובן הרחב של המונח, כליברלים — ביקשו להכביד על הולפת סחורות בין מדינה למדינה, על אפה וחמתה של תורת הליברליזם, הגורסת חופש בלתי-מוגבל לפעילות כלכלית. בהכשלת ההסכמים הם פוגעים באחד העקרונות הבסיסיים של הפילוסופיה הפוליטית שלהם עצמם.

ישראל נפגעת מההצבעה השלילית מבחינה כלכלית, אין לצפות ממנה שלא תביע מחאתה נגד [illegible]

לא נעים להודות, אך נשלה את עצמנו אם נסרב להכיר בכך שההצבעות בשטרסבורג מבטאות שינוי בהתייחסות הציבור הדמוקרטי [illegible] מדיניות זו אינה מתקבלת על [illegible] — בעד האישורים [illegible] ישראל, לעומת מה שנהגה [illegible] בעניין זה, כברומטר של [illegible]

[illegible] קשה נגדנו עתה. באותם ימים [illegible] יריבינו הנאמנים ביותר [illegible] במיעוט מול פני רוב.

אין להמעיט ממשקלה של בדידות זו: לא כולה באה לעולם באשמת שונאי ישראל מושבעים; גם לנו חלק בהתהוותה. בביקורו בוואשינגטון, עתיד ראש הממשלה לחוש שהתעקשותו על המשך הכיבוש ודחיית יוזמת שולץ — מנצלת את האוהדה שישראל נהנתה ממנה, כל עוד אפשר היה להאמין שהיא מחזיקה בשטחים כמשכון לשלום. ישראל, אשר מתאמצת לחמוק ממשא-ומתן, תפגע בעצמה.

"לחצים לא עובדים עלי"

בשיחה גלוית-לב אומר ראש הממשלה יצחק שמיר ל"הארץ": תוכנית שולץ משרתת את הערבים ואינה קבילה עלי כמות שהיא — לא מוזכרים בה חוזה שלום ולא שיחות ישירות

מאת יואל מרקוס

"המלה היחידה המקובלת עלי במסמך שולץ היא חתימת שמו. לבד מכך אין המסמך משרת את השלום או מקרב אפילו בסנטימטר אחד. על כן, כמות שהוא, אינו מקובל עלי" — דברי ראש הממשלה יצחק שמיר בשיחה מקפת שקיימתי עמו אתמול בלשכתו בירושלים, ערב נסיעתו לארה"ב, המתוארת כ"היסטורית".

בגילוי-לב מפתיע דיבר שמיר על הפרת מחויבויות אמריקאיות התחייבויות להסכמים ולאגרות התוספות על ידם, ומודה שהוא יוצא לארה"ב כדי להביא לשינוי המסמך. הוא מקווה שלא יופעלו לחצים עליו, אך מודה שאינו בטוח מזה, גם אם יהיו, "לחצים לא עובדים עלי". אך במסמך נאמר (אני שואל) שהוא מקשה אחת וכי כל שינוי יצריך סיבוב דילוגים חדש. משיב שמיר: "כתוב במסמך? או כתוב פה מוזכר בגנזך מדינות. או מה אם תהיה לאמריקאים סיורה דיפלומטית נוספת? בשבילם זה דבר קטן, בשבילנו זה דבר גורלי".

ראש הממשלה השיב על שורה ארוכה של שאלות המתייחסות למסמך הדיפלומטי לארה"ב, המתמקדות בשטחים, אפשרות הקדמת הבחירות ויחסו לשמעון פרס. להלן מבחר מעמדותיו כפי שבאו לביטוי בתשובותיו:

על מסמך שולץ. "זהו מסמך כבד, מסורבל, דחוס בלוחות-זמנים קשה ביותר, ואין בו שום דבר שיבטיח את שלומה וביטחונה של ישראל. כל כולו ניסיון לרצות את הערבים. התנגדותי לוועידה הבינלאומית ידועה וחד-משמעית. כשכה רבים הגורמים הערביים (כולל אש"ף) התומכים בוועידה, צריך להיות תמים לחשוב שהם תומכים בהתלהבות בוועידה שתהיה סטרילית. שולץ עצמו, שהתנגד לוועידה, אין לו בעצם שום נימוק אחר בעדה, לבד מכך שחוסיין עומד עליה. וזה הדיוק ממשא ומתן ישיר". שאלה: אז מה כן? תשובה: "אם להוסיף דרושה חסות, אני מסכים [illegible] שתי המעצמות [illegible] לשיחות, ובכך [illegible] אמריקאים הסכימו. אך לא הוסיף. מה שמוכיח [illegible] להוסיף אלא לגורם [illegible] פעיל שולחן על ישראל. [illegible] משום שאינו סומך על ארה"ב — הוא חושש מדי בפרו-ישראליות שלה".

ש: מה עוד לא קביל עליך במסמך?

ת: "למשל, שמוזמנים לוועידה לא מדינות אלא 'הצדדים' המעורבים בסכסוך. ומאחר שמזכיר האו"ם יהיה המוסמך, הוא יזמין את אש"ף. אמנם, ארה"ב קבעה סייגים לגבי מו"מ אתם — אך אלה סייגים מקובלים על אמריקה. אנחנו אף פעם לא קיבלנו אותם. וגם בסייגים אלה יש נטיה להקלות". ש: למשל? ת: "למשל, לא מזכירים עוד את הצורך להכיר בזכות קיומה של ישראל. האמריקאים אומרים לנו, שדרישה זו היא מתנה לכבודנו. אך אין זה כך. מדובר בהתכחשות אחת לעקרונותיו.

"בשום מקום במסמך לא מוזכר מו"מ ישיר, אלא מו"מ דו-צדדי. זה נותן פתח להוסיף להימנע משיחות ישירות ולטעון שגם מסע דילוגים הוא מסע דו-צדדי. בשום מקום במסמך לא מוזכר 'חוזה שלום'. מדובר על שלום כולל, שאינו אלא חזון אחרית הימים. גם זה מתאים לתפישה הערבית. לא מקובלת עלי הקביעה, שעם פתיחת השיחות על הסכם הביניים, תניח ארה"ב טיוטת הסכם משלה. וכיודעו שעמדת ארה"ב היא תוכנית רייגן, יש לסוגיה זו השלכה משמעותית מאוד. ברגע שיניחו את עמדתם, אין שום סיכוי שהערבים יסכימו לפחות מזה". ש: זה יהיה משחק מכור? ת: "אינני מתבטא כך, אבל מעורבות אמריקאית מן הסוג המוצע במסמך תהיה בעלת משקל רב יותר. המסמך כמו שהוא אינו קביל עלי.

"המסמך לקוח, לכאורה, מתפישת הסכמי קמפ-דייוויד, אך זה נעשה בצורה המשמיטה מההסכם את כל המרכיבים הנוחים לישראל ומבליטה ומבציעה כל מה שנוח לצד הערבי". ש: יש לך אינדיקציה, זה חוסיין מקבל את המסמך? ת: "חוסיין מנסה לנגוס עמוק בכל ערביות, ולא קשה לנחש למה. להיפך, הוא צריך להיות מרוצה. הרי הוא לא נדרש לתת שום דבר".

סיכויי הצלחתו לשנות את המסמך. "לפני ששולץ נסע, נתן לי להבין שאין זה מסמך שלא אפשר להכניס בו שינויים. העמדות שלי ברורות: אני לא צריך ועידה, איני יודע מה תתרום. אשתדל לחזור ללשון ולמהות של קמפ-דייוויד. האוטונומיה מעניקה הרבה יותר לאוכלוסיה הפלשתינית ולנו הרבה שטחי ביטחון. זה דורש מו"מ ניתן להגשמה. אני עומד על הצעתי מאוקטובר (לפתיחה בחסות שתי המעצמות), לאחר יישום האוטונומיה, יתחיל המו"מ על הסדר הקבע. הרי בגלל הסכם זה לא הוחל החוק הישראלי על השטחים. אני משוכנע שאחרי תקופה של דו-קיום כזה, תהיה אווירה טובה שתאפשר פתרון סופי מוסכם. זו הדרך הריאליסטית ביותר".

"הצמידות המוצעת במסמך בין הסדר הביניים להסכם הסופי, מבטלת אפשרות של קיום מו"מ בהסדר הביניים. מכיוון שידועה לנו דעתו השלילית של חוסיין על האוטונומיה, יסתיים המו"מ על הסדר הביניים בטרם יתחיל. זו הפרה של מחויבות מפורשת שנתן רייגן לבגין, בפועל ביטול הסכמי קמפ-דייוויד. דורשים מאתנו לבטל את ההסכם הזה בטענה שירדן אינה שותפה בו. אבל אנחנו, ארה"ב ומצרים מחויבים לו. יש מכתבים והתחייבויות. שזה ההסכם המחייב היחיד לפתרון הסכסוך. ביטול מחויבויות אלה ישים בסימן שאלה את תקפותם של הסכמים חדשים שייעשו עם ארה"ב. מי לידנו יתקע, שהסכם שולץ יהיה תקף יותר?". ש: תדרוש שינוי המסמך, או מזכר הבנות? ת: "אדרוש שינוי התוכנית. מזכר הבנה לא יכול לפתור בעיות. כשמדובר במסמך רשמי שראשי מדינות צריכים לחתום עליו".

על לחץ אמריקאי: "ארה"ב ממילא צריכה להתחשב ביחסים המיוחדים בין שתי המדינות. בעבר, אף פעם לא היתה הסכמה מלאה בין שתי המדינות באותם סעיפים הנוגעים למדיניותנו. הנשיא הזה וקודמיו אמרו לנו, שיחסי שיתוף הפעולה יימשכו למרות אי ההסכמה הקיימת בין שתי המדינות בנושאים חיוניים ביותר, כגון ירושלים, רמת הגולן והגדה". ש: איך אתה מעריך סיכוייך להזיז את שולץ? ת: "בנושא הנוגע לנו עקרונית, חייבים אנו לפעול שעמדתנו תתקבל. אם הם עכשיו בוולקה, נראה בכך תיה. אסור לנו לא לעשות את המאמץ הזה ואסור להשלים עם דברים הפוגעים באינטרסים השלום. אמרתי זאת לשולץ והוא הבין. אני לא חושב שיפעילו עלי לחצים".

על המהומות בשטחים. "צריך לנקוט באמצעים שישימו קץ למצב הזה. כוחות הביטחון יכולים להגיע להרגעת המצב. [illegible] לא יכול להימשך [illegible] הממשלה לשים קץ [illegible] זו מטרה להיות אפשרי, [illegible] יהיה". ש: אתה מאמין שאפשרי פתרון שאין בו שלום תמורת שטחים? ת: "אני מאמין שיש אפשרות לפתרון בלי שמי אחד יתנכר לאמונתו ועקרונותיו. כן, קיימת אפשרות כזאת". ש: יש השואלים למה בעצם אינכם נאמנים לאידיאולוגיה שלכם עד הסוף ומספחים את השטחים? ת: "האידיאולוגיה קיימת, המטרה היא ארץ ישראל בשלמותה. אבל אנחנו במדינה מחויבים לקמפ-דייוויד. יש מחויבויות בינלאומיות, אנו לא לבד בעולם".

על הבחירות. "מגמתי היא שבחירות יתקיימו במועדן. בנורווגיה יש חוק האוסר הקדמת בחירות, ויש הגיון בכך. זה נותן תחושת יציבות". ש: אבל מדברים על בחירות. ת: "המערך משנה כל שבוע את עמדתו. לפני שבוע לא רצו. עכשיו שוב רוצים. פעם פרס אומר שרוב קטן יכול להכריע ועכשיו הוא אומר שרוב קטן לא יכול להכריע. אם שני הצדדים יגיעו למסקנה שצריך בחירות, נלך לזה. אבל בלי תרגילים — רק במועד מוסכם. על פרס לא ארחיב, אבל הפולמוס הזה מקבל צורות שהדעת אינה סובלת אותן. יש כללי-משחק שיש לשמרם ואשר למרבה הצער אינם נשמרים".

בתום שיחתנו שאלתי את שמיר אם הוא מקבל את מה שאמר עליו שולץ אתמול בוושינגטון, שהוא "קשוח כלפי חוץ, אך גמיש בפנים". תשובתו: "אני חושב שההיפך הוא הנכון — אני בחוץ נראה גמיש, אך בפנים קשוח".

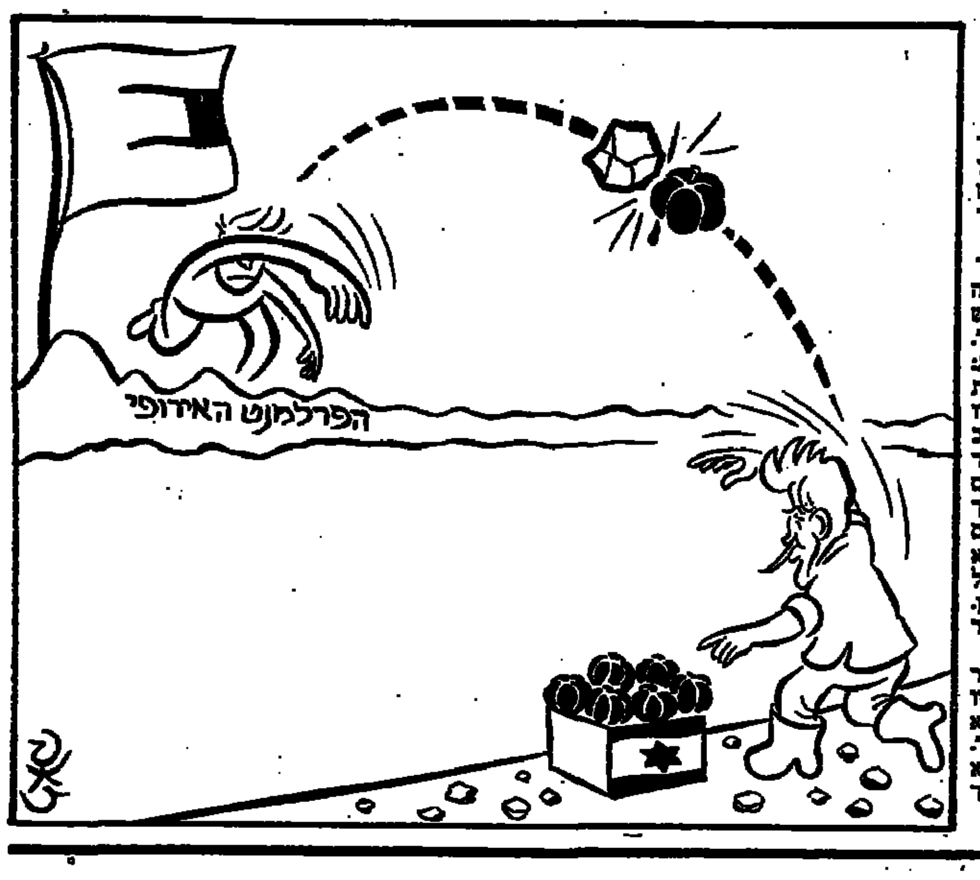

שריקה באפילה / גדעון סאמט

לאן מחר בערב

[illegible]

לשבת בשבב, לראות טלוויזיה, לקרוא, לשתות כוסית, לפטפט עם חברים, על המצב. יש הרבה אפשרויות. ואילו בהפגנה עומדים, כידוע, בחוץ, וייתכן שיהיה קריר ויירד קצת גשם. לא הורג.

אבל אתכם מה שקורה, כבר [illegible] אפשר לומר. יש לה חלק שהיה הקיף של מלחמת לבנון. הרשב לא קטן להפגנה אחת. גדולה עשה את ההבדל.

מה שעומד עכשיו על הפרק חשוב עוד יותר מדיוק הקיף ההוא, והמון גדול ייתכן שיוכל שוב לתרום להבדל: בין עד-לאי בדע לבין אולי, אולי סיכוי למשא-ומתן.

על פי תשובה על שאלות כאלה כדאי להחליט מחר גם על לאן הערב.

אפשר ללכת מחר לסרט. או...

כרסום במרכז, כרסום באגף

ישראל לא ניצלה שבע שנות הזדמנות שזימנו לה ממשל אמריקאי נוח ומלחמת איראן-עיראק

מאת א. שוייצר

יש מין נחמה תמוהה בעובדה, שלא כל צרותיה של ישראל הן מתוצרת עצמית. אך בשל כך הן אינן פחות צרותיות. כך, למשל, ההיערכות בזירה הפנימית בארה"ב, או ההתפתחויות במלחמת איראן-עיראק. לא על זו ולא על זו יש לישראל השפעה, אך מי שמוכן בימים עצובים אלה ליטול פסק-זמן ולהביט סביבו, לא יוכל שלא להבחין בגלליותה של מציאות לא סימפטית המתחילה להצטייר באופק. וזה אולי יסייע להסיח את הדעת מן ההתקוממות ביו"ש ובעזה ומן הזוויג הכרוא של ממשלה שבגבר מבנה להחליט בנושא בעל חשיבות ראשונה במעלה לעם ולמדינה.

אפשר, כמובן, כי העניינים יתפתחו אחרת, גם בארה"ב, גם במפרץ הפרסי. אם כך, תהיה לנו סיבה לשמוח. אך על-פי מה שנראה עתה, יבחר העם האמריקאי לנשיאו את סגן הנשיא בוש, או את מושל מדינת מסצ'וסטס, דוקאקיס. ושוב, אם הסימנים אינם מטעים, הולכת המלחמה במפרץ וקרבה לקיצה. לא מזה ולא מזה נשקפות לנו טובות — אך הם ייצרו את הרקע הדיפלומטי לישראל למה שעלול להתרחש עמנו וסביבנו החל משנת 1989.

סגן הנשיא בוש, המועמד המועדף על המפלגה הרפובליקאית, הוא כמות ידועה. הוא מילא בעבר תפקידי ביצוע רבים ומגוונים בממשל האמריקאי. אך במשך כשני העשורים שבהם הוא פעיל, ספק אם הביע דעה מחייבת לגבי המזרח התיכון. דבר זה, כשלעצמו, תמוה, כאשר מדובר באיש-מדינה אמריקאי, אשר זו הפעם השניה (בר אשתה ניסה את מזלו נגד רייגן, בבחירות המוקדמות של 1980) מתחרה על הנשיאות. שתיקה זו אינה מבשרת טובות, למקרה שייבחר.

יהיו שיטענו, כי ישראל הרגה זה כבר מן המעמד של מסכן, הזקוק לחסותם הרגשית של אנשי-מדינה אמריקאיים: כל נשיא, כך יטענו בעלי דעה זו, חייב להתייחס לישראל כאל נתון אוזרי, שנגזר על אנשי השלטון האמריקאי להביא בחשבון את צרכיו. אך בעלי הדעה האובייקטיביסטית ברוין שוכחו, כי ישראל מחושה בעטיה של ההתקוממות הפלשתינית: צריכה נוחות כפי שהיו, אך הוא יכולה לתבוע את כיבודם אינו עוד כפי שהיה. והדבר אמור על-פי שתי בחינות: מעמדה בדעת הקהל האמריקאי, ומשקלה האסטרטגי המשתנה, הנובע מהעסקת צבאה [illegible]

ישראל, ייקבעו, בין השאר, אף בהרגשה, על-פי מה שקורה בשני אזורי התייחסות אלה. ונתחיל את הסקירה בארה"ב.

אותות מדאיגים מארה"ב

יש בקרבנו העולים על ארה"ב כגורם המרכזי במדיניות החוץ הישראלית; אחרים בדעה, כי בהודעו הכבוד והדינה מורהותיכנית, עתידנו ייקבע על-פי התפתחויות בשכונתנו. לא כאן המקום לקבוע [illegible]

[illegible] בתפקידי שיטור.

כדי לאזן השפעות אלה, טוב היה אילו נבחר לנשיא איש שהזדהה עם ישראל, ולא בצורה המחייבת למתנה של פוליטיקאי אמריקאי. סגן הנשיא בוש אינו כזה. גם לא המושל דוקאקיס. אפשר כי זו הערכה שטחית, אך ברגע, כי מבחינת הפרופיל הפוליטי שלו הוא עשוי על-פי הדגם של ג'ימי קארטר. בעל השקפת-עולם של טכנאי הפועל פנימה (במקרה זה, של מנהלי חשבונות, לעומת קארטר המהנדס). גם המפלגה הדמוקרטית שתבחר בו כמועמדה, ואשר בשמה הוא ייבחר, אם ייבחר, לבית הלבן, מזכירה זו של קארטר, לפחות במה שנוגע לי סדרות השחורים בין תומכיה, ולי אוהדה למה שקרוי העולם השלישי ובדין אמר מי שאמר, כי עוד נתגעגע לרייגן (ולשולץ) ולא חשוב, מי ייבחר, בוש או דוקאקיס.

מלחמה ודעכת

אין עוד היום בדיעת בישראל, שאינו מבחין בברכה שהיתה בעברנו מלחמת איראן-עיראק. לא זו בלבד, שהיא סיבכה בהקשתיים הדדית שתי מדינות אויבות, אלא, וזה העיקר, היא ריתקה אליה את מלוא תשומת ליבו של העולם הערבי. ולא רק תשומת-לב ריתקה המלחמה. היא בלעה סכומי עתק, שספקי הכספים הערביים השקיעו בה [illegible] מכונת המלחמה התופלת של סדאם חוסיין. כסף, שבנסיבות שונות היה מסייע במימון ההצטיידות הערבית נגד ישראל, או בתמיכה בארגוני החבלה.

מלחמה זו, שמאז ומתמיד היתה בעלת תכליתיות שנויה במחלוקת, הגיעה עתה לשלב של תיסכול מוחלט. ההרעשה בטילים של שתי הבירות, בגדאד וטהראן, אינה משמשת תכלית צבאית ראויה לציון. יש לנו כאן עניין בהרג ובהרס לשמם — ולא נזק רב במיוחד כי אף לאחד משני הצדדים אין די טילים כדי להשיג הכרעה אסטרטגית. לצבא האיראני אין היכולת להכריע בקרב היבשה. הצבא העיראקי, המתבצר בעמדות הגנתיות מאז החודשים הראשונים של המלחמה, אין בכוחו להתיש את האויב. רוצה לומר, המלחמה הגיעה לשלב של לחימה מתוך חוסר תוחלת. אחרי השלב הזה, לא נותר לצדדים אלא לחדול ממעשי האיבה — מן הסתם, בעזרת האו"ם, או המעצמות. וכאשר זה יקרה, ינשמו הסעודים והכוויתים לרווחה, ויפנו שוב את מבטם, ואת כספם, לעברנו.

ישראל לא ניצלה כראוי את ההזדמנות ההיסטורית, שממשל אמריקאי נוח במיוחד, ומזרח תיכון המרותק למלחמה במפרץ, זימנו לה. היו לנו שבע שנים נטו להסדרת יחסינו עם השכנים. שאת מתנינו בזבזנו על לבנון, ובעצם את כולה על הניסיון הנואל לעשות את ערביי השטחים לנתינים צייתנים של ישראל הגדולה. החשבון הלבנוני כבר הוגש ונפרע; החשבון הארץ-ישראלי נמצא בימים אלה בשלבי גביה. למרבה הצער, זה אינו הסוף — וקשה לחוש אופטימיות לגבי ההמשך.

החור שברשת הצבאית

המציאות החדשה שנוצרה לאחר חטיפת האוטובוס בדרום מחייבת שינויים וגם הגברת שיתוף-הפעולה עם שירותי הביטחון המצריים

מאת זאב שיף

המטכ"ל ומשטרת ישראל משבחים, בצדק, את הפעלתה של היחידה המיוחדת למלחמה בטרור (הימ"מ) שהתגברה במהירות על שלושת חוטפי האוטובוס בדרום, בטרם יוציאו את כל כוונתם. אך פעולת הימ"מ היתה השלב הסופי של האירוע. זה יכול היה להסתיים גרוע יותר, כמו במעלות, באוטובוס הדמים בכביש החוף ובמלון סבוי — פיגועים שבהם נהרגו רבים מבני הערובה בשלב הפריצה וההשתלטות, שהוא קצר וקודמים לו שלבים שונים.

הבעיה של ישראל במלחמה בטרור אינה קשורה ביחידות העילית שלה, שהן הגרעין הנוקשה הפנימי. יחידות אלה הן ברמה מעולה לפי כל קנה-מידה צבאי. הן הוכיחו זאת בפעולותיהן בארץ. המערכת הביטחונית של ישראל מצטיינת לרוב כאשר מדובר במערכות הדורשות ביצוע [illegible] כשהיוזמה בידיה, כפי שאינו גם באחרונה, ויש זמן לתכנן, ההצלחה מלאה, בדרך כלל. יחידות אלה מגיבות במהירות, גם כשאנו מופתעים, כפי שאירע בחטיפת האוטובוס.

בנוסף לגרעין הנוקשה הזה, יש תגובות ביטחוניות חיצוניות, רכות יותר. בתחום זה מתגלות לעיתים שאננות, משמעת לקויה ואיטיות בתגובה, אפילו כשמצוי בידינו מידע. היינו עדים לכך בליל הגלשונים, כאשר מחבל אחד הרג בחנה ליד הגבול שישה חיילים, לפני שחוסל. ראינו זאת כאשר צה"ל לא הצליח במשך שעות להלך את משתף-הפעולה בקבטיה. בתגובה אומרים קצינים בכירים כי זו ביקורת מופרזת, הבאה לרוב מפי שאין לו מושג במבצעים צבאיים. גם במבצע המוצלח ביותר יימצאו פרטים שלא עבדו כראוי. תמיד יש לארגוני טרור סיכוי להפתיע אותנו, אך קובעת התוצאה הסופית. יש אמת מסוימת בטענה זו, כאשר מסכמים את מלחמתנו בטרור. אך בעקרון צריך לדחותה, מאחר שבכל אירוע, נקבעת לעיתים התוצאה [illegible]

משום כך אין לטעון כי השתנו [illegible]. היינו צריכים להיות מוכנים יותר בימים של התקוממות בשטחים, כאשר אש"ף משתדל להשתלב בהתקוממות. כל אחד מהארגונים הפלשתינאים מתכוון לבצע פעולת טרור מרשימה בישראל. הפתח וכוח 17 שלה, ארגונו של ג'יבריל, והחזית הדמוקרטית העממית של אבו אל עבאס, ואפילו חיזבאללה ומשמרות המהפכה האיראניים: כולם רוצים להשתלב בהתקפות על ישראל. מגמה זו גברה בגלל הרצון לנקום את מותם בקפריסין של שלושת אנשי הפתח שהיו קשורים לג'יהאד האיסלאמי.

כל קונטרולייען מתחיל היה מתריע בוודאי כי צפוי ניסיון נוסף לחדור מהגבול המצרי, לחטוף בני ערובה, ובראש ובראשונה אוטובוס. בגבול זה, הדבר קל — ואפשר גם לסכסך בין ישראל ומצרים. האם נעשה הדבר? ואם כן, כיצד הגיבה המערכת המבצעית, ושלא יאמרו לנו שזו חכמה לאחר מעשה, ושאין סוף להתרעות.

לכן מותר שבעתיים, שחמשת הקצינים במכונית הרגו הצבאית, לא נשאו נשק.

הדרישה השיבה לפני מעשה

גם באוטובוס המסיע עובדים מהקריה הגרעינית בדימונה היה צריך להיות נשק, בוודאי לאחר חדירת החוליה הראשונה. על השאלה האם על קציני צה"ל לשאת נשק באזורים מסוימים, היה צריך לדון לאחר שהחלה ההתקוממות, ולא אחרי חטיפת האוטובוס בנגב. שוב אנו עדים להעדר קשר הדוק בין המערכות הביטחוניות. זה מטריד הרבה יותר מאשר שלושה שוטרים, שאינם מאומנים כחיילים ושאינם מצליחים לעצור מכונית שבה 3 טרוריסטים חמושים.

בשלב האחרון, לפני ההשתלטות, נראו הדברים אחרת. בהשוואה לבלגן שהיה ליד אוטובוס קו 300, חלק מהלקחים מאותה פרשה עובדו, נלמדו. אך יתכן שהכל היה נראה אחרת אילו כל הלקחים מהפרשה העגומה של ליל הגלשונים היו מיושמים לגבי השלבים המוקדמים יותר.

בפרשת האוטובוס לא תמה המלחמה בטרור. העלול להפתיע שוב. נשאלת השאלה אם המקרים האחרונים מחייבים שינוי קיצוני בגבול עם מצרים. האם לסגרו ולבצרו, כמו גבולות אחרים? זו הולכה קשה — ומשמעויותיה צבאיות, תקציביות וגם מדיניות: כאילו אנו אומרים שהשלום עם מצרים נכשל. ברור שהמציאות החדשה מחייבת שינוי מסוים וגם הגברת שיתוף-הפעולה עם המצרים. אך לא התבצרות בדומה לזו שבגבול לבנון.

הבנקים ומצעד האיוולת

מאת נחמיה שטרסלר

השבוע זכו כתבי הכלכלה למצעד ארוך של בנקאים מאושרים שהציגו בפניהם בגאווה את המאזנים השנתיים. ואמנם נכון, הבנקים סיימו את 1987 עם רווחי עתק של 300 מיליון דולר — פי 15 מרווחים שהושגו בשנת 1986.

הסיבה המרכזית נעוצה באשראי השיקלי. מאז יולי 85' מוצר בלימת האינפלציה, הלך ועלה החלק השיקלי במאזני הבנקים, מ-4 אחוזים ל-20 אחוז כיום. לפני 85', במסיבות העיתונאים השנתיות, היו ראשי הבנקים אומרים: מה אתם רוצים מאתנו. אנחנו מרוויחים טוב רק על 4% מהמאזן ועל היתר אנחנו בקושי מכסים את ההוצאות. שתקנו. מאז צמח האשראי השיקלי וצמח, אך המירווח לא ירד.

אשראי זה עלה בין 1986 ל-1987 ב-50 אחוז ריאלית. ומה הבטיח לנו בנק ישראל בתחילת 1987? שהוא ידאג לצמצם את המירווחים הפיננסיים וידאג גם להוריד את הריבית. מה שקרה הוא בדיוק ההיפך.

הריבית הריאלית על החוזר עלתה, מ-34 אחוז ל-37%. הריבית הכוללת על כל האשראי לזמן קצר עלתה מ-10% ל-21%. כאשר הריבית בראשית 1987 היתה גבוהה יותר מבכסמה.

מקורות בזול במחיר יקר

וכה עם המירווח הפיננסי הוא כמעט הלא ירד. נשאר על רמה ממוצעת של 1.5% לחודש. משמעות הדבר היא שהבנקים מגייסים מהציבור מקורות בזול ומלווים אותם לנו במחיר יקר מרי. וכך יוצרים פער של 1.5% לחודש — בערך פי 10 מכמה שמקובל בעולם (!).

נכון שיש חלקים אחרים במאזני הבנקים, עליהם הם מרוויחים מעט מאוד ואולי בכלל לא. אך אי אפשר לפתור עוול אחד באמצעות יצירת עוול אחר — גדול ממנו. מה-שעשה זה שיאלץ לממן את עסקיו בריבית השיקלית הדבוכית. הרי אין זה נחמה בשבילו שעל תוכניות חיסכון או על אשראי מכוון, הבנק בקושי מכסה את ההוצאות.

יעקב גריניש, מי שהיה ראש אגף התקציבים באוצר, היום עוסק בבורסה ואשראי אמר לא מזמן כי באותן הישיבות בהן הוא משתתף שהוא מגייד מפעלים שהריבית, שהם משלמים מגיעה ל-25% מהמכירות, והם גם מייצאים לארה"ב — בדולרים. את המפעלים האלה הוא מכנה: "מפעלי ברזנר". והוא מנבא את נפילתם בקרוב.

מתוך כמות אשראי שיקלי של כ-10 מיליארד שקל, יש כיום במערכת הבנקאות אשראי בחריגה בגובה של 2 מיליארד שקל. כלומר יש מפעלים רבים המשלמים ריבית של 4 ו-5 אחוזים לחודש. איך יכול מישהו לצפות לקבל חזרה הלוואה מטורפת שכזו? והרי כל הסימנים מצביעים על האטה במכירות.

מתכוננים לגרוע מכל

כדי לקיים את הרגוה הפרישו הבנקים ב-1987 כ-500 מליון דולר לחובות מסופקים — סכום עצום בכל קנה מידה. [illegible] מתכוננים לגרוע מכל, לשוליות [illegible] מעבר לפינה.

המצב על פניו הוא מטעה. אם מסתכלים רק על התשואה שהשיגה מערכת הבנקאות מגלים שהיא די נורמלית: 10% נטו על ההון. זה מה שמקובל בעולם. אך אם מסתכלים על הדרך שבה הושג הרווח מתברר שהוא חיבור של שני עיוותים. מצד אחד הריבית הגבוהה ומצד שני ההפרשה המגוזמת לחובות מסופקים.

זה מצב לא בריא, של רווח לא יציב. זה אינו רווח פרמננטי. הוא הושג בדרך לא נכונה שתוביל לפשיטות רגל — של מפעלים בריאים וחולים כאחד. כאשר פשיטות הרגל יתרחשו ייכנסו גם הבנקים לבעיות יציבות וייגרמו נזקים למשק הישראלי. האם יש מישהו שמאמין שהקיבוצים — למשל — יחזירו את חובם העצום לבנקים בלי בעיות? ומה יקרה עם סולל בונה ועם כור? ראוי לציין כאן שגם בפיקוח על הבנקים לא מאושרים מהמצב. גם שם מודאגים מחוסר שיווי המשקל במערכת, מהריבית הגבוהה — ומהתוצאות.

שלוש סיבות נוספות

שלוש סיבות נוספות תרמו לרווח הגדול ב-1987. נטל המיסוי על הבנקים ירד מ-66% ל-52% וזה כמובן תרם להון הנקי. גדלה ההכנסה מעמלות עקב פעילות גבוהה יחסית בבורסה ושחרורן של העמלות מפיקוח על המחירים (העלאה של 10% ריאלית).

הסיבה השלישית נעוצה בתרומה של הבנקאים לייעול המערכת. הם עשו פעולות ייעול רבות ביניהן קיצוץ 40 סניפים ב-1987. יש גם ירידה מסוימת בקצב הגיוס. אך בפיקוח על הבנקים אומרים שעדיין מספר הסניפים גדול מדי. ויש צורך לפטר עוד עובדים.

כמשקל נגד יש להזכיר כאן את העלייה הריאלית החדה בשכר בבנקים. אך איך ניתן למנוע עלייה כאשר המדפים מתמלאים במוני מים, העובדים הם הרי אלו המופרים אותם מרי בוקר.

1948
הקמת המדינה

1978
שלום עם מצרים

1988 ?

ערב צאתו של ראש הממשלה לארצות הברית, מסתמן שוב סיכוי היסטורי
למדינת ישראל, סיכוי לשלום עם מדינות ערב ועם העם הפלסטיני.
העם בישראל לא יתן להחמיץ שעה הסטורית זו
למרות סרבני שלום בעם ישראל ובעם הפלסטיני.
גורל המדינה בידי כל אחד מאתנו.

הפגנת המונים

בקריאה לראש הממשלה לאמר כן ליוזמת השלום.
כן לויתור על שטחים תמורת שלום.
כן לשלום!

הפגנה במוצאי שבת 12/3/88, בשעה 19:00, בככר מלכי ישראל

הסעות: ● ירושלים: 17:15 קרית יובל — מרכז מסחרי, בית הכרם — ככר דניה, בנייני האומה, הר-הצופים — בנין גולדשמידט, רמות אשכול — מרכז מסחרי, תיאטרון ירושלים, ● 18:35 בנייני האומה,
● חיפה: 15:45 הצריף — קרית חיים ● 16:15 מרכז זיו ● 16:30 גן האם
● באר שבע: 16:15 אגד ערד ● 17:00 עומר — מרכז מסחרי ● 17:15 אגד באר-שבע

שלום עכשיו

ת"ד 24288 ירושלים, חשבון בנק 105-925950, הבנק הבינלאומי הראשון, סניף ראשי, ירושלים.

שמיר יוצא לקרב

מאת גדעון אלון

בתום השבוע, לקראת יציאתו של ראש הממשלה לוואשינגטון נראה כי שמיר הגדיר לעצמו שנסיעתו היא שליחות לאומית ממדרגה ראשונה שנועדה לסכל את יוזמת השלום. רמז לתחושת־השליחות זו נתן שלשום בהופיעו בפני חברי סיעת הליכוד בכנסת: "על הליכוד לצאת לקרב נגד תוכנית שולץ, כדי שאיש לא יוכל לומר שעמדנו מהצד ולא התנגדנו. אני חושב שאסור לנו להיכנע ללחצים ולקבל את היוזמה הזו, זה ודאי שלא, אך גם אסור לנו להיכנע ע"י כך שלא נתמודד ולא נצא לשדה הקרב הזה בלי לעשות את מכסימום המאמצים לשנות את המצב, להציג את עמדותינו ולבלום את ההידרדרות".

שרים וחכ"ים שראו שלשום את שמיר מדבר בלהט בקבינט המדיני, בישיבת שרי הליכוד ובפגישה עם חברי סיעתו בכנסת נגד תוכנית שולץ, הדגישו כי היתה נימה של התמרמרות ועלבון אישי בדבריו. ניכר היה שהוא נפגע קשה באופן אישי במכתב שולץ וחש כמי שספג מהלומה עזה בפניו. שמיר הישלה את עצמו ש"הידיד שולץ" לא יתן יד להשתתפות של כל חמשת החברות הקבועות במועצת הביטחון בוועידה הבין־לאומית ויסתפק ב"אירוע בין לאומי" בהשתתפות שתי המעצמות הגדולות, ארה"ב וברה"מ, בלבד.

שמיר גם האמין בסתר לבו שביוזמת שולץ לא תהיה שום זיקה ובוודאי שלא לוח זמנים מוגדר, בין המו"מ בין ישראל ומשלחת ירדנית־פלשתינית על הסדרי הביניים, לבין תחילת המו"מ על הסדרי הקבע וכי ניתן יהיה לשכנע את ראשי הממשל שמו"מ על הסדרי הקבע יחל רק שלוש שנים אחרי השלמת המו"מ על הסדרי הביניים והקמת המינהל העצמי לתושבי יו"ש וחבל עזה.

אבל באה המציאות וטפחה על פניו. גורם בכיר במערך אומר: "נראה ששמיר היה ביום ששי שעבר בהלם כששולץ הניח על שולחנו את המסמך שלו. חלפו כמה ימים עד שהוא עיכל את תוכנו ואז התעשת והחליט להשיב מלחמה שערה". מעקב אחרי תגובותיו של שמיר על המסמך מלמד עד כמה התרשמות זו מדויקת. כשיצא בריזק לפני שבוע משיחתו עם מזכיר המדינה עדיין היה חיוך על פניו של שמיר "היה תענוג לארח את שר החוץ. היו לנו שיחות מועילות ואני בטוח שנמשיך במאמצינו להשגת השלום."

שולץ, שהפתיע מן הסתם מת־גובתו החיובית של שמיר, הגיב: "אני מסכים בכל לבי לכל מלה שאמר ראש הממשלה". כן ביום עוד טרם כניסת השבת כינס שמיר את את יועציו הקרובים, ח"כ דן מרידור, המנכ"ל יוסי בן־אהרון ומזכיר הממשלה אליקים רובינשטיין, ובה־תייעצות זו העידו היועצים המש־פטיים של שמיר כי במסמך יש ני־סוחים מעורפלים כגון הפיסקה הקובעת כי "מזכ"ל האו"ם יתבקש לשגר לוועידה הבינ"ל הזמנות לצד־דים המעורבים בסכסוך הערבי־ישראלי ולחמש החברות הקבועות במועצת הביטחון", היוצרת חשש שמזכ"ל האו"ם יזמן לפתיחה גם נציגות של אש"ף.

בישיבת הממשלה ביום ראשון, במסגרת דיון ראשוני על יוזמת שולץ, כבר סר החיוך מפניו של שמיר. הוא הדגיש כי "מכתבו של שולץ איננו אולטימטום ולא מדובר בתכתיב". הוא הדגיש כי אין להיחפז בקבלת החלטה לפני צאתו לוואשינגטון משום שבמהלך ביקורו שם הוא מתכוון לקיים שיחות ולש־כנע. "גם לוח הזמנים איננו דבר קדוש שאיננו יכולים לשנותו. ישראל היא עדיין מדינה ריבונית. היא איננה חייבת לקבל דרישות העלולות להזיק לעתיד המדינה ולפגוע בביטחונה" — אמר שמיר לחבריו השרים.

ביום שני נפלה על שמיר מהלומה נוספת. 30 סנטורים, ביניהם תומכים מובהקים של ישראל, שיגרו איגרת לשולץ בה הודיעו שהם מאמצים את ידיו על יוזמת השלום ואגב כך מטי־חים ביקורת חריפה בשמיר. כשידי־דים מובהקים של ישראל, כדניאל מויניהן ואלן קרנסטון מדגישים כי "התאכזבנו לקרוא ששמיר אמר שהביטוי שטחים תמורת שלום אינו מקובל עליו ואנו מקווים שהצהרת ראש הממשלה איננה מצביעה על כך שישראל נטשה את המדיניות המציעה את התקווה הגדולה ביותר לשלום בר־קיימא", די בכך כדי להעכיר ביותר שאת את מצב רוחו של שמיר.

מה גם שבמקביל למכתב הסנ־טורים הביעו גם מנהיגים יהודים בארה"ב את תמיכתם ביוזמה ("ה־סטטוס קוו לא יכול להימשך") וגבר הלחץ מצד שר החוץ שמעון פרס הנהנה מתמיכה רחבה של תמיכה במפלגתו, לקיים הצבעה בישיבת הקבינט. יתרה מזו, גם בתוך הליכוד הולו להישמע קולות הקוראים לש־מיר לקבל החלטה עוד לפני צאתו לוואשינגטון. סגן ראש הממשלה דוד לוי הזהיר את שמיר לדחות את התוכנית על הסף: "ספק רב בעיני אם ראש הממשלה יצליח בוואשינג־טון יותר משהצליח כאן בזמן שי־חות עם שולץ. לכן צריך לפנות אל העם".

שמיר דוחה את ההצעה. הוא אמר לשרי הליכוד שבמשרדו מכינים רעיונות חלופיים ליוזמת שולץ שאותם יציג בפני ראשי הממשל. "זהו ביקור חשוב מאד ובו אסביר את עמדותי ואת עמדות ישראל באשר לתהליך המדיני" — אמר שמיר.

ביום שלישי דוחה שמיר את יזמם של אנשי מפלגתו שניסו לשכנעו לבטל את נסיעתו לוואשינגטון. "לא רק שאני צריך לנסוע, אני חייב לנסוע. יש לנו מה לומר ל־אמריקאים ויש לנו מה להציע. הם צריכים להתחשב בעמדותינו ובתג־כיותינו. אני בא לארה"ב לא רק עם הפיות, שאלות הביקורת על הצעו־תיהם, אלא גם עם הצעות מעשיות והתוכניות שלדעתי יכולות להיות מועילות וחשובות לכינון השלום". אבל באותו יום, בשעת ערב מאוחרת, צלצל הטלפון בביתו של שמיר ועל הקו היה מקורבו ח"כ משה ארנס שדיווח לו על פגישתו עם מזכיר המדינה שולץ.

ארנס שנתבקש ע"י שמיר לקיים את הפגישה על מנת "למשש את הדופק" כצעד של הכנה לקראת ביקורו בבית הלבן, סיפר לשמיר כי שולץ איננו נוטה להכניס שינויים בתוכניתו העשויה מיקשה אחת. שולץ הבהיר לארנס כי אם ישראל לא תיענה ליוזמה, היא עלולה להצ־טייר באור שלילי ביותר בקונגרס ובדעת הקהל בארה"ב.

שלשום, יום רביעי, יצא המרצע מהשק. אחרי שדחה בנחישות ובתקיפות את דרישת חמישה שרי המערך וסגנו דוד לוי לקיים הצבעה בקבינט, התבטא שמיר לראשונה ללא כחל ושרק נגד יוזמת שולץ. הוא האשים את ארה"ב בכניעה לאלימות בשטחים: "זוהי כניעה לטרור, לאלימות וללחצים". את לוח הזמנים המוצע ב"מסמך שולץ" הגדיר כ"משימה בלתי אפשרית". לדבריו היוזמה רוקנה מתוכנם את הסכמי קמפ־דייוויד למעט סעיפים המקנים יתרונות לערבים. "התוכנית האמריקאית תוכל להצליח רק אם ניתן לפתור (לפבריקה) להכתיב לנו את הקצב" — אמר שמיר במגרשו הביתי, בסיעת הליכוד בכנסת, לנוכח פניהם המתוחים של צאן מרעיתו.

בישיבת הקבינט שלשום הוכח שלא כל ראשי הליכוד מתייצבים אחרי שמיר. סגן ראש הממשלה דוד לוי, היה היחיד שהעז לצאת בגלוי נגד שמיר. מול מבטיהם המופתעים של פרס, רבין, נבון, וייצמן ובר־לב ולתדהמתם של שמיר, נסים, שרון ומודעי, הוא הזהיר את שמיר: "העדר הכרעה בקבינט תתפרש ע"י ואשינגטון כחוסר יכולת של ממ־שלת ישראל לקבל החלטה בשאלה שהיא חיונית וגורלית לעתידה והיא ממשיכה לדבר בשני קולות. תשובת ה"כן" ו"לא" תגרום להתבזות הממשלה ותביא לפיחות במעמדו של ראש הממשלה בעיני ראשי הממשל. התוצאה תהיה הגברת לחץ על ישראל וכרסום בכח העמידה שלנו, תוך יצירת משבר ביחסים בין שתי המדינות.

שמיר, שגרום מקורבי סגנו ("הוא השפוי היחיד בין שרי הליכוד" — אמר גורם בכיר במערך) השיב לו: "אני מודע לכך שדבריך נובעים מדאגה ויש בהם הגיון מדיני. אבל אני מאמין שיש חשיבות לנסיעתי לפני קבלת החלטה ממשלתית כיון שבאופן כזה איננו מודה בחוסר הס־כוי שלך לשנות את התוכנית. ההתעקשות להכריע עתה היא טעות שעוד נצטער עליה".

עפ"י דיווחים שהגיעו אתמול מוואשינגטון מצפה לשמיר ביקור קשה בארה"ב בשבוע הבא. תתייצב מולו חזית מלוכדת של סנטורים, חברי קונגרס ומנהיגים יהודיים שיאשימו אותו בנסיון לטרפד את תהליך השלום. ידידי ישראל יזהירו שמעמדה של ישראל בקונגרס עלול להיפגע ללא תקנה. כלי התקשורת יתקפוהו התמוד מכל, ורייגן ושולץ יסירו את הכפפות ויפ־עילו בקפדנות "מכבש של לחצים" כשאיומים מרומזים בצדם.

שמיר: המציאות טפחה על פניו

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

המאבק על הקדמת הבחירות

העבודה רוצה בחירות עד יוני ● הליכוד מחזיק כנראה ברוב של 61 לקביעת מועד הבחירות

המרחק בין עמדות הליכוד ל־מפלגת העבודה לגבי תאריך הקד־מת הבחירות מצטמצם מיום ליום. בישיבת פורום "שרינו", שלשום, החליטו השרים לפעול לאלתר להקדמת הבחירות עד לסוף יוני. הליכוד מדבר על סוף יולי, מועד בו יעודכן ספר הבוחרים. אולם למרות החלטתם של שרי מפלגת העבודה להביא להקדמת הבחירות בתוך השבועיים הקרובים, אף בעת שהותו של ראש הממשלה יצחק שמיר בארצות־הברית, המפתח להקדמת הבחירות נמצא כיום בידי שמיר וראשי הליכוד.

כוונתה של מפלגת העבודה להביא להגיש לכנסת הצעת חוק פרטית להקדמת הבחירות, ב־21 בחודש, יומיים לפני שובו של שמיר מארה"ב. יהיה זה השבוע האחרון של מושב הכנסת לפני פגרת הפסח. החשש במפלגת העבודה הוא, כי אם הדבר יידחה לאחר פגרת החג, לא ניתן יהיה לקיים את הבחירות לפני יולי־אוגוסט, מועד שאינו רצוי לצמרת העבודה. אולם לפי שעה, למפלגת העבודה אין רוב קולות להקדמת הבחירות.

על־פי מספר בדיקות שנעשו השבוע, התברר כי הליכוד מחזיק ברוב חוסם של 60 לקבוע את מועד הבחירות, גם ללא הסיוע של מאיר כהנא.

הליכוד (41) זוכה לסיוע מצד המפד"ל (5), שאינה מתלהבת כלל מהקדמת הבחירות, מאגודת ישראל (2), משמ"ס (4), מהתחיה (4), ומחברי הכנסת הבודדים רפאל איתן, יגאל הורביץ, אהרון אבו־חצירה, ואברהם ורדיגר. מפלגת העבודה (39 כולל יוסי) זוכה לסיוע של כל סיעות השמאל (מפ"ם 6, רצ 5, רק"ח 4, המתקדמת 2 וח"כ דראושה. אולם תנועת שינוי בת שני הקולות, הו־דיעה השבוע כי לא תתמוך בהקדמת הבחירות, בעיקר בגלל מצבה הארגוני. היום נראה כי למפלגת העבודה לא תיוותר הבר־ירה, אלא להגיע להבנה עם הליכוד לגבי תאריך הקדמת הבחירות, בלי־כוד יכריעו במרוצה זו רק לאחר שובו של שמיר מארה"ב, ואז אולי יוחלט להעדיף לקיים את הבחירות במועדן.

עד לבואו של שולץ, סבלה מפלגת העבודה ממחלוקת פנימית גדולה בין ניצים ליונים. מאבק תדיר ניטש מתחת לפני השטח בין שמעון פרס, הדוגל בפשרה ובמתינות, לבין יצחק רבין, שהפעיל "יד חזקה" בשטחים, והיה מטרה להתקפות קשות מצד חלקים רבים במפלגה. קולה של מפלגת העבודה לא היה ברור, נשמעו בה הצהרות סותרות, והתוה מטשטשה, דבר שנוצל היטב על־ידי מפלגות השמאל השונות, שאיימו לגזול ממנה אלפים רבים של קולות.

חברים ערביים רבים הודיעו, כי הם עוזבים את המפלגה. ערב בואו של שולץ לישראל היה מצבה של המפלגה בכי רע, עד שרבים האמינו כי אם יוקדמו הבחירות, תיזרק מפלגת העבודה לאופוזיציה לשנים רבות.

תוכניתו של שולץ הביאה תחיה למפלגת העבודה. התוכנית, הזוד־מה הבינ־פוליטי שהתפתח עם הליכוד, הביאו לאיחוד מחודש של המפלגה. הופעה משותפת של פרס ורבין, עמדה אחידה נגד הליכוד, חידוד מובהק של עמדות העבודה מול הליכוד. אך אולי יותר חשוב — מול סיעות השמאל, מקור החשש של המפלגה. לפתע התברר, כי כל ההכרזות של פרס על ההסכמות עם המלך חוסיין, שנשמעו רחוקות מהמציאות, מצאו ביטוי בתוכנית מעשית של שולץ. למפלגת העבודה ניתנה תוכנית להאבק עליה, מול חסימת השלום והיוזמה המדינית מצד הליכוד. ההרגשה הפנימית במפלגת העבודה בימים אלה נמ־צאת בשיא, ויש הטוענים כי כישלון שליחותו של שמיר בוואשינגטון, וה־ליכה לבחירות, אפילו לא יוקדמו, יעניקו למפלגת העבודה, על גבי תוכנית שולץ, הזדמנות לנהל מאבק קשה עם הליכוד, כששלטון בלעדי של העבודה בממשלה אינו נראה כבר כמשימה בלתי־אפשרית.

מה רוצה דוד לוי?

מהלכיו של סגן ראש הממשלה ושר השיכון, דוד לוי, נגד ראש הממשלה יצחק שמיר, וניסיונותיו לפעול לקבלת החלטה בקבינט על "תוכנית שולץ" בטרם יצא שמיר לארה"ב, התקבלה השבוע ברגשות מעורבים בתנועת החרות. מצד אחד, הפר לוי את החזית האחידה של שרי הליכוד לצד שמיר, אך מן הצד השני, הוא ייצג קו ניצי המקובל על רבים בתנועה.

תוכניתו וכוונותיו של לוי אינן ברורות. אין לשכוח כי שר השיכון עדיין לא אמר נואש, מבחינת המאבק על ראשות התנועה. הוא לא הכריז עד כה כי לא יתמודד עם שמיר על ראשות הרשימה בבחירות הקרובות, ולפני שבועות מספר הגיע זעם רב, בשעה שמזכירות תנועת החרות קיבלה החלטה לפנות לשמיר ולבקשו כי יקבל עליו פעם נוספת את מועמדות הליכוד ל־תפקיד ראש הממשלה.

לוי גם מארגן באחרונה מחדש את מטהו, שהיה בהתפוררות בעקבות תבוסות בוועידת חרות. הוא מרבה להופיע בסניפים ובכנסים. רק לפני ימים מספר הכין לו מקורבו, ח"כ מיכה רייסר, סדרה בת 12 כנסים ברחבי הארץ, כשרייסר אינו מסתיר כי כוונת המיפגשים ליצור אווירה לאפשרות של התמודדות.

מקורבי לוי הבהירו, כי עד הב־חירות בנובמבר עוד רחוקה הדרך ודברים רבים עדיין יכולים ל־הרחש. על כן אין לוי מוותר לקבל את מועמדותו של שמיר כראש רשימת הליכוד לכנסת הבאה. מנגד, בפעולתו השבוע ביקש לוי להביא להקדמה מיידית של הבחירות. במקרה שכזה אין ספק שלוי יימנע מלהתמודד עם שמיר. באוזני מקור־ביו התבטא השבוע כי במצב זה לא יהיה לו מספיק זמן להתארגנות.

את הסתירה הזאת מיישבים מקורבי לוי בכך שמאבקו עם שמיר וקריאתו להכרעה מיידית בקבינט, נבעים מתוך חשש כן למדינת ישראל. אולם לוי הוא פוליטיקאי ותיק, ומבין היטב כי שמיר עשוי לחזור בידיים ריקות מארה"ב. מעשיו השבוע הם בבחינת הכשרת הקרקע למאבקו הגדול נגד שמיר, לאחר שובו מארה"ב, בהנחה כי האמריקאים ייצאו נגד ישראל ומצבה הבין־לאומי יהיה קשה. אז ייצא לוי ויגיד: "אמרתי לכם". בתנועת החרות הוא ייחשב כמי שחזה את הנולד, הפגין כושר מנהיגות למול ראש הממשלה, ורק איש חזק כמו לוי ראוי לתפקיד ראש הממשלה.

דוד לוי: הפר את החזית האחידה של שרי הליכוד לצד שמיר

המפד"ל לא מעוניינת בבחירות

בחירות מוקדמות עשויות לתפוס את המפד"ל באמצע תהליך של מסורתו להגיע להסכמה פנימית ולהרכב נבחרות ייצוגית לקראת הכנסת הבאה. בבמת התנועה הד־הדר השבוע חד־משמעית כי המ־פד"ל מעדיפה את קיומן של הב־חירות במועדן, קרי בנובמבר. בבחירה בין תאריך מוקדם שמציעה מפלגת העבודה, לבין התאריך של סוף יולי או תחילת אוגוסט שמציע הליכוד, תתמוך המפד"ל, מתוך חוסר ברירה, בעמדות הליכוד.

בימים אלה נכנסת המפד"ל לשלב האחרון לקראת קביעת הנהגת התנועה והרכב רשימתה לכנסת. הכוונה היא לסיים בעוד חודש את רשימת מועמדי התנועה לקראת הבחירות. ראשיתו של "סוף המירוץ" תהיה ביום ראשון, בכנס נשות "אמונה", העומדות לבחור את הנציגות הנשית לרשימת המפד"ל לכנסת. בין נשות המפד"ל נחשבות רק שתי מועמדות בעלות סיכוי ריאלי: שגרירת ישראל בהולנד לשעבר, יהודית הובנר, שכיהנה גם כסמנכ"לית במשרד הפנים, וה"כית לשעבר שרה שטרן קטן, הנחשבת כבעלת סיכוי עדיף להגיע לספסלי סיעת המפד"ל בכנסת.

מושב מיוחד של ועידת המפד"ל יכונס ב־23 במרס כדי להכריע בדבר חוקת הבחירות הפנימיות בתנועה, וכדי להעניק 60% תמיכה לשר זבולון המר, כדי שיוכל להמשיך ולייצג את המפד"ל בקד־נציה נוספת. נסיונו של השר יוסף שפירא לקיים את ההצבעה בעניין 60%, במקביל להתמודדות על ראשות הרשימה, נכשל. המר וידידו יהודה בן־מאיר, יו"ר מטה הבחירות של התנועה, הצליחו לנטרל כל־כך אישור של המר יהיה בישיבה נפרדת. במפד"ל היו זקוקים לאישור 60% גם חברי הכנסת יוסף בורג וחיים דרוקמן, אך השניים כבר הו־דיעו כי אינם מתמודדים לכנסת הבאה.

מיד לאחר חג הפסח, ב־11 באפריל, תתכנס ועידת המפד"ל לישיבה שניה, מכריעה, בה ייבחרו נציגי המפלגה לכנסת. על־פי שיטת הבחירות המוצעת במפד"ל, תתנהל הבחירה בשני סיבובים. לא יתקיים מאבק נפרד על ראשות הרשימה, והבוחר שיזכה במירב קולות ה־בוחרים, הוא שיוביל את רשימת התנועה. בסיבוב הבחירה הראשון, יתבקשו 1,057 חברי ועידת המפד"ל לדרג 6 מועמדים לפנים ב־18 חברים. ה־18 ידורגו רק בסיבוב השני, כאשר כל חבר ועידה יוחזר וידרג את שישה מועמדיו העדיפים. להצעת הסיבוב השני קיימת עדיין הסתייגות של רפאל בן־נתן, המבקש שהבחירה בסיבוב השני לא תהיה מדורגת, בעיקר כדי להבטיח את כניסת מועמדיו לרשימה, אך הוא לא יזכה כנראה ברוב.

לפי שעה ידוע, כי פרט לזבולון המר ויוסף שפירא, יתמודדו גם יהודה בן־מאיר, פרופ' אבנר שאקי, המזכ"ל הרב יצחק לוי, יגאל ביבי, ראש עיריית טבריה, יצחק מאיר, ראש המחלקה לחינוך בגולה בסו־כנות, הרב יואל בן־נתן, ושני מועמ־דיו של רפאל בן־נתן: אברהם מלמד וח"כ דוד רבינו.

המחשבים כמלכי הבחירות

כבר עתה ברור, כי מערכת הבחירות הבאות לכנסת, תהיה מערכת הבחירות הממוחשבת ביותר שהיתה עד כה. בימים אלה משלימות שתי המפלגות הגדולות את הממוחשבות ה־מערכות שלהן לקראת הב־חירות. לפי שעה, צמרת מפלגת העבודה בראש מבחינת כמות המשאבים שהיא מקדישה למי־חשוב, לשימוש ולעזרה בו. בעוד שבמפלגת העבודה הוזרת המיחשוב והבנת התוכניות כמ־עט הסתיימה, הרי בליכוד נמצא הדבר רק בראשיתו ורוב התו־כניות הן לפי שעה רק על הנייר בלבד.

את המאבק הפוליטי בין הלי־כוד למערך ילווה מאבק בין שתי חברות־הענק בעולם ה־מחשבים. יבם מול דיגיטל. הלי־כוד ייעזר במיני־מחשב יבמ־36. בעוד מפלגת העבודה תידרש למחשב דיגיטל מיקרו־ואקס 2. יבם נאבקה במרץ בחוד־שים האחרונים כדי לזכות במכרז מיחשובה של מפלגת העבודה. המאבק לבש לא פעם אופי של שערוריה, ומספר ער־רות במפלגת העבודה התפטרו ופוטרו. לבסוף זכתה דיגיטל, ויבם נאלצה להסתפק בתנועת החרות.

האופרציה הממוחשבת של מפ־לגת העבודה גדולה ביותר, ומאות אלפי דולרים הושקעו עד עתה ברכישת ציוד ובכתיבת תו־כניות. המחשב החדיש יוכל את קווי־הטלפון להתחברות למסופי המפלגה ברחבי הארץ, ולקשר ישיר עם המחשבים האישיים בבתיהם של הכתבים לעניני מפלגות, בתקופת הבחירות, כדי להעביר הודעות וריווחים.

ראש יחידת המחשב של מפלגת העבודה הוא מנהל המערכות בעל המוניטין עמיקם רזן. בליכוד הנושא המיחשובי נמצא עדיין בחיתולים. בראש המערכת עומד מנכ"ל התנועה, פנחס שמיר. לידו, כראש ועדת ההיגוי לנושא המחשב — אריה הינקים, לשעבר מנכ"ל "אפיק מחשבים". כוונת הליכוד היא להרחיב את הציוד, אך הדבר עדיין בגדר תוכניות בלבד.

בליכוד נעזרים במחשב ל־צורך עניינים פנימיים, ופחות ככלי במאבק נגד מפלגת ה־עבודה. לב המערכת הממוחשבת בליכוד הוא רשימת חברי ה־תנועה על־פי החלוקה לסניפים. המחשב מנהל מעקב אחר גביית המיסים, ובימים אלה נכתבת תו־כנית שתשמש את תנועת החרות לקראת הבחירות הפני־מיות, לקביעת הרשימה לכנסת. על־פי התוכנית, יבחרו חברי מרכז התנועה את מועמדיהם בכרטיסים מיוחד שיוחדר למחשב. הכך יופקו התוצאות תוך זמן קצר מאוד.

סדקים ברצועת הביטחון

מינימום מעורבות של חיילי צה"ל ומקסימום מעורבות של חיילי צד"ל — זו הנוסחה הנוהגת באזור הביטחון בצפון ● באחרונה התרבו ניסיונות הפיגוע של המחבלים מגבול לבנון

מאת מנחם הורוביץ

על בימת קולנוע שניר בקרית־שמונה עמד השבוע שר הביטחון, יצחק רבין, ולא במעט גאווה סיפר לתושבי גבול הצפון איזה מסע־סורים עבר עד שהחליטו להוציא את צה"ל מלבנון ולכונן אזור ביטחון בצפון, שבו שוהים זה לצד זה חיי־לים מצה"ל וצד"ל.

כשנכנס רבין לתפקידו היו בלבנון, כך הוא גילה, 15,000 חייל. כדי להמשיך באותה היערכות, היה צה"ל נדרש להחזיק אותו מספר חיילים למשך תקופה ארוכה. "אני, כשר הביטחון, התחבטתי בבעיה אם אפשר לגשר בין יציאה ממעורבות מאסיווית בלבנון לבין שמירת הביטחון ביישובי הצפון. ממשלת ישראל קיבלה את המלצתנו לפני שלוש שנים, לצאת מלבנון, כאשר לרבים היו סימני שאלה לא חסרי בסיס, אם אכן אפשר לגשר בין יציאת צה"ל מלבנון, הקמת אזור ביטחון ופעילות במתכונות מסוימות של צה"ל. האם אלה יאפשרו ביטחון לגליל?"

במעמד זה העניק שר הביטחון לראשי יישובי קו העימות את פרס יגאל אלון על מופת חלוצי, מתוך ידיעה כי ללא הגיבוי של ראשי היישובים, לא היתה יכולה להתקבל מדיניות הביטחון או, וצה"ל היה נשאר תקופה נוספת בלבנון. ב־שבועיים האחרונים חלה עלייה ניכרת במספר הניסיונות של המחב־לים לפגוע בחיילי צד"ל וצה"ל המשרתים באזור הביטחון ובגליל. צה"ל ממשיך להתמודד עם הג־ברת הטרור מלבנון, בכוחות מקו־מיים שהציב בתוך איזור הביטחון ומשני עברי הקו.

בתום המלחמה, כאשר הוחלט על נסיגת כוחות צה"ל מלבנון, התנהלו במטה הכללי דיונים על נחיצותו של אזור הביטחון ועל כושר עמידתו. היו במטה גורמים שסברו כי אזור הביטחון ותפיסתו המבצעית יתמוטט תוך חודשים מספר וישמש למנוף להידרדרות פעולות האיבה נגד ישראל.

בקרוב ימלאו שלוש שנים לאזור הביטחון הממלא בהצלחה יחסית את ייעודו ומעניק ביטחון רב ליישובי הצפון. השר רבין אומר: "אני יודע שביטחון הרמטי טרם השגנו, אם בכלל אפשר להשיג באמצעים צבאיים בלבד. צה"ל ומפקדיו ב־פיקוד הצפון מילאו את המשימה שהוטלה עליהם.

גיבוי פיסי לצד"ל

אזור הביטחון צימצם את אפשרות המחבלים לירות קטיושות, אר־טילריה קצרת־טווח ופצצות מרגמה לעבר יישובי הצפון. אמצעי־הירי תלולי־המסלול הורחקו אל מחוץ לרצועת הביטחון. חוליות המחבלים נערכות ליציאה לפעולות במרחק עשרה ק"מ לפחות מגדר המערכת. זה מקל על כוחותינו לאתרם ולפגוע בהם בתוך אזור הביטחון או בסמוך לגדר המערכת, אם הצליחו לעוברה. מתוך 15 חוליות מחבלים שביקשו לפעול נגד ישראל מ־אפריל 86 עד מרס 88, השמידו עשר בתוך אזור הביטחון. המדובר בחוליות של אל־פתח, ג'בריל, אבו־מוסא, חזבאללה, חבש ומפלגת הלאום הסורית. מעל ל־250 מחבלים חוסלו בתקופה זו בקליפה ה־חיצונית, כלומר, בגבול אזור הביט־חון. לפי הערכת גורמים צבאיים, חלקם התכוונו לפגוע בתוך ישראל.

מתאם פעולות הממשלה בלבנון, אורי לוברני, אומר כי אירועי השבוע האחרון הוכיחו את נחיצותו של אזור הביטחון יותר מאשר אי־פעם. "הזירות שבכשלו הן חלק מהמאמץ הכולל של אש"ף לשתף גם חזיתות אחרות במאורעות בשט־חים. אין לי ספק שהמחבלים ינסו להגביר את ניסיונות הפיגוע שלהם באזור הביטחון ובגליל", אומר אורי לוברני.

אחת המטרות שהציב לו אלוף פיקוד הצפון, האלוף יוסי פלד, היא שיפור צד"ל והפיכתו לגורם עצמאי באזור הביטחון. זה מחייב את צה"ל לתת לו גיבוי פיסי. אם יתמוטט צד"ל, יאלץ צה"ל להשקיע יותר כו־חות באזור הביטחון ותגבר השפעתם של גורמים עוינים למדינת ישראל, שהתמקמו בסמוך לגבול. "אני חושב שיש נוסחה, שהיא נר לרגלינו בכל הקשור לחלוקת העבודה בין צה"ל וצד"ל: מינימום מעורבות של חיילי צה"ל ומקסימום מעורבות של חיילי צד"ל. אבל כמובן, על־פי ההתפתחויות בשטח נוסחה זו משתנה.

גם מחוץ לאזור הביטחון השתנו כללי המשחק: ארגון אל־אמל שהיה כוח מרכזי מצפון לאזור הביטחון נחלש והוא מתקשה למנוע ניסיונות חדירה של גורמי טרור לשטחו. "אמל אינו יכול עוד להשתלט על השטח שמצפון לאזור הביטחון. ההוכחה הניצחת לכך היא אי־יכולתו של ארגון זה לגלות את הקולונל האמריקאי החטוף, היגנס, שנחטף באזור ששולט בו אמל", אומר מתאם פעולות הממשלה בלבנון.

הרבה מזל ומעט פיגועים

אזור הביטחון משמש איפוא אזור־חיכוך בין המחבלים לכוחות צה"ל וצד"ל. האזור מאפשר לכוחות צה"ל וצד"ל לצאת לפעילות יזומה בקלות יותר מיציאה לפעילות כזאת מעבר הגבול הבין־לאומי.

ביישובי קו העימות בצפון מת־בוננים בדאגה־מה צפונה אל ה־כפרים הלבנונים ואל ערוצי הנח־לים המובילים עד לגדר הגבול בין ישראל ללבנון. יותר ויותר חוליות טרור פלשתיניות מנצלות את מבני האזור הסוער כדי לחדור אל רצועת הביטחון. בחסות החשיכה. ואולי גם בחסותם של תושבים שיעים קי־צוניים, מצליחים הם להגיע עד לגדר הגבול. הנתיב האהוב ביותר הוא זה שמול הקיבוצים יפתח ומנרה.

מאז ליל הגלשונים, התערער במקצת ביטחונם של התושבים בגבול הצפון. אך הצלחות חיילי צה"ל ביבשה חיזקו בלבם את תודעת השיטתה של רצועת הבי־טחון. יוסי גולדברג, ראש מועצת מטולה ויו"ר ועד ראשי הרשויות בקו העימות, מגדיר זאת כך: "שלוש שנים מאז יצא צה"ל מלבנון, היה לנו הרבה מזל ומעט פיגועים וה־חיים התנהלו כאן בצורה סבירה. עם זאת, בחודש האחרון חלה התגברות משמעותית בפעולות המחבלים".

אכן, המזל האיר פנים לתושבי הגבול הצפון. קטיושות נחתו פה ושם אבל רק ליד הבתים ולא בתוכם. ליד מגרש המשחקים אך לא בתוכו. האלוף פלד אומר שאי־אפשר למנוע לחלוטין ירי קטיושות לשט־חנו, אך צה"ל נוקט צעדים רבים לצמצם גם ניסיונות אלה.

"אין לי ספק שגם ארגוני המחבלים יחזרו לתקוף את יישובי הצפון, כפי שהיה בעבר. נאלץ לעשות צעדים משלימים כדי להרתיע אותם", אומר ראש המועצה במטולה, ה־מבקר בימים האחרונים בבתי תו־שבים באזור, ומשוחח עמם על המתרחש בשני עבריו של גבול ישראל ולבנון.

נגד הכיבוש

השנה ה־21

רשימה חלקית:

נטליה אשר, אבי בסר, יובל באגו, עמיהוד ברוכב, אפרת ברמשפרן, מאיה בורון, ירום בילו, שרה בילו, ענת בילצקי, אילן ביקובסקי, דן ביתן, אדלה בכרך, ליסה בלום, ברוך בליך, דוד בן בסט, גיד בן גל, צבי בן דב, צירונה בן דור, אבי בן־אבא, ידין בן־דור, רות בן־דור וולך, דני בן־טל, ברכה בן־יעקב, איתן בן־נתן, אבנר בן־עמוס, ענת בן־שמעל, צביקה בניגמיני, אורי בר זמר, נאורה ברגר, אבי ברגר, שלומית ברוך, שרה בריטבורג־סמל, שמואל ברזון, מרים ברנאי, דצית ברקאי, ניצה ברקוביץ, סמגלי ברקן, דור גורף, רות גביזון, משה גדי, עמוס גוטמן, הדייה גיטון, אילן גיתון, דקלה גולמוב, שלומית גקן

אילן בר זאב, עובד בר־אריה, מרדכי גורדון, עדי גורן, שרה גורסקי, רחל גורא, ענת גל, עפרת גל, אליה גלרין, אורלי גלת, מוצי גינזבורג, עדי גינזבורג, סמאית גיסים, אירה גל, זהבה גלאון, יהושע גלזמן, גרד גלזמן, שמרה גליק, עמיהוד גלעד, יעקב גלעד, דורון גלעד, חיים גנז, מיקי גרבר, יוסף גרודזינסקי, מיכל גרוסמן, מרית גרין, דן דאור, סלאח דבאגי, אירית דבורת, גילת דור, צפורה דולן, טלי דור, עדית דורון, דניאלה די־נור, ריטה דוסין, תביק דניאלי, רותי דניאלי, טליה דר, ליאת דרור, אירית הדר, מתי הוס, רבקה הוס, בועז הוס, משה הופמן, ברוריה הופמן, אמיר הורוביץ

אלי הדעש, אנה הלבר, גבי הלמן, חיים הלל, אילנה המרמן, שרה המרמן, דני המרמן, תלמה הנדלר, קובי הראל, אמיר הראל, שולי הרטמן, יגאל הרצברג, ציונה הרשקוביץ, שלום ויטמן, נורית וולף, משה וינמן, אבריק ויד, ויוה ויטמן, קרן ויזר, תרזה ויזר, נורית ויסמן, אלן ויסמן, יהושע ויץ, דניאל וקסמן, ענת ורדימן, ירום ורטה, הרם זהר, בק חביב, חן חבר, יעל חבר, אפיל חוברים, גרדה חון, גלית חון־ריזק, דב חנין, רז חן, שושנה חסון, אלי חסון, מגדלנה חסין, ממדור חסין, רעם חרל"ב, לורי חרום, צבי מטבר, שרה ישראל, אלכס מאיר, אמלין מיבר־לאמבר

טלי גל, צבי גל, נעמי גלנטה, דני גלעד, רותי מגיד, זאב מגא, שבירה מגא, רחל מגן, אדם מגנבאום, דוד מרקובר, חנה יבלונקה, איה יבלוד, רמי יבין, דניאלה יואל, רמי יובל, אלון יוסף, מירה יוסף, אלי יוני, ניצה יואר (בן־נור), עדית יער, אוד כהן־רז, דיב כהנא, סאיה כהנוב, רון כומר, נורית כהנו־קידר, רפאה כין, אורי כין, הרחה כין, מ. כרמי, אהרן לאמבר, משה לב, מיכל לביא, יעל לביא, יובל לבל, רפי לוגסי, יובל לוגסי, דניאל לוי, עמי לוי, שמעון לוי, אורלי לוי, לאה לוי, שרה לוי, אלדד לוי, שבתאי לוי, דרור לוי

מיכל לוין, דליה לוין, שלומית לויר, חיים לוסקי, רינה לוסקי, גיא לוקוין, דינה לוזמן, ורד ליבנה, שלומית ליבוביץ, אריק ליגדר, טאל מאשקל, רלה מולי, בברלי מורדוך, רמית מושלון, ענת מנור, צאורלי מירקס, עמלי מימנר, דני מיקה, גילי מירסקי, רפאל מלאך, א. מלך, פול מנדס מלר, רינה מנדס מלר, יער מנחין, יהלי מנחת, דלית מנבר, גמט מנבר, גדעון מנחת, שלומה נגיד, דני נחמת, רחל נמבר, אברהם נלקבב, אמנת נבינוביץ, דניאל נבינאשמין, רות ניוזבסקי, יהושע נוזין, רעיה רוזין, טובה רוזן־פומר, אבנר רוזנברג, משה רון, יוסי רון, הבר רון־צגרף, רעיה רותם, צבי רדי, תמי רדי, אסתי ריטמן

נחשון ריגר, אורי רם, חנוך רעים, יעבב רעים, מיכל רבאלי, טל רבאלי, אורלי רפמן, דוגלס רשף, משה שגנם, מלכית שבים, גיורא שבים, רחה שבל, זמירה שבב, יעל שבב, הרצל שבבים, אילנה שהמי, יעל שמרין, צילה שמרין, צבי שולדינגר, דובי שטבבראר, יוסי שטבבראר, אנה שטכבראר, רות שטמבר, מרי שטמבר, הגדי שטר, דני שטר, רני שמר־שבדרה, אפשרה שוריין, אורי שחם, ישראל שוחק, אפרת שטגליין ששון, גליה שמחק, יהוקים שטיין, מרית שטיינבוק, עמי שפירין, משה שפיר־נפלד, אורי שרינוק, הרולד שרמל, ענת שרוה, רות שריצקי, דוד שרין, תמר שרד, כרמל שרו, אורית שלוש, רמן שמרר, מבר שמחאני

✂

עמוד האמנה:

דפוסי המחאה המקובלים נגד הכיבוש נתונים בסד הקונסנזוס ומוגבלים לכלים שמקצה להם משטר הכיבוש.
הישראלי היפה יורה, בוכה, מוחה ומוסיף לשתף פעולה עם משטר הכיבוש.

הסירוב הוא צורת השותפות שלנו בחברה הישראלית בעידן הכיבוש.
הסירוב הוא פתח תקווה לקיומנו המוסרי כישראלים.
הסירוב הוא צורת המאבק שלנו עד שבמעשה ובמחשבה הפוליטיים ובהתנהגות היום־יומית תסוד ישראל מדרך הכיבוש ותעלה על דרך השלום.

ובאנו על החתום:

שם	עיסוק	כתובת	טלפון

ת.ד. 24099 ירושלים.
חשבון 40879/23 בל"ל. סניף היכל התרבות ת"א
לקבלת מידע נוסף - טל. 02-384282.

נגד הכיבוש

השנה ה־21

הרובע היהודי: דע את שכניך

"אנחנו לא התנחלות בשטחים. פה זה לב לבה של ירושלים וכל ניסיון פיגוע יגרור תגובה קשה של השלטונות", אומרים יושבי הרובע היהודי בעיר העתיקה ● אולם גם הם אינם בטוחים שכל השכנים הערבים אכן מטיבים לקרוא את המסר

מאת רומן פריסטר

הכל יחסי. כאשר אומר מאיר קרמר ש"הרובע הוא המקום הישן והבטוח עלי אדמות", הוא משווה בעל כורחו את המצב העכשווי לזה שנמכר לו בעבר הלא רחוק. קרמר, שומר מצוות שהוליד מצוי בכיסו, אב לחמישה ילדים וסב ל־17 נכדים, עלה מעיר שעשתה היסטוריה בעולם הפשע: שיקאגו. לפני תשע שנים, והוא בן 51, חיסל את עסקיו המשגשגים ורכש בית נאה ברחוב השוערים. "בשכונה שאין בה גניבות או רצח או פשיעה אחרת". בבחירות האחרונות נבחר לוועד המכונה כאן "נציגות הרובע". הוא מייצג בו את הקבוצה הגדולה והולכת של יהודים דתיים שבאו מארצות־הברית כדי ליהנות מאיכות חיים גבוהה יחסית ומקרבה ממשית לכותל, ואולי אף לשכינה. הקרבה הפיסית לשכנים הערבים המוסלמים או חיים בתוך החומות אינה מטרידה אותם. לגבי רובם היו השכנים האלה קיימים כספקי שירותים בלבד. לא רק ירקנים, פועלי ניקיון, עוזרות־בית. רוב השוטרים המשרתים בתחנת הקישלה בעיר העתיקה הם ערבים, וגם אברסאלים, אחד מסגני ה' שוטרים הקבועים של הרובע. לא היה זוכה באישור מגורים במקום — כמצאו הלאומי. כמובן.

הכל יחסי. כאשר אומרת רבקה אליאב, צעירות, כי מדי פעם פוקדים אותה "הרהורי עיבה", אין היא מתייחסת לסכנות שהתעוררו עם פרוץ המהומות. שעה ששהינו בביתה הנהדר, ברחוב משגב לדך, הניפו נשים פלסטיניות לא רחוק משם, ברחוב סלאהאדין, דגלי אש"ף, ובאזורי שער ציון התפרסו כוחות משטרה גדולים להגנת הרובע בשעת הצורך. אך כל זה לא הדאיג אותה. מה שמפריע לה, לישראלית השורשית שבאה לרובע לפני שנים רבות ממושב אחוזת ברדום, אלה דווקא אנשים טובים ביסודם כמו מאיר קרמר. וגם החוזרים בתשובה שרובם גולה, כמוה, באמריקה. "בחוצות הרובע מסתובבים להוב תיירים ומדריכים דוברי לועזית: בספר, בחצויות ובבתי הקפה שומעים בעיקר אנגלית, והלתי להרגיש שאני מהווה חלק מהסביבה. לפעמים נדמה לי שעברתי מארץ־ישראל לארץ אבי גלדסכסית בגולה", קובלת רבקה.

.. הכל יחסי. אמנון שילוני מרגיש כאן מאורסאוד בבית. בשעת ערב מאוחרת, כשרבקה אליאב ומאיר קרמר ישנים כבר שנת ישרים, אנו פוגשים אותו בתחנת המשטרה שבפינת כיכר תפארת ישראל. שילוני, קצין קרבי במילואים ומנהל מחלקה בידור ברדיו(?), מקדיש כל שעה פנויה לארגונו ולחיזוקו של המשמר האזרחי במקום. לפני דקות אחדות חזר לרובע מספר זוגות צעירים. הם ביכרו לעבור בשער ציון, על אף העובדה שכל צעיר נשא על כתפו רובה אם־16 או נשק אחר. ההליכה משער יפו לאורך החומה הפנימית ברובע הארמני, או דרך מבוך סמטאות השוק ברובע המוסלמי, אינה מקנה לאנשים תחושת ביטחון, גם כשהם חמושים. אמנון שילוני מספר כי באחרונה [illegible] הקישלה שלפיו כל ביקור [illegible] שתחזור אחר רדת החשיכה דרך שער יפו תוכל לקבל ליווי צמוד של שוטר (ערבי). כמובן.

ביטחון יחסי

מעטים אזורי מגורים בארץ בהם מתחככת האוכלוסיה היהודית והערבית זו בזו כפי שזה קורה בעיר העתיקה של ירושלים. מי ששולה או יורד ברחוב היהודים, המקשר את הקארדו עם הבכי הרצענים בשוק, כמו עובר מעולם אחד למשנהו. מכוח המציאות יוצרו שני העולמות האלה מעין דו־קיום, מבלי שקיים ביניהם מגע אנושי של ממש. "אהבה לא היתה כאן גם בעבר; עכשיו אנו חשים עוינות גלויה", מתאר את המצב יעקב בראור, ראש "הנציגות" ברובע. אשתו, דוברת ערבית, אמרה לו שכל פעם שהם חולפים על פני הרוכלים בשוק, מברכים אותם הערבים בקול, אך מאחורי גבם זורקים קללה: "הלוואי ואראה את דמו נשפך".

גם אמנון שילוני, שכל כולו התפעלות מצבעוניות השוק בימים כתקנם, מאשר כי "אין זה תענוג גדול לעבור בסמטאות הבאזר כאשר כל החנויות נעולות על מנעול ובריח". בתחילת החודש השתתף בישיבה משותפת של פיקוד ה־משטרה, משמר הגבול והמשמר האזרחי שבה נידונו בעיות הביטחון בעיר העתיקה. הקצינים נפגשו בבניין ישיבת "עטרת כהנים" שברחוב הגיא. את המצב הזה הוא מגדיר כ"ביטחון יחסי".

בפיקוד משטרת מרחב ירושלים סבורים כי 22 המשפחות היהודיות שהתמקמו בלב הרובע המוסלמי משמשות מעין קולטנים־קים ל־שנאת הערבים, וייתכן כי תודות לכך מתאפשרים חיים נורמליים ברובע היהודי. אמנון שילוני רואה סיבה יותר רציונלית: "הערבים מחנים את מכוניותיהם במגרש החניה הסמוך לשער ציון ומעבירים את סחורותיהם ברחוב חב"ד או ברחוב היהודים, היישר לחנויות בעיר העתיקה. לא חסרים בקרבנו אנשים בעלי דעות קיצוניות והמומתים־מוח(?) שאך מחכים לעילה להכות בערבים. במקרה של פיגוע, ייסגר הציר הזה והסוחרים הערבים ימצאו את עצמם במלכוד. הם מעוניינים בשמירה על הסטטוסקוו לא פחות מאיתנו". תושבים אחרים אמרו לנו: "אנחנו לא התנחלות בשטחים. כאן זה לב לבה של ירושלים עיר הבירה וכל פיגוע ברובע יגרור אחריו תגובה מאסיבית של כוחות הביטחון". אך גם בעלי הדעה הזאת אינם משוכנעים שהערבים מטיבים לקרוא את המסר, שהרי גם בצד השני לא חסרים לאומנים ומומתי־מוח [illegible]

עמנואל מורחי, בעל תואר [illegible] לספר כי הערבים המקיימים אותו קשרי מסחר עושים כמיטב יכולתם כדי לשמור על המגע. "הם מאמינים כי יבוא קץ לשביתה ולכן אין הם רוצים לאבד לקוחות. אך אסור להתעלם מהצד השני של המטבע. בימים אלה סיימתי את שירות המי־לואים. בצבא שאלו אותי כל הזמן: איך זה לחיות ברובע, בפחד מתמיד מפני השכנים? הסברתי להם שאצלנו שקט מוחלט, שאין כל פחד, שילדיי הולכים ברגל לגימנסיה שמחוץ לחומות ללא כל חשש ובלי ליווי. אבל האמת היא שידידי וקרובי חדלו מלבוא לבקר אותנו בביתנו, שאין רואים עוד ישראלים מטיילים ברובע ושבמלונות ממליצים לתיירים לא לבקר בעיר העתיקה. כך קורה שעם כל הרגשת הביטחון האישי, קשה להשתחרר מהתחושה שמשהו עלול לקרות, כשהדגש הוא על המלה 'משהו'. כל זה יוצר אווירה של אנשים החיים במצור".

בין הקרקע לבין השמיים

עמנואל מורחי, איש אופטימי בטבעו, רואה גם את ההיבטים החיוביים שיצר המצב. "כאשר חנך אריק שרון את חנוכת הבית שלו ברובע המוסלמי וגרם לתסיסה מוגברת בקרב הערבים, עזבו ה־תושבים החילוניים של הרובע. לראשונה, מסיבת חנוכה משותפת. מצבים של לחץ ותחושת סכנה עוזרים ללכד שורות".

לא בנוסח דעת אומר עמנואל מורחי "התושבים החילוניים". כי בצד תחושת מצור כללי חשים התושבים הלא־דתיים מעין מצור פנימי גובר והולך. עד נובמבר 1986 כיהנו שני חילוניים בנציגות הרובע בת חמשת החברים. עתה נבחר רק אחד. מתחילת שיקום הרובע ועד לאותו תאריך תמיד שימשו לא־דתיים כראשי הנציגות. עתה מכהן בתפקיד זה יעקב בראור, חובש כיפה שחורה. בית הספר הממלכתי נסגר מחוסר תלמידים, וגורל דומה צפוי לבית הספר הממלכתי־דתי. "אוהבים" של החינוך העצמאי היה למוסד החינוכי מוביל ברובע. היחסים בין חילוניים לדתיים על כל זרמיהם עדיין טובים מאה מונים מאלה שבשכונות רמות, למשל, אבל תהליך התחרדות הרובע הוא כנראה תהליך לא־הפיך(?). את מקום המשפחות החי־לוניות הנוטשות, תופסים כמעט ללא יוצא מהכלל תושבים שחוזר בתשובה בעיניהם הוא הקרבה לכו־תל הבית. מתוך כ־500 משפחות, רק 80 אינן דתיות.

ראש הנציגות בראור טוען כי החילוניים עוזבים בעיקר [illegible] שבה אי־אפשר להחנות מכונית ליד הבית והחינוך הציבורי קטן מלהכיל את כל כלי הרכב, ועוד צרות מהסוג הזה. לדבריו, "צריך שיהיה לך משהו מעבר לרצון לגור בדירה נאה כדי להחזיק כאן מעמד. לדתיים יש המשהו הזה: הכמיהה לחיות סמוך למקום ביאת המשיח".

יתכן שיש בדבריו קורטוב של אמת, אך בוודאי לא כל האמת.

לפני כעשור רכשו כאן בתים 17 משפחות השייכות לזרם הקונסרבטיבי ביהדות. השבוע נותרו רק שלוש, והחל משבוע הבא רק שתיים. ברני אלפרט ואשתו פראן, שניהם עולים מארה"ב שמזה שש שנים מפעילים ברובע סמינרים ארכיאולוגיים ומשמשים מדריכים מוסמכים לקבוצות תיירים ואורחי המדינה, הולכים לעזוב.

אומר ברני אלפרט: "במשך זמן רב העמדתי פנים שכל מה שקורה סביבי כאילו אינו נוגע בי אישית. התהלכתי ברובע כמו סוס בסכי עיניים. יתכן שהייתי ממשיך עוד זמן־מה, אך אשתי התמרדה וקבעה שדי, שאין כל סיבה להיות מנוע מלקיים אורח חיים הנראה לנו נכון. לעתים תכופות מעירים לה שלבושה אינו צנוע דיו. בשבתות, גם בימי קיץ חמים, אנו נמנעים מלפתוח חלונות, כדי שלא ישמעו בחוצות צלילי הרדיו או הטלוויזיה. על עישון בפרהסיה, בשבת, לא אעז אפילו לחשוב. הלחץ נעשה כבד מדי, הסביבה לובשת צורה חרדית, לדיירים החדשים אין כל יחס לאר־כות הסביבה. אז למה לי להישאר? בשבוע הבא אנו עוברים לבית ששכרנו בימין משה".

תהליך ההתחרדות, ובעיקר ריבוי תלמידי ישיבות, המתגוררים כאן אף אינם חשים כל שייכות או מחויבות לרובע, מקומם את החילוניים ומ־דאיג גם את הדתיים. "נקעה נפשי מהחוזרים בתשובה שממלאים את הרובע", אומר בפשטות יעקב בר־אור. "הם חיים במחוזות שמימיים, הרחק מענייני החומר והמתגוררים על פני הקרקע. ישיבת התפוצות מקבלת תלמידים שהיו מעורבים בשימוש בסמים או הפליגו על עבי האלכוהול — ואין זה בדיוק החומר האנושי שיכול לתרום לאיכות החיים ברובע. זו בעיה, ולצערי איני רואה את פתרונה".

בעיה אחרת המטרידה את הנצי־גות היא בעיית הדירות המושכרות או הריקות. בניגוד לתקנון החברה לשיקום ופיתוח הרובע, אנשים לא מעטים רכשו כאן נכסים כהשקעה בלבד. תרומתם לחיי הקהילה, בעיקר בתקופה זו של מתח בינ־תוני(?), שואפת לאפס.

יעקב בר־אור מציין את שביעות רצונו מפעילות המשטרה. "איני רוצה להרבות בדברים בנושא ביט־חון כדי לא לגרום בהלה מיותרת, אך הנושא זוכה למלוא תשומת הלב", הוא אומר. אמנון שילוני מוכן לבטא את אשר בלבו בצורה בוטה יותר: "היו ברובע מספר תקריות לא־משמעותיות. אבל בגבעה הצרפ־תית שרפו הערבים המון מכוניות ולאיש אין פוליסת ביטוח שתכסה. לא יקרה גם פה. מה שמרגיז יותר מכל זו העובדה שלפני כשבועיים, בעת אספה כללית של תושבי הרובע, פניתי לנוכחים בבקשה להתגייס למשמר האזרחי. מכל הציבור הרב שהיה שם התייצבה אצלנו רק בחורה אחת".

דו־קיום נוסח באר־שבע

"היום, כשאני שומע את המילה ערבי, אני אומר לעצמי שהם רוצחים ופושעים וממש אויבים"; "כואב כל־כך לחשוב שהערבים כ"כ שונאים אותנו ורוצים להרוג את כולנו"; "עכשיו לא אכפת לי אם יהרגו את כולם" — תלמידי כיתה ז', למחרת הפיגוע ב"אוטובוס האמהות"

מאת מרדכי ארציאלי

יום קודם להטיפת "אוטובוס האמהות" בדרום, נשאלו תלמידי כיתה ו', גילאי 11–12, בבית־הספר הממלכתי ע"ש קורצ'ק, מה קורה בשטחים; מה דעתם על הערבים; מה לדעתם הפתרון? והרי כמה תשובות:

גיל: "זורקים אבנים על חיילים. הערבים רוצחים אנשים בעזה". עודד: "לא רוצים לתת לערבים את השטחים, אם יתנו להם יהיה שקט". לאה: "אם ניתן את השטחים, יפסיקו לזרוק בקבוקי־תבערה ואם לא — אז הם ימשיכו לזרוק. אני לא שונאת אותם". שחר: "הם רוצים מדינה פלשתינית כי הם חושבים שזו מדינה שלהם, חלק מהמדינה שלהם". אשרת: "צריך לתת להם חלק מסוים מהשטחים, להחזיר להם כדי שלא יהיו מהומות ושנחיה יחד בשלום". טל: "אם לא ניתן להם חצי מהשטחים, הם לא יסתפקו וצריך להגיע להסכם שטחים תמורת שלום. אבותנו ניתן להם שטחים והם יפסיקו לזרוק אבנים ובקבוקי־תבערה ולא יחסמו כבישים". אודי: "לא צריך לתת להם שטחים, כי נתנו פעם בסיני ובימית וזה לא עזר".

טרנספר בכיתה ז'

בכיתה ז'. גילאי 12–13. אסנת: "יש מלחמה בינינו לבין הערבים. הם רוצים זכויות והיהודים לא מסכימים ויש ויכוחים אצלנו. אני יודעת מהטלוויזיה והעיתונים ומה־הורים. ההורים אומרים שהמצב לא טוב, שצריך לתת להם שטח שבו יחיו בכבוד. הם רוצים זכויות ואבא שלי חושב שצריך לתת להם זכויות. גם אמא חושבת כך".

עידן: "הערבים הפלשתינאים רוצים מדינה וגם זכויות אזרח כמו כולם. הממשלה או כהנא הקיצוניים לא נותנים להם. שאלתי את אבא למה הם זורקים אבנים ובקבוקי־תבערה ולא הבנתי בדיוק מה קורה שמה". חיים: "אני לא כל־כך אוהב אותם, ואם ניתן להם את השטחים, תהיה מלחמה. לא צריך לתת להם, כי הם יעשו אחר־כך חבלות בתוך המדינה ולא רק בעזה".

זיו: "לא צריך לתת להם שום זכויות. זו המדינה שלנו. צריך טרנספר. צריך להוציא אותם מהמדינה. לגרש אותם ללבנון או לסלק אותם לירדן. ואם לא יסכימו, אז להשתמש בכוח. לוקחים את הצבא לעזה עם משאיות, נכנסים לדירות ומוציאים את הערבים ושול־חים אותם מעבר לגבול. הכוונה שלי לערבים בשטחים שעושים צרות ולא לערבים בתוך ישראל, כמו הערבים מכפר קרע, שהם נחמדים". רחל: "הערבים בריאים(?) ואני לא רואה שום סיבה לגרש אותם. צריך לדבר אתם כבריאים ולא בכוח".

לאחר מכן נתבקשו תלמידי הכיתה להביע את דעתם באמצעות הרמת יד, על שתי שאלות: האם ניתן להגיע לשלום עם הערבים? מי בעד טרנספר? רוב מכריע ענה בחיוב על השאלה הראשונה. לשאלה השנייה — 18 נגד טרנספר. 5 בעד.

שנאה ופחד

יום לאחר האירוע, [illegible] הנשים שנפגעו באוטובוס שנחטף, נתבקשו תלמידי אותה כיתה להשיב על שתי השאלות: מה הרגשתך היום, לאחר מה שקרה אתמול? מה אתה חושב היום על הערבים?

והרי כמה תשובות: "הפחד רוצה להכשיל(?) אותנו. אני כועסת ושונאת אותם. אבל את ערביי ישראל אני מחבבת ורוצה שיישארו נאמנים למדינה"; "כששמעתי מה קרה, נתקפתי פחד. גם עכשיו אני עדיין מפחדת. אני חושבת שהפיגוע בצומת ערוער חיזק את הרגשתי לבעיה וצריך למצוא מהר פתרון; אני אוהבת את הערבים שהיכרתי בכפר קרע. אבל אני שונאת את הארגונים הרוצחים. אני חושבת שמה שקרה אתמול לא צריך היה לקרות. אני חושבת שלא היה מספיק ביטחון".

"מה שקרה אתמול לא הביא אותי לשנאה לערבים, אבל אני מפחדת. יחסי לערבים נשאר כמו שהיה. הרי המחבלים באו מבחוץ ולא מישראל"; "אני שונאת את אלה שכפתה(?). הם פשוט רוצחים. ואני גם מפחדת מהם. הם רצחו בדם קר אישה שבעלה מת מסרטן לפני כמה חודשים, ועכשיו נשארו שלושה ילדים קטנים בלי אבא ובלי אמא. זה נורא".

"זה היה קרוב מאוד לבאר־שבע ואולי עוד יש מחבלים פה. אני מפחד וגם אמא שלי מפחדת ואני מתחיל לשנוא את הערבים"; "זה היה מקרה מחריד. הרגשתי פחד, כי אולי איזה מחבל מסתובב פה. רק אחרי ששמעתי חדשות, נרגעתי קצת. אבל אני בכל זאת מפחד".

"מה שקרה אתמול, שינה את היחס שלי כלפי הערבים. אני מרגישה כלפיהם שנאה ורוגז, אבל לא לערבים שבתוך המדינה"; "קודם לא שנאתי ערבים, עכשיו אני ממש שונאת אותם. כשדיברנו בכיתה לפני חודש, היו תלמידים שאמרו שצריך לעשות טרנספר ולגרש את כל הערבים. היו תלמידים שאמרו שזה לא מתאים ליהודים לעשות דבר כזה. לי לא היתה דעה מוחלטת. עכשיו לא איכפת לי אם יהרגו את כולם. גם את הערבים אזרחי המדינה. אני עכשיו ממש שונאת ערבים"; "היום, כשאני שומע את המילה ערבי, אני אומר לעצמי שהם פושעים ורוצחים וממש אויבים"; "זה כואב כל־כך לחשוב שהערבים כל־כך שונאים אותנו ורוצים להרוג את כולנו. מה עשתה להם האשה באוטובוס? סתם רוצחים. אני מרגישה שאני שונאת ערבים".

דימוי הערבי: מלוכלך ודוחה

תלמידים יותר צעירים, מכיתה ד' בבית־הספר אוריין, נשאלו: "מה אתם חושבים על מה שקרה אתמול?" אפרת: "לא נתנו לנו לצאת מהכיתה. חשבנו שיש בפארק מחבלים. לא רק אני פחדתי. כל הכיתה פחדה. אבל בערב ראיתי טלוויזיה והבוקר נכנסה המנהלת לכיתה וסיפרה בדיוק מה קרה ואמרה שאתמול היא לא ידעה את כל הפרטים". אופיר: "לא הרשו לנו לצאת להפסקה. פחדנו. אמרו שיש מחבלים על־יד בית־הספר. אני יודע שהם רוצים את רעתנו. הם רוצים את כל הארץ שלנו. של מי הארץ? אני לא יודע. אולי גם להם יש ספר שכתוב בו שהארץ ניתנה להם".

ענת: "אני לא מבינה למה הם רוצים ברעתנו ולמה הרגו באוטובוס. הרי מיצחק יצאו שני עמים ושניהם צריכים לגור פה. מי אומר לי את זה? המורה". מיטל: "נורא מה שקרה אתמול. אבל היהודים לא בסדר. היהודים ויתרו על הרבה מחבלים שבויים, לעומת מעט מאוד שלנו. עכשיו הם רואים שאנחנו פוחדים, אז הם ניסו לחטוף אוטובוס כדי שנחזיר להם עוד מחבלים שבויים. ממי שמעתי את זה? אתמול בלילה, מאבא". נעמה: "צריך לנקום על מה שקרה אתמול, אבל לא באלימות. צריך להסביר להם שיסכימו לשלום". ליאת: "אחרי מה שקרה אתמול, צריך להחזיר את עונש המוות". מי בעד עונש מוות? 17 תלמידים הרימו את ידיהם. מי נגד? 3 ידיים הורמו.

משיחות עם מחנכות ומורות מתברר, שרוב התלמידים מושפעים מדעות שהם שומעים בבית. לרוב, דעות קיצוניות של האגף הימני. בשעת המחנך, בה דנים בנושאי אקטואליה, נותנים המחנכים לכל תלמיד להביע את דעתו. בתחילת השנה, סיפרה המורה, כמעט לא היה תלמיד בכיתתי שהביע דעה חיובית על הערבים. הדימוי שלהם על ערבי היה: מסריח, מלוכלך, דוחה, מחבל. "אני לא עושה להם שטיפת־מוח", מוסיפה המחנכת, "אני רק אומרת להם שלכל מטבע שני צדדים".

החלון המנופץ של אוטובוס הדמים בנגב: תגובות (צלום: עודי קרן)

בין יהודי אמריקה: תמונות מצב (ו')

החדשות הטובות, החדשות הרעות

מהפכה שקטה שינתה את פניה של התנועה הרפורמית, ואימוץ מלא של הציונות הוא הביטוי הדרמטי ביותר שלה. אבל עתה מוזהרים מנהיגי הרפורמים שחברי תנועתם מאבדים עניין בישראל

מאת יואב קרני

צ'רלסטון, דרום קרולינה

כאן, בדרום החוף המזרחי של ארה"ב, במקום שבו התחילה מלחמת האזרחים האמריקאית, עמדה ע־רישתה של התנועה הרפורמית. ב־1841 היה בית הכנסת "בית אלו־הים", בלב האזור ההיסטורי של צ'רלסטון, לבית־התפילה הראשון של היהדות הרפורמית בעולם החדש. המרכז נדד מיד מערבה, וצ'רלסטון היפה נדחקה אל ה־שוליים.

בשבוע שעבר עמד הרב ויליאם רוזנטאל באולם האירועים של קהילתו, סמוך לבית הכנסת, וקרא חלקים נבחרים ממגילת אסתר. עד לא מכבר, לא היו מעמדים כאלה טבעיים לגבי חלקים גדולים ב־תנועה הרפורמית. רעשנים בבתי־כנסת לא התיישבו עם ארשת האיפוק והריסון העצמי ששיוותה לעצמה היהדות הרפורמית בתחילת המאה העשרים. בפניו ובמוצאיו של הרב רוזנטאל אפשר היה להכיר מידה של אירוניות. הוא לא הרשה, למשל, למעמד הזה להתנהל באולם בית הכנסת.

אך התנועה הרפורמית של שלהי המאה העשרים שונה במידה ניכרת מהתנועה שאליה נולד הרב רו־זנטאל, ב־1927. רבנים, הצעירים מרוזנטאל ב־30 שנה, חובשים כיום כיפות, מגדלים זקנים, עוטפים את עצמם בטליתות ושומרים כשרות. בבתי הכנסת שלהם נשמעת יותר השפה העברית. דיבורים על "מסורת ממין חדש" ("ניאו־טראדיציונליזם") מבטאים כוחל. בעוצמים אל הוויה דתית אקסטאטית מכניסים אל התנועה הרפורמית אפילו אלמנ־טים חסידיים.

אלא שהיהדות הרפורמית בלבושיה המתחדשים אינה עומדת להיות שלוחה אורתודוקסית. סדר היום שלה מוסיף להיות ליבראלי הרבה יותר, הן בענייני דת והן בעניינים פוליטיים. אבל מטעמים רבים היא מכירה כיום ברלוואנטיות של מרכיבים פולחניים מסוימים, שהיו מוקצים מחמת מיאוס בעיני האבות המייסדים. המהפכה השקטה של היהדות הרפורמית בארה"ב תי־דון הרבה במהלך הסדרה הזו.

נטייה גוברת לציונות

אחד הביטויים המהפכניים ה־דרמטיים ביותר הוא סיגול האוריינ־טאציה הציונית. השבוע, למשל, התכנסו בירושלים 350 רבנים רפור־מיים, מכל רחבי ארה"ב, לועידתם השבע־שנתית. הרב רוזנטאל מ־צ'רלסטון הוא אחד מהם. גם אם הוא קצת פחות נלהב ממה שהוא מכנה "השפעה דתית לאדראיה(?) מצד ישראל על אלמנטים רבים של הקהילה היהודית" בארה"ב, וגם אם אין דעתו נוחה מהתפקיד "המופרז" שקיבלה עליה התנועה הרפורמית ב"עניינים לא־דתיים".

התנועה הזו שוב אינה מגבילה עצמה להוצאת מחזורי־תפילה מ־תוקנים ולהכשרת רבנים. היא גם ממלאת תפקיד גובר בפוליטיקה האמריקאית, באמצעות "המרכז ל־פעילות דתית" שהקימה ב־וושינגטון. יש לה תנועת נוער, והמפעילה תשעה מחנות־קיץ בכל רחבי ארה"ב: מזה 11 שנים היא חברה מלאה בהסתדרות הציונית, באמצעות תנועת "ארצה" (70 אלף חברים): היא יסדה שלושה ישובים בישראל (יהל ולוטן בערבה ומצפה הר־חלוץ בגליל) והיא התחילה להרים את הפרופיל הציבורי שלה בארץ, באמצעות גרסה ירושלמית של "המרכז לפעילות דתית". בית המדרש של התנועה בירושלים הוא כיום אוניברסיטה כמעט לכל דבר, וזה 15 שנה ויותר שרבנים רפור־מיים מבלים לפחות שנה בישראל לפני הסמכתם.

השינוי ניכר, אם נזכור שב־1897, במקביל לכינוס הקונגרס הציוני הראשון בבאזל, הכריז הגוף הרבני העליון של התנועה הרפורמית כי ניסיונות לכונן מדינה יהודית "מ־זיקים לאין שיעור לאחינו היהודים". ההכרה ב"תפקיד החיובי של הלאו־מיות היהודית" באה רק ערב מלחמת העולם השנייה.

בבחירות האחרונות לקונגרס ה־ציוני, בשנה שעברה, קיבלה התנועה הרפורמית חמישית מקולות המצביעים בארה"ב. היא נעשתה לתנועה השנייה בגודלה בין ציוני אמריקה, ולראשונה היא גם חברה עתה בהנהלה הציונית. הסטאטיס־טיקה, היא כשלעצמה, מוכיחה מעל לכל ספק את עומק המחויבות של מנהיגי הרפורמים לציונות ול־ישראל.

ציד לווייתנים ומתנהיטנים(?)

אבל הסטאטיסטיקה גם מראה שהמנהיגות אינה משקפת את מצבי־הרוח ואת נטיות־הלב של חברי התנועה. הסוציולוג היהודי סטיון כהן, פרופסור במכללת קווינס בניו יורק, הציג באחרונה תוצאות מחקר המראה כי בשנים 1983–1986 פחת מ־25 ל־17 אחוזים מספרם של הי־הודים הרפורמיים הראויים להיחשב ל"בעלי זיקה הדוקה מאוד ל־ישראל".

ממצאי פרופ' כהן כלולים במחקר מקיף שהוא עשה בשביל "הוועד הי־הודי האמריקאי", והם מתפרסמים בהבלטה ניכרת בגיליון החדש של ביטאון התנועה הרפורמית. בגרם(?) מופיע איור: כמה מנהיגים צועדים בכיוון אחד, כשבידיהם מתנוססים דגל ישראלי והכרזה "יהודים רפור־מיים לטובת ישראל"; מנגד רצים נערים אל מתנותרסנים(?), אחרים מעיינים בחוברות תיירות, אחרים נחפזים אל "מקום מושבים"(?), אחד נושא את השלט "נגד עונש מוות" ועונד על דש חולצתו תג בגנות ציד לווייתנים, שני קורא בעיון את ה"וול סטריט ג'ורנאל", וזוג חייכני שקוע בתרגילי אירוביקה.

1,100 יהודים מכל רחבי ארה"ב שותפו בסקר. פרופ' כהן הציג להם שורה של שאלות, כדי לאפיין את זיקתם לישראל. רבע מהנשאלים תיארו את עצמם "רפורמים", שליש "קונסרבטיביים" ועשירית אורתודוקסים. שליש העידו על עצמם שאינם שייכים לשום זרם.

כאשר נשאלו המשתתפים אם ביקרו אי־פעם בישראל, השיבו בחיוב רוב האורתודוקסים, שליש ויותר מהקונסרבטיביים, ורק רבע מהרפורמים — "למרות שהרפור־מים", כדברי פרופ' כהן, "הם כנראה בעלי ההשכלה הגבוהה ביותר ובעלי האמצעים הגדולים ביותר".

פרופ' כהן יצר אינדקס של "זיקה לישראל" על יסוד חמש שאלות: האם הנשאל קורא על ישראל בעי־תונות המקומית; משוחח על ישראל עם ידידיו ועם קרוביו; חושב עצמו לציוני; ישראל היא "חלק חשוב מאוד" בזהותו היהודית, והאם יראה בחורבן ישראל "אחת ה־טראגדיות האישיות הגדולות ב־יותר" בחייו.

מפלגת פרס־בגין

"הרפורמים", כותב פרופ' כהן, "פיגרו אחרי האחרים. בעוד שיהו־דים אורתודוקסים צברו נקודות רבות באינדקס־הזיקה, רק שליש מהקונסרבטיביים עשו כן, ורק 17 אחוז של הנשאלים הרפורמיים".

"היהודים הרפורמיים", ממשיך פרופ' כהן, "לא היו רק רחוקים מישראל במובן הפסיכולוגי, כי אם גם במובן האישי. הם דיווחו על פחות קשרים אישיים ועל פחות מגעים עם ישראלים".

המשתתפים נשאלו אם היו רוצים שילדיהם יבקרו בישראל, יבלו שם שנה אחת, או ישתקעו בה. כמעט לשליש היהודים הרפורמיים לא היה כל עניין בביקור של ילדיהם בישראל. אצל הקונסרבטיביים, מס־פר חסרי־העניין היה קטן כדי חצי. אצל האורתודוקסים, מיעוט מבוטל השיבו שאין הם מעוניינים.

פרופ' כהן אומר כי האורתודוק־סים גילו את המידה הגדולה ביותר של בקיאות בענייני ישראל, והן הקונסרבטיביים והן הרפורמים נפלו מהם בהרבה. למשל, על השאלה אם מנחם בגין ושמעון פרס שייכים לשתי מפלגות פוליטיות שונות, השיבו בחיוב רק 34 אחוזים מהרפורמים. היחס אצל האורתודוק־סים היה הפוך: רק 34 אחוזים לא ידעו את התשובה.

כאשר נשאלו על שיעור ידיעת העברית שלהם, השיבו 40 אחוז ויותר מהאורתודוקסים כי הם מ־בינים לפחות מעט עברית ויכולים "לשוחח במידה של קושי". רק תשעה אחוזים מהקונסרבטיביים ורק חמישה אחוזים מהרפורמים העידו על עצמם עדות דומה.

פרופ' כהן מציע כמה הסברים סוציולוגיים לתופעה הזו. למשל, העובדה שבשנים האחרונות לא היתה ישראל מעורבת באירוע דרמטי, מסוג מלחמת ששת הימים או מלחמת יום הכיפורים. לזכות אלה האחרונות, בייחוד מלחמת ששת הימים, נזקפת ההתעוררות הגדולה בתודעה היהודית באמריקה בסוף שנות ה־60 ובתחילת שנות ה־70. ישראל יצאה כמובן נשכרת, והחיים היהודיים בארה"ב התחילו להיסוב במידה גוברת סביב הציר הישראלי. בהיעדר תזכורות דרמטיות, בהתחשב בריחוק הגיאוגרפי, ונוכח ההשתלבות הלא־מופרעת של היהודים בחיי אמריקה, היתה הזיקה, על פי ההסבר הזה, מוכרחה להתרופף.

"למכור חלקים של ישראל"

פרופ' כהן מציע למנהיגים ה־רפורמים פתרון, שהם כבר שוקלים בעצם על אימוצו: אם אי־אפשר "למכור את ישראל בשלמותה" להמוני החברים, אולי אפשר למכור חלקים שלה. התנועה הרפורמית יכולה לפתח אצל חבריה הזדהות עם אותם מרכיבים של החברה ושל הפוליטיקה הישראלית הקרובים להשקפת העולם הליבראלית של היהדות הרפורמית. והיא יכולה לבטא את העדפותיה גם בענייני כספים.

הרב אריק יופה, מתנועת "ארצה" אומר על הממצאים כי "הם מקור דאגה בשבילנו", וסומך את ידו על הפתרונות שמציע סטיון כהן. בשיחה טלפונית ערב נסיעתו לירושלים אמר הרב יופה: "הזדהות כללית עם ישראל היא חשובה, אבל יהודים רפורמיים מרגישים תסכול נוכח שלילת זכויותיהם. אילו היו מעורבים בתמיכה במוסדות רפור־מיים ספציפיים ובקידום ערכים רפורמיים, זו היתה יכולה להיות דרך טובה לחזור ולהפיח התלהבות. במידה מסוימת זה כבר קורה, וזה יקרה יותר ויותר".

לא־אורתודוקסים — רפורמים או קונסרבטיביים — הם התורמים העיקריים למגבית היהודית ה־מאוחדת. "אינם יכולים להיות שקועים רק בטובת הכלל", אומר הרב יופה, ומציע לתנועתו לאמץ את שיטות היהודים האורתודוקסים בארה"ב.

, אם צודק פרופ' סטיון כהן, זה השיב לעצם שיודה של הציונות הרפורמית.

שבילים ריקים ממטיילים

האירועים בשטחים משפיעים על תנועת המטיילים ברחבי הארץ. טיולים מעבר לקו הירוק, בשטחים צפופי אוכלוסיה, כמעט אינם נערכים

מאת אלי אלעד

בחינת ההשפעה המצטברת של אירועי החודשים האחרונים ביהודה ובשומרון והאירועים האלימים ה־מעטים בתחומי "הקו הירוק", דוגמת ואדי עארה, על תנועת המטיילים אינה מציגה תמונה חד־משמעית. ביהודה ובשומרון, ככל שהמדובר בגב ההר — להבדיל מהבקעה או ממדבר יהודה, שבהם אין ריכוזי אוכלוסיה ערבית — אין כמעט תנועת מטיילים. הירידה במספרי המטיילים באזורים הללו היא מוחלטת. זהו פן אחד של השפעת האירועים בשטחים.

התמונה שונה בפן השני, מרחבי ישראל, הגדול והחשוב מבחינת מאסת המטיילים. בצד העובדה שהישראלי המטייל מבכר יותר מבעבר את תנועותיו בשבתות שטו־פות־השמש של השבועות האחרונים בצורה מבוקרת יותר, מבחינת לחפש פחות צרות, כמות המטיילים והטיולים היא פחות או יותר באותם סדרי גודל של החודשים המקבילים בשנה שעברה. שוב, תלוי איפה מסתכלים.

בשתי השבתות האחרונות, שבהן שרר מזג אוויר יפה, מלאו כבישי הארץ. בקטעים של כביש החוף, מגוש דן עד נהריה, היו בשעות מסוימות טורים של מכוניות פר־טיות, שנסעו לאטן. אולי נוסעים לאכול אצל הסבתא, אבל כולם יוצאים החוצה אל השמש. כך גם בפארק הכרמל — רווח. עם ישראל יוצא לטבע.

שאלנו כמה מאנשי השטח של החברה להגנת הטבע ושל רשות שמורות הטבע, מה קורה. התרש־מות הוא שיש ירידה קלה בתנועת המטיילים הארצית, בעיקר בצפון, בחודשים ינואר–פברואר. אך מכיוון שהיה חורף גשום בצורה יוצאת דופן, אין ספק שמזג האוויר שיחק כאן הרבה. קשה לדעת איפוא אם היתה כאן השפעה שולית שבשולית לאירועים בשטחים, דברי סמנכ"ל רשות שמורות הטבע דן פרי.

מנתוני הביקורים בשמורות ה־טבע, חלה ירידה בינואר–פברואר של כעשרה אחוזים לעומת התקופה המקבילה אשתקד. עם זאת, יש לזכור שלשבת אחת גשומה יש השפעה סטאטיסטית משמעותית. כך גם בדרום, ירידה קלה. בשטחים המוחזקים אין שמורות טבע קול־טות־קהל בתשלום, למעט עין פשחה, שבה נרשמו תנודות קלות. אין ספק שבגב ההר, הן ביהודה והן בשומרון, אין כיום תנועת מטיילים. בשמורת הטבע של אום ריחאן, מהעבר השני של הקו, מול מי־עמי, ממשיכים לבוא כרגיל. האמת היא שבגזרה(?) אף פעם לא טיילו הרבה, מעבר לסקרנות הראשונית. עם ישראל מטייל בעיקר בגליל, ב־כרמל, בהרי יהודה ובנגב. ומכיוון שהשנה האביב הוא שיגעון, מי שלא יוצא לטייל, מפסיד.

יריחו ריקה

מנהל מחוז המרכז ברשות שמורות הטבע יעקב שמול, המרבה לנוע בכבישי ממלכתו המשתרעת מהכרמל ועד ירושלים, אומר כי באשר למה שקורה כיום בארץ, קשה להביא דברים מגובשים. החו־דשים האחרונים היו חודשי חורף, שבהם בדרך כלל פחות מטיילים. בשבת החולפת כמעט ולא נרשמו אנשים לצעדת הגלבוע. זוהי תקופת הפריחה של אירוס הגלבוע, וכל שנה היו משתתפים רבים בצעדה.

שמול מספר כי ביום שני נמסרה הודעה לפקח הרשות באזור חוף הכרמל אריה קלר, על קבוצת מטיי־לים שהלכה לאיבוד באזור נחל קלח בכרמל. מובילי הטיול הלכו מהר, ותוך כך נפתח פער עם קבוצת מטיילות מבית ספר ברעננה. בדרך כלל מסתיים כמה שעות עד שמ־גיעים אחרוני המטיילים. הפעם, בתוך כל האווירה של האירוע בדרום והדברים אחרים, וגם העובדה שהחל להחשיך ולרדת גשם, הזעיקו פקחי רשות שמורות הטבע ואנשי החברה להגנת הטבע, עם כוחות של המשטרה ומשמר הגבול, שהחלו בחיפושים, שהסתיימו ליד סירת הכרמל.

לעומת זאת, בשבת האחרונה, שהיתה אביבית, גדשו מטיילים רבים מאוד — כבכל שנה — את אתרי הפריחה של אירוס הארגמן בשמורות הטבע של הפלג ליד נתניה ושל בית־ינאי, ליד ראשון לציון. בשבת לפני שבועיים הגיעו מטיילים רבים לתל שוכה בעמק האלה, מדרום לקיבוץ נתיב הל"ה, מוקד ידוע של פריחות בכחול עז של תורמוס ההרים. מאות הגיעו לאתר.

פקח רשות שמורות הטבע מספר כי בשבת האחרונה ניכרה תנועת מטיילים רגילה לעונה זו מירושלים לים המלח. כך, למשל, נראו שלוש מכוניות בצפון הבקעה ליד מחולה. באתר הפריחה של אירוס הגלבוע, בוודאי עלה, היו אוטובוסים של מטיילים ועוד כ־15 כלי־רכב פר־טיים. זו תנועה רגילה בהחלט לשבת שטופת־שמש בסוף החורף. באזור ים המלח, בין עין פשחה לקדרון(?), חנו כ־20 כלי־רכב. לעומת זאת, יריחו, שבדרך כלל עוצרים בה המטיילים, כדי לאכול ארוחה או לעשות קניות, היתה ריקה.

שינוי הרגלים

"בינתיים", אומר מנהל רשות הגנים הלאומיים מרדכי (מוטקה) בן פורת, "הדברים מזכירים אולי את הבדיחה הידועה על אדם הנופל מהקומה ה־26, ובמהלך צניחתו, כשהוא חולף על פני הקומה העשירית, צועק לו חברו "מה נשמע" והוא משיב "בינ־תיים הכל בסדר". אני מקווה שמאמר זה לא יתקיים בנו.

בן פורת מציין כי חוץ מאשר אתר סבסטיה (ליד שכם), שבו תמיד היו מעט ביקורים ועתה חדלו לגמרי, ואתר הרודיון, שם חלה בהחלט ירידה, אין כמעט ירידה באתרים אחרים ביהודה ובשומרון, בעיקר באזור יריחו (תל־יריחו, ארמון הישאם ומערות קומראן), זה לפי שעה.

"הבעיה היא התחזיות שאנו מקב־לים מגורמי תיירות שונים בדבר אי־קבלת הזמנות חדשות של תיירות חוץ, המהווה נתח נכבד בקהל המבקרים באתרי רשות הגנים הלאו־מיים. זה מעורר דאגה בעיקר לקראת חודשי הקיץ", אומר בן פורת.

באתרים המסורתיים הנפקדים על־ידי תיירי חוץ, דוגמת קיסריה, מצדה ומגידו — אין לדבריו ירידה. "אין לנו בעונה זו של השנה איזו שהיא אינדיקציה לגבי ביקורי ישר־אלים. בסך הכל אין ירידה ואנו מצ־פים שבעונת הבילוי בפארקים המסורתיים, דוגמת מעין חרוד, סחנה, חורשת טל ואשקלון, אין סיבה להניח שתהיה ירידה".

מזכיר החברה להגנת הטבע מנחם זלוצקי אומר כי האווירה הכללית באשר לטיולי בתי ספר היא בעיי־תית. "לגבי הטיולים ביהודה ובשומרון המצב חמור. אם בתחילה היתה תחושה שהדברים זמניים, עכשיו זה לא כך. הפעילות נפגעה בצורה קשה. יש הרבה ביטולים. אני מדבר בעיקר על כיתות בתי־ספר. אני מתייחס בעיקר לטיולים ביהודה ובשומרון ולארבעה בתי־ספר שדה: מעלה אפרים, עופרה, הר גילה וכפר עציון.

"נערכנו ושינינו חלק ממסלולי הטיולים. אנו מציעים לבתי ספר שממשיכים להגיע למרות הכל, וישנם כאלה, לטייל באזורים שנ־חשבים לבטוחים, הרחוקים ממוקדי אוכלוסיה ערבית, או בתוך הקו הירוק או בשינוי רגשים".

חייבים להמשיך לטייל

באשר לפעילות הטיול של מבו־גרים, היו, לדברי זלוצקי, מספר בי־טולים של טיולים שתוכננו לאתרים ביהודה ובשומרון, בשל הרשמה חלשה. אולם הרשמה לטיולים בכל אזורי הארץ האחרים היא ללא בעיות.

מזכיר החברה להגנת הטבע ציין כי בחברה החליטו להמשיך ולטייל, למרות המצב הבעייתי, ותוך מתן תשומת לב מרבית לצד הביטחוני. "אנחנו חושבים שצריך להמשיך ול־טייל בארץ ואפילו להגביר פעילות זו", אומר זלוצקי.

מנהל בית ספר שדה עופרה יוסי שפנייר אומר כי באופן כללי קיים חשש אצל מטיילים. "אנשים, לפני שבאים, מתקשרים לברר... פעילות בית הספר נמשכת, תוך התאמת המסלולים להוראות הביטחון שמ־קבלים מצה"ל, שעמם אנו בקשר יום יומי. אנו דואגים לליווי המטיילים בדרכם אלינו. ביום שלישי שהתה בבית הספר קבוצה של כ־100 תלמידות מאולפנת טעלה(?) שבאזור חיפה. הקיבולת המרבית של בית הספר שדה בעופרה היא 140 מיטות. בשבוע שעבר היה פורים ולא היו לנו כאן קבוצות עם לינה. בשבוע הקרוב אמורה להגיע קבוצה של ישיבה מקרית שמואל, כ־80 חני־כים. אנחנו שמחים עם מה שבא, חבל לנו על מי שלא מגיע. לנו חשוב שיגיעו ונמשיך לטייל בכל ארץ ישראל".

נחום ביתן, מנהל בית ספר הר גילה, השוכן מדרום לירושלים בעיבורה של בית גאלה, מספר כי בתי ספר ממשיכים להגיע, דוגמת בית ספר מקיף ו' מבאר שבע, מבאות ים (מכמורת), "אודם" חצור הגלילית, תיכון מכפר טייבה הוגים מחיפה. "אנו מטיילים עם בתי ספר אלה בשפלת יהודה והרי ירושלים, במדבר יהודה ובירושלים. באזורים שאינם מאוכלסים באוכלוסיה ערבית. הבעיה היא שאנשים חושבים שיש בעיה להגיע אלינו. זה לא נכון".

מיכאל קורנס, מנהל בית ספר שדה אכזיב של החברה להגנת הטבע, מספר כי "ביטולים לא היו לנו. האכסניה מלאה עם הדרכות של תלמידים ובוגרים ולא נשמעו אצלנו משום כיוון בקשות לבטל בשל המצב. אנו מטיילים בכל הגליל המערבי והגליל העליון בכיוון של הר מירון. מסתובבים בכפרים הדרוזים והנוצרים ואין בעיות. לא נתקלנו בשום תופעה חריגה".

אומר "הצעיר הנצחי" של החברה להגנת הטבע, מי שמזוהה כבר יותר מימי דור עם הכרת הארץ והטיול בשבילים — עזריה אלון: "מי שלא נמצא בשטח, לא נמצא. הקשר שלנו לארץ. אני לא מאלה שמפח־דים לנסוע דרך הרי עזה. אסור לשבת בבתים ולהתחבא. צריך להמשיך ולטייל. זה לא אומר להתחשות בכל הקשור לסידורי הבטחון והתיאום. לא לעשות מעשה [illegible] והתגרות, אך צריך לעשות הכל ולהמשיך לטייל. יש לצאת לשטח, כבעבר גם כיום".

אם זה בדיוק לפי מידה - לא נשאר לך מקום לגדול
יגאל אילן חברה לפיתוח תוכניות שיווק בע"מ - שרותים בישראל ארה"ב ואירופה
דרך חיפה 13 תל־אביב - טלפון: 252967 / פקס: 268020
למי שמחפש תשובות מעשיות בתחום השיווק

هكذا بعد الاحتلال

הדור שלאחר אש"ף

יאסר ערפאת יוסיף להיות סמל הלאומיות הפלשתינית, אך הכוח האמיתי נתון בידי המנהיגים הטבעיים האלמוניים שצמחו בשטחים

שירות
DER SPIEGEL
מיוחד ל"הארץ"

במלון נאשיונל פאלאס במזרח ירושלים התכנס "הקונגרס של כל המוסדות הפלשתיניים הלאומיים". המשתתפים דרשו חופש להבעת דעות, שחרור כל האסירים הפוליטיים, ו"הליכים משפטיים נגד כל המתנחלים והחיילים הישראלים שהרגו ופצעו אזרחים חפים מפשע". איש לא שמע עד אז על ארגון כזה.

"אנחנו, תושבי השטחים הכבושים, אנחנו אש"ף האמיתי", הדגיש אחד מהם, סרי נוסייבה, פרופסור לסוציולוגיה באוניברסיטת ביר זית. על עמוד השער של "הודעה מספר 6" הודפס באותיות שמנות: "שום קול אינו גובר על קולה של ההתקוממות העממית". כרוז "המנהיגות הלאומית המאוחדת של התקוממות העם", שאיך־שהוא הופץ מאיש־לאיש בתוך שעות ספורות, דרש את "התפטרות כל חברי מועצות הערים שמונו על־ידי שלטונות הכיבוש הישראלים ובחירות דמוקרטיות של ראשי ערים", "החרמתן של סחורות ישראליות" ו"מרי אזרחי מלא".

מי מנווט את ההתקוממות העממית בשטחים הכבושים, הנכנסת לחודש הרביעי שלה? מי הם פעיליה ומנהיגיה? התשובה על כך אינה ידועה עדיין. אפשר לומר רק כי אין ספק שהמרי יוצר תשתית לקבוצות מנהיגות חדשות, שבהן משתקפת המודעות העצמית המחוזקת של הפלשתינאים. הנתונים מזה 21 שנה תחת שלטון ישראל. ה"קונגרס" ו"המנהיגות הלאומית המאוחדת" נבנים עליהן.

גופים אלה עדיין מסתמכים על אש"ף, שמאז 1974 הוכרז בו מדינות ערב כ"נציג הלגיטימי היחיד של העם הפלשתיני". אך מלבד ההכרה בדמותו הסמלית של יאסר ערפאת אין הרבה בין דור הלוחמים החדש בגדה המערבית וברצועת עזה ובין מטה אש"ף הישן בתוניס. "הפקודות אינן באות יותר מתוניס או מדמשק", אומר מנהיג סטודנטים שבמשך שנים היה מנאמני "החזית העממית". "מהיום אנו אורגנים לגורלנו אנו".

משליכי האבנים הצעירים, הקוראים תגר על החיילים הישראלים, לא התנתקו אמנם מאש"ף ומהלאומיות הפלשתינית שאותה הוא מייצג. אך הם אינם מוכנים יותר שוותיקי אש"ף המטה הראשי הביורוקרטי שלו בתוניס יובילו אותם כאילו היו ילדים קטנים. הם אינם רואים עצמם לא ככלי בידי אש"ף ולא ככוח עזר של מדינה ערבית כלשהי.

המרי בשטחים לא פרץ בעקבות הוראה מבחוץ, אלא — כפי שגם הישראלים מודים — כתוצאה של זעם וייאוש שהצטברו במשך זמן רב. התחושה בקרב תושבי השטחים כי הופקרו על־ידי אש"ף הנחלש והאחים הערבים המפולגים רק הדליקה את תסכולם של הפלשתינאים. השריפה בשדה הקוצים בשטחים הכבושים באה כהלם לא רק על הישראלים — היא הפתיעה גם את הפלשתינאים עצמם. "אף פעם לא הייתי מאמין שאנחנו מסוגלים להתקוממות כזו, שכולם משתתפים בה בנחישות", אמר בהשתאות בעל חנות לנעליים במזרח ירושלים. "אבל זה פועל. אנחנו מנווטים עכשיו את הספינה".

זה מכבר הולו חיילים ישראלים לאלץ בעלי חנויות שובתים לפתוח את עסקיהם. בחברון, רמאללה ושכם נוצרו קבוצות של מתנדבים, שהיו מגיעים דקות ספורות אחרי פעולת הישראלים, נגד בעלי החנויות ומתקנים את הנזקים, תריסים שנפרצו או רותכו. עקרות בית מצאו עצמן במצב חירום והן מארגנות סיוע הדדי. כאשר כיתר צה"ל את טול כרם, דאגו ועדות, שהוקמו באורח ספונטני, לחלוקה שווה של מצרכי המזון.

המלצרים שכחו את העברית

"זה לא־מובן איך הם עושים את זה", זעם הקצין הישראלי יואל גרלני ביציאה הדרומית של שכם. "צריכים להיות להם מאות מנהיגים. השירותים החשאיים שלנו ישנו במשך 20 שנה". אולי התמקדו יותר מדי באנשי אש"ף: הוועדות הפלשתיניות המקומיות אמנם מתאמות את פעילויותיהן, אך שום מרכז אינו מנהיג אותן. דבר זה מסייע להן לגלות גמישות, המקשה על הישראלים. אין שום ראש של ההתקוממות שאותו אפשר לערוף. סטודנטים, מורים, סוחרים, פועלים חקלאיים ואפילו ילדים חברים באותן ועדות לאומיות, הקשורות זו בזו בקשר רופף ושמספרן נאמד כ־500. בשעת הצורך קמות ועדות חדשות סיכולות להתפרק באותה מהירות. למשל, כאשר ניסתה פלוגה של חיילי גולני להרעיב את הכפר סאלם ליד שכם, הקימו התושבים הנתונים במצור באורח ספונטני שלוש ועדות חירום: לאכסות אספקת מי־שתייה, לחלוקה שווה של מצרכי המזון ולטיפול רפואי בחולים ובמוכים — ניהול עצמי בלב לבו של המרי.

על אף חיפושים מתמידים בבתים ומעצרים לאין ספור, לא הצליחו הישראלים עד כה למנוע הקמתן של ועדות כאלה. העובדה שהצבא שכבש ב־1967, בתוך חמישה ימים, את השטחים הכבושים אינו מסוגל כיום להשכין בהם סדר, הולכת ומלטשת מדי יום. במחתרת תופרים דגלים פלשתיניים רבים בצבעי שחור־לבן־אדום־ירוק. ההחרמות אינן עוזרות. גם סמלי פלשתין, שנשיאתם נחשבת עבור הישראלים הוכחה ל"פעילות חתרנית עויינת" ומזכה את בעליהם במכות ובמעצר, מציפים את השטחים. "לא מכבר תפסנו בית מלאכה בחברון", התלונן קצין ישראלי, "אבל כבר למחרת התחיל בית מלאכה ביתי חדש בייצור. אנחנו הרי לא יכולים לחפש בכל בית".

הלהט המהפכני דוחק כל כך את ישראל הכובשת לעמדת התגוננות, עד כי לא אחת מתפתים בבירור שוב הגבולות הישנים, ואולי גם החדשים, באמצעות גדרות תיל, מבני בטון וחיילים חמושים מכף רגל ועד ראש. על מפת ישראל בלשכת דובר צה"ל בירושלים שרטט מורש קצין בעט אדומה את הגבולות הישנים. בדיווחים היומיים של הצבא על תקריות מדובר לראשונה שוב על מזרח ירושלים. "כוחות סמויים שולטים על מזרח ירושלים", מתלונן אמיר חשין, הממונה על עניינים ערביים בעיריית ירושלים. ראש העירייה טדי קולק, שתמיד מגלה אופטימיות רבה, חושש מאוד מפני "צלקות עמוקות". הישראלים המעטים שעדיין מופיעים לארוחות ערב במלון "אמריקן קולוני" במזרח ירושלים באים כמו לארץ אויב: המלצרים שכחו את העברית שלהם ומדברים כעת רק ערבית ואנגלית.

זורקי אבנים: המנהיגים הטבעיים של המרד

הצעירים טובים מהדור הישן

בכל שמתארכת רשימת הקורבנות, כך מתחזקות המודעות העצמית והנחישות של הדור הצעיר. "עכשיו הם שוברים לנו את העצמות, אבל מחר הם יצטרכו לשאת ולתת אתנו", אמר המנתח ד"ר סראסי בטקס האשכבה של פלשתינאי בן 19 שנהרג בידי חיילים בעזה. כאשר ערפאת התפאר לא מכבר כי ההתקוממות תוכננה זמן רב מראש, סתר את דבריו פלשתינאי במזרח ירושלים בפני עיתונאים זרים: "זוהי התקוממות שלנו. הביורוקרטיה של אש"ף בתוניס משרתת אותנו — לא להיפך".

בין המפסידים מהמרי נמצאות גם המדינות הערביות, שזה מכבר הציגו עצמן כפטרוניות של הפלשתינאים. סוריה למשל הקימה סמוך לגבול הירדני תחנת שידור המשדרת תשע שעות ביום שירי מאבק פלשתיניים וקריאות עידוד. "רדיו ירושלים הערבית" (שישראל משבשת את שידוריו) נחשב לקולה של ההנהגה הפלשתינית החדשה. אך בינתיים הציבה זו מרחק בינה לבין התחנה הנאמנה לדמשק: "אל תאזינו לתרמיתי ההפרעה של הסורים והירדנים", היא הכריזה בקריאה מיוחדת. גם לחוסיין אין הרבה מה לומר. "אנחנו לא זקוקים לשום דבר ברבת עמון", אומר מחלק עיתונים. "ההתקוממות הזאת צריכה להבהיר לכולם: מי שרוצה לדבר אתנו יכול לחסוך לעצמו דרכי עקיפין בבירות ערביות". הפחד פן חוסיין יגיע להסכם עם ישראל וארצות הברית על גבם של הפלשתינאים עדיין לא התפוגג לגמרי: "ככלות הכל אנחנו לא מתים בשביל המלך הירדני העריץ", דיבר בזעם עיתונאי ערבי בירושלים. העיתון "אנהאר", הממומן בידי ירדן, מזהיר. בשבוע שעבר הוא הצליח למכור רק כמה מאות גיליונות. גם במצרים לא תולים הפלשתינאים המתקוממים תקוות. "אנחנו דחקנו את ישראל לפינה יותר מאשר צבאות מצרים וסוריה ב־40 שנה", כתב חאליד אבו עוקאר, עורך העיתון היומי "אל פאג'ר" על יוזמות השלום המעורפלות של חוסני מובארק.

נכון אמנם שהגוארדיה הוותיקה במטה אש"ף בתוניס עדיין חשה כי הרוח נושבת בגבה. התקוממות הצעירים העלתה את המורל שלהם. אבל הריאליסטים שם גם מודים כי בשטחים הכבושים צמח משהו חדש. אבו איאד חזר ואמר לעתים קרובות שהצעירים משליכי האבנים "טובים יותר מאשר בני הדור שלי", שהקימו בזמנו את פת"ח והגיעו ב־1967 לשליטה על אש"ף.

אמנם כספים של אש"ף, ואולי גם עצות, עדיין מסייעים להמשך ההתקוממות, אך זמנם של מנהיגי אש"ף הוותיקים יכול להגיע בקרוב לקצו. "הצעירים בשטח בונים ארגון חדש בעיצומו של המשבר", אומר אחד מאנשי אמונו של ערפאת. "כאשר הם יצאו מהמאבק, הם יכבדו את ערפאת כסמל ללאומיות הפלשתינית. אבל כוח ההכרעה הפוליטי יהיה בידיים שלהם".

משרד החינוך והתרבות
האגף לתרבות ולאמנות
האוניברסיטה העברית בירושלים
החוג לתולדות התיאטרון
עיריית ירושלים
המחלקה לתרבות
הארכיון והמוזיאון לתיאטרון
ע"ש ישראל גור

ארבעים שנה
לתיאטרון בישראל

* הרצאות פרופ' גרשון שקד, ד"ר בן־עמי פיינגולד, ד"ר רינה בן־שחר
* רב שיח מה ישראלי בתיאטרון הישראלי
— מנחה פרופ' גרשון שקד

משתתפים: יוסי בר־יוסף, מיכאל גורביץ, עמית גזית, מיכאל הנדלזלץ, הלל מיטלפונקט, עודד פלדמן

יום העיון יתקיים ביום ראשון ב' בניסן תשמ"ח, 20.3.1988 בשעה 17.00 באודיטוריום ע"ש הנדלס־צוויג, מדעי הרוח גוש 8, קרית האוניברסיטה הר־הצופים.

● פרטים נוספים: טל. 02/883986 בין השעות 08.30־13.00

ל.פ.מ.

האוניברסיטה העברית בירושלים

בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש פאול ברוואלד

הרשמה לתוכנית לימודים
לתואר מוסמך בעבודה סוציאלית
לשנה"ל תשמ"ט

נמשכת ההרשמה ללימודי התואר "מוסמך בעבודה סוציאלית".
ניתן ללמוד בתוכנית המוסמך במגמות הבאות:
1. מחקר בעבודה הסוציאלית וברווחה חברתית.
2. מינהל שירותי רווחה.
3. לימודים מתקדמים בפרקטיקה של העבודה הסוציאלית והדרכה.

לתוכנית זכאים להתקבל בעלי תואר "בוגר" בעבודה סוציאלית, במדעי החברה, במדעי ההתנהגות ובחינוך אשר ממוצע ציוניהם "טוב" ומעלה.

בוגרי מדעי החברה, מדעי ההתנהגות ובחינוך יידרשו ללמוד בתוכנית השלמה של שנה כשלב ראשון לקראת לימודיהם בתוכנית המוסמך. תוכנית ההשלמה כולל קורסים עיוניים והכשרה מקצועית בהיקף של שלושה ימים בשבוע.

קיימות מספר מילגות שנועדו לסייע לתלמידי מוסמך בשכר לימוד ו/או בהוצאות מחיה.

פרטים נוספים ניתן לקבל במזכירות לימודי המוסמך של ביה"ס לעבודה סוציאלית, הר־הצופים, חדר 516, טלפון: 02-882188, ובטל' 02-826740 בימים א'–ה' בין השעות 10.00-12.00.

קול הרעם מהימין

חשדות הימין הקיצוני כי בותה "מוכר" את הלבנים, לא פגו לנוכח הצעדים החדשים נגד האופוזיציה השחורה בדרום־אפריקה

מאת ספנסר רייס
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

פרטוריה

שתי תמונות מיטיבות להמחיש את המציאות החדשה בפוליטיקה הדרום־אפריקאית. מחוץ לבנייני הפרלמנט בקייפטאון צעדו הארכיבישוף דזמונד טוטו והכומר אלן בוסאק בראש תהלוכה קטנה של אנשי כנסייה ונשאו עצומה המוקיעה את מבצע הדיכוי האחרון של הממשלה נגד השחורים. המשטרה עצרה את אנשי הכנסייה הידועים ואז כיוונה זרנוקי מים אל יתר המפגינים. בינתיים עמדו ללא כל הפרעה 500 חברי הארגון הניאו־פאשיסטי "תנועת ההתנגדות האפריקאנרית", איי־דבליו־בי, לבושי חאקי, מול בנייני הממשלה בעלי הסגנון הקולוניאלי בפרטוריה, בעוד מנהיגם המזוקן הגיש למשטרה את העצומה החדשה והרבה יותר: האיש הנחה את הנשיא פ.וו. בותה לפרוש. "פ"ו. בותה מוביל את ארצנו, את ארץ הלבנים, לגיהנום", אמר צעיר שעל כתפו הסמל דמוי הסווסטיקה של הארגון ועל ירכו אקדח. "אנחנו נעצור אותו, בעזרת האל".

בותה וממשלת המפלגה הלאומית מוצאים עצמם יותר מאי־פעם בעבר בין הימין הקיצוני הלבן לתנועת ההתנגדות נגד האפרטהייד. פרטוריה מוסיפה להדק את ברגי מנגנון הדיכוי נגד האופוזיציה השחורה. בשבוע שעבר ניסחו פקידים חקיקה חדשה שתקצץ באורח קיצוני את הסיוע הכספי שמקבלות מחו"ל קבוצות נגד האפרטהייד, הנאמד ב־200 מיליון דולר. אך כך או כך חשדות הלבנים כי בותה "מוכר" אותם, מגיעים לשיא חסר תקדים בעיקר בקרב בתים באזורי כפר ועובדי צווארון כחול, שהיו מאז ומתמיד התומכים הנלהבים ביותר של מפלגתו. בשבוע שעבר הם עקצו את בותה כאשר העניקו למפלגה השמרנית הימנית־קיצונית שני ניצחונות מהדהדים בבחירות משנה במדינת טראנסוואל הידועה בשמרנותה.

נראה עתה שהימין הקיצוני מציג בעיות קשות יותר בפני פרטוריה מאשר ההתנגדות השחורה, הנמצאת במצור. במטה התומה בזמנו של ועד התמיכה של הורי העצירים — אחת מ־17 קבוצות הפועלות נגד האפרטהייד, שנפגעו בסוף החודש שעבר מצו מקיף חדש האוסר על פעילויות שונות נגד הממשלה — עבד אדם אחד ויחיד בשבוע שעבר, ענה לטלפונים והיפנה פנים לארגונים שההגבלות החדשות עדיין אינן חלות עליהם. בוסאק וטוטו שהוחזקו במעצר רק זמן קצר לאחר המצעד בקייפטאון, עזבו את המדינה כדי לדבר בכינוסים נגד האפרטהייד בסקנדינביה ובקנדה.

אולם ההשפעות הכלכליות של האיסור האחרון היתה הניסיון לחיות מאמצים שכבר החל, כדי להחריף את העיצומים הכלכליים ולהפעיל לחצים אחרים על פרטוריה. רפובליקאים בקונגרס האמריקאי ויושבי הספסלים האחוריים במפלגה השמרנית בבריטניה, קוראים כעת לצעדי גמול חדשים. בשבוע שעבר הודיעו כמה חברות אלקטרוניקה יפאניות חשובות, לרבות פיוניר, אקאי ופוג'יטסו — כי בקרוב יפסיקו את מכירותיהן לדרום־אפריקה. על־פי השמועה, לחצו עליהן פקידי משרד סחר החוץ בטוקיו, שנבוכו כאשר התגלה שיפאן עומדת כעת בראש רשימת שותפות הסחר של פרטוריה.

ההגבלות שהוטלו בשבוע שעבר על סיוע כספי זר לארגונים מתנגדים לאפרטהייד, שככל הנראה יהיו קשה לעקוף, ובמיוחד מקשות על קבוצות כנסייתיות כגון מועצת הכנסיות הדרום־אפריקאית. רבות מקבוצות אלה תלויות כמעט לגמרי בתרומות מעבר לים. אך ההגבלות עלולות גם לחזור על כוח נרחב של תוכניות חברתיות וחינוכיות, הממומנות על־ידי ממשלות זרות כדי לעזור לקורבנות האפרטהייד — לרבות 25 מיליון דולר מוואשינגטון ו־32 מיליון דולר מהקהילייה האירופית. אולם כשם שאי אפשר לאכוף את כספי, ואפשר שהן גם לא יחולו על תחומים כה מבריכים בקרנות הגנה משפטית לאסירים פוליטיים. "אתה יכול לעשות את החיים קשים יותר, אבל אינך יכול להפסיק זרימת כסף לכלכלה פתוחה כמו זו שכאן", אומר עורך־דין באופוזיציה.

אולם הצעדים האחרונים של פרטוריה נראים בבירור בלתי רלוונטיים למספר גדל והולך של לבנים, הזועמים כי התוכניות שעליהן מכריז בותה לעתים קרובות למה שהוא מכנה "חלוקת שלטון" עם השחורים, פירושן רק אובדן מתמיד של השליטה הלבנה. תוצאות הבחירות בשבוע שעבר הראו, כי הבל האפרי־שמרני בבחירות הכלליות של לבנים בלבד בשנה שעברה לא היה הרוח הזרה החולפת. האיום שמציבה מפלגה זו למפלגת השלטון בבחירות עתידות, הוא ממשי וגדל. ייתכן כי אפילו ניסיונה של פרטוריה להבאיש את ריחה של המפלגה השמרנית, בטענה כי היא מאמצת ללבה את "הרדיקלים המסוכנים" של איירביי, רק אישש את ראייתו העצמית של הימין הקיצוני כי הוא נתון במלחמת הטוקציות. ייתכן שיהיה זה מן הצביע לאכוף את ההגבלות על סיוע קודש, לא רק מול הקונגרס הלאומי האפריקאי אלא גם מול ממשלת בותה.

בדרבן לפני יותר מ־5000 תומכים מריעים בפרטוריה לפני בחירות־המשנה האחרונות, הכריז מנהיג איירביי יוג'ין טר בלאנש, כי "הנוקשות של אפריקה אינה מותירה שום מקום למתונים פוליטיים". הכרזות כאלה עוררו אזהרות רשמיות בשבוע שעבר מפני חקיקה אפשרית כנגד איירביי — איום שטר בלאנש פטר אותו כ"אחיזת עיניים". אך באורח פרטי אומרים פוליטיקאים של מפלגת השלטון, כי הם ירחיקו לכת עד להשעיית החוקה כדי למנוע מן הימין הקיצוני להגיע לשלטון.

אולם כל צד נגד איירביי יכול לגרור תגובה נזעמת של אוהדים ימניים קיצוניים, בעיקר בדרגים הבכירים של המשטרה. בינתיים יכולים המנהיגים בגלות של הקונגרס הלאומי האפריקאי בלוסאקה ובעלי בריתם מבית, לשאוב עידוד מן העדות האחרונה ל"פיצולים בתוך המעמד השליט". אך סביר יותר כי הממשלה תמשיך במלאכת הדיכוי ודרום־אפריקה תשקע יותר ויותר לתוך שלטון טוטליטרי.

להפוך אשפה למזומנים

חברות למיחזור אשפה צצות בארה"ב כפטריות לאחר הגשם ומביאות הרבה נחת לשוחרי איכות הסביבה

שירות
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

ג'ק לופאס הוא סמרטוטר מודרני. לפני חמש שנים הוא הרכיב רשימת לקוחות פוטנציאליים מהמודעות הקטנות שהופיעו בעיתון "אטלנטה קונסטיטיושן". לופאס הציע לקנות מה שחברות לעיבוד נתונים השליכו: נייר מחשבים משומש. כיום מפנה לופאס בן ה־27 את האשפה של 150 חברות באטלנטה — 200 טון בחודש. הוא משלם שלושה סנט על כל ליברה (453 גרם) של נייר באיכות הגבוהה ביותר ומוכר אותו מחדש תמורת 12 סנט. חברות ענק למוצרי נייר, כמו קימברלי־קלארק, ממחזרות את הנייר המשומש למפיות נייר. ללופאס אין שום אשליות בנוגע לעיסוקו: "אנחנו בעצם עסק לפינוי אשפה, תחת שם מפואר".

מיחזור חומרים היה מזה זמן רב נחלתן של משפחות שהחזיקו מגרשי גרוטאות או של פעילים לשימור הסביבה. עתה התחום הזה מושך דור חדש של יזמים וחברות גדולות, הרואים בעסקים אלה עסק — לא מסע צלב אלא דרך לעשות כסף טוב. פריחה בעיר אנפין זו נרדפה מהעלייה המהירה בהוצאות פינוי פסולת ומהרווחים הפוטנציאליים של הענף. הלוך וגדל מספר הרשויות המקומיות ורשויות במדינות של ארצות הברית המחוקקות חוקים המחייבים מיחזור. תפוצה יותר טכנולוגיה המאפשרת שימוש מחודש בסוגים רבים יותר של פסולת. עירמות של צמיגים משומשים הופכים למחצלות, חגורות מאווררים וגם — צמיגים חדשים.

אומר ג'ון ראסטון, כלכלן בקרן הגנת הסביבה בניו־יורק: "מיחזור כבר אינו רק נחלתם של הִפּים לשעבר". המיחזור מחדש של פסולת מוצקה הוכרז מת פעמים רבות, אך תמיד מצא דרך לחזור ולצוץ שוב. לאחר תקופת גיאות קצרה בשנות ה־70 הוא דעך, בגלל שטחים זולים לקבורת אשפה והתנגדות של יצרני בקבוקים ומשווקי בקבוקים, למשל, שעלולים היו להפסיד כסף (כמה מהן, למשל יצרני בקבוקי הזכוכית, כבר שינו את דעתן). השוקים ידעו עליות ומורדות בכל הקשור למוצרי פסולת, להוציא קופסאות אלומיניום שניתן למחזרן באופן הסכתי בהרבה מאשר ייצורן מחדש.

יותר טוב מגומי

המיחזור קיבל את זריקת העידוד האחרונה שלו ממשבר האשפה. מחצית מערי אמריקה ימצאו עצמן ללא שטחי מזבלות לקבורת אשפה כבר בעוד שנתיים, פחות או יותר. ההוצאות הכרוכות בפינוי אשפה המריאו לשחקים, ותושבים מאמצים יותר ויותר את העמדה של "לא בחצר האחורית שלי", בבקשה" כלפי מזבלות ומשרפות חדשות. רוד איילנד, קונטיקט וניו־ג'רסי העבירו באחרונה חוקים המחייבים מיחזור. קליפורניה הרחיקה לכת בחוקים העוסקים בהחזרת בקבוקים תמורת פיקדון, עד כי היא דורשת כעת שמרכזי איסוף בקבוקים יוקמו מסביב למרכולים גדולים. שינויים כאלה הפכו פקידי ממשל לאופטימיים במידה מסויימת. פקידי איי־פי־איי (הסוכנות להגנת הסביבה) מייעדים רבע מזרם הפסולת של ארה"ב למיחזור עד 1992. "בעיית הפסולת המוצקה הבשילה עכשיו", אומר סגן מנהל הסוכנות ג'יימס באנקס.

מי עושה כסף מאשפה? אם כי רוב הממחזרים הם עדיין עסקים משפחתיים ישנים, "יש אנשים רבים מבחוץ הנכנסים לעסק", אומר פרי טרוניק, עורך "ריסייקלינג טודיי", כתב־העת המקצועי שמספר מנוייו זינק מ־3,400 ליותר מ־11 אלף בשנה שעברה. חברות גדולות נכנסות לענף ומסמנות לעצמן את גבולות נחלותיהן. לפני שנתיים פתחה "דוויסר", חברה לציוד מחשבים, מפעל בשווי 18 מיליון דולר המעבד 400 טון אשפה מדי יום. ספקי הבירה במסאצ'וסטס הפיקו תועלת רבה מחוקים המחייבים החזרת בקבוקים, והם הקימו את "ניו אינגלנד קונטיינר ריקאוורי" (סי־אר־איי), חברה למיחזור בקבוקים, שמתרחבת גם לעיבוד סוגים אחרים של פסולת מוצקה. "ווסקינס איידר קראפט סופרט פרודקטס" במינסוטה פתחה שלוחת מיחזור מקיפה, "סופרסייקל", גם כדי למצוא שימושים חדשים לפסולת שלה. ממחזרים מסורתיים לא נשארו בחוץ. ארווין מאקס אומר על החברה שלו בויסטון, הקיימת מזה 93 שנה: "במשך שנים אמרנו שוב ושוב 'תמחזרו את הניירות שלכם — תצילו עץ'. בשנה שנתיים האחרונות נראה שאנשים התחילו לתפוס". ארווין קולברט מזכיר שלאביו, סוחר גרוטאות, היו הסתייגויות ממיחזור חומרים חדשים. "ביום שבו פירקה משאית את מטען הזכוכית הראשון בחצר, אבי נראה כאילו הוא מתכוון להתכחש לי ולומר שאני לא בנו", אומר קולברט. כיום עסקי המכירות שלהם מסתכמים ב־2 מיליון דולר בשנה.

חברות אינן צריכות ללכלך ידיים כדי לעשות כספים מאשפה. חלק מהן פשוט מספקות את המימשל הדרוש. אירופה נאבקת זה מכבר בבעיות אשפה, כך שאין איפוא פלא כי המרכיב החשוב ביותר במפעל של "דוויסר" הוא מיין המבוסס על טכנולוגיה שוויצית. באביב תתקין סי־אר־איי מכונת הפרדה בשווי שני מיליון דולר שנבנתה בגרמניה המערבית. אספקת ידע היא דרך נוספת להרוויח מהמגמה החדשה: יועצים, המודעים לאמצעי התקשורת, כמו ניל סאלדמן מ"המכון להישענות עצמית מקומית", צצים כנראה כל אימת שמתנהל דיון על מיחזור.

לא זו בלבד שאשפה רבה יותר ממוחזרת, שימושים חדשים נמצאים לה. שלוחה של חברת "אינלברוק פלסטיקס" משיקאגו מסייעת להפוך קרטוני חלב למטחו שניתן לייצר ממנו הכל, החל בספסלי פארקים וכלה בכיסויי עדפלים. צמיגים, בעיית פסולת נצחית, מרוסקים ל"פתיתי גומי" על־ידי מכונות. בפתיתים אלה אפשר להשתמש בריצוף כבישים או בתחליפי גומי כמו "טיירסייקל", חומר שממציאו טוען כי הוא עדיף על גומי שלא נעשה בו שימוש.

חשש מרמאויות

על אף נקודות האור, מיחזור אינו תרופת פלא לבעיות הסביבה. אפילו האומרים האופטימיים ביותר מודים כי הוא חל על חצי בלבד מ־150 מיליון טונות האשפה שאמריקאים מייצרים מדי שנה. תוכניות ממשלתיות חדשות מאיימות לעתים קרובות על עסקים מבוססים. קודם לכן ברנר הבן הגיש תביעה נגד מחוז באולינגטון בניו־ג'רסי על הקמת מפעלי מיחזור, שלדבריו ידחקו את משפחתו מהענף. כמה ממחזרים חוששים כי הם לכודים במצב נוסח מילכוד 22. הם חוששים פן ייענשו באורח רטרואקטיבי על נוהגים שהיו בזמנו חוקיים, אך נחשבים כעת לסכנה סביבתית. הם גם טוענים כי מילוי אי־אלו מתקנות איי־פי־איי עולה הון וכי בסופו של דבר יעמידו תקנות בסכנה תעשייה המגנה למעשה על הסביבה. יתר על כן, הם אומרים, מיחזור הכרחי עלול להציף שוקים שאינם מפותחים דיים בנייר ובסחורות ממוחזרות אחרות. מומחים אחרים משיבים כי המיחזור ייצר הזדמנויות נוספות. ג'ים מילר, מנהל מינהל הפסולת המוצקה במסאצ'וסטס אומר: "תמיד יספרו לנו הבחורים האלה סיפורי חורבן. זה מזכיר את סיפורי המכולת של אבא ואמא כאשר המרכול הגדול נכנס".

באורח פרדוקסלי, ההתעניינות המחודשת במיחזור עלולה להציב סכנות סביבתיות חדשות. מועצת הטיפול בפסולת מסוכנת מזהירה כי הוקמו מפעלים לטיפול בפסולת כדי להימנע מתקנות פדראליות בנושא. ריצ'רד פורטונה, מנכ"ל המועצה, מדבר על שטח הפקר בתחום התקנות, שנוצר על־ידי הקונגרס כשפטר באורח זמני מפעלי מיחזור מחוקי סילוק אשפה העלולה להיות מסוכנת, בציפייה לתקנות חדשות של איי־פי־איי. בשבוע שעבר הודיעה המועצה על כוונתה להגיש תביעה משפטית נגד "מארין שייל פרוססורס" בלואיזיאנה, בטענה כי החברה שרפה אשפה מסוכנת באצטלה שהיא ממחזרת אותה. החברה כופרת באשמה.

קשה לגלות יותר מאשר אופטימיות זהירה בנוגע לסיכויי המיחזור. השוקים התגלו הפכפכים והתמוטטויות יכולות לחסל רווחים. אך כרגע הביקוש בוודאי יגדל. לדברי היועץ סלדמן, עיר ממוצעת בת 100 אלף תושבים תוציא השנה על סילוק האשפה שלה סכום לא קטן מזה שתוציא על כוח המשטרה שלה. תום סאלגת, פעיל בסנט פול, מזהה ש"כל עוד מחיר פינוי האשפה ימשיך לעלות, המיחזור ייהפך כדאי יותר ויותר. וכל עוד יהיה רווח, ימשיכו האמריקאים למצוא דרכים חדשות להפוך אשפה למזומנים".

ספקטרוניקס
ספקטרוניקס בע"מ

ניתנת בזה הודעה על
כינוס אסיפה כללית שנתית של
בעלי המניות בחברה
שתתקיים ביום 11 באפריל 1988, בשעה 10.00, במשרדי החברה
על סדר היום:
1. קבלת החלטה מיוחדת בדבר איחוד כל הון המניות של החברה, באופן שכל 1,000 מניות רגילות בנות 0.005 ש"ח ערך נקוב כל אחת תאוחדנה למניה רגילה אחת בת 5 ש"ח ערך נקוב, וכל 1,000 מניות רגילות בנות 0.001 ש"ח ערך נקוב כל אחת תאוחדנה למניה רגילה אחת בת 1 ש"ח ערך נקוב וקבלת החלטה מיוחדת בדבר שינוי מסמכי ההתאגדות של החברה בהתאם.
2. אישור הדו"חות הכספיים של החברה לתקופה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 1987.
3. אישור דיבידנדות הביניים שחולקו בתקופת הדו"חות הכספיים כדיבידנד סופי לשנת 1987.
4. מינוי רואי־חשבון לחברה וקביעת הבסיס לשכרם.
5. אישור הגמול השנתי וסכום הגמול בעד השתתפות בישיבות הדירקטוריון לדירקטורים מקרב הציבור.
6. בחירת דירקטורים.
7. דיון בכל עניין אחר אשר יובא לדיון בפני האסיפה.

בעלי המניות שיהיו רשאים להשתתף ולהצביע באסיפה הנ"ל הינם בעלי המניות שיהיו רשומים בפנקס החברים של החברה בסוף יום העסקים של ה־20 במרס 1988.
בעלי מניות שלא יוכלו להשתתף אישית יהיו רשאים למנות מיופה־כח (פרוקסי) על־גבי טופס שנוסחו מופיע בתקנון, ושיומצא למעוניינים על־ידי החברה.

מזכיר החברה, אבי מרקוביץ
בפקודת הדירקטוריון

הקשר האמריקאי

השילוב השבועי

בכל יום שני מצורף לעתון ג'רוזלם פוסט המוסף השבועי של הניו־יורק טיימס, הכולל מבחר מהמאמרים והכתבות שהתפרסמו בניו־יורק בעתון יום א'.
קנה מנוי של עתון יום ב' תמורת 59.80 ש"ח (המחיר כולל מע"מ) ותהנה מהעתונות הטובה ביותר בארץ ובארה"ב במשך 52 שבועות זאת כמובן באנגלית. חתום עוד היום.

לכבוד: ג'רוזלם פוסט, ת.ד. 81, ירושלים 91000.
בן: אנא שלחו בכל יום שני כולל הניו־יורק טיימס
שם ______ כתובת ______
עיר ______ מיקוד ______ טלפון ______
רצ"ב שיק על סך 59.80 ש"ח

ספר חדש בהוצאת שוקן

משפט ושיפוט
מאת
אלפרד ויתקון

במאמריו של שופט ביהמ"ש העליון אלפרד ויתקון ז"ל יש עומק וכלליות המתגברת על תלאות הזמן. המאמרים, ההרצאות והרשימות הכלולים בקובץ משקפים את מחשבתו של השופט ויתקון על משפט ועל שיפוט. בכתיבתו ניכרים הלבטים העוברים על שופט הצובר ניסיון חיים שיפוטי, ועם זאת יש בה מוטיבים קבועים ועומדים: הפרדת רשויות והשמירה עליה; הצורך באיזון נאות בין אקטיביזם שיפוטי לבין פסיביות שיפוטית; מסירות לבית־המשפט העליון וקנאות למעמדו; אהבת תחום המיסים והדגשת חשיבותו. בכתיבתו המדעית של השופט ויתקון, כמו גם בפסיקתו, עוברת כחוט השני המזיגה בין ריאליזם לבין פורמליזם; בין תפיסה תיאורטית של ההלכה לבין תפיסה פרקטית של עשיית הדין. במרכז עיונו עומדים אותו מתח ואותה השלמה הקיימים בין משפט לבין שיפוט.

אלפרד ויתקון (1910־1984) היה שופט בית המשפט העליון בשנים 1954־1980, משפטן ופוסק בעל רוח יוצרת ולעיתים אף נועז בחידושיו.

ספר זה הוא תרומה לעורך הדין, למשפטן ולקורא המשכיל המתעניין ברשות השופטת.

ש
הוצאת שוקן/ירושלים ותל־אביב

באזור התעשיה מפרץ חיפה
מוצע להשכרה
מבנה בגודל 1800 ממ"ר
הכולל: משרדים, מחסנים, סככות
עומד על שטח של כ־7 דונם
פרטים נוספים והבהרות בטלפון
04-740114-6

כתב זר / תום שגב

קצינים אחר אומר. 400 אלף

מאופיצר לאופיצר

החונטה (מיל') כותבת שוב

לפעמים מתפרסמות בעיתונים ידיעות על חנויות למכשירי חשמל הנופלות קרבן לרמאים שמתחזים לקציני צה"ל. זה קורה שוב ושוב: כשמישהו מציג עצמו כסגן אלוף בצבא — מאמינים לו שישלם עבור הוידיאו שהוא לוקח.

יש אנשים החושבים שגם דעתם הפוליטית של קצינים ראויה להשמע יותר מדעתם של אנשים אחרים. "שלום עכשיו", למשל.

בעשר השנים שיצאו מאז שלוה למנחם בגין את מכתב הקצינים אשר הוליד את התנועה שלהם, אמרו להם פעמים לאין ספור שהאליטיזם שלהם יכול רק לפגוע בפעילותם. פה רשם נדמה היה שהם מנסים לפרוץ מתוך סגירותם. השבוע נכשלו בזה שוב. והוציאו מכתב קצינים חדש, וזה פחות או יותר לראשון.

"ותנם גם אתה", כתבו, מקצין לקצין, כי דעתן של קצינות משולה כנראה לדעתם של טוראים. בעשר השנים האחרונות הם הספיקו להיות באוקספורד ובהארוורד ולחזור, ולהקים משפחות ולהיות לעורכי דין ולמנכ"לים ולפרופסורים באוניברסיטאות. אבל עמוק בתוכם הם נותרו אופיצרים, כי מה הם החיים לעומת הנעורים המהוללים, המפגרים? סיום החברמני ואחוות הלוחמים שעשו להם את האגו בצבא, ממלחמה למלחמה. ואיך היינו עושים מלחמות בלעדיהם.

★ ★ ★

יש כרוזים שחותמיהם עשו את האגו שלהם בין שכונה לשכונה והם מקדימים לשמותיהם את התואר פרופסור. זה לא מבטיח לי יותר מהאותיות רס"ן מיל. כי גם פרופ' יכול לקשקש. הנה אומר הפרופ' יהודה אלקנה שיש דימיון בין ישראל לבין גרמניה הנאצית. להשוות את ישראל לגרמניה בשנות ה־40' זה סירוף וחוסר אחריות. אבל לגרמניה של 34"־35" "זה לא בלתי דומה". באספקטים מסוימים: היום הוא כבר מתחיל לדבר גם על גרמניה כ־38', אמר אלקנה לאבי כצמן, כתב השבועון "כותרת ראשית". אולי הוא התבלבל לרגע וחשב שהוא פרופ' לייבוביץ'. יש כל כך הרבה ספרים טובים על גרמניה הנאצית. למה הם לא קוראים אותם, לפני שהם מתראיינים.

קדם מימונה

חסן המלך נגד מפא"י

אמר חסן מלך מרוקו, בראיון לשבועון המצרי "אל מוסאואר" שצוטט השבוע ב"לאשה": "... מאז החלה הגירתם של היהודים שחיו במדינות ערב לישראל, היתה מפלגת העבודה המפלגה השלטת בישראל. אך מפלגה זו דאגה ליהודי אירופה ואמריקה. הבזים ליהודים שבאים מארצות ערב, ללא הבדל אם הם ממרוקו, מעיראק או ממצרים. היחס הפוגע של יהודי אירופה ואמריקה ליהודים מארצות ערב, עד כדי התייחסות אליהם כאל אזרחים מדרגה שניה, הפך אותם לטרף בידי הימין, שאימץ אותם, סייע בידם וניסה להחזיר להם מעט מכבודם ומעמדם. כך גרמה מפלגת העבודה לכך ש־400 אלף היהודים המרוקאים יילכו אל הקיצוניים."

★ ★ ★

כתב עמוס אילון, "שבועיים בישראל השניה", 1951: "...דרוש כיום אומץ מה כדי להודות...שפירין העבודה הנוכחי של העולה אינו מאפשר השוואה ניכרת בין רמת חייו לרמת החיים של הישוב הותיק. וכן, שרמת החיים הנוכחית של רוב העולים במעברות, חוץ אולי מתבאי הריזה. אך רק אצל מיעוט, אינה נופלת מרמת החיים שהתרגלו לה בארצות מוצאיהם; ולא עוד, אלא להיפך, במקרים רבים אף עולה עליה...

"דרוש אומץ מה, כדי להכיר, שבינך ובין העולה הפרסי, קיים לא רק ההבדל שאתה דר ברחוב ביאליק בתל־אביב והוא באוהל צר במעברת בית שאן, אלא גם ההבדל הנגרם על ידי כך שחמש שעות טיסה השליכו איש זה בבת אחת מן המאה ה־16 אל המאה ה־20. פיגור של מאות שנים אין לבטל כהשקעה כספית בלבד, אם כי היא הכרחית. יותר מכל דבר אחר דרוש כאן זמן. יותר מכל דבר יש להתאזר בסבלנות. ואין להניח שאותו עולה מפרס, או אחר מעיראק, מתימן או מתוניס, יתחיל פתאום לבקר ב"הבימה" ולהתנם על ספריית "עם עובד" ולקנות גרמופון ולאכול ארוחות צהרים 'אשכנזיות' וללכת לבית כיסא במקום לשדה הפתוח — רק בגלל כך שיקבל ביום בהיר אחד משכורת 'משולשת...'"

כתב עמוס אילון, "בית שמש כמשל", 1981: "...חרף מה שטוענים היום, לא כל העולים היו 'פרימיטיביים' — המינוח הזה היה תמיד מפוקפק ומתנשא ללא הצדקה — ולא כל בעלי ההשכלה ובני המעמד הבינוני העדיפו את צרפת על־פני ישראל. נותר משקע עמוק של מרירות בקרב המעמד הבינוני העירוני המרוקאי שעלה ארצה ואולץ, לפחות בשנים הראשונות, לעבור תהליך של פרולטריזציה. כזה היה, כמובן, גם גורלן של עליות אחרות. במקרה זה, התוצאה היה פטאלי: מרוקאים רבים אולצו לרדת בסולם החברתי בדיוק בזמן שאשכנזים בהמוניהם עברו תהליך הפוך. מכאן המרירות, שהצמיחה תסכול, שהוליד ניכור וטענות על אפליה. בקרב הצעירים מהדהדות טענות אלה מחמת היחס השונה כלפי של החברה לגל הבא של עליה המונית, העליה הרוסית..."

כתב זר. אילון

עיתונאי וג'נטלמן

עמוס אילון בבהלה מסוימת

בשנים האחרונות מקובל להקדים לשמו של עמוס אילון את התיבה "הסופר" ויאה לו התואר הזה והוא יאה לו, אבל אני נוטה לחשוב עליו כעל רפורטר. אני מתכוון לזה כמחמאה: הוא הטוב שבכולנו.

עמוס עוז לא היה צריך לנסוע עד בית שמש כדי לחבר את המונולוג הבהלתי ששמע שם, לטענתו, מפי אנשים ללא שמות משפחה. "משה ושמעון ושלום ואבי ודוד ואלברט ואברם ושמעון השני ורבים אחרים". אפשר להמציא סטריאוטיפים כאלה בבית.

עמוס אילון נסע לבית שמש כשנה לפני עוז, גם הוא, כמוהו, בניסיון להבין את שורשי השנאה למערך. הוא התבונן סביבו, שאל, הקשיב והביא רפורטז'ה על אנשים אמיתיים והיא עשויה שכבות שכבות, בגבעי פסטל, מעציבה ומעוררת מחשבה. בין השניים אני קונה את אילון.

רפורטז'ה, כתב אילון בהקדמה לספרו החדש, זה מה שקורה לכתבה כשהוא נוסע לאיזה שהוא מקום. אילון [illegible] מהוה, אולי מהותו־ פרי, הוא אוסף. הוא יוצא לדרך כדי לגלות מה שאחרים אומרים ומרגישים ומה שהוא חושב ומרגיש במחיצתם.

הספר, "הבט אחורה בבהלה מסוימת" (ערך אלי שאלתיאל, בהוצאת "עם עובד"), מכיל מבחר רפורטזות ופרופילים שאילון כתב ב"הארץ" החל בשנות השבעים, משגיבש את תפיסת עולמו ומצא את קולו. יותר הן עושות דין וחשבון ספקני למרי על מרכיבי היסוד של החיים בישראל. במובן זה הוא ספר אקטואלי מאוד, מרתק לקריאה. הוא מבטא את החלום על מדינת חוק שפויה, חילונית, הומניסטית, מערבית, שרבים יותר מתושביה יודעים על מה מדבר איש כאילון כשהוא מצטט מדברי המשורר ויליאם בטלר ייטס. חלום שווא, כמובן, מה שעושה אותו שובה־לב עוד יותר.

גם לאילון, כמו לכולנו, המציאות שלו ואגו לא קטן, אבל בניגוד לכה רבים מאתנו הוא יודע להצניע בפני הזומרים שהוא אוסף בשטח, מבלי להתבטל בפניהם, לעולם כמו משוטט, קשוב וחד עין, בין זרות ונגנת לסקרנות אמיתית ואף מעורבות רגשית במרכיבי הסיפור שלו, נון שלנשי ומדווחיב, בעת ובעונה אחת. הוא יודע לבנות את הסיפור שלו. הוא יודע לספר אותו ויש לו מה להגיד עליו, כי הוא נוטל אתו לדרך השקפת עולם, ובניגוד לכמה מאיתנו — הרבה אינטגריטי. בלי כלופים, בלי השכנות, בלי פוזות. אני מכיר כמה אנשים מבריקים בברנג'ה הזאת שנפלו בשבי שכינותם או התפתו להגיגנותם. אילון יודע להישמר גם מזו וגם מזו.

הוא כתב זר אמיתי, בקרית ארבע ובסברה ושתילה, בקהיר ובבואנוס איירס, באושוויץ ובאדיס אבבה. אבל הוא כתב זר גם בירושלים עירו, נושא ספרו הבא. אני רואה בזה גישה מקצועית, לאו דווקא תחושה ומנטליות: הסיפור המעניין את אילון מתחולל בנקודת המפגש שבין הפוליטיקה לתרבות. הוא מלמד משהו מעבר למה שיש בה. צריך לקחת מבט ממרחק כדי להבחין בכך. "מסע למקום בלתי ידוע", כותב אילון, "היה ונשאר תרגיל קלסי לגלות איזה עיקר. אחרי אדיס אבבה אני מבין את עצמי טוב יותר בבית שמש או בקרית שמונה, תל־אביב, ורחה, אור עקיבא על בואנוס איירס, ולהיפך".

לא הייתי יכול להגיד את זה טוב יותר.

חולון בעד רבין

ישנו 10,001 חולונים חושבים

שהוא בסדר

...וכשהתמיד המצב בשטחים — הלך יוסף צדקה להחתים את תושבי עירו על עצומה כדי לחזק את ידיו של יצחק רבין ומערכת הביטחון. "אנו משוכנעים כי פעילותו התקיפה והשקולה תרגיע את הרוחות, תחזיר את הסדר על כנו ותפתח פתח למשא ומתן של כבוד", כתוב במודעה על עמוד שלם שפורסם השבוע בעיתון "חדשות".

צדקה מכהן כסגן ראש עירית חולון.

חולון היא העיר הרביעית בגודלה במדינה. עם 165 אלף תושבים היא ניצבת אחרי חיפה, לפני באר שבע. למרבה הצער לא רבים יודעים זאת, כי חולון עוד לא נמצאת על המפה. אמר לי סגן ראש העיר כששאלתי אותו איך זה שבעיר קטנה כשלך נמצאו כל כך הרבה תומכים במדיניות הדיכוי של רבין, עשרת אלפים ועוד אחד, כדי לדייק.

צדקה, ארבע שנים בעיריה, חבר הדירקטוריון של השק"ם, לשעבר מנכ"ל חברה לפלסטיקה, הוא איש מחנה רבין במפלגת העבודה. היוזמה היתה כולה שלו, סיפר לי, אבל אנשים עזרו לו להשיג את החתימות. בין החותמים כמה נכבדים מקומיים, מפרנסי העיר ופקידים בכירים בעיריה. גם ראש העיר עצמו נתן את שמו לעצומה הזאת. חיים שרון, שמו.

האם יש לו בעצם מנדט מתושבי עירו להחתים על עצומות כאלה, שאלתי אותו, והרי את ועד ראשי המועצות הערביות כמעט הוציאו אל מחוץ לחוק בגלל פעילויות כאלה. ראש העיר, עורך דין במקצועו, אמר שהוא חתם כאיש פרטי, שהרי העיריה אינה מוסמכת לעסוק במדיניות חוץ. או אולי, תיקן את עצמו, מוטב להגיד במקרה זה מדיניות פנים.

יוסף צדקה ימשיך ללא לאות לגייס תמיכה בפעילותו התקיפה והשקולה של רבין, הוא אומר. את המודעה שילם מכיסו. היא עלתה לו 2500 ש"ח אחרי הנחה. לא כולל מס ערך מוסף. הוא קיבל תגובות ומיין אותן: 75 אחוז מהמגיבים תמכו בה, 25 אחוז שללו את יוזמתו. בסך הכל, הוא מעריך, היו כ־40 תגובות. שר הביטחון לא ידע מראש על המודעה. כשהתפרסמה, צלצל סגן ראש העיר אל לשכתו, לשאול איך התרשמו שם, אבל רק המזכירה היתה, אידיש, שמה.

★ ★ ★

יצחק רבין, עלכורתמיד שפוך על פניו, קצת הזכיר לי השבוע את הילדה ההיא עם המטאטא הגדול שהופיעה לפניו בתשדיר הניקיון: כל הזמן היא מנסה לטאטא את הגורה, הכסלת, במובן, ואז היא מסתכלת אל המצלמה, נעלבת, ולא אומרת כלום.

כספת / נחמיה שטרסלר, אריה לביא, יונתן שרמן

עד 100 דולר מותר לחרוג

בחוגי התיירות מצפים לגל של נסיעות לחו"ל בחודש אפריל, בעת חופשת חג הפסח. אותם ישראלים ייאלצו לשלם את המחירים החדשים של כרטיסי הטיסה, המתייקרים בשיעורים של 10 עד 15 אחוזים, החל מהאחד באפריל. מי שיכול להקדים, שיטוס עד סוף החודש, וכך ימנע מעצמו גם את הדוחק.

החיסכון עבור משפחה בת חמש נפשות בנסיעה ללונדון יכול להגיע לכ־300 דולר, בטיסה סדירה. הבעיה היחידה היא שסוכני הנסיעות מדווחים כבר עתה על עומס בטיסות בחצי השני של החודש.

עונת הנסיעות מעלה גם את נושא כרטיסי האשראי. מותר להוציא בחו"ל עד 2,000 דולר במזומן ובכרטיסי אשראי גם יחד. אסור לחרוג, אך אם החריגה מגיעה ל־100 דולר, חברת כרטיסי האשראי לא תדווח על החריגה לבנק ישראל.

אם חרגת עד עד ל־1,000 דולר, עלול בנק ישראל לעשות בירור ולבדוק את הסיבה לחריגה. קרוב לוודאי שלא תועמד לדין. לא כן לגבי החריגות שמעל ל־1,000 דולר. במקרה כזה בנק ישראל עלול לנקוט צעדים, החל מכופר ועד להעמדה לדין.

כדאי לציין שהחריגות אינן רבות בדרך כלל. אין טעם לחרוג, כאשר מחיר הדולר השחור מגיע ל־1.64 שקל לדולר, בעוד מחיר דולר לנוסעים מגיע ל־1.87 שקל לדולר.

באיזה כרטיס לבחור

לרשות ישראלים עומדים שלושה כרטיסי אשראי לשימוש בחו"ל:

- ויזה: 60 שקל הכרטיס. חידוש עולה 45 שקלים.
- יורוקרד — 44 שקלים.
- דיינרס — 72.60 שקל. חידוש 64.40 שקלים.

החברות מנפיקות גם כרטיסים לתקופות קצרות יותר:

- ויזה — 22.50 שקל לתקופה של שלושה חודשים.
- יורוקרד — 26.50 שקלים לארבעה חודשים.

החברה מנפיקה גם כרטיס לחודש במחיר של 11 שקלים.

- דיינרס — 26.50 שקלים לתקופה של שלושה חודשים.

עם זאת, יש לשים לב לשני דברים נוספים: מנפיקי ויזה מחייבים את המשתמשים בעמלה מיוחדת של 8.40 שקל על כל נסיעה לחו"ל שבה משתמשים בכרטיס. יורוקרד ודיינרס נמנעות מכך.

בויזה הבין־לאומי ובדיינרס אפשר להשתמש גם בארץ. לא כך לגבי יורוקרד, שרק חלק מבתי העסק בישראל מכבדים אותו.

אימת מס ההכנסה

המצוקה בכל הקשור לגני ילדים יצרה מצב שבו הגנים הפרטיים צצים כפטריות אחרי הגשם. די בארגון שישה עד שמונה ילדים בדירה או בבית פרטי, והנה צץ לו גן חנה חדש.

בהתחלה המחירים מתקבלים על הדעת. אך כאשר הגננת התרשה לומדת עד כמה ההורים תלויים בה, היא מתחילה להעלות.

במקרה שהגיע ל"כספת" התברר שבתחילת השנה דרשה הגננת 250 שקל לחודש עבור החזקת הילד מ־7.30 בבוקר עד 4 אחרי הצהריים. המחירים זחלו כלפי מעלה עד שהגיעו השבוע ל־400 שקל.

הורים עם שני ילדים בגן עשו חשבון שבמחיר הזה אפשר להשיג מטפלת, שתקדיש את זמנה רק ליורש העצר הקטן שלהם.

ההורים החליטו להתגונן. הם התכנסו וכתבו מכתב לגננת, שבו דרשו הפחתה של המחיר ושיפור השירות, ורמזו גם שידרשו חשבונית על מה ששילמו מתחילת השנה. הגננת השתכנעה, והורידה מחירים.

בגן ילדים: ההורים התגוננו

הליש"ט — כוכב חדש בשוקים הפיננסיים

הליש"ט מפתיעה שוב. בשנה שעברה היא לא התחזקה כמו יתר המטבעות האירופיים, אך כיום היא איננה בולטת. כמותו... בשבועיים האחרונים הולכת ומתחזקת הליש"ט הן ביחס לדולר האמריקאי והן ביחס למארק הגרמני. הליש"ט [illegible] שברה את מחסום שלושת המארקים ללירה אחת במהלך השבוע, למרות המאמצים הגדולים של הבנק המרכזי האנגלי לייצב את מחירה.

התחזקות הליש"ט הפתיעה את רוב הגורמים הפיננסיים באנגליה, שציפו כי המטבע ייחלש בגלל השפל במחירי הנפט והציפיות לאינפלציה גבוהה יותר. הערכות כיום הן שכדאי לממש את התחזקות בליש"ט במחירים הגבוהים, מכיוון שהתערבות הבנק המרכזי של אנגליה, הפרסום הצפוי של נתוני הסחר הבריטיים, יביאו בקרוב לירידת ערכו של המטבע.

עלות הלוואה בבנק הפועלים

פנסיונרית המקבלת את קצבתה באחד מסניפי בנק הפועלים בחיפה כתבה לנו בקשר להלוואה שרצתה לקחת באותו סניף. היא מספרת שהציעו לה הלוואה שקלית של 1,000 שקל בריבית שנתית של 42 אחוזים (זה היה בינואר, כשהריבית היתה גבוהה מהנוכחית).

אך מה שהרגיז אותה היה שנדרשו ממנה לפתע גם עמלת עריכת הסכם בסך 35 שקלים, ודמי ביול בסך 5 שקלים. זה כבר היה יותר מדי בשבילה.

היא כותבת לנו: "זה עושק לשמו מציבור חלש. (כי) אין לי ברירה אלא לפנות לבנק הפועלים, שבו אני מקבלת את הפנסיה".

דובר בנק הפועלים הסביר לנו שדמי עריכת הסכם להלוואה בסך 1,000 שקל הוא 10 שקלים בלבד. הביול עולה, לפי החוק, חמישה שקלים.

לנו אין זה משנה כלל אם הסכום הוא 10 או 35. אלא העיקרון. לפי חוק הריבית, כל מה שנטולם על חשבון הלוואה הוא ריבית. כלומר, הבנק היה חייב לכלול בשיעור הריבית גם את דמי עריכת ההסכם, גם את דמי הביול וגם את דמי הגבייה בסך של 40 אגורות לכל תשלום. נכון שבדרך זו הלקוח היה לומד לדעת שההלוואה עולה לו יותר ממה שמנהל הסניף אמר לו. אך זו בדיוק המטרה: לדעת כמה גובים מאתנו.

מחלקת עסקים ב"אל על"

"אל על" מפרסמת בימים אלה מודעות מאירות עיניים שבהן היא מודיעה כי תוספת התשלום כדי להגדיל כרטיס טיסה לכרטיס במחלקת העסקים היא 60 דולר בלבד. אבל, כמו תמיד, כדאי לקרוא את האותיות הקטנות שבתחתית המודעה. שם נכתב שתוספת של 60 דולר תקפה רק לכרטיסים ליעדים כמו רומא, וינה או בריסל. לציריך או לפאריס, התוספת היא 90 דולר.

חוץ מזה, התוספת משולמת לטיסה אחת בכל כיוון, כך שזה לא כל כך זול.

היטל חדש למימון רבנים

לידיעת יבואני המזון ומוצריו ושאר הנזקקים להכשרי הרבנות בחו"ל: הרבנות הראשית ואנשי משרד המשפטים עסוקים בימים אלה ממש בגיבושו של חוק חדש שיבטיח לשליחי הרבנות אמצעי למימון נסיעותיהם לחו"ל, לעריכת בדיקות כשרות והבטחת שמירת הכללים בייצור מוצרי המזון והתצריך המיובאים לישראל.

על־פי ההצעה המתגבשת במשרד המשפטים, יגויס המימון באמצעות היטל שיוטל על מוצרי הייבוא, וישמש להקמת קרן מיוחדת למימון נסיעות לחו"ל עבור שליחי הרבנות. ושליחי מצווה, כידוע, אינם ניזוקים.

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על

טקס חלוקת מילגות ע"ש יעקב הרצוג ז"ל על עבודות מחקר במשפטים, בלימודי היהדות, בתלמוד וביחסים בינלאומיים

מטעם

האוניברסיטה העברית בירושלים
אוניברסיטת תל־אביב
אוניברסיטת בר־אילן, רמת גן
מכון הרי פישל, ירושלים

פרופ' שמעון שמיר ירצה על הנושא:
"תכנית "אלפא" (1955) לשלום בין ישראל למצרים"

הטכס יתקיים ביום ראשון, כ"ד באדר תשמ"ח, (13.3.88) בשעה 4.00 אחה"צ, באולם האקדמיה הישראלית למדעים, רח' ז'בוטינסקי 43, ירושלים

העליה לקבר בבית העלמין בסנהדריה באותו יום בשעה 3.15

נציבות שירות המדינה
לשכת הדובר

מספר הטלפון בו ניתן להיעזר
בכדי להתקשר עם נציבות שירות המדינה בירושלים הוא:
02-639211

למוסד ממלכתי
דרוש בשכירות
בית פרטי
או דירה בת 2-4 חדרים + טלפון
בירושלים וסביבותיה
הצעות נא להפנות לטלפונים: 03-205504, 03-205344
לא ישולמו דמי תווך

עירית ראשון לציון

הארכת מועד למכרז 7/88 [illegible] (שלב ג')

ראש העיריה

משרד הבטחון
ההוצאה לאור

ספרים חדשים

על פרפרים וצמחים בארץ ישראל
יצחק איינשטיין
ספר של יופי – ויופי של ספר. כ־380 תמונות צבעוניות מרהיבות של פרפרים וצמחים, המדגישות את הקשרים הטבעיים ואת יופיו המופלא בטבעם.

על הסוס
סיפורו של שוטר עברי בקרב הבדווים
משה מולדבסקי
דפים מיומנו של מי שהיה שוטר רוכב במשטרת המנדט בנגב לפני 60 שנה. עוד ספר בסדרת "סטנקה".

ספרי "מערכות"
חקרי מלחמה
מאסף לזכרו של אלעזר (לסיה) גלילי
הספר מכיל חיבורים של ידידיו, תלמידיו ומוקיריו של לסיה גלילי, מייסד "מערכות" ומפקדו הראשון בין השנים 1939-1967.

ספריית "אוניברסיטה משודרת"
משמעות הצורה בצמחים
פרופ' צבי זקס
צורות של צמחים הן מרכיב, לא רק של הצד האסתטי של עולמנו, כי אם גם הוגמות של רעיונות מרכזיים של הביולוגיה. ספר זה עוסק ברעיונות מנועיים אלה.
ספרי ההוצאה לאור נמכרים במרכז המכירות, רח' דוד אלעזר 27, הקריה תל־אביב, בחנות "שיג ושיח" רח' הפלמ"ח 113, באר־שבע ובכל חנויות הספרים המובחרות.

בסיד

אוניברסיטת בר־אילן

ביה"ס לעבודה סוציאלית
הציבור מוזמן להרצאתו של
פרופ' **שמואל הולנדר**
פרופ' אוניברסיטאי – אונ' טורונטו, קנדה
בנושא:
מלטוס כהוגה בתחום האוכלוסיה והרפורמה החברתית
מנחה:
פרופ' **ראובן שינדלר** –
מנהל ביה"ס לעבודה סוציאלית
דברי ברכה:
פרופ' **אליהו קובסקי** –
דיקאן הפקולטה למדעי החברה
דברי הסיכום:
פרופ' **חיים גרנות**
ההרצאה תתקיים אי"ה ביום שלישי,
כ"ו באדר תשמ"ח 15.3.88, בשעה 13.30
באולם ע"ש מורי ושרה וינגולד
בביה"ס לעבודה סוציאלית, בנין גסנר.

הבימה התיאטרון הלאומי

הארץ עיתון לאנשים חושבים

עירית תל־אביב יפו
מקיימים בשבת 12.3.88 ב־11.00

מוספשבת

- מנכ"ל משרד החינוך והתרבות ד"ר **שמשון שושני** – על התמודדות מערכת החינוך עם נושאים אקטואליים
- פרופ' **יהודה ואלך** – חבר ועדת ההיסטוריונים שחקרה את עברו של קורט ולדהיים
- לקראת הצגת **"גון גבריאל בורקמן"** של איבסן ב"הבימה" – **מרים זוהר, ליא קניג**, הבימאי **ג'ק מסנג'ר** והמתרגם **גד קינר**.
- **טורלב מרשטד** – מבכירי שחקני נורבגיה
- פרופ' **זאב שטרנהל** עם צאת ספריו "לא ימין ולא שמאל" ו"המחשבה הפשיסטית ולגווניה"
- **אמנון בירמן**, עורך ספר "עד העצם" – ארבעים שנות סאטירה בישראל – של הוצאת "כתר"
- לקראת הצגת "נידוני אלטונה" של סארטר בתיאטרון בית לסין עם הבימאי **יורם פאלק** והשחקנים **סטיאנה קנליס־אוליאר, מיכל בת אדם ושמואל וילוז'ני**

כרטיסים בקופת "הבימה" בימים א'-ו'.
אין מכירת כרטיסים במקום בשבת.
דמי כניסה: 10.- ש"ח.
הנחה 50%
למנויי "הארץ" ו"הבימה" ולבעלי תעודת תושב או תעודת קשיש של ת"א.

האירוע באדיבות
כתר בית היוצר לספר הטוב

חנות הספרים בהבימה
פתוחה מ־11 בבוקר עד 11 בלילה

صكنا من الأصل

صورة عن الأصل

תרבות וספרות

מוסיקה ומהפיכה

עידן האורות, רומאן מאת אלחו קרפנטייר, מספרדית ישעיהו אוסטרידן, הערות ואחרית דבר יואב הלוי, זמורה, ביתן, 315 עמודים
הנרדף, מאת אלחו קרפנטייר, מספרדית ישעיהו אוסטרידן, העיר והביא לדפוס יואב הלוי, זמורה, ביתן, 90 עמודים

מאת יורם ברונובסקי

אלחו קרפנטייר (1904–1980) הוא הסופר הלטינו־אמריקאי הארכיטיפלי, קודם־כל מבחינת מרכיבי הביוגרפיה שלו, ולא פחות מכך בשל המוטיבים המרכזיים של יצירתו הענפה, רבת־הסוגים. אם העירוב, הכאוס שבתוכו נולד העולם, הוא סימן ההיכר הבולט של הלטינו־אמריקאיות, הרי קרפנטייר יכול להיות סמלו של עירוב כזה: הוא קובאני, בן לאב ברטוני ואם רוסיה, שערך מסעות על פני כל היבשת, שהה זמן רב במקסיקו וגר למעלה מעשר שנים בוונצואלה. ואת אחד הדחפים העיקריים ליצירתו נתנה לו שהותו בהאיטי, ביוזמה בשנת 1943, שבעקבותיה כתב את הרומאן הקצר שלו שהוא אולי יצירתו הידועה ביותר: "מלכות העולם הזה". מעל הכל: קרפנטייר התגורר עשרות שנים בפאריס, בירת הספרות הלטינו־אמריקאית.

כאשר בשלב המאוחר של יצירתו, בשנת 1947, כתב את הרומאן "ההידרשות למתודה", הגירסה שלו ל"רומן הדיקטטור" שנראה כי כל סופר לטינו־אמריקאי חייב בכתיבתו ("סתיו הפטריארך" של גרסיה מארקס, "אני־העליון" מאת רואה־באסטוס הם שני מופתים ידועים של הסוג; אגב אוגוסטו רואה באסטוס מפאראגוואי עודנו מצפה לגילוי העברי שלו), הוא הפך את הספר גם לכמין פארודיה עצמית עקיפה: הדיקטטור של המדינה הלטינו־אמריקאית, השולט בה בכוח מאגי של בין־כשף־השבט, עושה זאת תוך שהוא מתגורר בפאריס, מתענג על הנוי החזק של התרבות האירופית המעודנת ביותר.

אלחו קרפנטייר: "וכלום אין ההיסטוריה של אמריקה אלא כרוניקה של הריאלי־המופלא?"

וצריך לזכור שקרפנטייר הוא גם התיאורטיקן המובהק הראשי של הרומאן הלטינו־אמריקאי שהוא עוד הספיק ליהנות מן ה"בום" שלו, זה של שנות השישים, אם גם תלמידיו וצאצאיו הספרותיים הם שקטפו את פירותיה העיקריים של האופנה הלטינו־אמריקאית. הסיסמה שתחתיה פרץ "הבום הגדול", שגרסיה מארקס נעשה לקואדיו ונציגו הנקרא ביותר, היתה סיסמת "הריאליזם המאגי". המושג עצמו הועלה בכתביו של קרפנטייר, ונוסח בניסוח המגשרי הידוע ביותר בפתח־הדבר ל"מלכות העולם הזה" המסתיים בשאלה הרטורית: "וכלום אין ההיסטוריה של אמריקה אלא כרוניקה של הריאלי־המופלא". זה היה הנוסח המקורי של אותה סיסמת ה"בום" הראשית — הריאליזם המאגי. אבל אצל קרפנטייר היא הופיעה בצורת Lo real maravilloso — "המציאותי־המופלא".

ארכיטיפלי היה גם חיפושו של קרפנטייר אחרי הזהות התרבותית של העולם החדש. מובן, צריך הייתי לציין זאת מוקדם יותר, שהוא היה רחוק מלהקנות ל"עולם החדש" הזה את האחדות שהיא האשליה האר־פטית של הזר, המתבונן מרחוק. רחוקה מפני שקרפנ־טייר כה היטיב להכיר ארצות שונות של העולם הלטינו־אמריקאי — לאו דווקא חזון נפוץ בקרב סופרי היבשת, המיטיבים להכיר את צרפת ואת אירופה בכלל מאשר את הארצות השכנות לארץ מולדתם — הוא מיחה לא פעם במאמרים רבים שכתב כנגד הראייה הזאת, השטחית, המאחדת ורחוקה. הוא התריע אפילו כנגד תפיסה אחדותית של "העולם הקאריבי" שהיה כביכול "עולמו" היסודי. אבל, כתב במסה "רוחות הרפאים של ברבאדוס", אין בכלל דבר כזה כמו העולם הקאריבי בבחינת אחדות כלשהי: "אי מרגריטה אין לו כל זיקה לאי גואדלופה. עוד פחות מכך יש זיקה בין האי ארובה לאיי האיטי, ואין כלום, אבל לחלוטין, בין האי סנטה לוסיה ההררי והוולקאני לבין ברבאדוס העגולה, החייכנית".

שנים הסביר לפאריסאים את רבגוניותה ואת אי־אחדותה של אמריקה הלטינית. את הסמל של הרב־גוניות הזאת, את סמל התרבות בכלל, ראה במוסיקה — כתביו המוסיקולוגיים הרבים מבקשים להדריך את האירופאי, ובעצם גם את הלטינו־אמריקאי, בשבילי [illegible] הרבות, המתנגשות, של המוסיקה הקאריבית, האפרו־אמריקאית, האירופית. המוסיקה כסמל היא גם נושא הרומאן שלו "צעדים אבודים" שהוא בעיני לא רק הרומאן הנפלא ביותר של קרפנטייר אלא אחת היצירות החכמות והנהדרות של ספרות המאה העשרים בכלל. אמנם נדמה שהמוסיקה כסמל אינה נעדרת משום יצירה שלו. גם לא מן הנובלה "הנרדף" שנפתחת ומס־תיימת בתיאור — כמעט בביצוע במדיום אחר — של צלילי ה"ארואיקה" לבטהובן. הרומאן הראשון של קרפנטייר, "אקואה יאמבה או" מוקדש לתחילה של המוסיקה האפרו־אינדיאנית הקובאנית, או הקאריבית.

וכמעט למותר להזכיר שקרפנטייר חיבר אותה בפאריס (בשנת 1933).

אך הרומאן המורכב ביותר שלו, כוודאי הגדול ביותר (אם גם עלי אהוב יותר הרומאן "צעדים אבודים" שקדם לו, ועומד בזיקות מאלפות עמו) הוא זה הקרוי "עידן האורות" משנת 1962, המונח עתה לפני בתרגום עברי. זהו שוב רומאן "מוסיקאלי": אף שהמוסיקה אינה מופיעה כאן בהופעה סמלית גילומית כדרכה ביצירות אחרות: המוסיקליות של "עידן האורות" עמוקה יותר ובאה על ביטויה במבנה היצירה, שהוא מבנה הסימפוניה, על שלושת חלקיה ועל הקודה הקצרה של הסיום (הפרק השביעי). בכל חלק יש תפקיד ראשי לאחד משלושת הגיבורים — תחילה ויקטור יוג, אחר כך אסטבן ולבסוף סופיה — אף שדיוקנה של כל דמות מתגלה מתוך יחסה לשני האחרים. הארכיטקטורה של הרומאן היא מלאכת מחשבת אמיתית, וכבר נכתבו על צורותיה ופרטיה ספרי־מחקר אחדים. מובן שגיוון סגנוני רב משמש את החלקים השונים של המבנה, וגיוון זה נשמר, אולי בהכרח, בתרגום, גם כך נותר הרבה, והרושם של הצורה בלבד הוא רב.

ואילו התוכן — התוכן המגוון, שנופים כה רבים בעולם החדש והישן הם נופיו — הוא שוב הנושא הגדול של החיפוש, חיפוש הזהות של התרבות הלטינו־אמריקאית ההטרוגנית, המשלבת את מורשת שלוש היבשות הגדולות כולן. החיפוש נערך במעבה הזהות הסתור במקורות ההיסטוריים. שהרי "עידן האורות" הוא רומאן היסטורי, המתגלגל על רקע שלהי המאה הש־מונה־עשרה, עת המהפכה הצרפתית והדיה העולמיים. קרפנטייר כבר עסק בתקופה הזאת ברומאן המוקדם שלו "מלכות העולם הזה" שעלילתו מתגלגלת בהאיטי — והוא חוזר אליה ב"עידן האורות" כשהוא מעניק לתקופה ולמשמעותה עיבוד גדול, משמעויות רבות וס־תירות רבות יותר.

אכן, השנים שעברו מאז 1949 לימדו את קרפנטייר פרק נוסף באירוניות המרות של ההיסטוריה ושל המהפכה בפרט. "עידן האורות" — עצם השם (כינוי מקובל לתקופת ההשכלה) לאור הרומן, מתברר כאירוני בתכלית — מצטרף לספרים העורכים חשבון מר עם המהפכה הצרפתית, ומתוך כך עם תורת המהפכה בכלל. העובדה שהרומאן יצא (לראשונה במקסיקו) כבר בשעה שקרפנטייר היה לאחד מפעילי המהפכה "המצליחה" של פידל קאסטרו רק מוסיפה פאראדוקס נוסף, אירוניה נוספת למשמעות הספר. באחד המעמדים שבו, אומר סוחר־עבדים המחפש צידוק למסחרו: "אנחנו חיים בעולם מטורף. לפני המהפכה שטה בין האיים אוניה שעסקה במסחר־עבדים. בעליה היה פילוסוף אחד, מידידיו של חואן [illegible], והיודע אתה מה היה שם האוניה? "האמנה החברתית"" (עמ' 162). חואן [illegible] הוא כמובן הנוסח הספרדי של השמות ז'אן־ז'אק, רוסו, המאור הגדול של עידן האורות, נעשה לפטרון רוחני של סוחר עבדים!

הנובלה "הנרדף" שנכתבה באמצע שנות החמישים ראויה להיקרא לצד "עידן האורות" שכן גם בה עוסק קרפנטייר בפאראדוכסים של הרוח המהפכנית, ובפסיכו־לוגיה של המהפכן, נושא שהוא שב בבחינת חובה לסופר הלטינו־אמריקאי. כאן אנאלוגי לנובלה הזאת, יוצאת הדופן בחסכנות המילולית שלה ובאינטנסיביות הרבה שלה ביצירת קרפנטייר, סיפורו של חוליו קורטאסר "המתכרות", שהמוטו מרדכי צ'ה גווארה מכוון אל האבטיפוס הריאלי של הדמות: זו של המהפכן האינטלקטואל, [illegible]. ב"הנרדף" זהו גם "הגיבור הבוגד" הבורחסי. התוצאה היא וריאציה רבת־רושם על כמה נושאים מרכזיים של ספרות היבשת כולה.

הפרוזה של קרפנטייר ב"עידן האורות" (כמו ביתר יצירותיו, אולי פרט ל"הנרדף" החסכני, ה"מינימליסטי" כמעט) היא בארוקית מאוד, שופעת, מהירה ומגוונת, אוירה כמוצרבה, רומנית כקול תוף מרוחק, פה ושם עדינה כקול חליל אינדיאני... מתרגם מועט המחבב הזה במידה יתרה — אך מי יעז לטעון שהוא היה עושה זאת טוב יותר? ההסברים הרבים בשולי העמודים, בשני הספרים, זרועים טעויות למכביר (נדמה שאין אימרה לטינית ב"הנרדף" המתורגמת כשורה והבודד כלל אפילו אינה מועתקת כהלכה: ite, missa est מועתק בטעות ומתורגם בשלוש טעויות כ"זו היתה המיסה"). גם באחרית הדבר הבאה למדי ל"עידן האורות", רבים מדי השיבושים ואי־הדיוקים בתעתיק, בפירוש ובעובדות.

שברי מצפון ונבואה

היינריך היינה / הרב מבכרך, לילות פירנצי (שני סיפורים ועוד קטע־שיר). תרגם: יעקב הורביץ. ספריית תרמיל, 1987

מאת אסתר קמרון

סיפור לידתו של "הרב מבכרך", הראשון בשלושת הפראגמנטים הכלולים בספרון שלפנינו, מתחיל באפריל 1824. היינריך היינה הש־תתף כנראה בסדר פסח בביתם של ידידים יהודים ומתוך החוויה הזאת נולד הרעיון לרומאן היסטורי על יהדות ימי הביניים. בשל העברית הדלה שלו, נאלץ היינה לבקש מידידו משה מוזר שיסכם לו את תוכן ההגדה. כמעט את כל המנהגים הי־הודיים המתוארים ב"רבי מבכרך" הכיר היינה מן הקריאה ולא מן הניסיון.

הפרגמנט פותח בתיאור "ציורי" של בכרך ובסקירה היסטורית על עלילות הדם של ימי הביניים. כותב היינה:

"השליכו בסתר גופת תינוק מת־בוסס בדמו לביתו המנודה של איזה יהודי, ולעת לילה התנפלו בחמת פתגים על המשפחה המסובה על סדרה; ובאין היו עורכים טבח, מעשי רציחה ומעשי שוד ושמד כאלה, וניסים נתרחשו בזכות התינוק המת שנמצא, ולבסוף היתה הכנסייה מכניסה את שמו בקהל הקדושים."

פתיחה אמינה, המעוררת את הדר־מטיקה, המציגה לפני הקורא שאינו יהודי את ההיסטוריה היהו־דית כצדה השני של ההיסטוריה שלו. ובסצינה רבת־השראה מתאר היינה את האימה האוחזת ברב כשמתגלה גוויית הילד מתחת לשולחן. בעוד זמן קצר, יודע הרב, יירצח עם כל קרוביו.

למרבה הצער מסה היינה את הדראמה לכיוון לא צפוי: הרב הוסיף מתחמק יחד עם רעייתו ונוטש את קרוביו לגורלם המר. התנהגות כזאת אמנם אפשרית לעצמה, וכל אחד עשוי להתגלות כאנוכי ברגע המכריע. אבל מי שנוהג כך, אחרי שהתנהג על אידי־אלים של מסירות נפש, מדוע הטבע שיפקדו אותו יסורי מצפון. אין לכך שום רמז בהמשך הסיפור: הרב מבכרך ושרה רעייתו היפה נמלטים בסירה על הריין, והמחבר מנצל את ההזדמנות לתיאור־נוף. השניים מגיעים לפרנקפורט, ושוב באים תיאורים ציוריים של הגטו בימי־הביניים, ובשער הגטו — אותו גטו שהיינה עוד שהה בו כמה חודשים — מתחילה הסאטירה על יהודי הגטו, כפי שהספיק היינה להכיר. שרה היפה מתעלפת אמנם בבית הכנסת כאשר בעלה מזכיר את נש־מות הנרצחים; אבל לבד מזאת אין בני הזוג מתנהגים כמי שפקד אותם אסון כבד ולכן אין הם נראים אמי־תיים כלל. היינה לא הצליח ליצור דמויות יהודיות שאפשר להזדהות עמן.

כשלון זה היה סימפטומטי: ב־1825 המיר היינה את דתו בציניות גמורה, כדי לקבל משרה בשירות המדינה, אלא שמעשה מתגלגלות זה לא חיבב אותו אפילו על החברה הנוצרית. העבודה על "הרבי מבכרך" נפסקה; רק ב־1840, בע־קבות עלילת דמשק, נזכר בפרג־מנט, והוסיף לו פרק שלישי שבו מופיע "יהודי המתחפש לנוצרי", ופרסם אותו כדבר "אקטואלי". הפרק השלישי מסתיים [illegible]

"הסיום והפרקים הבאים אבדו ולא באשמת המחבר" — אך סיום זה היה בדיוני יותר מאשר בתוכן אחר.

ב־1831 גלה היינה לצרפת וניסה יחד עם סופרים נוספים מתנועת "גרמניה הצעירה", להחדיר רעיונות רדיקאליים בקהל הגרמני. בנובמבר 1835 הטיל הפרלמנט הגרמני צנ־זורה על יצירותיהם של חברי הקבוצה. "לילות פירנצה" נוצר ב־1836 כניסיון בכתיבה א־פולי־טית, שנועדה להוכיח את היינה לקוראיו הגרמניים. היינה עצמו לא החשיב את היצירה הזאת וראה בה "צעד אחורנית": מדובר באוסף זיכרונות, המסופרים על ידי הגיבור לאישה צעירה הגוססת בשחפת. כשנכנס המספר בלילה הראשון לחדרה הוא מוצא אותה שוכבת, לבושה לבן, על ספה ירוקה, ומכאן ואילך הוא נזכר באהבתו הראשונה, שלא היתה אלא פסל אשה בגן של ארמון חרב, והוא נשק לפסל על שפתיו. ועל אהבה אחרת, הגדולה מכולן, לרקדנית, ושמה לוראנס. שאלה אותו חברתו הגוססת: "הי עלמה לוראנס, האם היתה פסל או תמונה, בדמיון, או חלום?" והוא ענה: "יתכן שהכל גם יחד."

את רוב הסיפורים האלה אפשר לראות כווריאציות על המיתוס של פיגמאליון: הפסל שהתפלל לתחיית הפסל יצירת כפיו; אלא שכאן האמנות קשורה יותר במוות מאשר בתחייה. הרוכב: האמן מתואר על ידי היינה כרוצח ממש, וכמו מבלי משים מתעוררת כאן שאלת האמנות, כפי שהיא מופיעה ב"מות דנטון" של גיאורג ביכנר, שהיה גם הוא חבר הקבוצה "גרמניה הצעירה". "מות דנטון" פורסם ב־1835; ייתכן איפוא שהיינה קרא את אותו דיאלוג בין קמיל לדנטון על האמנות. בעיית האמנות המוזיה את ביכנר כאדם לא יהודי, אבל רליגיוזי ביסודו, ואפשר שקולו של קמיל שלו עורר בלבו של היהודי המומר את זיכרון האיסור על פסל ותמונה.

הסיפורים תורגמו בשעתם על ידי יעקב הורביץ בפרוזה ברורה, שלא תמיד עובר בה הצבע המיוחד של סגנון היינה. הספר מסתיים בקטע מתוך הפואמה "גרמניה — אגדת חורף", שנכתבה בעקבות ביקורו של היינה בגרמניה ב־1843 ו־1844. בקטע הזה, שתורגם על ידי יגאל תומרקין באותה רשלנות אקספרסיוניסטית המאפיינת גם את איוריו לספר, מבטא היינה נבואה מסוימת על עתיד גרמניה.

רוח הנבואה הזאת נחה עליו בחסדי האלילה המבורגיה, המתירה לו להביט ב"עתיד" שמונח לו ב"כיסא" שעליו, כביכול, ישב קארל הגדול ביום יסוד את המבורג:

"את שראיתי שם לא אגלה,
שכן להחריש נדרתי,
בקושי מותר לי לגלות
את הריח שאת זכרו שמרתי."

כשנזכרים ב"אבאליות" של אנשי האס־אס, אפשר לומר שלהיינה היה חוש נבואי, אם כי התאמתותה של הנבואה לא היתה בה משעשעת. אבל זו דרכו של היינה: סתגלן בן מרי, לא־יצלח, ברוחו נביא, עובד־אלילים ומנפץ־אלילים כאחד, מין שוטה שקספירי בטראגדיה של התרבות המערבית.

אסתר קמרון היא חוקרת ל־ספרות גרמנית ומחברת הספר "צ. דיוקן עצמי של גולם".

היינריך היינה
אחד ויחיד

גופך נאה, דקיק ולבן,
אבריך רוטטים תחת כל מגע קל,
מקבלים אותי כמובן
מאליו, בלי ויתור, בלי עמל.

מנתק מגופך אני נחשב כמת,
קהה־חושים, קפוא לב.

רק אתך נתן לדבר באמת.
רק את מבינה מהם צער וכאב.

וגם אני בעיניך אחד ויחיד,
וכאשר לפתחך אשוב,
תשבעי אמונים שתאהביני תמיד,
ולמחרת תבגדי עם מישהו אחר.

סוף פסטיבל זרוק

סוף פסטיבל זרוק.
סוף הילולת גופות משבעת.
אין שום חשק לגעת.
מביטים זה בזו בפיהוק.

המשקה בכוסנו התרוקן,
המשקה המשכר, התריף
שעבר על גרונו והקציף.
המשקה בכוסנו התרוקן.

דוממים עכשו הכנורות...
שכשכו על חושינו מחול
בניגון פרוע, אתמול.
דוממים עכשו הכנורות.

כבתה שורת פנסים
שהאירה באור יקרות
אמש נשפי מסכות מהורות.
כבתה שורת הפנסים.

ומחר יום אפר עירי
ואני מצליב את מצחי באפר
ולוחש למצחך השחוח:
"אל עפר תשובי" זכרי
[illegible]

עברית: אריה זקס

[illegible] של אפר [illegible] יום לצום בפולחן הנוצרי.
מתוך האנתולוגיה "מבחר השירה האירוטית" העומד לצאת ב"כתר".

חזיר מנגן בחליל מול השקיעה

החפץ ואחרים, סוחרי גומי ואחרים, יסורי איוב ואחרים — שלושה כרכים של מחזות חנוך לוין. ספרי סימן קריאה — הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1988

מאת מיכאל הנדלזלץ

חמישה־עשר המחזות של חנוך לוין שיצאו לאור עתה בשלושה כרכים מצטרפים לכתבים המאסיביים שלו ("מה איכפת לציפור", הוצאת הקיבוץ המאוחד) ולספר הפרוזה "החולה הנצחי והאהובה" (הספריה) — אוסף מרשים של יצירות שראו אור בשנתיים האחרונות, המסכמים יצירה אמנותית של עשרים שנה.

כינוס המחזות מאפשר בחינה רטרוספקטיבית של יצירתו של חנוך לוין, מאחר שרובן בתחום הדרמה באו אליו המבקרים בטענה כי הוא חוזר על עצמו. בחמישה־עשר המחזות, המובאים בשלושת הכרכים בסדר כרונולוגי (להוציא את "אחרי מותה", מחזה מאוחר יחסית, הנועל את כרך ב', אף־על־פי שמקומו הכרונולוגי הוא בכרך ג', בין "הזונה הגדולה מבבל" ו"הנשים האבודות מטרויה") אכן מגלה שהתימטיקה אמנם זהה, אבל מגוון הדמויות והיחסים ביניהם עשיר ביותר. נכון אולי שמנגנוני הפעולה של הדמויות השונות דומים, וכללי המשחק המכתיבים את התפתחות העלילה קבועים, ובכל זאת אין חפץ זהה ללייידנטל, ופוגרה אינה ורדלה, ובראדך אינו ברוך. כל אחד וסיפורו האישי והיי־חודי, לא מעט בזכותו של לוין הבימאי והשחקנים שעזרו לו לעצב את העולם שלו.

חנוך לוין: בכל המחזות, החל מ"חפץ" הקריקטורי וכלה במחזות ה"מיתיים" הוא חוזר לשאלה "מהו האדם" ו"מהי משמעות החיים"... ומשאיר את הצופה באותה נקודה מתוסכלת עצמה

בכל המחזות, החל מ"חפץ" הקריקטורי, דרך "יעקובי ולייידנטל" או "סוחרי גומי" שהם קריקטוריים וגרוטס־קיים, אבל מעוגנים בקרקע ריאליסטית, ועד למחזות ה"מיתיים" [illegible] בבבל, [illegible] טרויה, חוזר לוין לשאלה "מהו אדם" או "מהי משמעות החיים" בכל המחזות הללו, [illegible] משאיר את הצופה באותה נקודה מתוסכלת עצמה: "אין בסיפור הזה שום טעם / גם אם תהפכו על ראשו, ותנערו לכל הצד — / לא תפיק שום טעם. / כי הבשר החי הוא הבשר המת, / והבשר המת הוא הבשר המבושל, / והבשר המבושל הוא הצואה שמתחתינו — / זהו המשל, זהו גם הנמשל" (הזונה הגדולה מבבל).

הסיבה היא שבמחזותיו של לוין אין למעשה דמויות. כל העלילות כולן הן מרדף אינסופי של דמויות אחרי אגו וזהות. יש להן שמות (משעשעים, בדרך כלל), יש להן עיסוקים ("לא שאתה זמר או שאתה מלצר" — מטיחים בפני גלכמא ב"סולומון גריפ"), יש להן תפקידים משפחתיים (האם, הבן, האב) או מעמדיים (סבא, גנב, זונה) — אבל אין להן זהות. ואם הם מצליחים לתפוס לרגע את קצה חוטה של משמעות, הרי זו חומקת מי־דיהם ברגע שלכדו אותה. אפילו הם נמלטים אל תוך המולה (ארש מרדש ב"חפץ", תוגת ב"קרום", והמנון "סולומון גריפ" במחזה הנושא את שמו), הרי שזו מביאה בסופו של דבר את המוות.

הם מודעים להיעדר הזהות שלהם, ועוד יותר לצורך שלהם לקבל משמעות ותפקיד: "חפץ" המגיש את עצמו ואת התמכרותו כמתנה להתנתנה של פוגרה, [illegible] לייידנטל, המגיש את עצמו במתנה לנישואי איתמר יעקובי ורות שוש. מן המחזה הראשון הם מו־דעים לסתירה הקיימת בתוכם בין ההרגשה שאין להם נוכחות, זהות וחיים, ובין משהו המפעם בתוכם ואינו מניח להם להיכנע לתודעה זו: "הייתי ברצון מתקפל לי עכשיו והופך לכדורון ומתגלגל מתחת לארון. מה שמפריע לי באמת זה עמוד השדרה שלי. כביכול לטובתי, מחזק את הגוף, אבל בעצם מקיע את הראש ברגים, לא נותן להתקפל, להיות כדורון".

אותה תחושה של סתירה, בין המודעות לסתמיות ול־חוסר הערך ולצורך הרצון למשמעות ויחודיות הוא הדבר המפעיל את כל הדמויות. זו הסיבה לשרשרת משחקי ההשפלה בין החזק יותר והחלש יותר, שבהם החזק באמת בעליונותו והחלש באמת בחולשתו — שניהם כדרך של הגדרה עצמית. ולשניהם ההגדרה העצמית הזאת אינה מספקת, וברגע שהיא חד־משמעית או בעלת ניתוק הגיוני, היא להוצא וחוטבת מן הדמות להיוולד מבוה. ואין למערכת הקיימת הזאת שום סיבה שאינה שרירותית: "הרי כל היופי הוא בזה שלא קרה שום דבר" — אומר יעקובי ללייידנטל כשהוא מנתק את יחסיו עמו מפני ש"החיים קוראים לי".

זו הסיבה שגיבוריו של לוין זקוקים לעולם לקו־אליציות, ומפרידים בלי הרף בריות אותן כדי ליצור אחרת, הבריאה טובה ממנה. החיים מתנהלים לעולם במקום אחר, בטקסט, בחלום, באוסטרליה, או אצל משפחתה של ורדלה. ההרגשה המתמדת שלהם היא שבשעה שהם מסריחים בסתמיות שלהם כאן, הם מחמיצים הזדמנות במקום אחר. הם לעולם השתקפות היחסים שביניהם לבין הדמויות האחרות. אפילו הלנה היפה, סיבתה של מלחמת טרויה ב"הנשים האבודות מטרויה" אומרת "הלא הייתי לכם ראי, הקרנתי מתוכי את כל היופי והטוב שאתם נתתם בי".

זו הסיבה שהעלילות במחזות לוין רצופות במשא ומתן מתמיד בין הדמויות, מין מיקח וממכר על ערך ושווי עצמי, שהוא לעצמו חומר קומי מעולה. שייץ מתדיין עם פפכין על תנאי החתונה עם בתו ב"שייץ", ויוחנן צינגרבאי ושמואל ספרול מתחרים על חסדיה של בלה ברלו ב"סוחרי גומי", במשא־ומתן בעל אופי מסחרי מובהק. גיבורי לוין מתעקשים להכניס להתמקחות המסחרית הזאת רגשות שאינם מטבע העובר לסוחר. הזונה הגדולה מבבל אומרת לבראדך "אני לא מקבלת במטבעות של אהבה".

המרתק ביותר באוסף הוא הכרך השלישי, ובו המחזה הראשון מן הסוג ה"מיתי": "ההוצאה להורג". זאת היתה הפעם הראשונה שלוין חרג מן המציאות שעם כל הקרי־קטורה שבה היתה צמודה בכל זאת לסממני־חיים מוכרים. לדמויות במחזה זה אין תפקידים או שמות מקובלים, אלא כינויים [illegible] "קרה" ו"צמרמורת פוער", רוצחים ושמם "אלף עיניים", "מתוק מר המוות" ו"זוהי חירות", ומכנפות ושמן "היוכל פתוי", "שלוות הטבע", ו"השמיים צוחק". גם באופרטה אכזרית זו נערך משא־ומתן על חייו של הקורבן, המציע אהבה, שירותים ולבסוף רחמים. הוא מוותר על אוכלין כדי לשרת, ועל ידיו ורגליו כדי לעורר רחמים בסבל שלו. גם כך הוא מת מוות ניקלה בסופו של דבר. הכל נגמר בתרועת על הפנים, והכיפייה לזמר שיפתה בסעודה.

"ההוצאה להורג" היתה אולי המחזה הקיצוני ביותר שכתב לוין על העולם חסר־המשמעות של דמויותיו ועל ההפשטה האכזרית ביותר של העולם מן הקישוטים שלו. גם לפני כן חיפשו דמויות שלו משמעות בכותרות גדולות ("לולא הייתי יודעת שאנחנו חיים היסטוריה, לא הייתי מחזיקה מעמד" — כך מסתיים המחזה "שיץ" שהוא אולי היחיד המקשר בין העולם הדרמטי של לוין לסאטירות הפוליטיות שלו). יתכן שהמציאות ה"מיתית" איפשרה לו ליצור מעמדים שבהם הסבל הוא אכן לא נסבל, המאפשר להתעלות מעל המעמדים שבהם "הייאוש נעשה יותר נוח". על רקע כזאת, המשמעויות והאפשרויות להיות הן קיומו של אלוהים ("יסורי איוב"), עוצמת הסבל עצמו ("הזונה הגדולה מבבל") או הכבוד ("הנשים האבודות מטרויה"). מחזות אלה מאפשרים לו גם משחק מגוון יותר במוות, שהוא לעצמו מאקאברי וקודמים לו ייסורים גדולים. גם את המשמעויות האלה פוסל לוין, אחת אחר השנייה, הוא אינו מותיר בתוכן גם את הנחמה הקטנה של הזיכרון האנושי, שיוכל אולי לזכור את הסובל ולהעניק בכך משמעות לחייו. אחרי המחזות הללו חוזר לוין לדמויות מן המחזות המוקדמים, החוזרות אל המשחקים הקטנוניים שלהם על הרקע ה"מיתי": כאלה הם "יאקיש ופופצ'ה" ו"הנבעג והמנוזל" שלא נכללו בכרכים אלה.

"לאורך העץ של המוות מתערבבים כל צבעי חיינו לכליל מוחם חסר גוון", אומרת הזונה הגדולה מבבל לאחותה אשימא, ההולכת למות. לוין אינו כוחל באותו כליל חסר גוון ואף מוצא בו גוונים ובני גוונים של צואה ורוק, דם וקיא, כיגנור הריף ליופי שמיימי, לטוהר, לתמימות. עוד סתירה המכחישה את זו שאינה ניתנת לפישור בין החיים חסרי המשמעות ("החיים מתנהלים, תני להם להתנהל" — אומרת האם ב"נעורי ורדלה") ובין הכאב שהם גורמים, בין המודעות לכך שאין בכך כל טעם, כי אפילו המוות הוא בסך הכל נפיחה של באג ("הלוויה חורפית"), ובין הכמיהה למשמעות, לאהבה, לרחמים, לחמלה, להכרה, לכבוד, ליופי: "החזיר לא רוצה אל הבוץ, החזיר רוצה לנגן בחליל מול שקיעת השמש באופק, החזיר רוצה באלוהים בחיק אלוהים לנצח בסגנון על ראש ההר". החיים במחזות של לוין אינם מאפשרים את כל זה, הם מציעים רק את הבוץ והמד־חרה. ובכל זאת — "כולם רוצים לחיות" כמו שמתברר במחזה הנושא שם זה.

מיכאל הנדלזלץ הוא מבקר התיאטרון של "הארץ". תרגם מפולנית את "פורנוגרפיה" לוויטולד גומברוביץ'.

תערוכה / איתמר לוי

קוקטייל טרופי

סמדר אליאסף, גלריה בוגרשוב

לפני כשלושה חודשים הציגה סמדר אליאסף בתערוכה קבוצתית בגלריה ג'ולי מ. ציור צבעוני גדול שבחלקו העליון שורות ברושים כהים ורוב שטחו מריחות מכחול מר־פשטות וגדולות ואזורים מרוססים בעדינות בגוונים עמוקים — כחול, סגול, ארגמן וכתום. הברושים ומרי־חות המכחול נתפסים במבט ראשון כשייכים לשני עולמות שונים — פיגורטיווי ומופשט, סימבולי ו־קונקרטי. הברושים מתקשרים עם תולדות הציור הישראלי, עם ואן גוך ועם מוטיבים של מוות, ואילו החלקים המופשטים בציור מנותקים מכל סיפוריות.

אולם במבט שני מתגלה מורכבות הציור. הברושים אינם למעשה אלא הבעת מכחול עבה בירוק כהה. האובייקט הפיגורטיווי נהפך לכתם מופשט, למעין מלה או הברה בודדת בשפת הציור. הסיפור יצא מתוך הברושים כאוויר הבורח מבלון, והם נותרים כרימוני ריק, כצליל המלה "ברוש" שאין לו דבר משותף עם הברוש האמיתי שבחוץ. תהליך הפוך חל על חלקיו המופשטים של הציור. התזות המכחול העבות נהפכו לכתמי צבע, לצורות הצפות בתוך חלל הציור. המשטחים המרוססים יוצרים רקע או מעין חלל ערפילי־אשלייתי שבתוכו צפות משיכות המכחול כאובייקטים ביזאריים. ה־קונקרטי נהפך לאשלייתי, הברושים נראו לרגע כנטועים בעולם של הזיית ל.ס.ד. או כמבנה יציב בעולם גזיל (בדומה לגשר היפני על פני בריכת החבצלות אצל מונה), אך מיד אחר כך קרס העולם שבציור וחזר למרכיביו הלשוניים. העומק חזר ונהפך לשטח, הקסם הוא כה חלוף, הצופה עובר מסלול של היווצרות אשליה והתפכחות ממנה.

(סוף בעמוד ב7)

סמדר אליאסף. ציור: מקטיקה של טרופי

ילדותו של ג'ינג'י יהודי

הראשון, מאת ז'אק לנצמן. מצרפתית: ניצה בן־ארי. מסדה, 1987, 130 עמודים

מאת לנה שילוני

מקובל לחשוב כי ספריו הרא־שונים של סופר מתבססים על חווי־תיו האישיות מילדותו ונעוריו. הדבר נכון לגבי יוצרים רבים, אך יש גם סוג אחר: כל אותם סופרים האוחזים עוז להתמודד עם ילדותם רק בהגיעם לגיל העמידה. התופעה בולטת במיוחד בדורם של ילדי השואה. העדויות נכתבות לעתים רק כעבור עשרות שנים, לאחר שהילד הנרדף העבר, שעולמו חרב עליו, כבר בגר ובנה לו זהות חזקה דיה בשביל להתבונן בזוועות העבר.

מקרהו של ז'אק לנצמן, אחיו של קלוד, יוצר הסרט "שואה", הוא מקרה גבולי. לנצמן מספר ב"ראשון" על תלאות ילדותו, אך עם כל זוועות המלחמה, לא ידע לנצמן הילד אותה חרדת־קיום ואותו חורבן רגשי שידעו בני דורו, אלה שהוריהם נפלו קורבן לנאצים והם עצמם הופקרו בעולם עוין. ללנצמן היו הורים, אב מתנכר וחסר אהדה, אם חורגת מן האגדות, ואם אמיתית שנ־אלצה להסתתר בפאריס בימי ה־מלחמה, אך גם בימים כתיקונם לא גילתה עניין רב בצאצאיה.

מלחמת העולם השנייה, במלים אחרות, רק העצימה את סבלותיו של הילד הסוער, אך לא הפכה ילד מוגן ואהוב לחיה נרדפת, ליתום הזקוק לחסדי זרים — חוויית אימים שידעו רבים מבני גילו היהודים באירופה. אף־על־פי־כן יש בילדותו ובנעוריו של לנצמן, גם אם הם מסופרים בהומור כלשהו, כדי להס־ביר מדוע התמהמה עם העניין הקרוב הזה במשך עשרות שנים, והעדיף לכתוב ספרי הרפתקאות.

לא היה קל להיות ילד יהודי ג'ינג'י בצרפת בימי הכיבוש הגרמני. לנצמן מאמין שלהיות ג'ינג'י הוא דבר לא פחות גורלי מלהיות יהודי, ושתי הסגולות הגנטיות הללו קבעו את מהלך חייו. מזגו הסוער הפך אותו להרפתקן משוטט בעולם ולאיש שהחליף מקצועות רבים. את זיכרו־נות ילדותו התחיל לכתוב, כפי שהוא מסביר במבוא, אחרי מסע בטיבט עם אשתו השלישית. גם בכל מה שקשור לנשים, זקנתו אינה מביישת את נעוריו. הבגרות איפ־שרה לו מן הסתם לממש את כל אותן הזיות ארוטיות שהספר משופע בהן. גודש המין ב"ראשון" לעיתים אף מקלקל את השורה, ויש לקורא הרושם שהסופר המזדקן לפעמים מתענג על תיאורים הרחוקים מה־שגתו של הנער המתבגר המתואר בספר.

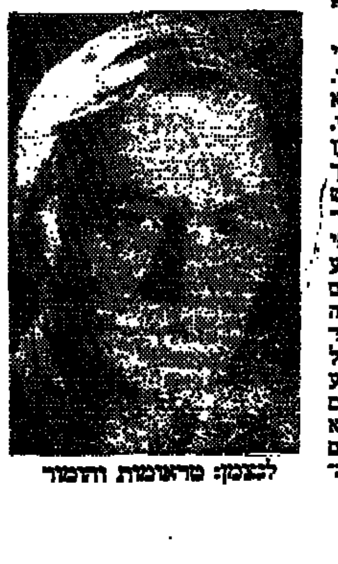
לנצמן: טראומות והומור

סיפור ילדותו העשוקה של לנצמן מנפץ את המיתוס הנוח של המשפחה היהודית החמה, האוהבת והמפנקת את בניה. אנו רגילים לתלונות של סופרים יהודים על אימותיהן שסידסו אותם באהבתן המופרזת. אחרי הקינות מן הסוג הפורטנוי, מרענן לקרוא על ילד יהודי המאשים את אמו בהזנחה רגשית ותובע יותר אהבה ותשומת לב. אמו של לנצמן נוטשת את שלושת ילדיה הקטנים ועוזבת להתגורר עם שורת מאהבים. גם הסבתא היהודייה רחוקה מן הסטר־ראוטיפ: במקום לרוץ אחרי נכדה השובב עם בננה, רודפת אחריו הסבתא אנה עם קלשון ומכה אותו ללא רחם. האומנת ניסתה להרעיל ברעל עכברים, כפי שמספר לנצמן, די בכך שהוא מעלה אפשרות כזאת בדמיונו. האב, רודף שמלות מושבע, מתגונן עד מהרה בזרועותיה של אלמנה נאה, הרואה בשלושת ילדיו מטרד שיש להיפטר ממנו. ז'אק הקטן מיטלטל בין קרובי משפחה, מתגלגל בין מוסדות ולבסוף, כבר בזמן הכיבוש הגרמני, נמסר בגיל שנים־עשרה לידי משפחת איכרים בהרי המאסיף־סנטראל. משפחת בגנראן הפרימיטיבית עושה מן הנער עבד נרצע בסביבה שבה הגבול בין אדם לבהמה מטושטש מעילא. אחרי הסיוט הזה עובר הילד למשפחה אומנת אחרת, הפעם למשפחה טובת לב ואדוקה בדתה הקאתולית. לבסוף הוא נמלט מבי־תה, מתגלגל בדרכים ומספיק עוד להשתתף במאבק האחרון לגירוש הגרמנים מאדמת צרפת.

את סיפור ילדותו העשוקה, המזכירה לא פעם את דיקנס או את "ללא משפחה" של הקטור מאלו, מתבל לנצמן בהרבה הומור. הסיפור מתרחש בפרובינציה הצרפתית. האירועים הגרוטסקיים ואף הטרא־גיים, [illegible] מיניותו המתעוררת של הנער, יחסיו הסבוכים עם [illegible] ועם אמו החורגת, [illegible] אהבתו לאחיו הב־כור קלוד, האינטלקטואל של המשפחה, הזוכה לאותו טיפוח החסר לג'ינג'י המתבגר — כל אלה מתוארים ברוח טובה. ההומור מקל מן הסתם על העלאת הזיכרונות הכואבים המכאיבים ומאפשר להיות מודע לרגעי זוועה ומבוכה.

הקורא יוכל להתייחס לספר גם כאל מסמך מרתק על מגזר מסוים ביהדות צרפת, ועל כושר הה־תבוללות המופלא של יהודי צרפת לסביבתם. הוריו של לנצמן הם דור ראשון לילידי צרפת. הסבתא אנה והסבא ליאון שהתגייסו לצבא הצר־פתי במלחמת העולם הראשונה, נולדו במזרח אירופה ומדברים ביניהם שפה משונה, אידיש. אצל ילדיהם תהליך ההיטמעות כבר מלא בהתירנות מינית, באכילת קותלי חזיר ואולי אף ביחסם לילדיהם. אין הם נבדלים במאומה מש־כניהם הגויים. אלמלא האנטישמיות של חבריו בפנימיה, לא היה לנצמן, שאף שכחו למול אותו, מגלה שהוא שונה מצאצאי הגאלים.

לנצמן אינו מן המתרשים בצורת הרומאן ואף אינו מפליג בהרהורים פילוסופיים. הוא משאיר אותם לאחיו קלוד. את זיכרונות ילדותו הוא מספר לתומו, בגוף ראשון ובס־גנון ישיר ודיבורי. אין זו יצירה גדולה, אלא מסמך אנושי לעתים נוגע ללב שזכה לתרגום מצוין בידי ניצה בן־ארי.

לנה שילוני היא ראש החוג לספרות צרפתית, האוניברסיטה ה־עברית בירושלים

עשרה רבי־מכר

1. שושן לבן שושן אדום, דוד שיץ, הספריה
2. האיש ללא תכונות, רוברט מוסיל, מגרמנית: אברהם כרמל, שוקן
3. ישעיהו ליבוביץ על עולם ומלואו, מיכאל ששר, כתר
4. עת הזמיר, חיים באר, עם עובד
5. חובב הטבע, ג'ראלד דארל, מאנגלית: חנה רוז, אדם
6. החגה מוחק, דבורה עומר, כתר
7. מחשבות על הצילום, רולאן בארת, כתר
8. פראני וזואי, ג'ון סלינג'ר, כנרת
9. יומנו של אדריאן מול, סו טאונסנד, זמורה ביתן
10. הכלה הנצחית, יצחק אורפז, הספריה

לאחר הגיחה לבני־ברק, לב־דיקת רבי־המכר שם ("תרבות וספרות" מלפני שבועיים), אין הפתעות גדולות בקריית־ספר. עלייה לשיץ וירידה לבאר. לעומתם מפתיע תוספו של "ישעיהו ליבוביץ על עולם ומ־לואו" המככב במחזור זה הח־ל בדצמבר 87. לאחר ביקורו של יז'י קושינסקי בארץ היתה עלייה במכירות ספריו שיצאו בתרגום ב"עם עובד", הם נמ־כרים בחולה יחד עם ספרי שטפן היים. בכל זאת, בקצב של ארבעה ספרים חדשים ביום, קשה לעקוב אחר תנודות השוק בחנויות בלי לבקר בהן יום יום. חיפה, מתגעגעת לעידן ה"ביט" של שנות השישים ויש בה דרישה לשירי אלן גינסברג בתרגום נתן זך. בכלל, סוף חודש ותחילת חודש אינם הזמן לסקרים. החנויות העובדות על שלושים יום אשראי מתחינות לגמר המלאי ורק אז עושות הזמנות חדשות. אולי זה מה שמצביע על הקשר בין הספרות לחיים.

החנויות שהשתתפו בסקר: בתל־אביב: פרוזה, דיזנגוף 50; בראון, דיזנגוף 214; סטימצקי אלנבי 107. בירושלים: ליריק, מרתף העיר, בן יהודה 34; [illegible] סנטר 1, [illegible]. בחיפה: [illegible], חורב 18; סטימצקי בית הקרנות, הרצל 16.

ההמלצה שלנו

זכרונות אדריאנוס, מרגריט יורסנאר, מצרפתית: אדיס עק־רבי. זמורה ביתן. גדול

אסתר ראב, כל השירים, ה־הדירה: אהוד בן עזר. זמורה ביתן. שורשי

מרטין בובר, ארץ לשני עמים. עורך: פול מנדס־פלור. עברית: אופיר. שוקן. אקטואלי

ג'ון דריידן, מסה על השירה הדרמטית. מאנגלית: רוד ארן. מבוא: דן דאור, ספריית פועלים / טעמים. קלאסי

ב. צ.

עורך: בני ציפר

שבוע של ספרים / דן דאור

תרגום

הרחק מהמון מתהולל, רומאן. מאת תומס הרדי. מאנגלית: אמציה פורת. עם עובד, ספריה לעם. 405 ע'

"הרחק מהמון מתהולל" הוא הראשון ברומאנים הגדולים של תומס הרדי, שמתם ראו אור בעברית "ראש העיר קסטרבריג'". "טס ד'אורבויל" ו"ג'וד האלמוני" — הגדול ברומאנים של הרדי, ספר שאול מזמן ושמן הראוי לתרגמו מחדש.

אפשר להגדיר את "הרחק מהמון מתהולל" כרומאן פאסטורלי שבמרכזו ארבע דמויות ומקהלה. כל אחת מן הדמויות מייצגת מכלול שונה של תווי אופי וערכים. הכפפתו למכלול זה מוגש על ידי הארדי באופן תמציתי בשמות הגיבורים: גבריאל אוק הוא מצד שמו הפרטי סמל של תקווה ושמחה ומצד שם המשפחה שלו הוא אלון של יציבות, סף לידיות וכוח עמידה. בת־שבע אוורדין, כבת שבע של דוד, היא יפה, מושכת לב, נושא למציבנות ואשה בלתי מגובשת מבחינת רציותיה וערכיה, הצריכה לעבור תהליך של התבגרות כדי להגיע לכלל איזון. שני מחזריה, האיכר בולדווד והסמל טרוי הם גבריים, מיניים ויפים: הראשון נטוף בקנאה והשני — קל דעת ובלתי נאמן — הוא קוד־בנה. עובדי המשק מהווים את המקהלה.

תומס הארדי: אבוקציה של מקום

שלושת הגברים אוהבים את בת שבע ומשתוקקים לשאתה לאשה ועלילת הרומאן סובבת סביב אהבות אלה ותולדות בחירתה של בת שבע בגרועה מבין שלוש האפשרויות, בחירה המסתברת כבריכה באסון, באשר היא מוציאה מן הכוח אל הפועל כוחות של הרס. מצד זה "הרחק מהמון מתהולל" הוא במופגן ובגלוי שיר הלל לדרמטיקה, שאוהן לשליטה עצמית, ליושר פנימי וליציבות. הרדי חוגג כאן את ההצלחות הקטנות והשקטות, את הציד־תות הצנועים הנובעים מחריצות ותבונת כפיים, מיעילות בעבודה ומתשומת־לב מרבית לזולת.

ב־1874, כשראה אור "הרחק מהמון מתהולל", כתב עליו הנרי ג'יימס ביקורת קטלנית למדי בכתב־העת "ניישן". בין השאר טען כי הרומאן ארוך מאוד ואילו הנושא שלו קצר, וכי הספר נופח למכורים מפחידים על ידי הזרקת מילוי תיאורי בכמויות גדולות מצד אחד, וכמות אדירה של דיאלוגים מצד שני. יחד עם זאת, לא יכול הנרי ג'יימס להתעלם מעוצמת תיאורי הטבע וכתב: "הדבר האמיתי ביותר בספר, לדעתנו, זו ארומה מפריחת של השדות והשדרות". ג'יימס, סופר אורבני מובהק, לא הבין ככל הנראה, שארומה זו היא הישגו הגדול של הרומאן הזה, כלומר: אבוקציה של מקום על תושביו בפרטי הפרטים שלו, עד לרחושיו וניחוחותיו. [illegible] כאן על ידי הארדי ... [illegible]

אמציה פורת הוא, לטעמי, מתרגם אמן וראויים לציון מיוחד תרגומיו לפוקנר. אלא שלא פעם הוא נסחף בנטייה דידאקטית ובלהיטות משונה להשבת מלים נשכחות ומתות אל לשוננו, מה שגרם לי לא פעם לבדוק במקור האנגלי משפטים עבריים שלא הבנתי את פשרם. והנה, העלתה בדיקה כי במקרים אלה לפחות, המקור מובן יותר ופשוט יותר מן התרגום. קושי זה עלול להרחיק מעל ספר מלבב ומקסים זה לא מעט קוראים וחבל (גבריאלה רותם).

אפולודורוס נגד נאירה. קורותיה של המאיירה ביוון העתיקה. תרגמה מיוונית: דבורה גילולה. הקדים מבוא והוסיף הערות: דוד אשרי. מוסד ביאליק, 1987, 120 ע'

כמעט כל דבר שההדיוט חושב בסתר לבו על אתונה אינו נכון, והוא יודע את זה. שתיים מהעובדות היווניות הידועות לכל הוקשות כל כך לעיכול בולטות בספר נאה זה. הראשונה על העטיפה. ראש פסל אפרודיטי, שפיסל פרקסיטלס לפי דמותה של פריני, "כוכב עליון בשמי המאיירות" באתונה של המאה ה־4 לפנה"ס. את לובן־השיש מכתימים כחולים וסגולים ואדומים, להזכיר לנו שהמושג לא קיים אלא בתודעה המסלפת של המאה ה־18, ושבני אתונה אהבו פסלים צבועים כמו בקומיקס הורי. השנייה, ידועה מתמיד במובן מסוים של ידיעה: אם הדמוקרטיה היתה דמוקרטיה כמו דרום אפריקה של ימינו בערך. מרבע מיליון התושבים שבתחום שלטונה של אתונה, כתב אשרי במבוא המאלף שלו, לא היו אלא כ־30 אלף אזרחים ממש. השאר היו עבדים, נוכרים תושבים.

גופו של הספר הוא נאומו של התובע, אפולודורוס, נגד תנאום, במשפט דמוקרטי (כלומר בפני אספסוף של בעלי זכויות אזרח) שמטרתו ככל הנראה סילוק יריב פוליטי. הוא מאשים את ההטאיירה הנוכריה נאירה, על שחיה כאשת־איש עם האזרח סטפאנוס, מלשין ויונה, בניגוד לחוק האוסר נישואין עם נוכרים. סטפאנוס אשם, לדבריו — אין לנו לא נאום הגנה ולא תוצאות המשפט — גם בזה שהעמיד פנים כאילו ילדיה הם ילדיו, ואף השיא את בתה לאזרח אתונאי, כאילו היתה בתו מאשה אזרחית.

הנאום רחוק מלהיות מופת רטורי, אבל יש בו עניין רב למי שמוכן להעמיד במבחן את דיעותיו הקודמות על אתונה ועל "דמוקרטיה חלקית" כב־עולה. עניין רב עוד יותר יש במחשבה על מעמד האשה, האשה ההגונה, אשת־איש המרותקת לביתה, מן הצד האחד, ומן הצד השני, ההטאיירה, "החברה", הנוכריה היוונית לגיישה היפנית, האשה המשוחררת בחברה שבה רק לגברים ולזונות היה בכל צאנם. הסגנון הגס שלדברי אשרי מאפיין את הטקסט היווני, ושבגללו מבכרים המלומדים שלא דמוסתנס כתב את הדברים, נשמר בעברית. ההערות המרובות מאירות עיניים ועתודות גם למוד לקבל תמונה מפורטת וצבעונית של אתונה בצל האיום המוקדוני. האיורים הרבים בספר, צילומי פסלים, ציורי כדים, תרשים באגורה באתונה, וכו', גם הם מוסיפים הרבה.

ציונות

כל יהודי הוא מלך. המחשבה החברתית והמדינית של זאב ז'בוטינסקי. מאת רפאלה בילסקי בן־הור. עטיפה: יוסי וקסמן, אבי שמידע. ספרית מעריב, זמורה, ביתן 1988. 380 עמודים כולל ביבליוגרפיה מצומצמת ומפתח־עניינים

הפיתוי לעסוק מקרוב על הגותו של ז'בוטינסקי איננו גדול. חזונו המדיני נכשל, והשטענה, לדבריו, של סוציאליזם וציונות הוא שהביא בסופו של דבר להקמת המדינה. אולי אין ב"שולחן הערוך" הטורקטור, והתקציב הרבה הזה, אבל גם בצדקנות הבכיינית של יורשו הגדול, מנחם בגין, לא היה, ובמנרק האידיאולוגי של הימין של היום, בדרבוריון הסנקין השוכנים לא פחות ממייסדי בית"ר. אני מאמין לגברת בילסקי שבניגוד לממשיכי דרכו, ז'בוטינסקי היה ליברל אמיתי, במסורת של המאה ה־19, והצירוף של משיחיות, דתיות מזויפת, ולאומנות בוודאי היה זר לרוחו. אבל מה שאולי היה אפשרי בזמנו, למשל להאמין בהבדלים גזעיים, ולחשוב את זה לפלורליזם תרבותי, בלי להיות גזען, אינו אפשרי כיום, כך שהרטוריקה האצילית והתמימה שלו אינה יכולה עוד לשמש כגורם מפרה לאידיאולוגיה כלשהי.

"לו כרכתי יתברי בחכמה הדעת מספיקות לניסוח שיטה פילוסופית, הייתי מייסד ובונה את כל שיטתי: בראשית ברא אלוהים את היחיד. כל יחיד הוא מלך השווה לרעהו". דברים יפים, וללא ספק כנים, אלא שלא היתה לו משנה פילוסופית או חברתית סדורה, ובמאמרים רבים שכתב, ושבילסקי קראה וסיכמה בעבודתה, ועל כך תבורך. קשה בכל זאת להימלט מהתחושה שהוא לא פתר את הסתירה בין חזון היחיד שלו לבין תביעתו, בתקופת היווצרותה של החברה, לכפוף את האינטרסים של היחיד לאלה של החברה, הלאומית, שלו. כמו אצל הקומוניסטים, החברה הצודקת (ויש בספר הרבה טעם על מדינת הרווחה שראה לנגד עיניו) היא עניין ל"חזון ימות המשיח", ואולי עד אז מוטב בכל זאת "עוד דונם ועוד עז".

יש בספר לעתים נימה אפולוגטית. אבל זו מוצנעת ובדרך כלל מוצדקת. חסרונו הגדול של הספר, שאין הוא נותן לנו שום תמונה על מקורות מחשבתו של ז'בוטינסקי. הוא ודאי לא שותף לאמונת יורשיו שכל החכמה מצויה במקורותינו, וברור שהושפע מצורות מסוימות של המאשים האירופי. אבל לומר שיש דמיון בינו לבין מיל או בחוירג' לא מספיק, ומשפט כמו "למד את תורות המדינה והלאום של התיאורטיקנים האוסטרו־הונגריים" בלי לפרט דבר, לא עוזר הרבה.

עיון

מחשבות על הצילום, מאת רולאן בארת. עברית: דוד גיב. סדרת מעוף בעריכת מנחם ברינקר. כתר. 1988. 130 עמודים

בארת הוא הנוח ביותר לקרוא מבין מבקרי התרבות הצרפתיים, וגם מי שהתייאש אולי מלמצוא את ידיו ורגליו בהגיגיו של דרידה או נשבר באמצע "המלים והדברים", מתקשה שלא לחוש חיבה, אם גם נגד רצונו לעתים, לבעל ה"מיתולוגיות" ו"קיסרות הסימנים". הוא בוודאי פחות סרוק ופחות אקדמי מרוב חבריו.

"לה שאמבר קלייר" נקרא הספר בצרפתית, קאמרה קלארה, בניגוד לקאמרה אובסקורה. נקודת המבט היא של המצלם או המתבונן בצילום, לא זו של הצלם. גם לא זו של ההיסטוריון של הצילום. הבחנה הזרה והמעניינת שלו היא בין "סטודיום" ל"פונקטום", בין מה שהצלם מוסר לנו מתוקף ידיעתו, מהמסורת שבה מקונן הצילום, מה שאפשר להסביר, לבין הפרט שאינו מתפרש במלים, ה"דוקר", המעביר את תחושת ה"הוויה" של הצלם. רגע של "הארה", של "סאטורי".

הוא משווה את ראייתו לזו של פראים בניסוי פסיכולוגי: "אני פרא, ילד — או משוגע, אני דוחה כל ידע, כל תרבות, אני מסרב לקבל דבר מה מעין אחרת זולת עיני שלי". זה אולי נאיבי, בהרהור נוסף זה בכוח לא נכון. לא לגבינו ולא לגבי שום איש... [illegible] כביטול של הפרא. אבל כמו בדרך כלל אצלו, הטעות שווה הרבה אמיתות של אחרים.

מתח

הקלף הסיני, מאת ג'ון ארליכמן. מאנגלית: אליעזר כרמי. עטיפה: דוד מיכאלי, מילבה, הוצאה לאור, 1988. 532 ע'

ג'ון ארליכמן, מאנשי ניקסון, מצא לעצמו עיסוק מתאים בכתיבת רומאנים בינלאומיים זה. מי שרוצה לדעת איך הגיע דווקא ניקסון הרפובליקאי, או בכיו מזירות, לצודד זה, לפתוח יחסים עם האויב הקומוניסטי הסיני, ומוכן לקבל תוות קונספירציה כהסבר למאורעות — ילמד הרבה מהספר. זהו רומאן ריאליסטי במובן שמה שכתוב בעיתונים זה הדר־אליה, כלומר מין אבסטרקציה נפלאה שמסלקת מבני־עומק תיאורטיים או פסיכולוגיים ומסתפקת בחיבורים כמרכבים של דיבורים ותנועות.

ג'ו ארליאי, השועל הזקן של הדיפלומטיה העולמית, מצליח לשתול צעיר אמריקאי, בנו של פרופסור ששהה הרבה שנים בסין והתיידד שם עם אחד מאנשי ג'ו, בלשכתו של ניקסון, ערב הבחירות לנשיאות ארה"ב ב־68'. הוא נפגש עם ג'ו ועם אלמנתו של סון יאט־סן, אחותה של הגברת ג'יאנג קאי־שק, בפקין, ואחרי הרבה תכמנים וסיפור אהבה בין־יבשתי, מתקיים משחק הפינג־פונג ההיסטורי.

אולי לא ספרות גדולה, אבל קל לקרוא ולא משעמם, ואולי זה אפילו אמת. לא מזמן שמעתי הרצאה על אותם ימים מנקודת מבט ישראלית, המקשרת את חידוש היחסים עם הסכם הפרדת הכוחות בסיני במלחמת יום כיפור. ההבדל בין התיזה המלומדת של איש מדעי המדינה ובין מה שעולה מהספר הקטן, וגם הוא לטובת הספר.

שירה

הצגה שנייה, מאת יאירה גינוסר. הקיבוץ המאוחד, 1988. 94 ע'

שירה של יאירה גינוסר נעים בין שני קוטבי חכמה: חכמת הזולשה וחכמת הבית, בשניהם היא שולטת. איך אמר החכם היווני הקדום: "אפרודיטי רק שחוקת, והבלי מלחמת מבצעת". לדידקה מעלה, ויכרון של ארכיון פרטים:

"מאז מרד הימאים באונייה "פוטיומקין"
מאז הקרנת הסרט האילם "פוטיומקין"
מתגלגלת עגלת ילדים במדרגות עיר הנוף אודסה" (פוטיומקין)

ואני קורא וחושב על מרד ימאים אחר ועל עגלת ילדים אחרת המתגלגלת זה כארבעים שנה ובעצם הימים האלה נכבסת לתאוצה של הדרדרות ממש. כלום אין זה הדבר המופלא ביותר שבכוחה של שירה לעשות: לעורר אסוציאציות? "עץ התמר טועם את פנימיותו בטעם דבש תמרים כהה..." (דובר ב"אני") וכך גם שירה של גינוסר טועמים את פנימיותם שהיא פנימיותנו שלנו בני הארץ הזאת, "ארץ בה ינק השקד, יפרח התומר", כמאמר המשורר.

ספרה השלישי של משוררת זו עשוי רק לאשר את מה שהצגנו די בוחירות בספרה הראשון והשני, שזו משוררת שעשויה להפתיע. ואולי אין טוב מאשר לצטט במסגרת יריעה קצרה זו כמה שורות מרהיבות ביופיין:

"היום אני הומה כבעגועים בגוף התול"... (בית הירח)
"היום בין הגבר לעיני האשה מכיר פורץ נופל ליד בלשים"... (במסעה של אגר)
"אני רוצה להיות הרוסה בתתכובה הציבורית של המקום הזה/רוצב אבן גבירול"... (גבירול)

שורות שגורמות לך שוב להאמין במלה הכתובה. שלשירה יש ייעוד ומחויבות. שירים שיש בכוחם להוציא אנשים ממרובעותם הקיומית. שירים שאי אפשר שלא לרחוש כבוד לתוכם, להוסד ולאיכותית שבהם (אהרן אלמוג).

מעולם הספרות והאמנות / רות אלמוג

סוקרטס: לא קדוש חילוני / משחקי־מסיכות / דרכון של נרדף / זהב אוראדור

סוקרטס מת במלחמה על חופש הדיבור, אבל הרי המדינה שהוציאה אותו להורג היתה דמוקרטיה שעה שסוקרטס עצמו לא היה דמוקרט. זהו אחד הפרדוקסים ההיסטוריים המרתקים ביותר, ואיי. פ. סטון מטפל בו בספרו "המשפט של סוקרטס" שראה אור עתה זה בהוצאת "קייפ" באנגליה.

כל מה שידוע לנו כיום על תורתו ועל חייו של סוקרטס מקורו במה ששרד מסיפורי תלמידיו, ובעיקר בכתביו של המבריק בתלמידים אלה, אפלטון. "ההתנצלות" שלו אינה דיווח על מה שסוקרטס אכן אמר במשפט, כי אם מה שאפלטון האמין שסוקרטס אמור היה להגיד בו, וספר זה יותר משהוא עדות הוא מעל לכל יצירת ספרות מן המעלה הראשונה. אבל זה מה שקיים ואילו דברי התביעה לא שרדו.

סטון מספק בספרו את דברי התביעה. כידוע מן "ההתנצלות", היו שתי האשמות נגד סוקרטס, האחת: סוקרטס אינו מאמין באלים, השנייה: סוקרטס משחית את הצעירים. שתי האשמות אלה אינן מובנות מחוץ לקונטקסט ההיסטורי. 501 המושבעים היו כלל האזרחים בני שלושים ומעלה של העיר, ופירושו של דבר שהם התנגדו במלחמה הממושכת וההרסנית נגד ספרטה ובשתי הפיכות אנטי־דמוקרטיות, שהאחרונה בהן התרחשה ב־404. היתה זו הפיכת שלושים הטירנים, שעמם נמנו שניים מתלמידי סוקרטס.

עובדה זו מבהירה את נסיבות המשפט ואת ההאשמה בדבר היות האוקטנטוריקן הזקן אויב המדינה. אפלטון, שהיה רגיש ביותר ביחס להאשמה בכפירתו של סוקרטס באלים, לא התקשה להוכיח שמורו היה אדם דתי באופן עמוק. אבל סטון מראה שלא בזה העניין. הדת היוונית היתה כור היתוך של אמונות ואלים, ולא באלה מדובר היה במשפט אלא בערכי הקהילה. אמונתו של סוקרטס בדיימון הפרטי שלו, אותו קול על־טבעי שהדריכו, לא היתה כל כך מפריעה לבני עירו, אלמלא הדרך שבה הוליכו דיימון זה. כלומר: בכיוון של "השחתת בני הנוער", ולעניין זה אין כל קשר לסטיות מיניות. פירוש ההאשמה בפשטות שסוקרטס היקנה לתלמידיו דעות חתרניות. ולעניין זה, הדעות עצמן היו פחות מסוכנות מאשר הדרך שבה הגיע אליהן סוקרטס.

למעשה, שיטתו המיוחדת היא שעודדה עליו את זעם בני עירו, שיטת הטלת הספק בכל דבר קדוש וחקירתו, שיטה שהסתמכה, לדברי סטון, על דיאלקטיקה שלילית. הביקוש אחר הגדרה מוחלטת לתבונה או למידה הטובה לא הביא לכלל תשובה, אלא הרס קונוונציות. בעוכרי סוקרטס היה גם הניסיון הממושך של חבר המושבעים במלחמה — שפשטנית — אבוסה במלחמה מביאה בדרך כלל בעקבותיה שיבה אל ערכי העבר. תורת סוקרטס התורה מתוח לערכים אלה, טוען סטון, ולמעשה התורה מתוח לבסיס עצמו של החיים הפוליטיים באתונה.

סוקרטס לא ראה בעין יפה את כל צורות הממשל שהיו קיימות בזמנו, ונכון יותר לומר שמעל לכל לא אהב את הדמוקרטיה. בעיניו היתה הפוליטיקה עניין רציני מכדי שאפשר יהיה להפקידו בידי האזרחים וכפי שאפלטון מורה ב"המדינה", את המדינה צריכים לנהל האנשים המומחים לכך, כלומר: הפילוסופים. סוקרטס לא היה מוכן, במשפטו, לשום ויתורים. ההיפך הוא הנכון, הוא עשה כל אשר ביכולתו להרגיז את המושבעים. סוקרטס יכול היה, כידוע, להינצל ממוות, אילו היה מציע עונש אלטרנטיבי, כגון קנס או גירוש. תחת זאת, הציע שהעיר תפרנס אותו עד סוף חייו. הרוב הזעום שתבע עונש מוות, התנפח עתה במידה ניכרת. עובדה זו הלמה את תפיסת סוקרטס, שלא האמין גם ביכולתם של האזרחים לשמש בענייני הצדק.

סוקרטס שותה את כוס הרעל: אנטי־דמוקרט

סטון טוען שהיו אלה פרשנים מן המאה ה־19 שתיארו את סוקרטס כ"קדוש חילוני", קורבן של שלטון ההמונים. לדעת סטון פני הדברים שונים. לתפיסתו, אתונה הדמוקרטית היתה מקום נעים לאין ערוך לחיות בו, מאשר החברה הסגורה נוסח אפלטון, ומקרה אחד חריג אסור שיטשטש אמת זו (אקטנטוסים).

The Trial of Socrates
by I. F. Stone
Jonathan Cape

ג'יילס לאפוז' הוא מחברו של רומאן חדש ושמו "קרב ואגראם", שמבקרת "סאנדיי טיימס", כותבת עליו שזה רומאן על התחזות: כל אחד מן הגיבורים הוא יותר, פחות ושונה ממה שנדמה לקורא. "הקורא הוא תמים בארץ נכרייה, אשר התפתה להיכנס אל הדפים הנלבבים של סיפור שכל כולו רעיונות או אל רעיון שכל כולו סיפור", כותבת המבקרת.

הקורא מצוי באוסטריה בין השנים 1797 ו־1806. בונפרטה מכתר את אירופה לנתחים כמו היתה שטרודל. הספר פותח במסעו של אחד פרופסור שורצבורד לבאורן כדי לאסוף שם רמשים. יצור נורא למראה זה הוא למעשה מלאך בתחפושת. זהו המתחזה הראשון. השני הוא תלמידו אוטו, המשמיע משפט לא יהיר נגד ההכבודרגים ומוצא את עצמו בכלא כשתקותו היחידה היא להתגייס לצבא. דבר שבו הוא חושק פחות מכל, אם כי הוא מיטיב לשחק את תפקיד החייל. מפקדו האמיץ והנועז של אוטו, המחזיק בפיקוד על הטוב שבכוחות הצבא באירופה, מתגלה כאשה בתחפושת ואינו אלא הדוכסית המפורסמת קלאמאגס. תשוקתה אל החייל שלה אותו מעמידה בסימן שאלה את האפשרות להמשיך במשחק המסיכות.

מי שמפענחת את ההתחזות היא הדוכסית גרטרוד. חכמה אך עיוורת, היא מספרת לאוטו את הסיפור על לורד מיסרול שעבדיו חיו תחתיו את חייו. האחד חטא במקומו, השני אהב תחתיו והם אף התאבלו במקומו על בנו המת, עד שעה שהוא ישב האזין לדיווחיהם. לא היה לו שום חשק לקבר את ימיו בגלל איזו שהיא מעטפה רגשית. הדוכסית גרטרוד היא איפא זו המצביעה על המסר המשמעות של הכל, ומאחר שאין היא מאמינה בסתירות, היא מסוגלת לתאר דברים כשחור ולבן בעת ובעונה אחת.

בשלב מסוים בסיפור היא מודיעה כי מתה ומזמינה את הרופא כדי להודיעו על כך. כשהרופא מוחה שאיש אינו יכול לומר על עצמו שמת, כי או אינו מת, היא עומדת על כך שאיש אינו עשוי לשפוט טוב יותר אם הוא מת או חי מאשר הוא עצמו.

לאפוז' מביא את סיפורו לפיתלה מרשים במישור ואגראם. אוטו, שנשבה על ידי הצרפתים, נאלץ להילחם נגד בני עמו. מגג ביתו של אחד הנסיכים צופה כל האצולה האוסטרית בקרב. גם פרופסור שורצבורד נוכח, עובדה שממנה מסתברת תחפושת נוספת שלו. הרומאן הזה לא יתעיים כרומאנסה היסטורית רגילה, כי זו המשמעות שתתול בו היא מסאיבה ומזעזעת. אבל זאת אין המבקרת מגלה.

The Battle of Wagram
by Giles Lapouge Hutchinson

פריץ שטרן כינס בספרו "חלומות ואשליות: הדראמה של ההיסטוריה הגרמנית" (הוצאת "ויידנפלד") מאמרים שפורסמו בין השנים 1976 ו־1986, שהמקשר ביניהם הוא האני מאמין הבסיסי שלו, האומר שעל ההיסטוריונים מוטלת החובה שאין מנוס ממנה לעסוק במה שהוא המפלצתי ביותר והמזעזע ביותר בהיסטוריה, דהיינו: הברבריזם הפוליטי והחברתי של המאה שלנו, או ליתר דיוק: ההיסטוריה המודרנית של גרמניה, המציבה תיגר מהותי בפני המתודות הרציונאליות של ההיסטוריון.

באחת המסות הללו כתב שטרן: "הנציונאל סוציאליזם הוא דרמת המוסר הגדולה של זמננו" והוא נושא "שאני מחויב לו", כתב שטרן, "הן מחמת העבר הן מחמת ההווה. תפקיד נועץ הוא לחפש את הגדול האנושי במתחות הבלתי אנושיים ביותר".

על הספר החשוב הזה כתב ג'ורג' סטיינר ב"סאנדיי טיימס" כי התפקיד הזה הוא רחוף ולא נעים בעיקר בשל העובדה שאמנותו של ההיסטוריון המודרני שואבת מן התרבות הגרמנית. ראנקה, מומסן ומאקס ובר הם האמנים הגדולים של ההיסטוריה המודרנית, כלומר: הכלים להבנת הקטסטרופה הגרמנית ניתנו על ידי הגרמנים עצמם. שטרן, טוען סטיינר, מודע לפרדוקס הזה.

יש בספר, בין השאר, מסה מבריקה על אינשטיין, דיוקן רב־עניין של פריץ הבר, יהודי גרמני שהמיר דתו לפרוטסטנטיות מתוך תחושת הזדהות עם הגרמניות. בעקבות תגלית נעשה לנסיך המדע בגרמניה ומת ב־1934 בבאזל. בקיץ הנורא של 1933 כתב לאיינשטיין: "בכל חיי מעולם לא הייתי כל כך יהודי כפי שהנני עתה". על כך מעיר סטיינר: "הסבל מחזיר לכל יהודי את הדרכון האמיתי שלו, שהוא זה של הנרדף".

סטיינר משבח במיוחד את טיפולו של שטרן בליגיוזיות של היטלר המצינה כפסאודו־רליגיוזיות הבאה לידי ביטוי מיוחד ברטוריקה שלו, ובקבלת הפנים האקסטאטית־דתית שערך העם הגרמני לרטוריקה זו. סטיינר מעיר על עצמו שעסק הרבה מאד בשואה וגיבש מסקנות מסוימות, אבל, הוא מסיים: "בכל ההגות הזאת יש נחמה זעומה. קמבודיה באה אחרי בלזן. עינויים ופוליטיקה של שקרים רווחים בקרבנו. מה שספר כספרו של שטרן מספר לנו הוא שאין שום אמתלה שתצדיק אשליות, אבל שיש בתוככי החידה של הזילמות שלנו איזו אצילות אפלה."

Dreams and Delusions
The Drama of German History
by Fritz Stern
Weidenfeld

רובין מקנס חיבר בספרו "אורדור" שני סיפורים, שניהם קריאים. שניהם לא נעימים. הסיפור האחד נסב על הרפתקאותיו משנות השמונים המוקדמות, כשהיה נתון בידי פקידי המכס הצרפתיים, והשני נסב על פשע שנעשה על ידי הנאצים ב־1944.

מקנס הוא איש עסקים בריטי, בוגר קיימברידג', שהיה יועץ כלכלי מצליח תחילה בקנדה ואחר כך בשווייץ. בשווייץ נתבקש יום אחד על ידי עמית להעביר חבילה קטנה מעיר אחת בדרום צרפת לעיר אחרת. הסתבר שבחבילה היו עשרים מטילי זהב. האיש שמסר למקנס את החבילה סיפר לו כי המטילים הם חלק קטן מחצי טון זהב שהוא וכמה מחבריו — כולם זולתו נהרגו בפעולה — תפסו בתחילת יוני 1944 במארב־לילה מזומן לשיירת אס אס, במרכז צרפת. האיש, יהודי־גרמני במקורו, שהיה ידוע כלוחם מחתרת צרפתי, היה היחיד ששרד מן המארב. להוציא איש אס אס שנפצע קלות ונמלט והזעיק את חבריו. נראה שהזהב נועד לקרן פנסיה לקציני שריון מן הדיוויזיה השנייה. אחד הקצינים הללו, סרן דיקמן, מיהר למקום, הבין שהזהב נגנב (היהודי ששרד קבר אותו) ויצא לנקום בכפר הסמוך אורדור סור גלאן.

על הטבח באורדור נכתבו הרבה דו"חות מפחידים וספרו של ינס קרוס (1966) "שיקוף באורדור", הוא כנראה המהימן שבהם, אבל נתגלו הרבה חידות שספרו של מקנס בא לפתור. הצרה ביודוחו של מקנס היא שאי אפשר לבדוק את אמיתתו. הוא עצמו קיבל את המידע שלו בנסיבות מוזרות. המכס הצרפתי עצר אותו על כביש ליד ליון, מצא את הזהב במכוניתו ועצר אותו. הוא ישב במעצר שנתיים באשמת ניסיון הברחה. היו משחררים אותו אילו היה מוסר את שם לקוחו, אבל הוא שתק. בזמן שהותו במעצר התוודע אל כמה אנשים משונים, שדרכם התוודע אל אנשים מוזרים אחרים לאחר שיצא את הכלא. בין אלה כמה אנשי אס אס שהיו עדים לטבח באורדור, אנשים שהצרפתים היו שמחים להביאם למשפט, אבל מקנס מסרב להסגיר את זהותם.

העובדות שמביא מקנס בהחלט מתיישבות עם כל הידוע מכבר על מה שאירע באורדור והגרסה שלו מספקת מניע למעשיו של סרן דיקמן. דיקמן אסף את כל תושבי הכפר, מאתיים במספר, חילקם לשש קבוצות, הציבם בפתחם של אסמים וחקר אותם אחד לאחר. משלא מצא את מבוקשו כלא את האנשים באסם והבעירו. כששיים את הטבח ירה בשני המתורגמנים שלו ואחר כך יצא להרוס את הכפר, שעה שהנשים והילדים נשרפו בכנסייה. מכאן יצא עם אנשיו לנורמנדי. שיוחק לו לדיקמן מזלו והוא נהרג בקרב.

יש קשיים מסוימים בסיפורו של מקנס, טוען מבקר ה"סאנדיי טיימס". למשל, כלום יכול היה לוחם מחתרת בודד לחפור בור גדול דיו בשביל לקבור 30 תיבות זהב, כל אחת בגודל של קופסת נעליים, בזמן שעמד לרשותו כך או אחרת, יש להניח שהסיפור נכון ברובו, ומכל מקום הוא מרתק לקריאה.

Oradour – Massacre & Aftermass
by Robin Mackness
Bloomsbury

קוקטייל טרופי

סוף מעמוד 63

האשליה של אליאסף היא מעין קוקטייל טרופי שבמהותו שלושה מרכיבים עיקריים. מרכיב אחד הוא מסורת דקורטיביות ומסורת הנגרות בשולי המודרניזם הקשה מזה כשלושים שנה, מסורת של מופשט מתקתק נוסח פול ג'נקינס, מוריס לואיס, הציור הפסיכודלי המופשט האשלייתי. מרכיב שני הוא המופשט הגיאומטרי הקשה של גרהרד ריכטר הגרמני, שממנו שאלה אליאסף הן את מראה מריחות המכחול המרוחשות והן את טיפול הגבול בין הנות המכחול כאובייקט אשלייתי והמרכיב לשתי קונקרטי. המרכיב השלישי בקוקטייל הטרופי של אליאסף הוא האורוטיות. תרכה של מנה, האודיינגליזם הרומנטי של המאה התשע־עשרה והאדרנגו של ציירי בצלאל המוקדמים, שמהם נטלה בעיקר את צבעי השקיעה היוקדת, האודיר הכתום וחרוי אדים חמים, הצללים הסגולים הקודרים והירוקים העמוקים.

אהבתי את הציור הבודד של אליאסף וציפיתי לתערוכה הנוכחית. אך כאן התאכזבתי שכן הציור הקודם (הראשון מימין בתערוכה הנוכחית) הוא הציור הטוב בתערוכה והשאר מחלישים אותו. ובכל זאת ראויה התערוכה להתייחסות רצינית, מפני שהיא מתקשרת לאחת המגמות המרכזיות בציור הצעיר היום, מגמה שכיניתי לפני כחודש, במאמר על תערוכתה של דיתי אלמוג, פיתוי ללא תשוקה, ולהלן פל"ת.

את ציוריה של אליאסף, כמו את אלו של אלמוג, אפשר לפרש כביקורתיקה של פיתוי. הקוקטייל המשוכלל (אצל אליאסף — פרגיים, אצל אלמוג — תערובת קריה, אצל שתיק, כמו אצל קלומר, אברמסון ויצחק ליבנה — באור בין ערביים) הוא מעין אפרודיסיאק המרכך את הצופה, מזמין אותו לסוג מסוים של יופי, לשפת אמנות מוכרת ונוחה כבורסה רכה, להתבונן בשקיעה כשהוא מוקף מים, לשוט עם זרם הציור. זהו הפיתוי העוקף כל אנו קשה, קונפליקט, בעיה ערכית, דיאלוג מתוח עם העולם. אין כאב ואין שמחה, אין מאבק ואין הרפיה. הפיתוי הוא פל"ת על שום היותו לשם עצמו ולא לשם פורקן או מתח של "חיים אמיתיים".

מסיבה זו תקפתי בביקורת על דיתי אלמוג את הפל"ת, אולם לפל"ת יש צד נוסף שכדי להסבירו כדאי להתייחס לכמה מדוגמאותיו הקיצוניות.

האמריקאית פט סטיר מציירת בעשור האחרון פרחים, ומציירת אותו פרח כמה פעמים ממרחקים שונים. מרחוק מתוארת הקומפוזיציה בשלמותה, הציור מחולק לדמות ורקע, הנות המכחול מחזקת את אשליית קיומו של הפרח. בציור מקרוב הופכת הנות המכחול לעלה כותרת או לחלק ממנו, הציור כולו נהפך לציור פעולה ולשדה צבע. התקרבות לציור, כמו מעבר מזכוכית מגדלת למיקרוסקופ, פורקת את שפת הציור מכוחה כבוראת אשליות, חושפת אותה כאוסף של קונוונציות ואף יותר מכך — כשפה ריקה, מעבר לצלילי השפה מתגלית חרדת השתיקה.

ג'ניפר ברטלט בסדרות "דפסר דיה" ו"הגן" חוזרת ומציירת את אותו נושא בשינויים סגנוניים קלים, ככל שהציור מתעשה, הולך הגן "האמיתי" ומתפוגג, כחול הבורח מבין האצבעות. שפת הציור אינה ייצוג המציאות אלא מעין תחליף מציאות. שפת הציור ממהותה היא אמצעי פיתוי ולא אמצעי סיפוק. בעקבות סטיר, ברטלט, ריכטר ואחרים עוסקת גם רגנית ברסט הישראלית בפל"ת. ככל שהיא מגדילה צילומים ופרטי פרטים של טקסטורה, כך הולכת המציאות המתועדת ונעלמת. העיסוק במציאות הופך לעיסוק ביופי. הציור אינו יכול לגעת במציאות אלא רק להצביע על חוסר האפשרות לגעת.

במקרים הטובים יש לפל"ת מימד טרגי. הפל"ת שהוא לכאורה עיסוק דקורטיבי בשפת האמנות יכול להוביל להרהר גדולה דווקא בשל היעדר ה"אמת" שבו. האמירה הפרדוקסלית של הפל"ת על החיים נובעת מתוך הקשר, מחוסר האפשרות לדיבור משמעותי. מגילוי החלל שבין חלקיקי האטום, השתיקה שבין המלים, האין שבתוכו אנו קיימים.

תגובות

רודן: יש ביוגרפיה

אני קורא במדור "מעולם הספרות והאמנות" מיום ה־4 במארס את המשפט הבא: "...מאז ניסיונה של ג'ודי קלארל ב־1936... לא נכתב על רודן דבר של ממש". הדבר לדעתי אינו נכון. לפני כ־10־15 שנה קראתי ביוגראפיה מרשימה ומפעימה על רודן: המחבר דוד גרוס ושם הספר "Naked Came I". הספר עב־הכרס מגולל את פרשת חייו הנסערים של רודן. הוא כתוב בהבנה פסיכולוגית מעמיקה. מובאים בו נתיב הייסורים של רודן להצלחה, בשלונותיו, לבטיו, מאבקיו, אהבת נשים ועלייתו בסולם התהילה. ספר יחיד במינו.

יעקב רותם
תל־אביב

לעורך האלמוני

הפרופ' בדעמי שילוני תקף את תרגומי לרומאן "יופי ועצבות" מאת יאסונרי קאוואבטה, ומצא בו כמה וכמה טעויות מבהירות. על הטעויות הללו יש "להודות" לעורך האלמוני, אותו ברבלי־שם שפעל כארכיטקט מיומן, ואפקיו נושקים לאירסנוס, ושבתקיפי סמכותו כמתקן, קעקע את מלאכת התרגום המקורית עד לשילוה והקים תחתיה את עברייפר הפחות שוכו ובצדק לקיתון של צונים מעטו של המבקר. גם עלי נפל התרגום הקלוקל הזה כלבנת־קרח על כתפי המופתעת.

שורהה עוזיו

חדש בהוצאת הקיבוץ המאוחד • חדש בהוצאת הקיבוץ המאוחד

יאירה גנוסר – "הצגה שנייה"

זהו ספר שיריה השלישי של המחברת וניתן לראות בו שלב חדש ומפתיע בשירתה. שבעת מדוריו מפליגים לכאורה אל עולם ומלאו, למן הדמות האכאזיטית קמעה של "בנאזיר בוטר", דרך האשה המשכילה מן העבר וההווה של ישראל, דרך סופרים, אמנים, ועד לבית המגורים האישי של המשוררת והוויתה בו; אך כל זה קשור למרכז אחד המלכד את כל השירים לפסיפס עשיר עם כל החריפות של דיסהרמוניות היוצרת הרמוניה, פסיפס של מעבר מתמיד בין חוץ ופנים, ספיגה והטמעה.

סידרת זוטא "מחודשת"

אבנר טריינין – "החזרות"

בקובץ זה מכונסים ממיטב שיריו של המשורר המדען אבנר טריינין המתבונן בעולם־הדברים בעין מפוכחת של איש מדעי – הטבע שאינו מוותר גם על עיצובם הריתמי והאסתטי של חומרי התרחשות שבין אדם־לאדם ובין אדם־לנוף.
"הרבה מהשכלתו המדעית מוצא דרכו לשירים ות־כונה זו משקפת סוג של מודרניזם, נכון כנראה. בריאיות נוף וטבע".
(מג"ל "מעריב")

אריה סיון – "ארץ מעלה"

על פני רצף של כארבעים שנות כתיבה מתפרשת שירתו של המשורר אריה סיון. ונוגעת בעין אוהבת, בתבונת התבונות ובכאב בנופי טבע ואדם ארץ־ישראליים. "ספרו החדש 'ארץ מעלה' הוא מבחר מרתק ומרהיב ביופיו מתוך ספרי שיריו שהוציא במשך השנים".
(אהרון אלמוג "הארץ")

חדש בהוצאת הקיבוץ המאוחד •

מודעת "הוצאת הקיבוץ המאוחד" מתפרסמת שוב עקב טעות שלנו שנפלה בשבוע הקודם.

אקדמון, בית ההוצאה
של הסתדרות הסטודנטים של
האוניברסיטה העברית בירושלים

ספרים חדשים בחקר הלשון העברית

העברית בתיזמנה: מחקרים ועיונים
בעריכת פרופ' שלמה מורג
חמישים מחקרים על תולדותיה ותהליכי התגבשותה של העברית החדשה. שני כרכים: 743 עמ'.

תורת הלשון העברית בימי הביניים: מבחר מחקר עיון
בעריכת פרופ' אילן אלדר ופרופ' שלמה מורג
שלושים ושניים מאמרים על מחקר הלשון העברית בכתבי חכמי ימי־הביניים. 372 עמ'.

הזמנות: אקדמון, ת"ד 41, ירושלים 91000
ערמוני, בלפור 4, תל־אביב 65211
(טל' 026־296־03)

האוניברסיטה הפתוחה

יום עיון בנושא:
מרומן לסרט:
מ"לב המאפליה" ל"אפוקליפסה עכשיו"

14.30 יו"ר: ד"ר גילי דינגוט
אורי קליין
טריטוריה משותפת: המעבר מספרות לקולנוע
הקרנת הסרט "אפוקליפסה עכשיו"
אושרה שוורץ
"לב המאפליה" ו"אפוקליפסה עכשיו" – דיון השוואתי

יום העיון יתקיים ביום רביעי, כ"ז באדר תשמ"ח, 16 במרץ 1988, בבית ציוני אמריקה, רח' דניאל פריש 1, תל־אביב.
יום העיון יערך במסגרת הקורס "גיבור ואנטי גיבור ברומן המודרני" של האוניברסיטה הפתוחה.
– הציבור מוזמן –

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב

הפקולטה למדעי הרוח והחברה
המחלקה להיסטוריה
מכון המפרי לאקולוגיה חברתית
הקרן ע"ש פרופ' דניאל דומן ז"ל

מתכבדים להזמינכם להרצאה לזכרו של
פרופ' דניאל דומן ז"ל
ד"ר בוב סקריבנר
קלייר קולג'
אוניברסיטת קיימברידג'

"האשמות בישוף ודינמיקה של כח בגרמניה של המאה הט"ז"
(באנגלית)

ההרצאה תתקיים ביום ב', כ"ה באדר תשמ"ח, 14.3.88,
בשעה 16.00 בבניין ז' חדר 210, הקמפוס החדש

אוניברסיטת תל־אביב

הפקולטה למדעי החברה — המרכז לפיתוח על שם פנחס ספיר

ערב עיון בנושא:
מעמד האשה בישראל: ההיבט החברתי

הרצאות רקע:
ד"ר יצחק הברפלד – "הבדלים בתגמולים ובקידום בין נשים וגברים בישראל"
ד"ר יהודה שנהב
ד"ר חנה הרצוג – "נשים בפוליטיקה: האמנם דגם חדש של גבהרות ברשויות המקומיות"
ד"ר נח לוין־אפשטיין – "נשים בעבודה: היבטים של בריאות וחולי"

רב שיח בהשתתפות:
חה"כ שולמית אלוני – יו"ר הוועדה לזכויות האזרח ולשלום
פרופ' אפרים יער – דיקאן הפקולטה למדעי החברה
גב' עדה רבון – מזכירת נעמת ת"א־יפו

מנחה: פרופ' אפרים צדקה, מנהל המרכז לפיתוח על־שם פנחס ספיר
ערב העיון יערך ביום ראשון, כ"ד באדר תשמ"ח, 13.3.88 בשעה 18.00, באולם אפסה, בנין נפתלי, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב, תל־אביב

صورة عن الاصل

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

הגננת מרימונים

באמצעות המצלמות הנודדות שלו, מצייר אורי גולדשטיין ב"יומן השבוע" (ליל שבת) תמונה של מצב־הרוח הישראלי כיום. תמונה מרשימה, בנויה נתונים ובנירנגים. הישראלים נתונים במבוכה נוראה. לעתים לובשת התמונה אופי סוריאליסטי. למשל ברימונים, בפורים. נוף יפהפה, ילדים מחופשים וגננת שציירה על פניה שפמפם שחור לכבוד פורים, ועיניה בודקות. וגננת אחרת נתקפת מין היסטריה למראה צוות הטלוויזיה שנקלע לחגיגות פורים בהתנחלות. "אין לכם טיפה של אובייקטיוויות", היא צועקת לעברם. "אנחנו חיים בתוך עם ששונא אותנו" ואז באה מכת־המוזן: "יש לי חמישה ילדים, ובאתי לחיות ברימונים (כנראה מתוך אמונה — ה"ב). "ועכשיו אין לי מה להישאר פה. תנו לי את המענק שהבטחנו לערבים שיהגרו, ואני עוזבת את הארץ".

כך קורה אפילו אצל המתנחלים. ובקיבוץ אפיקים אנו מתוודעים לאיש שתו עוכר־ישראל הדביקו לו חוגים מסוימים, כמוהו ככלל התקשורת, שמדכיה בדבריה הגננת מרימונים. זה הצלם משה אלפרט, עיסוקו בצילום ציפורים. שלא בטובתו מצא עצמו רודף אחר חיילים בגדה, ונקלע לאותה פרשה מפורסמת של הכאת ערבים. בלי דעת צילם בשעת מעשה חייל מקיבוץ שכן, גשר, והביא עליו את מאסרו.

גולדשטיין מגיע אל אלפרט בדרכים נסתרות. הצלם נתון לאבטחת שומרים, מפני שמאיימים על חייו. הוא מנסה למצוא לעצמו צידוקים והסברים. כמו כולם, גם הוא במצוקה נוראה. כללית אך גם אישית מאוד.

האם הטלוויזיה מלבה יצרים? שאלה זו נשאלת כפועל יוצא מפרשת ההכאות. גולדשטיין שואל צוות־טלוויזיה אמריקאי, הנמצא בהמתנה בין חלחול לחברון. תשובתם היא שאין הם מביימים אירועים. הם מוציאים את המצלמה רק כשיש עימות. להגנתם, הם טוענים שכשהם כבר נוהגו שבעים איש, הטלוויזיה לא הצליחה לצלם אפילו מקרה אחד כאלה.

אבל בעניין זה אין לקבל דברים כפשוטם. אכן, אי־אפשר למנוע ממצלמות הטלוויזיה לדווח על המתרחש (אם כי מנסים זאת עתה אצלנו). הטלוויזיה תגיע גם למקומות סגורים, כדרכים משלה. אך גם אי־אפשר לבטל את חלקה ביצירת אירועים אלימים. אין ספק שהיא משמשת קטליזטור ופיתוי שאין דומה לו.

בכתבה נראים כמובן מיידי האבנים ומבעירי הצמיגים, שכבר אי־אפשר בלעדם, הם נעשו חלק מן הנוף. וכן מככבות פה נשים ערביות. בכפר בית סירא אנו פוגשים שתי נשים. האחת זקנה המצטנעת ראשה כמקוננת. השנייה בעלת פנים חזקות, הסופקת כפיה ומאמינה, לדבריה, שיהיה שלום ותזיה יותר. מעליה מגלה המצלמה ציפור בכלוב. שוב אנו נתפסים לסמלים. הכרוזים משתקים ילדים. שאולי תוך רגע ייהפכו למיידי־אבנים.

ומשם לקיבוץ גשר. זה הקיבוץ שבלם את הכוחות העירקיים במלחמת העצמאות. שם אין רוצים לדבר על החייל שהכה ערבים. "כאב לי יותר מאשר לערבי", אומר אחד הוותיקים. "זה חייל שחינכנו אותו לא למכות אלא שיגן על הגבול. הוא לא שוטה. והנה באים ותופסים אותו בחדר האוכל. חשבנו שזה מינימום סמים. אנחנו לא רוצים שרכבו כוח יקרה. אבל כיצד עליו להרגיש כאשר שורפים לנגד עיניו את דגל ישראל, מקללים אותו ואת בני־משפחתו ואת המדינה?" והאיש מסיים ואומר: "אני מבולבל, כמו כל עם ישראל".

אורי גולדשטיין מביא למסך אנשים נבוכים ומבולבלים — יהודים וערבים כאחד. אולי הם רוצים באמת בשלום. אך הם מוצאים עצמם במלחמה מתמדת.

מסעות בארץ אחרת

אהוד יערי ממשיך במסעותיו בארץ האחרת, ואין תייר מהימן ומוסמך ממנו לחקור את סודותיה ואנשיה. לפני שבועיים הביא את רשמיו מעזה. ב"יומן השבוע" האורח הגיע לשכם. הוא מגלה כי שכם של אהוד־אש"ף נודדת בלילות. העם אמנם תומך באש"ף ועדיין רואה בו את נציגו, אבל אין הם מסכימים בהכרח לכל מה שיוצא ובא מטעמו. אך אין זו התפכחות. שוב מצליח יערי לדובב אישים פלסטיניים. הם נמנים עם פלגים חורמים שונים, בעלי אידיאולוגיות בגוונות. גם הם, כנציגי התושבים בעזה, נראים ונשמעים מיומנים ומתוחכמים בדרכם. ואולי מדויק יותר לומר: ערמומים מאד אבל גם נבוכים: אם כי הם מנסים לחפות על המבוכה.

הדור הצעיר, אומר אחד מהם, לקח עליו את הזכות להתבטא בשם אש"ף. הקו המפריד בין הנוער לאש"ף נעלם. והם כיום אש"ף. עדיין יש מי שתולה תקוות בשינוי בהתנהגות צה"ל כלפי התושבים. מה המדוך בכך־חות צה"ל במסגד בעת התפילה ולאחריה — שואל דווקא מישהו מחוגים איסלאמיים קיצוניים — הרי אפשר היה למנוע חיכוך מיותר, הוא אומר. אבל החיכוך כבר קיים.

מדוע לא שמענו בהרחבה רבה פי־כמה על מסמך ארבע־עשרה הנקודות, שחיברו אישים בעלי השפעה עדיין בגדה. מסמך זה העביר חבר־הכנסת עבד אל־ואהב דראושה ומחמד ואחר לשר הביטחון, ובו כמה הצעות מעשיות להרגעת הרוחות. הרי אלה האנשים שאנו טוענים כי רצוננו להדבר אתם. והנה, התעלמות מוחלטת.

מכל מקום, ראש עיריית שכם מסרב לפגוש את יערי, למרות שתולנותו של אחד כרמתו. ראש העיר מעביר הודעה שאין הוא רוצה לעסוק בפוליטיקה. מתברר שהכל מפחדים. אם מהשכבה, אם מאש"ף ואם מכוחות הביטחון. יערי מספר כיצד פועלת "מסתנת השמועות" בגדה, האיך עוברות שמועות מפה לאוזן, לובשות כדרכן ממדים מוגזמים ומעוררות פרובוקציות מכוונות.

עניין אחר המוצא ביטוי בכתבה של יערי — אם כי לא רק בה — הוא מקום האשה הפלסטינית באירועים. הנשים נעשו כוח דינאמי ואקטיוויסטי, כפי שרואים בהודעות רבות. ב"מבט" של יום שלישי נראתה הפגנה בראמללה, ביום האשה הפלסטינית. נשים עירוניות וכפריות מלהיבות זו את זו. ניצבות בקו הראשון, לצידם של מיידי האבנים. הן צועקות ומקללות ומגלגלות אבנים כבדות. הן נעשות גבורות ה"התעוררות". לרגעים הן נראות כמו פוריות. יש מי שמסביר זאת בעובדה שהן חשות על בשרן את המצב ורוצות לבטא את הרגשתן.

לדעת הרד"ו מהיא חילפה, הגבר הפלסטיני תומך בהן. כנראה חל שינוי גם בתחום זה. זה נושא למחקר רציני. לפני שנים, כשביקרתי בגדה ופגשתי נשים פלשתינאיות משכילות, הבחנתי בראשיתה של תופעה: השאיפה לשחרור האשה הלכה שם יד ביד עם השאיפה לשחרור לאומי. כך זו מצאו להן נשים דרך לביטוי שאיפותיהן הנשיות והלאומיות, שנעשו זהות.

ובתוך, חיילי צה"ל. המתנדבים נוקטים קו חדש, מתוכם הם מקרבים את החיילים הצעירים, מפנקים אותם ומאמצים אל לבם. החיילים חשים כי חלק מן הציבור ואמצעי־התקשורת תוקפים אותם, זה מעורר בהם טינה ואף איבה. יש חשש שבצעירים אלה יפתחו נטיות ימניות מובהקות. יאמצו את האידיאולוגיה של גוש אמונים, בכתבות של יערי, כפי שכבר העירו, יש חוסר מאלף. אך מה לעשות, ורוב הפוליטיקאים הישראלים מצטיירים כמי שאינם מסוגלים ללמוד.

גוני סביר — נכס

התשובה לשאלה החוזרת ונשנית אם הביקורת משפיעה, היא שלילית. אני ספקנית מאד בעניין זה. אם יש לביקורת השפעה בכלל, זו השפעה מצומצמת. במקרה הפחות חשוב, היא מצליחה להעלות את לחץ דמם של המבוקרים. איני סבורה שרמתו והשכלתו של המבקר, יחד עם נתוניו האישיים, יש בהם חיזוק להשפעתו.

מהדורת החדשות של מוצאי שבת היתה כמו במעמד ממורות בטלוויזיה. שני המגישים הקבועים שלה היו שמעון טסלר המלחש ואריה אורגד, האיש הבוחק. לעתים צורפה לשניים עגת דולב, שנראתה לפחות לי כמי שאינה מבינה את הטקסט שהיא קוראת, וגם אינה "עוברת" את המסך. גם מבקרי טלוויזיה אחרים חזרו וקבלו על מהדורה זו ועל מגישיה. שום דבר לא הועיל. כאילו היה מישהו בטלוויזיה אוחז "דור קאוים". כבר ציפיתי שדולב עוד תגיש את "יומן־השבוע". והנה זה פלא: העקשנות הסתיימה במפתיע. למהדורה עורכים ומגישים חדשים, מן השורה.

גם הופתעתי לראות פנים חדשות בהגשת החדשות המאוחרות של ליל שבת ומוצאי שבת: גוני סביר היא נכס למחלקת החדשות של הטלוויזיה. היא נראית ונשמעת אינטליגנטית, "עוברת" היטב את המסך ויש מקום לשבצה בהגשת חדשות, לא רק בימים טובים ונוראים. אקווה שההמלצה שלי לא תזיק לה.

ומתי תחזור כבר אורלי יניב למסך הטלוויזיה?

גוני סביר: "עוברת"

תומרקין — הופעה חריגה

אולי יאשימו אותי בחוסר אובייקטיוויות, על כן אקדים רפואה למכה: מעולם לא הצהרתי על עצמי כאובייקטיווית. אדרבה. ב"מסך אישי", תכניתו של אהוד מנור, כבר הספיקו להתראיין (פרי בחירה קונוונציונאלית לגמרי) כל מי ששמם בכותרות או במדורי הרכילות. אינני כותבת על תכנית זו משום שהיא תכנית של טעם אישי. מי אני שאבוא להגיב או לקבול על טעמו האישי של זה או אחר. אבל לאחר מספר ניכר של תכניות, מסתמן ב"מסך אישי" מדגם מייצג במעט של טעם ישראלי מצוי מאד.

לעתים אני תוהה על חוסר התרבות, הקרתנות, חוסר חוש האבחנה ומעל לכל, העיר־בוד־גנות הטבועה, כנראה, עמוק עמוק ומוצאת שם את ביטויה. כל אלה הולכים יד ביד עם העטרת פנים, במסווה של כנות. כלומר, יש ב"מסך אישי" מין נטייה להפגין שהנה אני כזה, בעליבות תרבותית אבל גם נחות וקונוונציונאליות.

כך היתה הופעתו של יגאל תומרקין ב"מסך אישי" חריגה. אולי המעניינת מכל ההופעות גם יחד. שלא כדרכו, תומרקין רגוע ושקט. הוא לא שיחק את הילד הנורא אלא הביא למסך כמה מאהבותיו. והוא באמת ניחון בטעם משובח של איש תרבות אמיתי ובחוש הומור. יש לו גישה וראייה מקוריות ביותר. תמיד מעניין לשמוע מה בפיו. גם אם אין מסכימים אתו.

תהליך של התמכרות

אמריקה היתה ועודה חממה לשרלטנים למיניהם. ממש, גן עדן לסוחרים ממולחים שלמדו כי אפשר למכור הכל — בייחוד באמצעות הטלוויזיה. וגם אלוהים הוא מוצר צריכה, אף מוצר מבוקש מאין כמוהו. הפעם מופיעים השרלטנים בדמותם המוכרת של המטיפים, כפי שהם מתאקפים בכתבתו של נסים משעל, "קודשים וקדשות", ב"מבט שני".

למטיפים אלה יש היסטוריה עשירה. הם עברו ממקום למקום, שיווקו לתמימים את אלוהים ומשיחו, איימו עליהם באש הגיהנום וזכו בטובת הנאה מופלגת. עם כניסת הטלוויזיה שלהם, הם נעשו פופולאריים יותר מבעבר, ומפורסמים יותר. את אלוהים ואת ישו בנו הם הופכים למוצרים ממשיים ומוחשיים, וכל המרבה במחירות, הרי זה משובח.

למרבה הפלא, יש להם קהל מאמינים וחסידים נלהבים, ששום חטא שבעולם לא יזיז אותם מאמונתם. הדכים מפרנסים את המטיפים בכבוד, עד שהם נהפכו למיליונרים רבי השפעה. האם אין התרומות ממהרות להגיע, הם מפעילים להטים קדושים.

מתברר שגם מס־ההכנסה בארה"ב אחוז יראת שמיים, ואין הוא מפשפש בחשבונותיהם.

כתבתו של משעל מרתקת. הצרק עם קרפין, יכולנו לצפות בה עוד ועוד. קשה להאמין למראה עינינו, למראה השודדים הללו, המודים את קהלם בקטעי־משחק תיאטרליים, מנצלים כל טריק דרמטי זול, משמיעים אמיתות פשטניות ודברי הבל ורעות רוח. והכל בזכותו של אלוהים. יודע צדיק נפש בהמתו, אם כי במקרה זה אינו במחיצתם של צדיקים דווקא. אנשים אלה מבטאים השקפת עולם ימנית־שמרנית־דתית. הליבראליזם הרווח בחוגי המשכילים בארה"ב, הוא שנואר נפשם. במערכת הבחירות הנוכחית בארה"ב, זו הפעם הראשונה מתמודד מטיף ממולח ושמו פט רוברטסון. הוא רץ לנשיאות ויש לו אוהדים רבים והשפעה מסוימת. המטיפים לוחמים בבית המשפט העליון — מעוז השטן, כלומר, הליבראלים: הם מתנגדים בחריפות להפלות מלאכותיות; למתן זכויות לנשים; לבתי־ספר חילוניים. הם מגיעים עד כדי שריפת ספרים אסורים. ריחה של אש הגיהנום עולה באפנו.

את הקרב שלהם, קרב פנים־אל־פנים עם השטן ומרעיו, הם מנהלים על מסך הטלוויזיה. הם מבטיחים לחוטאים כי ייצלו באשה של גיהנום, נוסכים פחד ותקוות בלב המאמינים. מה עובר בראשם של בני העדה המפרנסים את המטיפים, החיים חיי־מותרות מופלגים? זה תהליך התמכרות. ואין הבדל אם זו התמכרות לאלוהים, לסמים או לאלכוהול. לכן איני מאמינה בגמילה.

מתברר שלשטן יש לפחות חוש הומור. הוא הומר לו לצוץ, מרקד בעליצות בין המטיפים למיניהם. תמיד יש להיזהר משומרי המוסר הקנאיים, המטיפים לאחרים לטהר מידות ולקדושת חיי המשפחה. כך מתגלים שליחי אלוהים עלי־אדמות כנואפים, והקדושה הן משאת נפשם. מתגלה שהם מעורבים בשערוריות מין וכספים. באחרונה רעשה אמריקה בפרשת ג'ימי ותמי בייקר. זה זוג מטיפים פופולאריים שעשו מיליונים. הוא בעל פנים רופסות ועיניים מתרוצצות בחרדתן. היא, סיבה טובה לכל גבר להפוך להומוסקסואל — אשמה שאכן תולים בבייקר. אבל הכוכב הוא ג'ימי סוואגארט שהלשין על בייקר — מתחרהו הדתי...

...סוואגארט הוא שחקן דרמטי המנהל את קשריו האינטימיים עם אלוהים ברשת ענקית של תחנות טלוויזיה השייכות לו. הוא עושה זאת כאחוז דיבוק. הוא מסתחרר בתראנס של עצמו. הוא פועל בקולניות תיאטרלית, בפוזות מרשימות. מתברר שסוואגארט זה, שהפיל את תחתו על הנואפים, חי חיים מופקרים ונזקק לשירותיהן של זונות ופורנוגראפיה. אבל סוואגארט אינו נכנע בקלות. כאן מגיע תורו של הווידוי נוסח אמריקה, שאינו טיפוסי רק למטיפים: בכי בפומבי ובקשת סליחה ומחילה, לא רק מאלוהים אלא מבני המשפחה ומעדת המאמינים. והקהל אינו עוצר את דמעותיו, כאילו נכח בצליבתו המחודשת של ישו. סוואגארט נעלם לזמן־מה, טס לאיש במטוסו הפרטי המפואר. אבל אין ספק שהוא יחזור וימשיך בהטפותיו. לא בנקל מוותרים על פרנסה כה מכובדת.

בלבול ומבוכה

האם אפשר בכלל לחנך לדמוקרטיה? הד"ר אריק כרמון היה אחראי לעידוד התכנית להחדרת הדמוקרטיה בבתי־הספר, מטעם משרד החינוך. הוא התפטר מתפקידו. לדבריו, מסיבות אישיות לגמרי. אבל רם עברון אינו נראה משוכנע בסיבות אלו. אולי יש לו מידע אחר. נקודת־המוצא של הראיון, ב"זה הזמן", הוא מכתבו של בן הקיבוץ שנתפרסם ב"הארץ", תחת הכותרת "אל שותי הקפה". כרמון רואה בזה סימפטום, קריאת זעקה של דור שלם. וכי מהו עוד מכתב שנתפרסם, והיתה בו השקפת־עולם הפוכה לחלוטין.

כרמון מתייחס לדור שנולד אחרי 1967 לתוך מציאות מוגדרת ומסר כפול ביחס לערבים. גם בצד שכנגד עומד בראש ה"התעוררות" דור שנולד לתוך חברה מקוטבת בקיצוניות, גדושה קונפליקטים. כרמון מאמין שעל המערכת החינוכית לצייד את התלמיד להתמודדותו עם האירועים. יש להוציא אותו לפחות מראיית דברים בשחור־לבן. ככל שהבנתי, לדעת כרמון, כישלונה של הזירה להחדרת הדמוקרטיה נעוץ בהמצאותה בפריפריה. אבל למרות דבריו, הרושם הוא כי אינו משוכנע לגמרי בהשפעת החינוך. הצעירים המשרתים בשטחים, וכהם למשל החייל מגשר, חונכו, כפי שמעידים עליהם, לדמוקרטיה ולסובלנות. והנה, לנוכח המציאות האכזרית והאלימה, הם חוזרים לתכונות אנושיות בסיסיות ביותר.

גם הד"ר כרמון נוטה להזדהות עם החבר הוותיק מקיבוץ גשר. גם הוא קובע כי כולנו חיים בבלבול ובמבוכה. חברה במצב כזה אינה יכולה אלא להנחיל לבניה בלבול ומבוכה.

וג'יפז מבטיח שנת צמיחה

יצרן וג'יפז בנוונית (BOON VANIT) תאילנד מודיע ומזהיר!

הננו להודיע לכל המשתמשים בג'יפז - נוזל הדישון הביוכימי ובמוצרינו האחרים, כי **חברת פז וג'ימקס דשנים בע"מ** הינה הנציגה והסוכנת הבלעדית שלנו, ורק בידיה הזכות לייבא ולשווק את מוצרי וג'יפז. אנו מודיעים בזאת כי שאול סלע ו/או חברת דינהלור בע"מ אינם קשורים עמנו, אינם פועלים מכוחנו, אינם מייצגים אותנו וכל פעילותם אינה מתוקף הסכם כלשהו ולא על אחריותנו.

כל הרוכש מוצרי וג'יפז שלא באמצעות חברת פז וג'ימקס דשנים בע"מ עושה זאת על אחריותו.

כמו כן, הננו להודיע כי כל בקבוק המשווק על ידי נציגתנו **פז וג'ימקס דשנים בע"מ** מצויד בסגר בטחון והוראות שימוש עדכניות.

בנוונים, תאילנד יצרן וג'יפז

הקפד לקנות מוצרי וג'יפז אצל הסוכנים המורשים:

שיווק: הספקה - חברה ישראלית להספקה חקלאית בע"מ, וולפסון 62 תל־אביב טל. 03-381281.

סניפים: • בקעת הירדן: טל. 02-941060 • חיפה: טל. 04-726092-5 • חדרה: טל. 063-30960 • טבריה: טל. 06-720754 • נאות הכיכר: טל. 057-52636 • עמיעוז: טל. 057-82971-4 • עין יהב טל. 057-81068-9 • פתח תקוה: טל. 03-9342230 • קרית גת: טל. 051-881314 • תל אביב: טל. 03-382890.

מקדמי מכירות: • כפר קרע - סעיד, טל. 06-352510 • חולון - ציון, 03-5521543 • באר יעקב - דודו, טל. 08-248491 • עין יהב - שלמה, טל. 057-81236 • נחלים - שירותי השקייה, טל. 03-9328580 • צומת קדימה - מחסן חקלאי השרון, טל. 053-899702.

פז וג'ימקס דשנים בע"מ

מכתבים למערכת הארץ

ישראלים מסייעים לניאו נאצים

הסופר הגרמני רוקסן, ידיד ישראל, כתב בספרו "ציונות — ישראל והפלשתינים" שכ־90% מהחומר שניאו נאצים ואנטי ישראלים אחרים משתמשים בתעמולתם העוינת נגדנו, מקורם בכתבות, ספרים, הכרזות או נאומים של... ישראלים.

אחת התופעות המזעזעות והשליליות ביותר היא כאשר ישראלים משווים מעשים כלשהם שנעשו בארץ, עם אלה שנעשו ע"י הנאצים בגרמניה. למרות שקיים קונצנזוס לא לעשות זאת, למרות שמספיקה השכלה של בי"ס יסודי על מנת לדעת שלא קרה עוד דבר בהיסטוריה שאפשר להשוות עם הפשעים הנוראים שבוצעו ע"י הנאצים, שוב ושוב אנו שומעים וקוראים בארץ השוואות כאלה, ע"י ישראלים.

ב"הארץ" 24.2.88 מנסה חיים הנדרי להצדיק השוואה בין פשעי הנאצים עם דברים שנעשים ע"י ישראלים כיום. חיילינו מכים פורעים. הנאצים הרעילו ושרפו מיליוני יהודים.

ארנולד מרגלית
חיפה

בגרות מאוחרת

קראתי את מכתבו של ישראל כהן, דובר משרד החינוך והתרבות, על הצלחותיה של מחלקת הבחינות במשרד ועל השבחים שבהם זכתה המחלקה ("הארץ" 4.3).

באמת תגובה יפה. אבל... בני שירת בצה"ל ארבע וחצי שנים, טייל קצת בעולם וכעת לומד שנה רביעית בטכניון בחיפה, כלתי סיימה לימודי ראיית־חשבון, עברה את בחינות המועצה של רואי־החשבון וגם קיבלה תואר שני במינהל עסקים באוניברסיטת ת"א. עד היום טרם קיבלו שניהם את תעודות הבגרות — משנת 1979!

יואיל נא דובר משרד החינוך לבדוק את הנתונים ואת האמת לפני שהוא קושר כתרים לעובדי המשרד ומטפח על שכמם לאור "הצלחותיהם בחיסול הפיגור במשלוח תעודות הבגרות", אגב זריית חול בעיניהם של קוראי העיתון.

הדידה יהל
תל אביב

אילו דעות יציגו המורים

רבים מאתנו שמעו, אולי בסיפוק, את קריאתם של ראשי מערכת החינוך למורים לקיים בכיתותיהם דיונים בבעיות אקטואליות, לא לחשוש מלהביע את דעותיהם ולדון בצורה שקולה ומאוזנת בבעיות השעה. בפחות התלהבות קראנו בהארץ את הידיעה, שיותר מ־40 אחוז מהמורים בישראל נגד מתן שוויון זכויות לערבים ("הארץ", 28.2), ולא באדישות, אני מקווה, קראנו את סדרת הכתבות של נולי מגולדר על הכשרת מורים בישראל, שאחת מהן הוכתרה בכותרת "דעות הסמינריסטיות — הבינוניות מוגבת" ("הארץ", 19.2).

האם אנחנו רואים את הקשר בין הדברים? האם שאלנו את עצמנו אילו דעות יובעו ומי יציג אותן בצורה שקולה ומאוזנת? האם אין אנו שוב מטילים על כתפי ה"שוראים" משימה כבדה שגם ה"קצינים" מתקשים להתמודד עמה?

ד"ר דוד נבו
אוניברסיטת תל אביב
תל אביב

לאוסטריה עכשיו

איני מסכימה עם קביעותיה של הדה בושס, כי אין לנסוע ל"גרמניה רבתי" בכלל, ולאוסטריה בפרט, וכל זאת בגלל מכתב אוילי של פלוני אלמוני שמשווה בין צבא הגנה לישראל והוורמאכט.

אפשר למנות הרבה סיבות שבגללן דווקא יש להרבות בנסיעות לשם הארצות הדוברות גרמנית. אני בטוחה שבושס מצויה, לפחות כמוני, באותם מקורות שמצביעים על כך שבהיעדר מגע עם יהודים מתפשטים, עלולים תכנים אנטי־יהודיים — שתוססים בגילויים מסוימים של הדת הנוצרית והתרבות המערבית — להביא אנשים פשוטים שלא ראו מימיהם יהודים, לידי ראייתם של יהודים כמפלצות שלא מעולם הזה. יש איפוא לנסוע, אבל הכל תלוי איך: איך לנסוע ואיך להתנהג ואיך להשיב.

חנה הלוי
ירושלים